

Raport științific la tema

„Consolidarea rezilienței sociale prin valorificarea capitalului uman: perspective regionale și naționale în contextul aderării Republicii Moldova la Uniunea Europeană (raport elaborat în baza cercetărilor sociologice calitative)”

Compartiment din cadrul subprogramului: 01.05.01: “Securitatea națională a Republicii Moldova în contextul aderării la Uniunea Europeană: abordări juridice, politologice și sociologice”.

Obiectivul III. Securitatea umană: protecția și asigurarea preparării eficiente a cetățenilor față de riscurile, amenințări și vulnerabilitățile de securitate, promovarea unei societăți pașnice, favorabile incluziunii și consolidarea rezilienței societale prin valorificarea capitalului uman.

Prioritatea strategică: Provocări societale

Direcția strategică: 1. Procesele social-politice actuale: tendințe, paradigme, perspective
 2. Securitatea națională: aspect geopolitice și informaționale
 3. Valorificarea capitalului uman și social

Autori: dr. Victor MOCANU, cercet. șt. Mihai POTOROACĂ, dr. Ion MOCANU

CHIȘINĂU, 2024

**Consolidarea rezilienței sociale prin valorificarea capitalului uman:
perspective regionale și naționale în contextul aderării Republicii Moldova
la Uniunea Europeană
(raport elaborat în baza cercetărilor sociologice calitative)**

CUPRINS:

1	Metodologia de cercetare a compartimentului: „Consolidarea rezilienței sociale prin valorificarea capitalului uman în contextul aderării Republicii Moldova la Uniunea Europeană”.....	3
2	Realizarea cercetării interviurilor individuale aprofundate (79) la subiectul rezilienței sociale și capitalului uman.....	13
	2.1. Probleme și pericole la nivel de comunitate și țară.....	18
	2.2. Reziliență.....	34
	2.3. Capital uman.....	67
	2.4. Sănătate.....	70
	2.5. Angajarea în câmpul muncii.....	80
	2.6. Lideri comunitari.....	89
	2.7. Capital social.....	101
	2.8. Cultură.....	104
	2.9. Reziliență personală.....	111
	2.10. Surse de suport social și personal în perioade de crize.....	125
	2.11. Gânduri despre viitorul Republicii Moldova.....	130
3	Desfășurarea cercetării în focus-grupuri (9).....	134
4	Concluziile studiului și recomandări concrete pentru instituțiile statului Republica Moldova la nivel central și local.....	162
5	Anexă: Ghid de interviu aprofundat.....	177

1. Metodologia de cercetare a compartimentului: „Consolidarea rezilienței sociale prin valorificarea capitalului uman în contextul aderării Republicii Moldova la Uniunea Europeană”

Echipa Centrului Sociologie și Psihologie Socială al ICJPS al Universității de Stat din Moldova a realizat acest studiu calitativ, obiectivele căruia se referă la securitatea umană: protecția și asigurarea preparării eficiente a cetățenilor față de riscurile, amenințări și vulnerabilitățile de securitate, promovarea unei societăți pașnice, favorabile incluziunii și consolidarea rezilienței societale prin valorificarea capitalului uman și care reprezintă una din activitățile planificate în cadrul subprogramului 01.05.01 – “Securitatea națională a Republicii Moldova în contextul aderării la Uniunea Europeană: abordări juridice, politologice și sociologice.

În Raportul de previziune strategică 2020, Comisia Europeană prezintă reziliența ca o nouă busolă pentru politicile UE. Reziliența este definită ca abilitatea nu numai de a rezista și de a face față provocărilor, ci și de a trece prin tranziții într-o manieră durabilă, echitabilă și democratică. Această narațiune are o perspectivă multidisciplinară și adoptă o abordare largă. Construirea unei societăți mai reziliente necesită consolidarea mecanismelor de absorbție a șocurilor și creșterea capacității de adaptare și transformare

La nivel local a fost elaborată Strategia națională de dezvoltare ”Moldova Europeană 2030”, ca răspuns la necesitatea unei viziuni de dezvoltare pe termen mediu și lung pentru a consolida reziliența față de crizele viitoare și a crea baza pentru o dezvoltare durabilă și incluzivă a țării. Obiectivul strategic major al Strategiei naționale de dezvoltare ”Moldova Europeană 2030” este centrat pe calitatea vieții și are drept obiectiv final îmbunătățirea nivelului de trai al oamenilor și consolidarea rezilienței demografice.

Actualmente, Republica Moldova se confruntă cu o serie de provocări sociale, economice și politice care au un impact semnificativ asupra vieții cetățenilor săi. Aceste provocări includ instabilitatea economică, tensiunile politice, migrația și schimbările climatice și sunt adesea interconectate, amplificându-și efectele în timp. În acest studiu, ne propunem să analizăm mai îndeaproape provocările date și să explorăm modul în care cetățenii moldoveni le percep și răspund la ele, având în vedere resursele de care dispun și contextul social în care trăiesc. Republica Moldova se află într-o situație delicată, caracterizată de fragilitate economică și incertitudini politice. Condițiile economice precare, marcate de sărăcie și șomaj, au generat tensiuni sociale și migrare masivă către alte țări în căutarea unor oportunități mai bune. În același timp, factorii politici, inclusiv conflictele interne și relațiile instabile cu vecinii din regiune, au contribuit la climatul de nesiguranță și lipsa de încredere în instituțiile guvernamentale. Aceste provocări sunt exacerbate de schimbările climatice, care afectează resursele naturale și potențialul agrar al țării.

În acest context, devine evident faptul că cetățenii din Republica Moldova se confruntă cu multiple provocări care le afectează calitatea vieții și capacitatea de a se adapta la schimbările din mediul lor. Întrebarea esențială care se ridică este cum reușesc acești cetățeni să facă față acestor provocări și să-și mențină reziliența în fața dificultăților. Echipa de cercetători s-a concentrat pe explorarea acestor dinamici și pe identificarea factorilor care contribuie la reziliența și adaptabilitatea locuitorilor țării. Respectiv, **subiectul studiului nostru** îl reprezintă modul în care cetățenii din Republica Moldova percep și răspund la provocările sociale, economice și politice, în timp ce **obiectul studiului** este contextul social și economic în care aceste dinamici se desfășoară. Ne interesează în special modul în care cetățenii își gestionează resursele și relațiile sociale pentru a face față provocărilor și a-și menține un nivel de trai acceptabil în ciuda dificultăților. Astfel a apărut necesitatea de a desfășura interviuri individuale aprofundate la subiectul coeziunii sociale.

În perioada 2-12 aprilie 2024 cercetătorii științifici ai ICJPS al USM au desfășurat 9 focus grupuri și au realizat interviuri individuale, pe un eșantion de 79 respondenți, femei și bărbați adulți, cu statut socioprofesional divers, locuitori din mediul rural/urban, grupe de vârstă diverse, vorbitori de limbă română și rusă (origini etnice diverse).

În procesul elaborării metodologiei de cercetare am formulat următoarele ipoteze:

Ipoteza principală a acestei cercetări constă în faptul că există o relație pozitivă între resursele individuale și comunitare și nivelul de reziliență socială în Republica Moldova. Respectiv, indivizii și comunitățile care dispun de mai multe resurse, cum ar fi educația, rețelele sociale și accesul la servicii, vor avea o capacitate mai mare de a face față și de a se adapta la provocările sociale și economice.

Ipotezele noastre **de lucru** sunt următoarele:

1. Există diferențe semnificative în nivelul de reziliență socială între diferitele grupuri sociale și regionale din Republica Moldova. Factori precum apartenența etnică, statutul socio-economic și accesul la resurse pot influența în mod diferit capacitatea indivizilor și a comunităților de a face față și de a se adapta la provocările sociale și economice.
2. Cetățenii din Republica Moldova dezvoltă strategii de adaptare și reziliență pentru a face față provocărilor socio-economice.
3. Resursele sociale și comunitare joacă un rol crucial în sprijinirea cetățenilor în fața dificultăților.
4. Educația și nivelul de sănătate influențează capacitatea cetățenilor de a face față provocărilor și de a-și menține bunăstarea.
5. Implicarea civică și participarea la viața comunității sunt asociate cu o mai mare reziliență și adaptabilitate la schimbare.

Prin investigarea acestor aspecte, studiul nostru își propune să ofere o înțelegere mai profundă a modului în care cetățenii din Republica Moldova navighează prin provocările sociale și economice. În plus, sperăm să contribuim la dezvoltarea de politici și programe care să sprijine cetățenii în gestionarea acestor dificultăți și să promoveze o dezvoltare mai sustenabilă și incluzivă în Republica Moldova.

În cercetarea sociologică contemporană, studiul rezilienței și capitalului uman în fața provocărilor sociale este un domeniu de interes sporit, atât în țările dezvoltate, cât și în cele în curs de dezvoltare. Există o serie de cercetări și teorii care pot fi aplicate pentru a înțelege mai bine dinamica socială și capacitățile de adaptare ale cetățenilor. Unul dintre conceptele cheie în studiul rezilienței este teoria resurselor sociale, care subliniază importanța rețelelor sociale și comunitare în sprijinirea indivizilor în fața stresului și adversității. Lucrările lui Mark Granovetter despre "legăturile slabe" și "legăturile puternice" oferă o înțelegere a modului în care rețelele sociale diverse pot oferi resurse și sprijin în diferite contexte sociale și economice[8]. Pe de altă parte, teoria capitalului uman, dezvoltată de Gary Becker, susține că investițiile în educație, sănătate și competențe profesionale pot crește capacitățile individuale de a face față provocărilor și de a atinge un nivel mai ridicat de bunăstare[3]. În cadrul Republicii Moldova, această teorie ar putea fi aplicată pentru a înțelege modul în care nivelul de educație și starea de sănătate a cetățenilor influențează capacitatea lor de adaptare la schimbările sociale și economice. Studiile longitudinale despre reziliență, cum ar fi lucrările lui Emmy Werner despre copiii din Kauai și cercetările despre supraviețuirea și recuperarea în urma dezastrelor naturale, oferă perspective importante despre modul în care indivizii pot depăși adversitățile și își pot reconstrui viețile în urma unor evenimente traumatice[16]. Mai mult, abordările critice și contextuale ale rezilienței, cum ar fi lucrările lui Michael Ungar despre reziliența în context, evidențiază importanța luării în considerare a factorilor culturali, sociali și structurali în analiza capacităților de adaptare ale indivizilor și comunităților. Totuși, dacă ne referim la cercetarea sociologică asupra rezilienței și capitalului uman în Republica Moldova, este important să recunoaștem că aceasta rămâne în mare parte nerezolvată și necesită mai multe studii empirice și teoretice pentru a înțelege în profunzime dinamica socială și capacitățile de adaptare ale cetățenilor. Prin urmare, această cercetare își propune să contribuie la umplerea acestui gol de cunoaștere prin explorarea experiențelor, percepțiilor și resurselor cetățenilor moldoveni în fața provocărilor sociale și economice contemporane.

În sociologia contemporană, metodologiile calitative de cercetare au devenit indispensabile pentru a înțelege în profunzime complexitatea dinamicii sociale. Aceste metode oferă oportunități unice de a explora și de a interpreta experiențele individuale și colective ale oamenilor în diferite contexte sociale și culturale. Prin intermediul interviurilor, observațiilor și analizei textuale, cercetătorii pot săpa adânc în subiectele de studiu și să surprindă nuanțele și diversitatea

perspectivelor umane. Luând în considerare această abordare, o serie de autori de marcă precum Creswell, Denzin și Charmaz au contribuit la dezvoltarea și rafinarea metodelor calitative de cercetare în sociologie. De exemplu, Charmaz a pus accent pe construirea teoriei încorporate în datele calitative, argumentând că această metodă poate genera perspective teoretice noi și profunde despre fenomenele sociale[5]. La fel de important este și contribuția lui Creswell, care a descris cinci abordări diferite în cercetarea calitativă, oferind cercetătorilor opțiuni variate și flexibile pentru a aborda subiectele lor de studiu[6].

În paralel cu dezvoltarea metodelor calitative, conceptul de reziliență socială a devenit din ce în ce mai important în sociologie. Reziliența socială se referă la capacitatea indivizilor și a comunităților de a se adapta și de a face față adversităților sociale și economice. Masten și Narayan explorează diferitele căi de risc și reziliență în dezvoltarea copiilor în contextul dezastrelor și conflictelor, evidențiind importanța factorilor de protecție în susținerea adaptării pozitive[12]. Într-un alt studiu, Ungar analizează reziliența în diferite contexte culturale, subliniind modul în care resursele și strategiile de adaptare variază în funcție de mediul social și cultural[14]. Autorii Luthar, Cicchetti și Becker au examinat constructul de reziliență și au identificat factorii care contribuie la capacitatea indivizilor de a face față stresului și traumei, subliniind importanța relațiilor de suport și a resurselor interne și externe[10]. Aceste exemple ilustrează modul în care metodele calitative de cercetare și conceptul de reziliență socială pot fi integrate pentru a înțelege mai bine dinamica socială și adaptarea umană în fața provocărilor și adversităților. Prin explorarea perspectivelor individuale și a resurselor sociale și personale, metodele de cercetare sociologice ne oferă instrumentele necesare pentru a naviga prin lumea complexă în care trăim și pentru a găsi soluții la problemele sociale contemporane. În acest context, este important să abordăm cercetarea sociologică într-un mod holistic și interdisciplinar. Prin integrarea diferitelor perspective teoretice și metodologice, putem obține o înțelegere mai cuprinzătoare a dinamicii sociale și a factorilor care influențează reziliența și solidaritatea comunitară în Republica Moldova.

Situația actuală din Republica Moldova reflectă o serie de provocări care pot afecta reziliența socială a populației. Dezechilibrele economice, ratele ridicate de șomaj și sărăcie, precum și instabilitatea politică și socială, pot exercita presiuni asupra indivizilor și comunităților, punându-le la încercare capacitatea de a se adapta și de a-și menține bunăstarea și reziliența socială. Reziliența socială este un concept complex și dinamic, care implică capacitatea indivizilor și a comunităților de a face față și de a se adapta la schimbările și adversitățile sociale. În Republica Moldova, această reziliență poate fi pusă la încercare de o serie de factori, inclusiv instabilitatea economică și politică, sărăcia, migrația și schimbările climatice. Pentru a aborda aceste probleme și pentru a promova reziliența socială în Republica Moldova, cercetarea sociologică poate juca un rol crucial. Prin intermediul diferitelor metode de cercetare, cum ar fi anchetele, interviurile și

observațiile, putem să cercetăm dinamica rezilienței sociale și să identificăm strategii și intervenții eficiente pentru consolidarea acesteia. Deci, investigarea rezilienței sociale în Republica Moldova este esențială pentru a înțelege și pentru a aborda provocările sociale și economice cu care se confruntă populația. Prin colaborarea între cercetători, practicieni și decidenți politici, putem dezvolta politici și programe care să sprijine și să promoveze reziliența individuală și comunitară și să contribuie la construirea unei societăți mai stabile și mai rezistente în fața schimbărilor și adversităților sociale.

Scopul acestei cercetări este de a investiga dinamica rezilienței sociale în Republica Moldova și de a identifica factorii cheie care influențează capacitatea indivizilor și a comunităților de a face față și de a se adapta la schimbările și adversitățile sociale. Prin înțelegerea mai profundă a acestor dinamici, cercetarea își propune să ofere contribuții semnificative la dezvoltarea de politici și programe sociale care să sprijine și să promoveze reziliența individuală și comunitară în țară.

Obiectivele cercetării sunt:

- De a analiza nivelul actual al rezilienței sociale în Republica Moldova, cu accent pe capacitățile de adaptare ale indivizilor și ale comunităților în fața provocărilor sociale și economice;
- De a identifica factorii de risc și de protecție care influențează reziliența socială în diferite contexte și grupuri sociale din Republica Moldova.
- De a evalua impactul diverselor provocări sociale și economice, cum ar fi sărăcia, migrația și schimbările climatice, asupra rezilienței sociale în Republica Moldova.
- De a explora strategiile și resursele individuale și comunitare care contribuie la consolidarea rezilienței sociale în Republica Moldova.
- De a dezvolta recomandări și direcții de acțiune pentru politicile publice și programele sociale care să sprijine și să promoveze reziliența individuală și comunitară în Republica Moldova.

Problema de cercetare a acestui studiu este de a înțelege mai bine dinamica rezilienței sociale în Republica Moldova și de a identifica factorii cheie care influențează capacitatea indivizilor și a comunităților de a face față și de a se adapta la provocările sociale și economice. Această problemă de cercetare este esențială pentru a dezvolta politicile și programele sociale adecvate pentru promovarea unei societăți mai stabile și mai rezistente în fața schimbărilor și adversităților sociale.

Operaționalizarea rezilienței: În viziunea autorilor Jacobs S. și Visser W. reziliența poate fi înțeleasă ca o abilitate și capacitate “a unui element de a reveni la o stare stabilă după

perturbare”.[9] Ea poate fi văzută ca o funcție a unor sisteme complexe și o putem întâlni la mai multe nivele: în ecosisteme, în societate, comunități, organizații și persoane.

În viziunea autorului Martini B., reziliența se referă la capacitatea unui sistem de a face față unui șoc.[11] Ea poate fi interpretată folosind trei abordări diferite:

- Inginerie, capacitatea unui sistem de a reveni la starea sa de echilibru după șoc;
- Ecologie, scara de șoc pe care un sistem este capabil să absoarbă înainte de a trece într-o stare diferită;
- Adaptativitate, abilitatea sistemului de a-și reorganiza forma sau funcțiile.

Reziliența este un concept cheie pentru dezvoltarea de politici și programe. Ea este văzută ca un cadru de conceptualizare a capacităților sistemelor sociale vulnerabile de a face față și de a se adapta pozitiv la stresul ce există în mediul natural, social, politic etc.[1]

Într-un studiu realizat în 2020 de către Assarkhaniki Z., Rajabifard A. și Sabri S. autorii au realizat o cercetare sistematică a literaturii ce are ca subiect reziliența. Ei au analizat 1744 de publicații din baza de date Scopus și 1604 de publicații din Web of Sciences, apărute după 1970. Ca rezultat au fost extrase 21 de dimensiuni și indicatori de măsurare ale rezilienței. În rezultatul analizei au fost conceptualizate 5 dimensiuni cheie: socială, economică, instituțională, infrastructurală și de mediu. Dimensiunea socială este legată de populație (populație și demografie), oameni (educație, sănătate și situație financiară) și comunități (caracteristici colective, cum ar fi angajamentul și protecția socială). Dimensiunea economică se referă la statutul financiar al societății în termeni de două niveluri: oamenii (angajare, venituri etc.) și guvern (activitatea afacerilor, diversitatea și capacitatea economică). Dimensiunea instituțională ilustrează funcționalitatea guvernului în pregătirea, răspunsul și recuperarea în urma oricăror șocuri și schimbări adverse. Dimensiunea infrastructurală evaluează disponibilitatea diferitelor tipuri de infrastructură în perioade de șoc. În cele din urmă, dimensiunea de mediu monitorizează mediul/serviciile umane și impactul ca factor de reziliență a comunității.[2]

Contextul de măsurare a rezilienței poate atinge următoarele aspecte: temporal (înainte de evenimentul perturbator, în timpul evenimentului, după eveniment); spațial (la nivel de stat, la nivel regional, la nivel de comunitate și la nivel de individ). Iar evenimentul perturbator, la rândul său poate fi de diverse categorii, în funcție de timp, durată și intensitate: un stres viitor, un stres persistent, un eveniment extrem etc.

Operaționalizarea capitalului uman: Teoria privind capitalul uman presupune că indivizii care posedă mai mult cunoștințe, abilități și alte competențe obțin rezultate mai bune decât cei cu mai puține cunoștințe, abilități și competențe.[15]

În literatura de specialitate nu există o clasificare clară a capitalului uman, a dimensiunilor ce intră în componența lui. Cercetătorii Anuradha J.M.P.N., Fujimura M. și Inaoka T. fac referire

la două abordări ce există în studiile privind capitalul uman: unii autori menționează educația, abilitățile și experiența; alții consideră că sănătatea și munca sunt elementele centrale.[1] În cercetarea realizată de Anuradha J.M.P.N., Fujimura M. și Inaoka T. despre rolul capitalului social și uman în reziliența gospodăriilor casnice autorii menționează 5 tipuri de capital care sunt considerați factori majori ce determină o bună reziliență în contexte de perturbare. Aceștia sunt capitalul natural, social, uman, financiar și fizic. Însă, capitalul social și uman aduc un aport mai semnificativ.

Dacă vorbim de o perspectivă economică, în viziunea Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OECD), capitalul uman se referă la “cunoștințele, aptitudinile, competențele și atributele pe care le dețin indivizii ce facilitează crearea bunăstării personale, sociale și economice”.[7]

Dacă vorbim de capital uman în context organizațional, în viziunea autorilor Bozbura F. Tunç, Beskese A. și Kahraman C. acesta poate fi considerat ca cea mai importantă dimensiune a capitalului intelectual, celelalte două fiind capitalul organizațional și cel relațional. Capitalul uman ar consta din cunoștințe la nivel individual, competență, abilități de leadership, capacități de a merge la risc și de a rezolva probleme, educație, experiență. Autorii menționați dezvoltă o listă de 20 de indicatori ce pot fi folosiți în măsurarea capitalului uman. Iar atributele centrale ale conceptului sunt talentul, integrarea strategică, relevanța culturală, managementul cunoștințelor, leadership.[4]

Tot în aspect organizațional, cercetătorii Mubarik M.S., Chandran V.G.R. și Devadason E.S. încercând să dezvolte un model de măsurare a indicelui capitalului uman (Human Capital Index - HCI) au analizat mai multe dimensiuni și subdimensiuni ale conceptului. În urma analizei efectuate ei au ajuns la concluzia că dimensiunile centrale ale acestuia sunt: educația, experiența, nivelul de training, abilități personale, abilități legate de muncă (aptitudini), atitudine, stabilitate, sănătatea, conformitatea.[13]

Mai jos sunt prezentate pe scurt contextul de măsurare a rezilienței și structura ghidului de interviu aprofundat în baza conceptelor cheie ale studiului:

Tabelul 1. Contextul de măsurare a rezilienței

Contextul de măsurare a rezilienței			
<i>Reziliență la ce?</i>	<i>Scale temporale</i>	<i>Scală spațială</i>	
Orice stres viitor	Înainte de eveniment	Scală Regională/Națională	Scară locală
Stres persistent	În timpul evenimentului	Stat	Comunitate
Eveniment extrem	După eveniment	Regiune	Oraș

Sursa: [2].

Tabelul 2. Elaborarea Ghidului de interviu aprofundat în baza conceptelor cheie ale studiului

Concept/tema	Dimensiuni	Indicator	Întrebare
Capital social	Solidaritate		<i>Întrebări din chestionarele precedente</i> În ce măsură credeți că oamenii din localitatea dvs. se ajută reciproc atunci când aceștia au nevoie?
	Încredere		<i>Întrebări din chestionarele precedente</i> În ce măsură Dvs. aveți încredere în oamenii din localitatea Dvs.? Cum credeți, se poate avea încredere în majoritatea oamenilor?
	Participare civică		<i>Întrebări din chestionarele precedente</i> Cât de mult Dvs. personal sunteți implicat/ă în acțiuni de voluntariat, în interesul comunității? În ce fel sunteți implicat? (Exemple: binefacere, salubritate/curățenie, campanii de informare etc.) Dacă în mică măsură argumentați. Dar oamenii din localitate în ce măsură credeți că sunt implicați? Dacă în mică măsură argumentați.
	Incluziune		<i>Întrebări din chestionarele precedente</i> Credeți că există persoane care se simt discriminate (nedreptățite, înjosite) în localitatea dvs. din cauza sărăciei, a naționalității, a genului, a ocupației socio-economice sau a religiei? În ce situații?
	Mobilitate socială		Ce trebuie să facă un tânăr din RM pentru a accede în vârful ierarhiei sociale?
	Conexiuni sociale		
Capital uman	Educație		Ce atitudine aveți față de training-uri, formări, cursuri, perfecționări? În ce măsură oamenii din comunitatea Dvs. apelează la ele? În ce măsură au acces la ele?
	Cunoștințe tehnologice		
	Abilități profesionale		
	Abilități personale	Abilități de a gestiona situații de criză	Cum vă comportați, de obicei, atunci când sunteți în situații de criză, de stres? Dați, vă rog, câteva exemple.

	Experiență		Dacă cineva în localitatea Dvs. are nevoie de un sfat, de orice gen, la cine poate să se adreseze? Cine sunt liderii intelectuali ai comunității?
	Sănătate		
	Ocupație/profesie		Care sunt profesiile/ocupațiile în care nu ajung destui oameni în comunitatea Dvs? Dar dacă vorbim de țară?
	Cultură		<i>Întrebări din chestionarele precedente + altele noi</i> După părerea Dvs., ce caracteristici există în cultura noastră locală, în modul nostru de a fi și a de a ne comporta, care ne fac să trecem mai ușor peste greutăți? Dar ce există negativ în cultura noastră în acest sens? Ce evenimente culturale există în localitate? Ce evenimente preferați să frecvențați? În general, ce stări și trăiri interioare vă cuprind în timpul participării la evenimentele culturale?
Capital comunitar			
Reziliență	Social		
	Economic		
	Instituții		
	Infrastructura		
	Mediu		
Securitate/pericole	Nivel individual		Care sunt problemele cu care vă confrunțați cel mai mult la momentul actual Dvs personal? De ce vă este frică cel mai mult?
	Nivel comunitar		Care sunt problemele cu care se confruntă localitatea/comunitatea Dvs la momentul actual? Care sunt pericolele? Vă simțiți în siguranță în propria localitate? (pe timp de zi, pe timp de noapte)
	Nivel statal		Care sunt problemele cu care se confruntă RM ca stat la momentul actual? Care sunt în percepția Dvs pericolele pentru Republica Moldova acum?

Sursa: Elaborat de grupul de cercetători CSPS.

SURSE BIBLIOGRAFICE:

1. Anuradha, J.M.P.N., Fujimura, M., Inaoka, T. et al. Role of Social and Human Capital in Household Resilience: Empirical Evidence from an Agricultural Village Community with Exposure to Significant Environmental Stresses in Sri Lanka. In: *Glob Soc Welf*, nr. 8, pp. 81–92 (2021). <https://doi.org/10.1007/s40609-018-00137-w>
2. Assarkhaniki Z., Rajabifard A., Sabri S. The conceptualisation of resilience dimensions and comprehensive quantification of the associated indicators: A systematic approach, In: *International Journal of Disaster Risk Reduction*, Volume 51, 2020, ISSN 2212-4209, <https://doi.org/10.1016/j.ijdr.2020.101840>.
3. Becker G. *Human Capital: A Theoretical and Empirical Analysis, with Special Reference to Education* (3rd ed.). University of Chicago Press. 1993. ISBN: 9780226041209
4. Bozbura F. Tunç, Beskese A., Kahraman C. Prioritization of human capital measurement indicators using fuzzy AHP, *Expert Systems with Applications*, Volume 32, Issue 4, 2007, pp. 1100-1112, ISSN 0957-4174, <https://doi.org/10.1016/j.eswa.2006.02.006>.
5. Charmaz, K. *Constructing Grounded Theory*. Sage Publications. 2014. ISBN: 9781452217455.
6. Creswell, J. *Qualitative Inquiry & Research Design: Choosing Among Five Approaches*. Sage Publications. 2013. ISBN: 9781412995306.
7. Friderichs T., Correa F.M. Measuring human capital in South Africa across socioeconomic subgroups using a latent-variable approach. In: *Soc. Indic. Res.*, nr. 164, 2022, pp. 1161-1185. <https://doi.org/10.1007/s11205-022-02973-y>
8. Granovetter M. "The Strength of Weak Ties: A Network Theory Revisited". *Sociological Theory*, 1(1), 201-233. 1983. DOI: 10.2307/202051
9. Jacobs S., Visser W. *Multi-level Resilience: A Human Capital Perspective*, AMS Sustainable Transformation Paper Series, No.4, 2019. Antwerp Management School.
10. Luthar S., Cicchetti D., Becker B. "The Construct of Resilience: A Critical Evaluation and Guidelines for Future Work". *Child Development*, 71(3), 543-562. 2000. DOI: 10.1111/1467-8624.00164.
11. Martini B. Resilience, Resistance And Recoverability, Regional Economic Structure And Human Capital In Italy. Are They Related?, In: *Applied Econometrics and International Development*, Euro-American Association of Economic Development, vol. 20(1), 2020, pp. 47-62.
12. Masten, A., Narayan A. "Child Development in the Context of Disaster, War, and Terrorism: Pathways of Risk and Resilience". *Annual Review of Psychology*, 63, 227-257. 2012. DOI: 10.1146/annurev-psych-120710-100356.
13. Mubarik M.S., Chandran V.G.R., Devadason E.S. Measuring Human Capital in Small and Medium Manufacturing Enterprises: What Matters?. In: *Soc. Indic. Res.*, nr. 137, 2018, pp. 605-623. <https://doi.org/10.1007/s11205-017-1601-9>
14. Ungar M. "Resilience Across Cultures". *British Journal of Social Work*, 38(2), 218-235. 2008. DOI: 10.1093/bjsw/bcl343
15. Vadnjal M., Vadnjal J., Bernik Dermol A. Proposal of a new research construct in female entrepreneurship, In: *International Journal of Value Chain Management*, 11(4):311, January 2020, DOI: 10.1504/IJVCM.2020.111076
16. Werner E. "Resilience in Development". *Current Directions in Psychological Science*, 4(3), 81-85. 1995 DOI: 10.1111/1467-8721.ep11512261

2.Realizarea cercetării interviurilor individuale aprofundate la subiectul rezilienței sociale și capitalului uman

Printre aspectele regăsite în Obiectivele de dezvoltare durabilă din Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova Europeană-2030” se află și necesitățile de securitate ale cetățenilor. Aceasta urmărește printre altele și edificarea unei societăți pașnice și sigure, sporirea calității vieții și bunăstării.

Realizarea interviurilor individuale aprofundate reprezintă una din activitățile planificate în cadrul subprogramului 01.05.01 – “Securitatea națională a Republicii Moldova în contextul aderării la Uniunea Europeană: abordări juridice, politologice și sociologice a apărut necesitatea de a desfășura interviuri individuale aprofundate la subiectul coeziunii sociale”.

În cadrul temei enunțate mai sus, unul din obiectivele principale se referă la securitatea umană: protecția și asigurarea preparării eficiente a cetățenilor față de riscurile, amenințări și vulnerabilitățile de securitate, promovarea unei societăți pașnice, favorabile incluziunii și consolidarea rezilienței societale prin valorificarea capitalului uman.

Scopul studiului privind securitatea umană constă în cercetarea modului în care factorii sociali și structurali influențează capacitatea societății de a face față și de a se adapta la schimbările și stresurile sociale. Cercetarea își propune să identifice resursele sociale, instituționale și culturale care sprijină reziliența, să evalueze rolul normelor sociale în procesul de recuperare și să dezvolte strategii și politici sociale pentru consolidarea rezilienței sociale.

Ca ipoteză principală propunem teza că Republica Moldova va manifesta un grad mai mare de reziliență societală în perioadele de criză și transformare socială, atunci când capitalul uman este dezvoltat, inclusiv prin niveluri ridicate de educație, cunoștințe tehnologice, abilități profesionale și conexiuni sociale.

Prin urmare, pentru a studia relația dintre nivelul capitalului uman și reziliența socială în baza percepției locuitorilor din Republica Moldova am dezvoltat un ghid de interviu centrat pe dimensiunile celor două concepte. În acest scop am operaționalizat cele două reziliența socială și capitalul uman bazându-ne pe un studiu al literaturii științifice dedicate tematicii.

Ghidul de interviu a fost redactat în limbile română și rusă, oferindu-se respondenților posibilitatea de a alege varianta. Interviurile s-au realizat prin metoda interviului formalizat, obținând consimțământul persoanelor de a participa la sondaj din timp. Participanții la interviu au fost selectați în baza unui model stabilit în prealabil, să cuprindă toate regiunile țării. În același timp cercetarea nu trebuie (și nu poate) să fie considerată reprezentativă, dat fiind caracterul calitativ al acesteia.

Scurt ghid pentru moderatori/ operatori de interviu (în baza literaturii metodologice):

Participanții la interviu vor fi selectați în baza unui model stabilit în prealabil pentru a respecta, atât cât se poate, un anumit echilibru de gen, de vârstă și de statut socio-profesional, în raport cu grupul țintă al cercetării. Dar acesta nu trebuie (și nu poate) să fie reprezentativ.

Fiecare interviu va fi făcut de un operator de interviu. Operatorul va lua de asemenea note privind reacțiile non-verbale și de comportament ale participantului. Operatorul de interviu va vorbi la început despre acordul de participare, de clauzele etico-deontologice (acordul de participare, clauzele de confidențialitate, înregistrarea discuției) și detaliile logistice – cât va dura interviul, cum va decurge discuția. Interviul va dura în jur de 1h (1 oră astronomică). Operatorul va ruga participantul să deconecteze telefonul mobil. La fel o va face și operatorul. Operatorul va încerca să nu întrerupă participantul decât dacă acesta ar vorbi despre un subiect complet irelevant. Totuși, este bine să se dea timp participanților suficient timp pentru a-și termina gândurile (poate fi utilă o pauză de 5 secunde înainte de a pune următoarea întrebare). Atunci când anumite informații necesită a fi explorate în continuare, operatorul va pune întrebări de precizare (argumentați vă rog...) sau va cere participantului să aducă exemple la cele spuse. Toate întrebările sunt importante, totuși operatorul va manifesta flexibilitate atunci când o anumită întrebare este necesară într-un anumit context de discuție, deși nu este în ghidul de interviu, sau pentru a elimina tacit anumite întrebări redundante. Totuși, operatorul va tinde să pună toate sau marea majoritate a întrebărilor din ghid. Înainte de a încheia interviul operatorul se va asigura că acordul de participare și consimțământ este semnat de participant și că dictafonul este în funcțiune și pornit (iar bateria este suficient de încărcată).

Sugestii metodologice: Cercetătorii se vor axa pe o comunicare în profunzime, pentru a obține o discuție/ analiză în profunzime a subiectelor/ întrebărilor din ghidul de interviu. Cercetătorul/-oarea va pune întrebările în așa fel încât respondentul/a va fi încurajat/ă să dea răspunsuri aprofundate. A se evita răspunsurile scurte. Atunci când respondentul răspunde scurt, cercetătorul va reveni cu întrebări ajutătoare, în care va cere exemple din experiența respondentului/ei; la nevoie, va reformula întrebarea. Cercetătorii pot intervieva și persoane din rețeaua lor de cunoștințe, atât timp cât persoanele respective sunt destul de deschise pentru comunicare cu cercetătorul.

Text introductiv (pe care moderatorul/ operatorul îl va expune pe scurt participanților)

Interviul la care vă invit să participați este o sursă de informare foarte prețioasă pentru noi, o echipă de cercetători de la Centrul Sociologie și Psihologie Socială din cadrul Institutului de cercetări

Juridice, Politice și Sociologice (Universitatea de Stat din Moldova). Echipa noastră lucrează în prezent la un proiect de cercetare despre securitatea națională a Republicii Moldova. Vrem să știm cât de capabilă este societatea din Moldova să facă față problemelor cu care se confruntă populația și statul. Coordonatorul cercetării este dl. Victor Mocanu, directorul Centrului Sociologie și Psihologie Socială. Eu mă numesc [*numele operatorului*], cercetător/ cercetătoare în cadrul acestui Centru.

Interviul va dura aproximativ 1 oră. Cu permisiunea dvs., vom face o înregistrare audio a interviului. Vom folosi informația din acest interviu doar în scopul cercetării noastre și vom respecta în totalitate confidențialitatea informațiilor (nu vom folosi numele persoanelor și localităților care vor fi pronunțate în acest interviu nici în cercetarea noastră, nici în alte scopuri). Noi ne angajăm cu toată responsabilitatea să respectăm anonimatul și confidențialitatea informațiilor expuse în interviu. Dacă nu sunteți sigur/ă că doriți și puteți participa în acest interviu, puteți întrerupe acum interviul. Vă rugăm în acest sens să citiți și să semnați acordul de participare și consimțământ – sau să ne dați acordul verbal în acest sens.

Cercetătorii științifici ai ICJPS al USM au efectuat interviuri individuale în perioada 02 aprilie - 12 aprilie 2024, pe un eșantion de 79 respondenți, femei și bărbați adulți, de statut socioprofesional divers, locuitori din mediul rural/urban, grupe de vârstă diverse, vorbitori de limbă română și rusă (origini etnice diverse). Cercetătorii s-au axat pe o comunicare în profunzime, pentru a obține o discuție/analiză a subiectelor/întrebărilor din ghidul de interviu.

Descrierea eșantionului

Volumul eșantionului - total interviuri - 79

Geografia investigației

Interviurile individuale au fost realizate în câteva sate și orașe din Republica Moldova, alese prealabil, din toate regiunile țării (Nord, Centru, Sud, mun. Chișinău), raioanele: Briceni, Drochia, Orhei, Ialoveni, Strășeni, Criuleni, Ceadâr-Lunga, Cahul, Cantemir și mun. Chișinău.

Demografia cercetării:

Mediul

Rural – 67,1%

Urban – 32,9%

Sex

Bărbați – 26,6%

Femei – 73,4%

Vârsta

26-35 ani – 8,9%

36-45 ani – 35,4%

46-55 ani – 30,4%

56-65 ani – 15,2%

66-75 ani – 8,9%

76-85 ani – 1,3%

Studii

Superioare – 75,9%

Medii speciale – 24,1%

Sector de activitate

Auto-angajat – 2,5%

Casnică – 1,3%

Public – 81%

Privat – 5,1%

Negubernamental – 2,5%

Șomer – 1,3%

Pensionar – 6,3%

Ghidul de interviu a fost compus din următoarele blocuri tematice de întrebări:

- 1.Introducere
- 2.Reziliență
- 3.Capital uman
- 4.Sănătate
- 5.Angajarea în câmpul muncii
- 6.Lideri comunitari
- 7.Capital social (Participare civică, Incluziune)
- 8.Cultură
- 9.Reziliență personală
- 10.Încheiere

Raportul de față nu epuizează subiectele și temele menționate de respondenți în cadrul discuțiilor. Echipa Centrului Sociologie și Psihologie Socială al ICJPS al Universității de Stat din Moldova va continua să lucreze la tematizarea și descrierea informației calitative și urmează să revină cu analize mai ample și mai profunde. Analiza prezentată în studiul de față urmărește mai curând descrierea și inventarierea răspunsurilor directe la întrebările prezente în ghid, precum și

identificarea temelor mai frecvente, menționate cel mai des de respondenți. Deoarece operatorii de interviu au realizat un număr de 7-10 interviuri în aceeași localitate sau din localități apropiate, ulterior se vor putea analiza datele în funcție de localități concrete, sub formă de studii de caz.

Rezultatele sunt prezentate în câteva subcapitole sub formă de tabele în care sunt indicate temele, răspunsurile date de respondenți, ele sunt aranjate în funcție de frecvența lor. Lângă temă este indicat numărul de respondenți care au menționat-o, iar pentru unele teme sunt date mostre de răspunsuri mai reprezentative.

2.1. Probleme și pericole la nivel de comunitate și țară

La începutul interviului respondenții au fost rugați să mediteze asupra problemelor care îi preocupă pe cetățenii Republicii Moldova la momentul actual precum și la pericolele care stau în fața statului. Ulterior ei au fost rugați să facă același lucru în ceea ce privește comunitatea din care fac parte.

Dacă vorbim despre problemele cetățenilor din Republica Moldova, participanții la interviu au menționat cel mai des Salariile mici și pensiile mici (34 res.). Această problemă de ordin economic este legată cumva de o altă serie de probleme pe care le menționează respondenții, cea a Lipsei locurilor de muncă (22 res.), Prețurilor mari (22 res.), Sărăciei (9 res.), Lipsei de întreprinderi (4 res.), Bunăstării populației (3 res.), a Salariilor în plic (3 res.).

Un altă problemă majoră în opinia participanților este Războiul din Ucraina (27 res.), deoarece cauzează un sentiment de insecuritate.

Un cluster de probleme este cel ce se referă la populația Republicii Moldova: Migrația populației, în special a tinerilor (23 res.), Criza demografică (7 res.), Îmbătrânirea populației (2 res.).

Destul de deranjante pentru participanți sunt problemele legate de Corupție (15 res.) și domeniul Medicinii (12 res.).

Un grup de probleme este cel legat de educație. Astfel, respondenții menționează Lipsa de cadre didactice (5 res.), Închiderea școlilor (3 res.) și Educarea și instruirea tineretului (2 res.).

Câțiva respondenți văd o problemă în clasa politică din Republica Moldova (5 res.), văzând în ea o sursă pentru alte probleme cu care se confruntă statul. Aici se adaugă și Neînțelegerile între partide (4 res.).

Dacă vorbim de problemele comunităților din care fac parte participanții la interviu, acestea sunt congruente în linii generale cu cele menționate la nivelul întregii societăți din Republica Moldova. Observăm categorii de răspunsuri similare. Cel mai des menționate sunt problemele legate de numărul populației din comunități: Migrația, în special a tineretului (9 res.), Natalitatea scăzută / Lipsa oamenilor în sat / Probleme demografice (9 res.), Scăderea numărului de elevi în școală (2 res.), Lipsa de brațe de muncă (4 res.), Lipsa de profesori (3 res.).

Această serie de probleme este legată de alt compartiment, cel economic: Lipsa locurilor de muncă / Puține locuri de muncă bine remunerate (15 res.), Prețurile mari (2 res.).

Probleme specifice pentru localitățile din Republica Moldova sunt cele legate de dezvoltarea infrastructurii locale. În acest sens intervievații menționează probleme legate de

Apeduct și canalizare (12 res.), Drumuri (8), Lipsa unor gunoiști autorizate și (in)cultura oamenilor de a arunca gunoi unde se nimerește 5 (res.), Lipsa de tomberoane în locuri publice (4 res.).

Câțiva respondenți sunt deranjați de probleme legate de Transportul public (3 res.), de Probleme ecologice (3 res.) și cea a Câinilor vagabonzi (3 res.).

Cele mai mari pericole percepute de participanții la interviu legate de statul Republica Moldova sunt cele ce își au originea în războiul din țara vecină: Un eventual conflict militar (36 res.), Războiul hibrid (12 res.), Pierderea independenței RM/ Destrămarea țării (4 res.). La acestea se adaugă pericole de ordin politic și economic ce au tangență cu primele: calitatea Guvernării (3 res.), existența Conflictului Transnistrean (3 res.), Dependența de sursele energetice din Federația Rusă (2 res.). Câțiva respondenți văd un pericol în Alegerile ce vor avea loc în toamna anului 2024 (2 res.), le este frică în special de schimbarea vectorului de politică externă. Unii participanți văd în Corupție (5 res.) un pericol major ce subminează statul Republica Moldova.

Un alt grup de pericole este cel legat de Scăderea numărului populației (8), deoarece schimbă raportul de vârste în comunități și în țară în general. Acest fapt este legat de Plecarea peste hotare a populației (14 res.). Problema aduce câteva pericole pentru societatea din Republica Moldova, de ordin educațional, economic și cultural.

Câțiva respondenți nu au putut identifica nici un pericol pentru Republica Moldova (3 res.). Iar 2 participanți menționează problemele de ecologie ca fiind cele care reprezintă un pericol pentru bunăstarea și sănătatea populației.

Atunci când au vorbit despre pericolele din comunitățile lor, un număr considerabil de respondenți au menționat că Se simt protejați și siguri pe timp de zi și pe timp de noapte în localitate (41 res.). Ceva mai puțini participanți au afirmat că Este siguranță ziua și nesiguranță pe timp de noapte, în localitate (9), iar 5 intervievați au menționat că Nu au siguranță că sunt protejați.

Pericolele cele mai des menționate la nivel de comunitate sunt: Posibilele furturi și jafuri (15 res.), care au devenit mai dese în opinia respondenților; Pericole din partea automobilelor, din cauza culturii proaste a șoferilor (10 res.), în special este menționată viteza excesivă; destul de des este menționat pericolul din partea Câinilor vagabonzi (8 res.).

Unor respondenți le este frică de Agresiuni din partea unor persoane necunoscute, în stare de ebrietate, ce consumă droguri (6). În aceeași ordine de idei 4 participanți afirmă că sunt Mulți tineri drogați pe străzi. 2 participanți afirmă că sunt Mulți oameni cu probleme de ordin psihic care se plimbă liber prin localitate și din cauza asta oamenii nu se simt în siguranță.

Câțiva respondenți afirmă că le este frică de Șomaj (3 res.) și de Incendii (2 res.). 2 participanți la interviu care locuiesc în localitățile de la granița cu Ucraina au menționat că le este frică de Războiul de alături. Acest fapt se intensifică prin faptul că au fost și martori ai acestuia.

E interesant că unii respondenți amintesc despre faptul că și-au instalat camere de supraveghere (4 res.) pentru a monitoriza ceea ce se întâmplă în jurul gospodăriei lor, iar acest fapt le dă un sentiment de siguranță.

Tabele

Cum considerați ce probleme îi preocupă la momentul actual pe cetățenii Republicii Moldova?

Denumirea temei	Nr. de mențiuni	Exemplificări ¹
Salariile mici/pensii mici	34	<p>31.(F, 56-65, U, SS, PU, RU, Ucr.) Третья проблема – социальная, а именно низкие зарплаты и пенсии, постоянное повышение цен на товары и услуги, в том числе и коммунальные.</p> <p>48.(F, 36-45, U, SS, PU, RO, MD/RO) O altă îngrijorare sunt situațiile pensionarilor pentru care au instituit niște formule de calculare a pensiei, că cei care lucrează toată viața ajung să aibă aceeași pensie ca cei care nu au lucrat și au pensia minimă, echivalentă cu a celor sus menționați. Deci rămân actuale problemele precum nedreptatea socială și inegalitatea dintre bogați și săraci.</p> <p>64.(F, 66-75, U, SS, PU, RO, MD/RO) O bună parte dintre pensionari au o pensie sub minimul de consum. Trebuie cel puțin egalat.</p> <p>76.(F, 46-55, R, SS, PU, RO, MD/RO) Unele categorii de angajații cu greu își prioritizează bugetul pentru a face față situației economice din țară, mai ales pensionarii.... Cum poți să supraviețuiești cu 2500 lei...achită serviciile comunale, medicamentele, produsele alimentare?</p>
Războiul din Ucraina	27	<p>36.(B, 36-45, U, SS, PU, RU, MD/RO) Я считаю, что в данный момент, многие озабочены войной в соседнем государстве. Есть вероятность перехода военных действий и на нашу территорию.</p> <p>73.(F, 46-55, R, SS, PU, RO, MD/RO) Dacă a-și face o ierarhizare:</p>

¹ Fiecare exemplu de răspuns este codat în funcție de datele sociodemografice ale persoanei intervievate, și anume după gen (B/F), grupa de vârstă (16-25, 26-35, 36-45 etc.), mediul de reședință (urban – U, rural – R), studii (superioare – SS, medii – SM), sectorul de activitate profesională (public – PU, privat – PR, non-guvernamental – ONG, autoangajat – AA, casnică – CAS și neangajat – Șomer, pensionar – Pens.), limba interviului (română – RO, rusă – RU), apartenență etnică declarată (moldoveană/română – MD/RO, ucraineană – UCR, rusă – RU, găgăuză – Gag., bulgar – Bulg.).

		<p>Problema prioritară: Războiul din țara vecină-Ucraina, insecuritatea în regiune. De fapt, problemele generează una din alta și sunt interdependente. Odată ce există insecuritate la hotarele țării noastre, aceasta generează și probleme.</p>
Migrația populației, în special a tinerilor	23	<p>48.(F, 36-45, U, SS, PU, RO, MD/RO) Deci, pe fonul la toate aceste probleme cetățenii continuă să plece masiv din țară. Mă întreb dacă autoritățile se întrebă cu cine au de gând să se întregreze dacă țara, majoritatea o părăsesc. Tinerii nici nu-și mai pun problema să rămână aici.</p> <p>54.(F, 36-45, U, SS, PU, RO, MD/RO) Economia slab dezvoltată a determinat plecările masive din țară. Ne întrebăm frecvent cât timp trebuie ca banii transferați în țară să fie cea mai importantă sursa a PIB-ului (cca un miliard dolari legal)</p> <p>63.(F, 56-65, U, SS, PR, RO, MD/RO) Probleme sociale: plecarea peste hotare a oamenilor cu tot cu familia a dus la aceea că țara a rămas fără forță de muncă, fără cadre specializate în toate domeniile, au rămas bătrâni și tineri care nu prea vor să muncească din motivele că nu au locuri de muncă care i-ar interesa, salarii mici și că au cineva peste hotare care îi întrețin.</p> <p>69.(F, 26-35, R, SS, PU, RO, MD/RO) Chiar vorbesc de persoanele în vârstă, cu ei nu are cine să vorbească, a fost valul acesta de plecări, și vârstnicii au rămas singuratici, da, mai este chestia de vaiber, messenger, telefonie, da, ei știu să discute și aceștia în vârstă, dar oricum în viziunea mea, eu socot, că relațiile s-au răcit, dintre părinți și copii.</p> <p>75.(F, 36-45, R, SS, PU, RO, MD/RO) Problema migrației în masă a populației, cred că este cea mai îngrijorătoare problemă și la care nu se prevăd soluții și mecanisme concrete. De ce? Resursele umane în societate scad considerabil, bazându-se în mare parte pe vârstele pensionare, instituțiile de stat încă funcționează datorită resurselor umane de această vârstă. Cum va fi situația în următorii ani?</p> <p>78.(F, 36-45, U, SS, PU, RO, MD/RO) Emigrația și pierderea forței de muncă. Republica Moldova suferă de o migrație masivă a forței de muncă care afectează negativ economia țării și societatea în ansamblu. O strategie integrată de gestionare a migrației și de stimulare a dezvoltării economice durabile în țară este crucială pentru a contracara acest fenomen și a crea condiții favorabile pentru revenirea emigranților și a forței de muncă calificate în Republica Moldova.</p>

Lipsa locurilor de muncă	22	<p>17.(F, 46-55, R, SS, PU, RO, MD/RO) Locuri de muncă pentru populația rurală 66.(F, 26-35, R, SS, PU, RO, MD/RO) În primul și în primul rând de exemplu, eu pot să vă dau un exemplu pe mine, recent am intrat acum la serviciu, din concediu de maternitate, și chiar aici la noi în localitate, probleme pe prim plan sunt mai multe, de exemplu, pentru mămicile care ies din concediu de maternitate și nu au un loc de muncă, undeva chiar în sat, prin preajmă, în afară de CABLU, SEBN etc. Asta pentru mine este o problemă majoră. 74.(F, 46-55, R, SS, PU, RO, MD/RO) Șomajul, de asemenea, este una dintre problemele sociopolitice majore, deoarece are diverse consecințe negative atât pe plan național, cât și pentru oameni în parte.</p>
Prețurile mari	22	<p>14.(F, 66-75, R, SM, Pens., RO, MD/RO) Eu pot să vorbesc despre mine. Am pensia mică, medicamentele sunt scumpe, mărfurile, gazul, lumina toate sunt scumpe. E greu de trăit. 48.(F, 36-45, U, SS, PU, RO, MD/RO) Cât privește situația economică evident că cea mai importantă preocupare sunt prețurile la produsele agricole, energie, gaze, etc. În raport cu veniturile pe care majoritatea le au, cheltuielile sunt de 2 ori mai mari. 65.(F, 46-55, U, SS, PU, RO, MD/RO) Socot că problema economică este cea mai importantă, pentru că văd că lumea care mă înconjoară, într-adevăr mai mulți se luptă pentru bani, pentru câștig. În zona unde eu locuiesc toți se gândesc, vorbesc, uite trebuie asta să cumpăr, uite aici trebuie reparație să fac, iată mâncarea trebuie să cumpăr dar nu îmi permit, iată aceste vorbe eu aud de la oameni. 75.(F, 36-45, R, SS, PU, RO, MD/RO) Confruntările populației cu creșterile exacerbate a prețurilor la resursele energetice, au generat multe și diverse nemulțumiri ale populației.</p>
Corupția	15	<p>78.(F, 36-45, U, SS, PU, RO, MD/RO) Corupția și reforma justiției. Acestea sunt problemele principale care afectează guvernarea, economia și sănătatea democratică a Republicii Moldova. O reformă a justiției și combaterea corupției sunt esențiale pentru a consolida statul de drept și a asigura o administrație publică eficientă și transparentă.</p>
Medicină	12	<p>48.(F, 36-45, U, SS, PU, RO, MD/RO) Cele mai îngrijorătoare probleme din domeniul social sunt în domeniul sănătății. Nimeni nu mai controlează ce fac lucrătorii medicali în teritorii, pe nimeni nu</p>

		interesează ce înseamnă să nimeriți la Secția Urgență la Cahul (spre exemplu).
Sărăcia	9	74.(F, 46-55, R, SS, PU, RO, MD/RO) Sărăcia afectează toate categoriile sociale și este strâns legată de nivelul de ocupare, de calitatea locurilor de muncă și de nivelul salarial.
Criza demografică	7	
Lipsa de cadre didactice	5	66.(F, 26-35, R, SS, PU, RO, MD/RO) La noi sunt mai multe grave, medicina, învățământul, luăm exemplu la noi în sat, la noi, toată școala este plină de pensionari, practic fetiței mele îi predă o doamnă anume 6 obiecte, dintre care merge și la autopregătire. În școală sunt aproximativ 103 copii.
Probleme legate de clasa politică	5	48.(F, 36-45, U, SS, PU, RO, MD/RO) La nivel intern cele mai serioase probleme sunt cele care provin de la clasa politică, unele fiind create artificial pentru a dezbină societatea speculând cu subiecte precum etnia, limba vorbită, etc. Este grav că în schemele și scenariile lor diabolice fac uz, profită de oamenii săraci care nu sunt în stare să analizeze faptele celor care îi folosesc urât pentru diferite situații prin care distorsionează situația în țară. 54.(F, 36-45, U, SS, PU, RO, MD/RO) Problemele politice sunt acelea ca legile se schimbă pe zi ce trece, ne plimbăm de la una alta fără să însușim conținutul și aplicabilitatea. Sistemul de partide este dezastruos, care nu respectă omul, dar îl batjocoresc scoțându-l în stradă pentru nimicuri. De fapt nu au o experiență și tradiție în promovarea valorilor democratice și a independenței statale. Reușesc să obțină puterea dar dau dovadă de ineficiență în procesul de guvernare. Ciclul lor de viață este foarte scurt, așa cum apar pe arena politica, ca ciupercile după ploaie, tot așa dispar. Dar acest lucru le reușește datorită nouă cetățenilor care nu avem o cultură politică și de revendicare a drepturilor noastre.
Neînțelegeri între partide	4	
Lipsa de întreprinderi	4	
Închiderea școlilor	3	
Salarii în plic	3	
Bunăstarea populației	3	
Starea drumurilor	3	48.(F, 36-45, U, SS, PU, RO, MD/RO) Subiectul drumurilor nici nu știu dacă mai merită abordare pentru că asta orice cetățean o spune de ani de zile în toate sondajele. Sunt drumuri inter-raionale

		care nu au fost reparate încă din perioada sovietică. Nu știu dacă să mă mai refer la satele părăsite.
Educarea și instruirea tineretului	2	75.(F, 36-45, R, SS, PU, RO, MD/RO) O altă problemă este tineretul și educarea în sine a lui. Mediul, anturajul, strigătele societății și tendințele lui, deschiderile europene, prind contur decizional în valorificarea potențialului fiecărui individ în parte și alegerea traseului personal și profesional de dezvoltare.
Îmbătrânirea populației	2	
Lipsa angajaților specialiști	2	
Multe partide pro ruse	2	
Transnistria	2	73.(F, 46-55, R, SS, PU, RO, MD/RO) Nu știm cum vor participa cetățenii din zona transnistreană în alegerile din toamnă, ei nefiind liberi în alegerile lor, în condițiile unui teritoriu ocupat militar, cu un regim complet controlat de Federația Rusă. Statistic, populația care locuiește sub legile impuse de separatiști este de cca 410.000, din care apr. 324.000 sunt cetățeni ai RM. Este cert, că aceștia au votat masiv de fiecare dată când acest lucru l-au dorit cleptocrații acestui regim pentru a influența alegerile din RM.
Stabilitate	2	
Dezbinarea politică	1	
Condițiile de trai	1	
Vârsta de ieșire la pensie	1	
Criminalitatea din justiție	1	
Dezinformarea cetățenilor	1	
Imposibilitatea atragerii diasporei înapoi în țară	1	
Problema deșeurilor	1	
Lipsa de libertate de exprimare	1	
Lipsa patriotismului	1	
Lipsa forței de muncă	1	
Dependența energetică față de Federația Rusă	1	

Cum credeți, care sunt acum pericolele reale pentru Republica Moldova?

Denumirea temei	Nr. de mențiuni	Exemplificări
Un eventual conflict militar	36	<p>3.(F, 46-55, R, SS, PU, RO, MD/RO) Războiul din țara vecină, noi suntem primii ce în orice moment putem suferi.</p> <p>9.(B, 66-75, R, SM, PU, RO, MD/RO) Războiul din țara vecină, Ucraina. poate veni și la noi. Vom pierde copiii în lupte</p> <p>15.(F, 26-35, R, SS, PU, RO, MD/RO) Cel mai mare pericol ar fi un conflict de război. Deoarece ar fi pierdere de ființe, bunuri și dezechilibru producției.</p> <p>65.(F, 46-55, U, SS, PU, RO, MD/RO) Eu socot că pericolul pentru țara noastră este legat mai mult cu războiul, iată situația aceasta cu Pridnestrovia (Transnistria), cu vama, cum închid lor acolo, și lumea se revoltă și mai mult la tema războiului, chiar am auzit că mulți bărbați pleacă din țară, tineret.. Acest pericol văd, altele nu..</p> <p>73.(F, 46-55, R, SS, PU, RO, MD/RO) Suntem expuși strategic în detriment, în cazul pierderii războiului de către Ucraina. Depinde cum va gestiona țara vecină luptele grele pe frontul estic, rămasă fără muniții și sisteme de apărare adecvată peste principalele orașe ale sale. Noi sperăm să reziste, dar, speranța nu este o strategie, mai ales în condiții de război.</p> <p>76.(F, 46-55, R, SS, PU, RO, MD/RO) Acum pericolele reale pentru Republica Moldova sunt: destabilizarea situației din țară, declanșarea unui război pe teritoriul țării. Serviciile de securitate nu sunt echipate cu tehnică de luptă care să ne ofere o siguranță asupra viitorului.</p>
Plecarea peste hotare a populației/ Migrația	14	<p>52.(B, 36-45, U, SS, PU, RO, MD/RO) Cetățenii Republicii Moldova vor pleca peste hotarele țării – calitatea vieții este joasă, veniturile cetățenilor nu acoperă cheltuielile.</p> <p>53.(F, 46-55, R, SM, AA, RO, MD/RO) Depopularea statului, emigrarea cetățenii Republicii Moldova peste hotarele țării – din cauza sărăcie, calității vieții joase, incapacitatea statului moldovean de a oferi servicii de sănătate, educație, transport, locuri de muncă</p> <p>69.(F, 26-35, R, SS, PU, RO, MD/RO) Pericol pentru țara noastră și din punct de vedere economic, și din punct de vedere educațional, și din punct de vedere cultural. Am în vedere, că se pierd</p>

		tradițiile nu există contactul între generații, cei plecați au alte tradiții în țara unde se adaptează, eu cunosc multe familii care ei deja sunt adaptația acolo și cu copiii, și cu tot, asta și este tendința lor de plecare și să se adapteze la situație.
Războiul hibrid	12	<p>38.(B, 46-55, U, SS, PR, RO, MD/RO) Războiul din Ucraina! Activizarea forțelor pro-ruse din Moldova!</p> <p>Aceste pericole duc la înrăutățirea situației socioeconomice din RM și divizarea populației în două tabere, pro și contra!</p> <p>48.(F, 36-45, U, SS, PU, RO, MD/RO) Destabilizarea politică în țară, provocările din partea Rusiei, a Transnistriei, conflictul militar din Ucraina. Acestea ne pun sub riscul extinderii conflictului la noi în țară. Deci problemele geopolitice care periclitează securitatea și situația politică, economică și socială din țară. Organizarea și finanțarea de către persoane și formațiuni contradictorii a protestelor excesive care au menirea de a destabiliza situația în țară.</p> <p>72.(B, 36-45, U, SS, ONG, RO, MD/RO) Consider ca pericolul cel mai mare pentru Republica Moldova este războiul din Ucraina, inclusiv riscul de a se extinde și în RM. De asemenea un mare risc este războiul hibrid susținut de Federația Rusă prin persoane interpusse pentru destabilizarea situației politice din interiorul țării.</p> <p>79.(B, 46-55, U, SS, PU, RO, MD/RO) Războiul hibrid pe care îl duce Federația Rusă pe teritoriul Republicii Moldova. Prin sursele mass-media, prin rețelele de socializare, prin Tik-Tok. Părerea mea este că Tik-Tok-ul demult trebuia închis și interzis pe teritoriul Republicii Moldova, ca și multe alte site-uri, posturi care nu se ocupă cu altceva decât manipulare și spălare pe creare. Eu nu m-am așteptat ca în anul 2024 să aud asemenea lucruri de la oameni, precum soviete și altele.</p>
Scăderea numărului populației	8	<p>48.(F, 36-45, U, SS, PU, RO, MD/RO) Un alt pericol este: sărăcia și declinul demografic, nivelul și calitatea vieții care sporește limita celor săraci în raport cu cei bogați. Calitatea vieții influențează și starea de sănătate a cetățenilor.</p> <p>54.(F, 36-45, U, SS, PU, RO, MD/RO) Un pericol real pentru țara noastră ar fi că este scăderea populației. Cel mai mult au de suferit localitățile rurale și persoanele în etate.</p>
Corupția	5	55.(F, 26-35, R, SS, AA, RO, MD/RO)

		Corupția este un pericol major, deoarece subminează statutul de drept, creează inegalități sociale și economice și diminuează încrederea populației în autorități.
Pierderea independenței RM/ Destrămarea țării	4	18.(F, 46-55, R, SS, PU, RO, MD/RO) Integritatea și independența Republicii Moldova. Că avem mulți trădători în țară. 64.(F, 66-75, U, SS, PU, RO, MD/RO) Dezlănțuirea unui nou război în Moldova. Destrămarea Moldovei: ieșirea Găgăuziei din componența Moldovei.
Guvernarea	3	20.(F, 56-65, R, SS, PU, RO, MD/RO) Iresponsabilitatea autorităților publice centrale. Nu-i stabilitate în țară.
Nu sunt pericole	3	57.(B, 36-45, U, SS, PU, RO, Rus) Pericole reale nu sunt. Unica problemă este dezvoltarea economiei pentru ridicare nivelului de bunăstare a fiecărui cetățean. 60.(B, 56-65, U, SS, PU, RO, MD/RO) Eu nu cred că Republica Moldova are careva pericol. Noi trebuie să dezvoltăm economia și bunăstarea cetățenilor, dar să nu ne gândim la ceea ce nu avem (pericol inventat).
Conflictul Transnistrean	3	78.(F, 36-45, U, SS, PU, RO, MD/RO) Conflictul transnistrean din regiunea transnistreană reprezintă o amenințare la adresa securității Republicii Moldova. Acest conflict îngreunează eforturile de integrare europeană și de reunificare a țării.
Alegerile din 2024	2	17.(F, 46-55, R, SS, PU, RO, MD/RO) Alegerile din toamna an. 2024, cu privire la sector Pericol să avem rezultate pro-ruse.
Probleme de ecologie	2	48.(F, 36-45, U, SS, PU, RO, MD/RO) Calitatea mediului și a apelor este o problemă de care se fac responsabili și cetățenii care nu au cultura protecției și curățeniei mediului. Condițiile climatice care afectează producția agricolă, de asemenea, constituie o mare problemă. 54.(F, 36-45, U, SS, PU, RO, MD/RO) Criza climatică este o altă problemă. Țara noastră se confruntă cu temperaturi record. Anotimpurile noastre se schimbă, iar poluarea continuă să contamineze aerul pe care îl respiră copiii noștri și apa pe care o beau.

Dependența de sursele energetice din Federația Rusă	2	78.(F, 36-45, U, SS, PU, RO, MD/RO) Dependența de energia rusă. Republica Moldova este dependentă de importurile de energie din Rusia, ceea ce o face vulnerabilă la presiunile politice și economice din partea Moscovei.
Datoriile statului	1	63.(F, 56-65, U, SS, PR, RO, MD/RO) Țara se împotmolește și mai mult în datorii. Creditele vor trebui să fie înteoarse. Politica externă a guvernării actuale nu va duce la îmbunătățirea situației în țară.
Închiderea întreprinderilor	1	
Prețurile mari	1	
Sărăcia	1	
Pierderea piețelor de desfacere	1	
Lipsa de coeziune	1	
Pierderea neutralității	1	

Dacă ne referim la localitatea Dvs., Cu ce problemele se confruntă aceasta la momentul actual?

Denumirea temei	Nr. de mențiuni	Exemplificări
Lipsa locurilor de muncă / Puține locuri de muncă bine remunerate	15	39.(B, 36-45, U, SS, PR, RU, MD/RO) Невозможность найти не то, чтобы работу с достойной оплатой, но и просто работу по специальности. 75.(F, 36-45, R, SS, PU, RO, MD/RO) Locuri de muncă în localitate sunt puține, ceea ce predispune ca locuitorii să circule tur-retur la locurile de muncă pe care le dețin.
Apeduct și canalizare	12	66.(F, 26-35, R, SS, PU, RO, MD/RO) Eu aş spune că chiar pentru sănătatea noastră, avem conductă de apă, dar nu avem canalizare, eu cred că asta este un pericol, care el cândva o să îl simțim, într-adevăr trebuie făcută și sistemă de canalizare 73.(F, 46-55, R, SS, PU, RO, MD/RO) Problemă care o consider prioritară este lipsa unui sistem de canalizare centralizată, care duce la poluarea și contaminarea apelor freactice, solului, culturilor agricole din grădinile gospodăriilor și astfel crește numărul de persoane cu diverse maladii gastrointestinale în rezultatul folosirii apei potabile care nu întrunește parametrii de calitate admisibili. Lipsa aprovizionării cu apă potabilă pe tot perimetrul localității, a apeductului.

Natalitatea scăzută / Lipsa oamenilor în sat / Probleme demografice	9	<p>9.(B, 66-75, R, SM, PU, RO, MD/RO) Bătrânii mor dar se nasc câte 3-4 copii.</p> <p>11.(F, 36-45, R, SM, PU, RO, MD/RO) Se confruntă cu multe probleme, dar cea mai mare nu-s oameni în sat.</p> <p>5.(F, 56-65, R, SS, PU, RO, MD/RO) Scade populația, sunt puțini copii, satul moare încet</p>
Migrația, în special a tineretului	9	<p>9.(B, 66-75, R, SM, PU, RO, MD/RO) Tineretul pleacă peste hotare, unde este mai bine plătit și în sat n-are cine lucra.</p> <p>30.(F, 46-55, R, SM, CAS, RO, MD/RO) Проблема села – что молодежь уехала. Это и политическая, и экономическая, и социальная проблема.</p> <p>73.(F, 46-55, R, SS, PU, RO, MD/RO) Migrația populației, numărul ridicat de copiii care cresc fără unul sau ambii părinți perioade îndelungate. Fiind lipsiți o perioadă îndelungată de căldura și atenția părinților. Să se bucure de această fericire.</p> <p>75.(F, 36-45, R, SS, PU, RO, MD/RO) Localitatea în care trăiesc migrația nu s-a lăsat așteptată. Dintr-un sat mare cu peste 4000 de locuitori, astăzi aproape că ajungem la 2000.</p> <p>78.(F, 36-45, U, SS, PU, RO, MD/RO) Pe de o parte, are loc migrația externă, iar, pe de altă parte, are loc migrația internă. Din Nordul, Centrul și Sudul Moldovei are loc o migrație continuă, care se concentrează în orașul nostru Ialoveni. Aici se identifică totodată creșterea migrației interne. Am în vedere cele de la Nord, Sud și chiar de la Centrul republicii migrează spre Ialoveni. Dacă în alte regiuni scade populația, la noi crește. Totodată, populația băștinașă din Ialoveni migrează spre Chișinău sau pleacă peste hotare.</p> <p>Orașul Ialoveni un pic se deosebește de celelalte localități din republică. Pentru că noi creștem. Se explică prin faptul că primarul orașului Ialoveni a atras prin agenții economici foarte multe proiecte. Populația din sate migrează spre orașul Ialoveni pentru a avea un loc de muncă.</p>
Drumurile	8	<p>54.(F, 36-45, U, SS, PU, RO, MD/RO) O altă problemă ar fi drumurile, ori cât de multe proiecte nu ar fi în derulare, nu se cuprind toate ariile din oraș.</p>
Lipsa unei gunoiști autorizate / Oamenii aruncă gunoi unde se nimerește	5	<p>66.(F, 26-35, R, SS, PU, RO, MD/RO) Pericolul gunoiului, tot așa, avem amenajat, mulțumim dnei primar, dar persoanele așa sunt ele, aruncă, unde nimeresc la nimereală.</p>

		73.(F, 46-55, R, SS, PU, RO, MD/RO) Managementul defectuos al gestionării deșeurilor, creșterea suprafețelor acoperite de deșeuri managere, lipsa celor autorizate.
Lipsa de brațe de muncă	4	
Nu sunt tomberoane în locuri publice	4	
Transportul public	3	29.(F, 66-75, R, SS, Pens., RO, MD/RO) Для нашего села актуальна проблема транспортного сообщения с Кишиневом.
Probleme ecologice	3	73.(F, 46-55, R, SS, PU, RO, MD/RO) Lacune la capitolul utilizarea terenurilor agricole, suprafețe considerabile de terenuri agricole sunt delăsate în paragină și nu sunt prelucrate, astfel are loc degradarea solurilor și reducerea terenurilor pentru activități agricole.
Lipsa de profesori	3	62.(F, 36-45, U, SS, PU, RU, Bulg.) Deficitul sever de cadre didactice.
Câinii vagabonzi	3	61.(F, 36-45, U, SS, PU, RO, MD/RO) Câinii vagabonzi sunt agresivi.
Scăderea numărului de elevi în școală	2	
Prețurile mari	2	40.(F, 36-45, R, SS, PU, RU, Gag.) Creșterea bruscă a tarifelor pentru serviciile comunale și a produselor alimentare.
Lipsa titlurilor la terenurile agricole	1	
Seceta	1	8.(F, 46-55, R, SM, PU, RO, MD/RO) Avem multe probleme, dar seceta ne amenință de la an la an tot mai mult.
Corupția	1	14.(F, 66-75, R, SM, Pens., RO, MD/RO) Corupția e mare. Mă duc la doctor, da ei cer bani. Eu le arăt polița, da ei zic s-o pun în cui.
Lipsa de coeziune	1	40.(F, 36-45, R, SS, PU, RU, Gag.) Nu există o conlucrare a membrilor societății. Procesele din țară evoluează după principiul lebedei, racului și știucii.
Problemă etnică	1	48.(F, 36-45, U, SS, PU, RO, MD/RO) O problemă care există este cea a etniilor, a vorbitorilor de limba rusă care continuă să nege

		identitatea noastră, a moldovenilor, nu mai spun românilor.
Lipsa de farmacii	1	
Lipsa personalului poștal	1	
Lipsa unui centru sportiv	1	
Lipsa de medici	1	
Multe persoane vârstnice neajutorate	1	
Confruntări politice	1	
Lipsa de posibilitate de a participa la evenimente culturale	1	
Servicii sociale de proastă calitate	1	
Lipsa sau insuficiența de iluminat public	1	

Care sunt pericolele cu care se confruntă oamenii din localitatea Dvs.?

Denumirea temei	Nr. de mențiuni	Exemplificări
Se simte protejat și sigur pe timp de zi și pe timp de noapte în localitate	41	48.(F, 36-45, U, SS, PU, RO, MD/RO) În general, pot aprecia localitatea ca una sigură. Mie nu mi s-a întâmplat nimic și nici celor din jurul meu. Pot spune că mă simt în siguranță la Cahul. Același lucru îl pot afirma și despre satul în care trăiesc părinții mei, că e liniște, există iluminat public, deci în acest sens nu avem pretenții.
Posibile furturi/jafuri	15	40.(F, 36-45, R, SS, PU, RU, Gag.) A crescut numărul furturilor și a crescut un pic starea de alertă privind securitatea copiilor și a proprietăților.
Pericol din partea automobilelor, din cauza culturii proaste a șoferilor	10	32.(F, 36-45, U, SS, PU, RO, MD/RO) La moment nu avem amenințări grave, cu excepția șoferilor vitezomani. 72.(B, 36-45, U, SS, ONG, RO, MD/RO) Autoritățile publice de securitate (poliția) nu face calitativ lucru. Traficul rutier este aglomerat și nerespectarea regulilor de circulație creează primejdii de accident. Se circulă cu viteză excesivă pe drumurile publice, în special noaptea.
Este siguranță ziua și nesiguranță pe timp de noapte, în localitate	9	43.(F, 46-55, R, SS, PU, RU, Gag.) Mă simt mai mult sau mai puțin protejată în perioada zilei. În perioada de noapte există frica că pot fi atacată sau jefuită, cum afară, atât și în casă.

		<p>51.(B, 36-45, U, SS, PU, RO, MD/RO) În general ne putem simți în siguranță, dar în zonele mai periferice noaptea cred că putem fi mai precauți.</p> <p>52.(B, 36-45, U, SS, PU, RO, MD/RO) Mă simt în propria localitate pe timp de zi sigur și protejat, iar pe timp de noapte în nesiguranță.</p> <p>74.(F, 46-55, R, SS, PU, RO, MD/RO) Locuitorii nu prea sunt protejați în propriile locuințe pe timp de noapte, deoarece sunt cazuri de furturi, bătăi etc. Pe timp de zi nu sunt probleme, cred eu.</p>
Câinii vagabonzi	8	<p>76.(F, 46-55, R, SS, PU, RO, MD/RO) Prezența câinilor vagabonzi prezintă un risc pentru locuitori, ei pot mușca sau speria oamenii/copii atât pe timp de zi cât și noapte.</p>
Agresiuni din partea unor persoane necunoscute / în stare de ebrietate / ce consumă droguri	6	
Nu este siguranță că sunt protejați	5	<p>41.(B, 56-65, R, SS, PU, RU, Ru.) Nu există securitate nici ziua nici noaptea. Poliția este distrusă. Organele de ocrotire a normelor de drept sunt corupte.</p>
Mulți tineri drogați	4	
Există camere de supraveghere	4	
Șomajul	3	
Nu sunt pericole	2	<p>10.(F, 46-55, R, SM, PU, RO, MD/RO) Pericole nu-s căci primarul este un om care face față la problemele noastre.</p>
Războiul de alături	2	<p>14.(F, 66-75, R, SM, Pens., RO, MD/RO) Stăm cu frică, că suntem la graniță cu Ucraina. Ne amenință și pe noi războiul.</p>
Frica de incendii	2	<p>65.(F, 46-55, U, SS, PU, RO, MD/RO) Acasă eu mai mult mă tem de incendiu, iată asta pentru mine este problemă, frica ceea când noaptea mă trezesc și nu pot dormi, aici alături este cimitirul în care poate să se pornească un foc, alături este o persoană care consumă alcool, casele sunt alături, sunt înșirate, și mă tem să nu dea foc, să nu mă atingă și pe mine, și să rămân fără loc de casă.</p>
Mulți oameni cu probleme de ordin psihic	2	<p>50.(B, 46-55, U, SS, PU, RO, MD/RO) Lipsa siguranței provocate de oamenii dezechilibrați emoțional care au o problema</p>

		neurologică și statul nu i poate interna pe perioade lungi în clinici specializate. 56.(F, 36-45, U, SM, PR, RO, MD/RO) Ar putea amenința persoanele psihic bolnave care se plimbă prin oraș. Nu știi la ce să te aștepti de la ei.
E periculos să lași copiii în stradă fără supraveghere	2	
Nu este siguranța zilei de mâine	1	
Scăderea populației	1	
Oamenii din localitățile urbane sunt mai protejați	1	32.(F, 36-45, U, SS, PU, RO, MD/RO) Oamenii din localitățile urbane sunt mai protejați de organele de poliție față de cei din localitățile rurale.
Tineri din familii vulnerabile ce au comportament agresiv	1	
Tentative de furt a copiilor	1	
Lipsa iluminatului public	1	49.(F, 26-35, U, SS, ONG, RO, MD/RO) Unul din pericolele cu care se confruntă oamenii din localitatea mea este lipsa iluminării. Pe anumite porțiuni ale străzilor nu te simți în siguranță seara sau pe timp de noapte. Ori, pe aceste porțiuni circulă mașini, și prin urmare, nu te simți protejat atunci când te deplasezi pe timpul nopții.
Nu este siguranță că pompierii vor ajuta în caz de incendiu	1	
Frica de străini	1	

2.2. Reziliență

În acest compartiment am analizat care au fost în percepția participanților la interviuri problemele cu care s-au confruntat cetățenii Republicii Moldova în timpul crizelor recente prin care a trecut țara. Pentru fiecare din acestea respondenții au analizat modul în care oamenii au reușit să înfrunte problemele și modul în care s-au descurcat autoritățile.

2.2.1. Criza pandemică

În viziunea participanților la studiu cele mai mari probleme cu care s-au confruntat oamenii din Republica Moldova au fost Izolarea și Distanțarea socială (11 res.), acest fapt a fost pentru unii respondenți o sursă pentru suferințe psihologice. O altă problemă importantă a fost sentimentul de Frică (11 res.), în special de necunoscut, de a e îmbolnăvi. Unii respondenți au indicat în calitate de problemă faptul că virusul COVID-19 era unul necunoscut și nimeni nu știa cum să-l gestioneze.

Alți respondenți menționează că lumea nu era pregătită psihologic (8 res.) pentru așa gen de criză, iar unii oameni până în momentul de față încă nu și-au putut reveni complet emoțional și la nivel de comportament (continuă să respecte excesiv regulile de igienă).

Unii respondenți arată că mulți oameni au fost afectați de pierderea locului de muncă (8 res.). O altă problemă a fost Informarea proastă a populației despre pandemie și despre vaccin (8 res.), ceea ce a dus la răspândirea dezinformărilor, la spaimă în rândul oamenilor. Unii respondenți au văzut o problemă în organizarea educației la distanță (7 res.), potrivit lor acest fapt a afectat calitatea procesului educațional, deoarece nimeni din actorii din educație nu era pregătit pentru trecerea pe online.

Câțiva participanți s-au referit la calitatea sistemului de sănătate care a fost nepregătit pentru o astfel de criză: au fost puțini medici și personal medical pregătiți (5 res.), lipsa de echipamente speciale în instituțiile sanitare (4 res.).

Câteva persoane au menționat problemele legate de transportul public și restricțiile de circulație (5 res.).

Doi dintre respondenți susțin că situația cu pandemia a fost exagerată, iar alți doi că pandemia COVID-19 este o problemă artificială. Aceștia menționează că nu au respectat regulile de carantină.

Doi participanți consideră o problemă faptul că nu toți s-au vaccinat, iar alți doi consideră că societate din Republica Moldova a fost total nepregătită pentru așa o problemă.

Câțiva respondenți au menționat că persoanele în etate s-au descurcat mai greu în perioada pandemiei (2 res.), deoarece au avut acces mai greu la tratamente și controale medicale.

Ulterior, respondenții s-au referit la modul în care oamenii din Republica Moldova au reușit să înfrunte problemele generate de criza pandemică. Cei mai mulți au menționat Respectarea normelor sanitare (10 res.), ca metodă pentru a preveni răspândirea virusului: purtarea măștii, folosirea dezinfectanților etc.

Alte soluții pentru depășirea crizei au fost Vaccinarea (5 res.), Buna informare (4 res.), Izolarea bolnavilor (3 res.), Învățământul și lucrul la distanță (2 res.).

Doi respondenți au afirmat că Moldovenii se descurcă în orice situație, se obișnuiesc cu orice. Unul dintre aceștia zice că de 3 decenii ne aflăm în criză, iar poporul din Republica Moldova are o reziliență de invidiat.

Unul dintre participanți și-a expus opinia că cei din sate s-au descurcat datorită resurselor disponibile în propria gospodărie.

În privința faptului dacă autoritățile (locale, centrale) au luat măsuri corecte pentru a gestiona criza pandemică, părerile respondenților s-au împărțit. Mai mulți (22 res.) consideră că autoritățile publice centrale (APC) și cele locale (APL) au procedat corect în contextul crizei. 7 participanți sunt de părerea că APC și APL nu au procedat corect sau nu au luat măsuri corecte. În special, s-au referit la măsurile luate în privința ofierii slujbelor religioase, la măsurile excesive în ceea ce privește deplasarea, cu restricționarea ieșirilor în aer liber ale celor ce locuiesc la bloc. Măsurile exagerate luate de autorități au fost menționate și de alți 3 participanți la interviuri, ca de exemplu, obligativitatea purtării măștilor de protecție în sate unde nu este populație numeroasă. Alți 8 respondenți consideră că APC și APL au procedat parțial corect, deoarece au semănat multă panică și nu au putut face totul cât se cerea. 4 participanți afirmă că APL au procedat corect, dar nu spun nimic despre APC. Alți doi intervievați consideră despre aceasta din urmă că nu a luat măsuri corecte. Unul din participanți consideră că pandemia a arătat nivelul scăzut de pregătire a puterii centrale față de astfel de crize.

Unii respondenți au adus exemple de unele măsuri pe care aceștia le consideră bune: Vaccinarea a fost făcută bine (6 res.), Învățământ online (5 res.), Informarea populației a fost bună (5 res.), Au fost izolați oamenii infectați (4 res.), Introducerea carantinei (4 res.).

Trei respondenți consideră că măsurile luate de autorități nu diferă de cele luate și în alte țări.

Printre măsurile greșite menționate de unii respondenți putem enumera: Vaccinarea a fost de prisos (2 res.), Nu a fost o informare corectă din partea autorităților (1 res.), Mediatizarea a fost proastă și a semănat mult haos, panică și agitație (1 res.).

Tabele

Dacă ne referim la pandemie, cum credeți, cu ce probleme s-au confruntat cetățenii RM?

Denumirea temei	Nr. de mențiuni	Exemplificări
Izolarea/ Distanțarea socială	11	<p>39.(B, 36-45, U, SS, PR, RU, MD/RO) Людей просто закрыли по домам, как в клетках, не спросив общего мнения. Как мы видим результат от этого был не очень, в странах, где было разрешено передвижение ситуация с пандемией не была хуже, чем в нашей стране. Вкупе с поголовной вакцинацией, в том числе просроченными вакцинами напоминает сюжет романа 1984. Некоторые граждане нарушали закон, и выходили на улицу, чтобы подышать воздухом кого-то даже штрафовали, за то, что люди гуляли в парке, хотя – это необходимость почти для любого человека. В то же время, считаю, что с различными мероприятиями типа свадеб и прочих — можно было повременить.</p> <p>69.(F, 26-35, R, SS, PU, RO, MD/RO) Și când a fost pandemia asta, mai ales de la început, practic, omul se respingea unul pe altul. Eu, de exemplu, pe pielea mea, vreau să vă zic că o venit cineva la mine și adică eu ziceam, măi, cum să vin așa? Adică era, da, era o frică, da. Și, da, asta e.</p> <p>70.(F, 66-75, R, SM, Pens., RO, MD/RO) Copii nu puteau veni, îi vedeam de departe sau la telefon.</p>
Frica	11	<p>18.(F, 46-55, R, SS, PU, RO, MD/RO) Panica, stresul, neștiința.</p>
Lipsa pregătirii psihologice / probleme psihologice	8	<p>24.(F, 36-45, R, SS, PU, RO, MD/RO) Cu toate problemele posibile de ordin economic, psihologic de sănătate.</p> <p>36.(B, 36-45, U, SS, PU, RU, MD/RO) Да, многие пострадали, не только физически, но и психологически, так что до сих пор оправиться не могут. Продолжают соблюдать меры предосторожности.</p> <p>70.(F, 66-75, R, SM, Pens., RO, MD/RO) În timpul pandemiei a fost destul de greu emoțional.</p>
Pierderea locului de muncă / Locuri de muncă puține	8	<p>55.(F, 26-35, R, SS, AA, RO, MD/RO) Mulți oameni au fost afectați de pierderea locurilor de muncă și de scăderea veniturilor, ceea ce a dus la dificultăți în asigurarea nevoilor zilnice.</p>

Informarea proastă despre pandemie / despre vaccin	8	<p>16.(F, 36-45, R, SS, PU, RO, MD/RO) Cu dezinformare și neinformare contra vaccinului.</p> <p>17.(F, 46-55, R, SS, PU, RO, MD/RO) Spaima și neinformarea corectă.</p> <p>65.(F, 46-55, U, SS, PU, RO, MD/RO) Незнание, (<i>nu știau ce este aceasta, informație cam puțină</i>), cum să se protejeze, cum se transmite tot acest virus, cred că a fost puțină informație. Nu știau ce să facă.</p> <p>69.(F, 26-35, R, SS, PU, RO, MD/RO) Neștiința, pentru că nimeni nici nu cunoștea ce și cum...</p>
Problema educației la distanță	7	<p>67.(F, 46-55, R, SM, PU, RO, MD/RO) Ca răspuns la izbucnirea pandemiei COVID-19, accesul fizic în toate instituțiile de învățământ publice și private a fost restricționat, acestea fiind închise. Părinții s-au confruntat cu dificultăți în sprijinirea procesului educațional al copiilor. Educația la distanță a afectat calitatea procesului educațional.</p> <p>75.(F, 36-45, R, SS, PU, RO, MD/RO) În domeniul educației, s-a pus punctul activităților educaționale în format fizic, atunci a fost introdus termenul direct de „online”, pentru care nimeni nu a fost pregătit, format și inițiat, atât profesorii cât și părinții, elevii.</p>
COVID – virus necunoscut	6	<p>79.(B, 46-55, U, SS, PU, RO, MD/RO) Nu era clar cum e nevoie de gestionat. Nu erau clar metodele de profilaxie, de combatere. Se băteau multe cap în cap.</p>
Medici puțini / personal medical nepregătit	5	<p>52.(B, 36-45, U, SS, PU, RO, MD/RO) Pandemie COVID - Personalul medical insuficient.</p> <p>61.(F, 36-45, U, SS, PU, RO, MD/RO) Personal medical insuficient, nepregătit.</p>
Probleme cu transportul public / restricții de circulație	5	
Salarii mici	4	
Lipsa de echipamente speciale	4	<p>23.(B, 36-45, R, SS, PU, RO, MD/RO) Lipsa echipamentelor medicale specializate</p> <p>52.(B, 36-45, U, SS, PU, RO, MD/RO) Dotarea spitalelor cu aparatura medicală necesară era insuficientă.</p> <p>76.(F, 46-55, R, SS, PU, RO, MD/RO) Pandemia a demonstrat slaba dotare a sistemului medical cu medicamente necesare tratării simptomelor esențiale unei viroze, pandemia a demonstrat carențele din domeniul infrastructurii medicale, având spitale puține și vechi care nu puteau face față numărului mare</p>

		de cereri, unii cetățenii cu simptome ușoare fiind nevoiți să se trateze de la domiciliu.
Nu toți s-au vaccinat	2	11.(F, 36-45, R, SM, PU, RO, MD/RO) O problemă a fost că nu s-au vaccinat toți la timp
Situația cu pandemia a fost exagerată	2	28.(B, 36-45, U, SM, PU, Ru, MD/RO) Считаю, что ситуация с пандемией была раздута и истеризована. Я обошелся без карантина, масок и вакцинирования. 30.(F, 46-55, R, SM, CAS, RO, MD/RO) Моя семья не очень переживала за пандемию. Я в селе одна, а 4 детей находятся в разных странах, приезжали ко мне и в пандемию. Никто не болел. Мне кажется, ситуация с Ковидом была преувеличена.
Pandemia COVID-19 – problemă artificială	2	43.(F, 46-55, R, SS, PU, RU, Gag.) Pandemia după părerea mea a fost ceva creat artificial. 60.(B, 56-65, U, SS, PU, RO, MD/RO) Nu pot comenta ceva, că eu ca exemplu nu am crezut în pandemie și nu am respectat nici o restricție pe problema pandemiei.
Societate nepregătită pentru așa o problemă	2	51.(B, 36-45, U, SS, PU, RO, MD/RO) Nepregătiți în general pentru a depăși pandemia (comportament, cultură medicală, panică).
Migrația	2	
Persoanele în etate s-au descurcat mai greu	2	67.(F, 46-55, R, SM, PU, RO, MD/RO) Persoanele în etate s-au confruntat cu dificultăți mai mari în accesul la tratamente și controale medicale. Chiar dacă medicii de familie au oferit în continuare consultații medicale primare în cadrul instituțiilor și prin telefon, două treimi dintre persoanele în etate nu au mers la medic.
Medicamente scumpe	1	
Pandemia a fost mai greu de suportat la țară	1	10.(F, 46-55, R, SM, PU, RO, MD/RO) Pentru noi pandemia a fost o lovitură grea, mai ales pentru locuitorii de la țară
Încălcarea de drepturi	1	
Comportamentul incorect al unor cetățeni	1	26.(B, 46-55, U, SS, PU, RU, UCR) Неправильно вели себя некоторые граждане: не вакцинировались, распускали нелепые слухи, нарушали режим карантина.
Adaptarea grea la noile condiții	1	48.(F, 36-45, U, SS, PU, RO, MD/RO)

		A durat mai mult ca oamenii să conștientizeze pericolul, să se adapteze la noile condiții de muncă, de comunicare, de deplasare, inclusiv peste hotarele țării.
Creșterea prețurilor	1	
Vaccinarea forțată	1	66.(F, 26-35, R, SS, PU, RO, MD/RO) În pandemie oamenii sau confruntat cu faptul că unii nu puteau să plece la serviciu, sau dacă plecau îi impuneau într-un fel să se vaccineze, și multe din cauza asta au lăsat lucru, nedorind să vaccineze sau alt motiv.

Cum au reușit să înfrunte aceste probleme?

Denumirea temei	Nr. de mențiuni	Exemplificări
Respectarea normelor sanitare	10	9.(B, 66-75, R, SM, PU, RO, MD/RO) Am respectat toate recomandările specialiștilor, am purtat masca, am folosit dezinfectant. 61.(F, 36-45, U, SS, PU, RO, MD/RO) - Măsuri de izolare in caz de infecție - Dezinfectarea regulată a spațiilor - Obligativitatea purtării măștilor 78.(F, 36-45, U, SS, PU, RO, MD/RO) De asemenea, cetățenii au fost mai atenți la respectarea măsurilor de igienă și distanțarea socială, pentru a preveni răspândirea virusului.
Vaccinarea	5	
Buna informare	4	
Izolarea bolnavilor	3	14.(F, 66-75, R, SM, Pens., RO, MD/RO) Bărbatul s-a îmbolnăvit. Dar nu l-au luat nicăieri. Am șezut închiși în casă, dar ne-au adus mâncare și ne-o dau peste gard.
Învățământ și lucru la distanță	2	78.(F, 36-45, U, SS, PU, RO, MD/RO) Mulți au fost nevoiți să-și reorganizeze activitățile profesionale sau chiar să-și caute noi surse de venit, să se adapteze la munca de la distanță sau la învățarea on-line.
Moldovenii se descurcă în orice situație	2	71.(F, 36-45, R, SM, Șomer, RO, MD/RO) Unicul lucru cert este că moldovenii se obișnuiesc cu orice și găsesc cumva o modalitate de a se descurca. 73.(F, 46-55, R, SS, PU, RO, MD/RO) Cât privește reziliența, populației, poporul nostru este încercat de reforme și schimbări semnificative de 3 decenii! Nu știu dacă au fost undeva în lume atâtea exerciții de alegeri sau implementări în diverse domenii

		ca pe acest teritoriu. Suntem un popor cu o reziliență de invidiat.
Cetățenii s-au descurcat cu greu	2	
Comunicarea	1	
Calm	1	
ONG-urile au ajutat	1	55.(F, 26-35, R, SS, AA, RO, MD/RO) De asemenea, voluntarii și organizațiile neguvernamentale au jucat un rol important în ajutarea persoanelor vulnerabile și în sprijinirea.
Sistemul medical a ajutat	1	63.(F, 56-65, U, SS, PR, RO, MD/RO) A fost creată secția de reanimare care a activat în cadrul spitalului, s-a respectat regimul de carantină în instituțiile publice s-au făcut vaccinări, testări, medicii de familie au ținut sub control pacienții.
Cei din sate s-au descurcat datorită resurselor disponibile în propria gospodărie	1	66.(F, 26-35, R, SS, PU, RO, MD/RO) Eu după exemplul meu, că traiul de la oraș și traiul de la sat diferă foarte mult, dacă noi la sat mai facem provizii, ulei, făină, beciul cât de cât îl facem, conserve, și mai avem găinușe, avem animăluțe, noi cât de cât ne-am descurcat, eu taman în perioada ceea eram acasă, eram în concediu de maternitate, doar soțul pleca la lucru, și era așa, destul de greu, dar nu știu lumea la oraș cum se descurca, tot aceiași bătrânică care avea doar pensie, și să înțeleg că aici vă descurțați, eu așa cred ca se diferă și de aceea ne descurcăm.
Ajutorul vecinilor	1	70.(F, 66-75, R, SM, Pens., RO, MD/RO) Am fost bolnavi de COVID, atunci au intervenit vecinii și autoritățile cu ajutor concret de produse alimentare.
Oamenii s-a solidarizat	1	78.(F, 36-45, U, SS, PU, RO, MD/RO) Solidaritatea și ajutorul reciproc au reprezentat elemente importante în timpul pandemiei, Oamenii s-au mobilizat pentru a ajuta persoanele vârstnice sau cele vulnerabile din comunitate, au donat alimente sau echipamente de protecție personală către personalul medical sau alte persoane aflate în prima linie a luptei împotriva virusului.
Cetățenii s-au descurcat bine	1	

Credeți că autoritățile (locale, centrale) au luat măsuri corecte pentru a gestiona criza pandemică?

Denumirea temei	Nr. de mențiuni	Exemplificări
APC și APL au procedat corect	22	<p>31.(F, 56-65, U, SS, PU, RU, Ucr.) Эпидемический кризис принёс с собой введение чрезвычайного положения, и для меня это было правильным решением и никак не нарушением прав человека. Властям удалось организовать работу больниц, циркуляцию транспорта, процесс работы на удаленке.</p> <p>58.(F, 36-45, R, SM, PU, RO, MD/RO) Sunt total de acord cu autoritățile care au gestionat corect măsurile de protecție economice și sociale.</p> <p>77.(F, 36-45, R, SS, PU, RO, MD/RO) Autoritățile au gestionat profesionist, chiar și cu resurse financiare și umane limitate.</p>
APC și APL au procedat parțial corect / au făcut ce au putut	8	<p>17.(F, 46-55, R, SS, PU, RO, MD/RO) Undeva da, dar multă panică au „semănat”</p> <p>18.(F, 46-55, R, SS, PU, RO, MD/RO) Nu prea la nivel, dar au făcut față cum au putut.</p>
APC și APL nu au procedat corect / nu au luat măsuri corecte	7	<p>17.(F, 46-55, R, SS, PU, RO, MD/RO) În noaptea învierii, au alungat enoriașii.</p> <p>28.(B, 36-45, U, SM, PU, Ru, MD/RO) Принятые меры принесли только урон экономике и обществу. Многие предприниматели разорились из-за карантина.</p> <p>57.(B, 36-45, U, SS, PU, RO, Rus) Măsurile au nu chiar corecte. Din acest motiv a avut de suferit economia, pierderea locurilor de muncă, unica sursă de supraviețuire.</p> <p>66.(F, 26-35, R, SS, PU, RO, MD/RO) La noi în Moldova, după părerea mea, conducerea nu prea face corect, nici pe timp de pandemie, nici acuma. Cumva să vină în ajutor unor categorii de vârstă, sau persoane noi, mult face că ieși în curte și respiri oleacă de aer, dar atunci la bloc unde să ieși, în curte te vedeau și împrăștiau că nu ai voie să te strângi mai multe persoane, luam chiar aceia că dezinfectantul, chiar.. nu a fost un control în farmacii să se vadă la ce preț se vând măștile, la noi în Orhei era un preț exagerat, la noi nu este un control practic, nicăieri..</p>
Vaccinarea a fost făcută bine	6	
Învățământ online	5	
Informarea populației a fost bună	5	

Au fost izolați oamenii infectați	4	
Introducerea carantinei	4	
APL au procedat corect	4	<p>40.(F, 36-45, R, SS, PU, RU, Gag.) Totul ce a fost în puterea administrației publice locale a fost îndeplinit exemplar. Persoanele au fost ajutate cu produse alimentare, erau lăsate la poartă. La fel și medicamentele.</p> <p>49.(F, 26-35, U, SS, ONG, RO, MD/RO) Sunt de părere că APL au luat cele mai bune măsuri pentru a evita transmiterea bolii, înaintând anumite restricții pentru cetățeni și punând în practică amenzile pentru cei ce nu doreau să se supună acestor restricții.</p> <p>52.(B, 36-45, U, SS, PU, RO, MD/RO) Consider că autoritățile locale au luat măsuri corecte pentru a gestiona aceste situații de criză.</p>
Au făcut la fel ca și în alte țări	3	<p>79.(B, 46-55, U, SS, PU, RO, MD/RO) Eu cred că au gestionat corect, reieșind din ceea ce era. Dacă Vă amintiți și la nivel global era un fel de bâlbâială. Nu era clar cum e nevoie de gestionat. Nu erau clar metodele de profilaxie, de combatere. Se băteau multe cap în cap. APL în măsura situației a intervenit. Rezolvarea problemei a fost gestionată în funcție de informația de care dispunea.</p>
Măsurile luate de autorități au fost exagerate	3	<p>29.(F, 66-75, R, SS, Pens., RO, MD/RO) Руководство принимало все необходимые меры для ограничения заражения Ковидом. На мой взгляд, эти меры были даже чрезмерные. В селе пандемия не так развивалась, можно было не носить маски и вакцинироваться. Я так делала, и не болела. Хотя все соседи прошли вакцинацию. Местные власти тоже беспокоились о здоровье населения.</p> <p>50.(B, 46-55, U, SS, PU, RO, MD/RO) APL cred ca au luat toate măsurile recomandate de APC și acum putem spune ca s-a exagerat. Oamenii au fost manipulați și protocolul pentru tratament s-a aplicat standard pentru toți ceea ce este greșit.</p> <p>65.(F, 46-55, U, SS, PU, RO, MD/RO) Autoritățile atunci au închis toate clădirile, și îmi pare că era puțin prea strict, și iată trebuia să facem online lecțiile, și magazinele erau închise, îmi pare că erau prea aspre acele măsuri, dar lumea pe ascuns bea, prea ne-au speriat.</p>
Vaccinarea a fost de prisos	2	<p>15.(F, 26-35, R, SS, PU, RO, MD/RO) Cred că pandemia ar fi trecut și fără vaccinare. Multe cazuri de îmbolnăvire au fost după vaccinare.</p>
Restricționarea mobilității	2	

Lucrul la distanță	2	
APC nu a luat măsuri corecte	2	64.(F, 66-75, U, SS, PU, RO, MD/RO) Din cauza mofturilor conducerii țării s-a întârziat mult cu procurarea vaccinilor. Mulți oameni solicitau Sputnik, dar autoritățile nu le furnizau.
Nu a fost o informare corectă din partea autorităților	1	72.(B, 36-45, U, SS, ONG, RO, MD/RO) De exemplu, măsurile de comunicare și informare ale populației nu a fost suficiente. Spre exemplu, vaccinarea împotriva COVID-19 a avut o rată mică în RM datorită neîncrederii populației, în care caz a fost nevoie de o mobilizare și mai înaltă a autorităților pentru informare corectă și încurajare.
APL au luat măsuri, dar a fost greu	1	
Nivel scăzut de pregătire al APC	1	41.(B, 56-65, R, SS, PU, RU, Ru.) Pandemia a arătat nivelul scăzut de pregătire a puterii centrale față de astfel de cataclisme.
Nimeni nu putea fi pregătit	1	44.(F, 46-55, R, SS, PU, RU, Gag.) A fost o experiență de pionierat. S-a primit așa cum s-a primit.
Mediatizarea a fost proastă	1	48.(F, 36-45, U, SS, PU, RO, MD/RO) Autoritățile rapid au preluat experiențe țărilor străine, s-au mobilizat. Doar că modul în care era totul mediatizat, mai ales la început, genera haos, panică, agitație.
APL nu au luat măsuri proprii	1	51.(B, 36-45, U, SS, PU, RO, MD/RO) Autoritățile locale nu au întreprins măsuri proprii de luptă cu pandemia, întotdeauna sau conform regulilor impuse de instituțiile de stat.

2.2.2. Războiul din Ucraina

Războiul din țara vecină a produs o criză de securitate pentru cetățenii din Republica Moldova și a generat mai multe probleme majore pentru stat. În viziunea participanților la studiu cele mai importante dintre acestea sunt cele de ordin economic (22 res.). De asemenea sunt amintite probleme de ordin politic (6 res.), probleme de securitate (5 res.), criza energetică (4 res.), probleme sociale (4 res.), divizarea societății (2 res.), imposibilitatea de a gestiona un număr mare de refugiați (4 res.).

Unii participanți se plâng din cauza faptului că mulți refugiați nu au un comportament civilizată (9 res.), au un comportament agresiv. Alții menționează că s-au ridicat prețurile la apartamente și la închirierea lor (4 res.).

Războiul din Ucraina a generat mai multe efecte asupra felului de a fi și al modului de trai al oamenilor. Aici respondenții indică apariția sentimentului de frică (16 res.), a unui stres permanent. Apar divergențe de opinii între oameni, unii sunt pentru ucraineni, alții pentru ruși (12 res.). Societatea s-a împărțit în pro și contra. Un alt efect este creșterea prețurilor (8 res.), care a afectat fiecare familie. Alți participanți vorbesc despre nesiguranța în ziua de mâine (5 res.). Doi respondenți menționează că oamenii nu mai fac investiții. Unii spun că oamenii au devenit mai înțelegători între ei, iar relațiile sociale au devenit mai bune (2 res.). Alții susțin că li s-a schimbat viziunea asupra vieții (2 res.), au început altfel să prețuiască viața.

Cele mai mari frici legate de războiul din țara vecină se referă la faptul că poate afecta și țara noastră (33 res.), să nu plece copiii la luptă (5 res.) și să nu piardă Ucraina războiul (2 res.), deoarece atunci Republica Moldova va fi sub pericol.

În privința măsurilor luate de autorități, 16 participanți consideră că acestea sunt corecte, deoarece au mobilizat oamenii să ajute refugiații, s-au ocupat de securitatea statului. Iar 14 respondenți cred că autoritățile au luat măsuri corecte în ceea ce privește ajutorul refugiaților. Alții menționează că autoritățile ajută în măsura posibilității (7 res.).

Au fost și păreri precum că autoritățile Republicii Moldova nu au luat măsuri corecte (3 res.), în special acești participanți la interviu s-au declarat opozanți ai guvernării actuale.

Câțiva respondenți s-au arătat indignați pentru faptul că, după părerea lor, autoritățile au grijă de refugiați, dar nu au grijă de oamenii din propria țară (4 res.). Unul dintre intervievați consideră că autoritățile gestionează prost războiul hibrid.

Tabele

Dacă ne referim la războiul din Ucraina și criza refugiaților, cum credeți, cu ce probleme s-au confruntat cetățenii RM?

Denumirea temei	Nr. de mențiuni	Exemplificări
Probleme economice	22	<p>12.(F, 66-75, R, SS, PU, RO, MD/RO) Mult a suferit economia țării, acordându-le ajutoare refugiaților.</p> <p>78.(F, 36-45, U, SS, PU, RO, MD/RO) Una dintre acestea a fost impactul economic, deoarece exporturile către Ucraina, un important partener comercial pentru Republica Moldova, au scăzut din cauza instabilității politice și a conflictului militar.</p>
Mulți refugiați nu au un comportament civilizată	9	<p>39.(B, 36-45, U, SS, PR, RU, MD/RO) Их поведение вызывает разве, что неприязнь. Наглые люди приезжают в чужую страну и ведут себя по-свински во многих аспектах, пропадает всякое желание помогать, к тому же у нас в Молдове достаточно людей кому так же нужна помощь.</p> <p>51.(B, 36-45, U, SS, PU, RO, MD/RO) Unii refugiați au manifestat comportament agresiv față de cetățenii RM, am fost martor.</p> <p>54.(F, 36-45, U, SS, PU, RO, MD/RO) Mulți refugiați au venit in comunitatea noastră si sau lăsat pe spatele cetățenilor cu ideea că ei au prioritate.</p> <p>64.(F, 66-75, U, SS, PU, RO, MD/RO) În localitate au fost circa 500 refugiați repartizați prin familii, cămine. Ei nu prea vor să se încadreze în câmpul muncii. Le convine să li se acorde ajutoarele de la stat și oamenii au contribuit cu ce pot.</p> <p>65.(F, 46-55, U, SS, PU, RO, MD/RO) Au venit mulți refugiați care erau într-adevăr nevoiași, dar erau și oameni care erau obraznici, și moldovenii foarte mult se revoltau la obrăznicile acestea, dar aceștia care erau cumsecade, am auzit că erau ajutați, se duceau și la serviciu și ajutau și acolo, dar aceștia obraznici au făcut mare probleme.</p> <p>76.(F, 46-55, R, SS, PU, RO, MD/RO) Agresivitatea unor etnici ucraineni reieșită din orgoliul de a se afirma în limba țării fie nerespectarea normelor de circulație rutieră din RM.</p> <p>77.(F, 36-45, R, SS, PU, RO, MD/RO) Pe perioadă scurtă cetățenii s-au mobilizat și au participat, chiar și cu resurse proprii în ajutarea refugiaților. Între timp majoritatea refugiaților au plecat, au rămas doar cei de etnie romă, care au o cultură și un comportament specific, dacă mai exact comportament</p>

		problematic. Oamenii din localitate sunt foarte nemulțumiți de găzduirea lor, de dezordinea și conflictele permanente între ei, poliția a fost sesizată de nenumărate ori din cauza violenței sau deteriorării bunurilor. A fost solicitată evacuarea lor, dar situația încă nu este hotărâtă. Mai recent, s-a agravat situația epidemiologică, în rândurile refugiaților este depistat caz grav de rujeolă, iar ei refuză vaccinarea, punând în pericol sănătatea proprie și cea a locuitorilor din sat.
Probleme politice	6	
Probleme de securitate	5	76.(F, 46-55, R, SS, PU, RO, MD/RO) Starea de nesiguranță provocată de un război la hotare; panica – ca urmare a survolării spațiului RM de rachete ale Federației Ruse.
S-au ridicat prețurile la apartamente și la închirierea lor	4	20.(F, 56-65, R, SS, PU, RO, MD/RO) Financiare, a crescut prețurile la apartamente. 27.(F, 76-85, U, SS, Pens., Ru, RU) Правда, в обществе говорят, что из-за притока беженцев повысились цены на жилье (наем, покупка). 39.(B, 36-45, U, SS, PR, RU, MD/RO) Из-за богатеньких беженцев у граждан РМ появилась проблема на рынке недвижимости, квартиры стали стоить дороже, следовательно, купить квартиру молодой семье стало сложнее.
Criza energetică	4	
Probleme sociale	4	
Criza refugiaților	4	23.(B, 36-45, R, SS, PU, RO, MD/RO) Imposibilitatea de a gestiona un număr mare de refugiați.
Nu se poate călători ușor în Ucraina	4	18.(F, 46-55, R, SS, PU, RO, MD/RO) Cu probleme de deplasare spre rudele lor.
Unii au plecat din țară	4	33.(F, 36-45, R, SS, PU, RO, MD/RO) Unii cetățeni s-au speriat și au părăsit țara. 75.(F, 36-45, R, SS, PU, RO, MD/RO) Multe familii au ales să plece, să fie în siguranță
Divizarea societății	2	52.(B, 36-45, U, SS, PU, RO, MD/RO) Războiul din Ucraina a influențat relațiile sociale în general în RM – societatea s-a dispersat.
Ajutorul pentru refugiați	1	
Moldovenii suferă din cauza refugiaților	1	8.(F, 46-55, R, SM, PU, RO, MD/RO) Din cauza refugiaților am suferit și am sărăcit cu totul. Suferă cetățenii moldoveni.

Este o situație fără precedent	1	
--------------------------------	---	--

Cum au reușit să înfrunte aceste probleme?

Denumirea temei	Nr. de mențiuni	Exemplificări
Solidaritate	2	50.(B, 46-55, U, SS, PU, RO, MD/RO) Localnicii s-au mobilizat foarte repede și au fost oferite cazare, mâncare pentru refugiați, majoritatea din ei n-au preferat să rămână din lipsa condițiilor de viață elementare din localitățile rurale. Locuitorii au fost foarte empatici și înțelegători cu ei în comun cu primarul localității.
Răbdare	1	
Prin calm	1	
Problemele se vor rezolva după sfârșirea războiului	1	
Războiul hibrid	1	

Ce efecte a produs războiul din Ucraina asupra felului de a fi și al modului de trai al oamenilor din comunitatea dvs.?

Denumirea temei	Nr. de mențiuni	Exemplificări
Frică	16	8.(F, 46-55, R, SM, PU, RO, MD/RO) Frica pune stăpânire pe noi 11.(F, 36-45, R, SM, PU, RO, MD/RO) A stârnit frică în lume 15.(F, 26-35, R, SS, PU, RO, MD/RO) A produs panică, și frica zile de mâine. 23.(B, 36-45, R, SS, PU, RO, MD/RO) Stres permanent al unui eventual atac al Rusiei.
Divergențe de opinii între oameni, unii sunt pentru ucraineni, alții pentru ruși.	12	2.(B, 56-65, R, SM, PU, RO, MD/RO) Au apărut divergențe între oameni, unii sunt pentru ucraineni, alții pentru ruși. 3.(F, 46-55, R, SS, PU, RO, MD/RO) Discuții negative, contraziceri între oameni 5.(F, 56-65, R, SS, PU, RO, MD/RO) A împărțit societatea în grupe care susțin lupta ucrainenilor pentru libertate și care susțin operația specială. 23.(B, 36-45, R, SS, PU, RO, MD/RO) Divizarea populației pro și contra Ucrainei. 24.(F, 36-45, R, SS, PU, RO, MD/RO)

		<p>Au fost unele situații în care frații se certau între ei pe fon politic.</p> <p>36.(B, 36-45, U, SS, PU, RU, MD/RO) Пострадали мои отношения в семье. Нам удалось справиться, но не решить проблему. Просто решили не обсуждать эту тему. Мои близкие родственники до сих пор проживают на оккупированных территориях и их взгляды расходятся с моими.</p> <p>44.(F, 46-55, R, SS, PU, RU, Gag.) Рăzboiul din Ucraina a împărțit lumea în pro ruși și anti ruși.</p>
Creșterea prețurilor	8	<p>48.(F, 36-45, U, SS, PU, RO, MD/RO) Primul lucru pe care l-am simțit noi ca cetățeni au fost prețurile care a afectat fiecare familie, inclusiv și pe cele cu venituri mai bune. Aceasta a afectat orice familie și comunitate, inclusiv familia mea care, dacă mai înainte putea face economii din veniturile salariale și pensii, în condițiile care au intervenit, am fost nevoiți să intrăm pe toate rezervele ca să facem față cheltuielilor.</p>
Nesiguranță în ziua de mâine	5	
Suferință morală	3	<p>12.(F, 66-75, R, SS, PU, RO, MD/RO) Am suferit mult moral.</p>
Nu s-a schimbat modul de viață	2	<p>5.(F, 56-65, R, SS, PU, RO, MD/RO) Modul de trai al oamenilor nu s-a schimbat, oamenii cum au muncit așa și muncesc până acum.</p> <p>6.(F, 46-55, R, SS, PU, RO, MD/RO) Personal nu am fost influențată în nici un mod de conflictul armat din Ucraina.</p>
Oamenii au devenit mai înțelegători între ei / Relațiile sociale au devenit mai bune	2	<p>14.(F, 66-75, R, SM, Pens., RO, MD/RO) Războiul a făcut ca oamenii să fie mai înțelegători cu ei între ei, a băgat frica în lume</p>
Schimbarea viziunii asupra vieții	2	<p>17.(F, 46-55, R, SS, PU, RO, MD/RO) Să ne uităm altfel la viață, la traiul nostru, să punem accent pe ziua de azi.</p> <p>65.(F, 46-55, U, SS, PU, RO, MD/RO) Când s-a început războiul parcă era nereal așa ceva, nu ne-am gândit că este posibil să se înceapă un război, că o să fie așa ceva, dar dacă s-a început deja, am început mai tare să prețuim viața, să prețuim pe cei de aproape, parcă am început iarăși înapoi să ne întâlnim, iarăși să ne vedem, iată asta îmi pare mai mult..</p>
Oamenii nu mai fac investiții	2	<p>24.(F, 36-45, R, SS, PU, RO, MD/RO) Oamenii încetează să mai investească în imobile și în afacerile locale.</p>

S-a mărit atenția și gândul la oamenii dragi din Ucraina	1	
Insuficiența produselor din Ucraina pe piață	1	9.(B, 66-75, R, SM, PU, RO, MD/RO) Noi procuram multe produse din Ucraina, astăzi ele sau lipsesc în piață ori au prețuri mari.
Oamenii din RM s-au schimbat datorită venirii refugiaților	1	9.(B, 66-75, R, SM, PU, RO, MD/RO) Venirea refugiaților de acolo a schimbat la unii oameni felul de a gândi.
Oamenii din RM au fost afectați mai puțin decât oamenii din Ucraina	1	10.(F, 46-55, R, SM, PU, RO, MD/RO) Noi, n-am fost afectați așa de tare ca ucrainenii, căci pentru cei care trăiesc mai greu se dau ajutoare
Lumea a devenit mai economă	1	15.(F, 26-35, R, SS, PU, RO, MD/RO) Economisirea resurselor financiare la maxim.
Nemulțumirea oamenilor față de creșterea prețurilor	1	
Lumea s-a mobilizat pentru ajutorul refugiaților	1	18.(F, 46-55, R, SS, PU, RO, MD/RO) Lumea sa mobilizat pentru a ajuta refugiații.
Unii au fost solidari cu refugiații, alții nu	1	56.(F, 36-45, U, SM, PR, RO, MD/RO) Oamenii s-au împărțit în două tabere: una care sunt solidari față de poporul ucrainean, alții care gândesc altfel, la sărăcia noastră s-au alipit alții.
Lumea a devenit mai solidară	1	65.(F, 46-55, U, SS, PU, RO, MD/RO) Parcă îmi pare că lumea s-a făcut mai prietenoasă, și chiar cu Moldova mai prietenoasă, înainte parcă toți erau așa “rastorgnutiie, kajdii so svoei hatoi... s kraiu”, mai ales după pandemie și după aceea războiul, și atunci când s-a început războiul ei s-au gândit, că vai, pandemia asta deloc nimic nu înseamnă, războiul este ceva mai strașnic.

De ce vă este teamă cel mai mult în contextul războiului din Ucraina?

Denumirea temei	Nr. de mențiuni	Exemplificări
Poate afecta și țara noastră	33	2.(B, 56-65, R, SM, PU, RO, MD/RO) Să nu ajungă și pe teritoriul țării noastre 9.(B, 66-75, R, SM, PU, RO, MD/RO) Ne este teamă că ar putea să se întâmple și la noi cea ce este acum în Ucraina. 12.(F, 66-75, R, SS, PU, RO, MD/RO)

		<p>Vrem pace în țărișoara noastră mică și independentă. 23.(B, 36-45, R, SS, PU, RO, MD/RO) Agresiune militară din partea Rusiei deoarece Rusia are aspirații geopolitice în regiune. 50.(B, 46-55, U, SS, PU, RO, MD/RO) Cea mai mare temere este ca vin rușii și se va întâmpla exact ce se întâmplă în Ucraina, sau la fel de rău o să preia puterea de la Chișinău și toată țara se va înfunda în beznă.</p>
Să nu plece copiii la luptă	5	<p>76.(F, 46-55, R, SS, PU, RO, MD/RO) Exemplu băiatul meu de 18 ani fiind student la ASEM, anul I. În câteva zile am decis să plece peste hotare, din frică să nu fie chemat la război. Eu am fost aceea care am insistat că să-și continue studiile, dar în acele vremuri grele tot eu am venit cu propunerea de-a ajuta băiatul să plece cât mai repede din țară.</p>
Să nu piardă Ucraina războiul	2	<p>17.(F, 46-55, R, SS, PU, RO, MD/RO) Să nu piardă Ucraina războiul pentru că nu avem cu ce ne apăra suveranitatea noastră. 18.(F, 46-55, R, SS, PU, RO, MD/RO) Să nu piardă Ucraina, că Putin să atace și țara noastră.</p>
De minciuni	1	<p>5.(F, 56-65, R, SS, PU, RO, MD/RO) De minciună, căci politicienii nu fac politică corectă</p>
Apropierea geografică de Ucraina	1	<p>8.(F, 46-55, R, SM, PU, RO, MD/RO) Satul e chiar pe frontiera cu Ucraina și asta ne înfricoșează</p>
Frica de ziua de mâine	1	
Frica că va trebui de părăsit țara	1	
Frica că autoritățile nu vor gestiona corect situația	1	<p>74.(F, 46-55, R, SS, PU, RO, MD/RO) Cel mai tare mi-i frică ca politicienii noștri să nu comită greșeli în aplanarea situațiilor de criză, în special în regiunea Transnistreană, Găgăuzia și să nu escaladeze conflictul și să se transfere războiul la noi în țară.</p>

Credeți că autoritățile (locale, centrale) au luat măsuri corecte pentru a gestiona criza declanșată de războiul din Ucraina?

Denumirea temei	Nr. de mențiuni	Exemplificări
Autoritățile au luat măsuri corecte	16	<p>6.(F, 46-55, R, SS, PU, RO, MD/RO) Măsurile luate de autoritățile locale și centrale au fost corecte, deoarece au mobilizat întreaga societate în ajutorarea refugiaților prin colectarea de produse alimentare.</p> <p>17.(F, 46-55, R, SS, PU, RO, MD/RO) Au găsit case de locuit pentru cazare.</p> <p>51.(B, 36-45, U, SS, PU, RO, MD/RO) Autoritățile locale au gestionat foarte bine criza și continuă s-o facă.</p> <p>68.(F, 46-55, R, SS, PU, RO, MD/RO) Da, au luat măsuri. Au semnat tratate privitor la securitatea RM cu țările UE</p>
Autoritățile au luat măsuri corecte în ceea ce privește ajutorul refugiaților	14	<p>26.(B, 46-55, U, SS, PU, Ru, UCR) Власти приняли правильные меры для принятия беженцев, но хорошо, что большинство их уехали в Европу. Молдова не нашла бы столько средств, чтобы их долго содержать.</p> <p>28.(B, 36-45, U, SM, PU, Ru, MD/RO) Но я одобряю то, что наше правительство помогло беженцам с Украины. Хорошо, что мы им помогли.</p> <p>29.(F, 66-75, R, SS, Pens., RO, MD/RO) Похвально, что наша власть приняла такое количество беженцев и приютила их.</p> <p>58.(F, 36-45, R, SM, PU, RO, MD/RO) Autoritățile au făcut și au acordat ajutoare, instruiți, conlucrări cu cetățenii ucraineni. Acordarea ajutorului psihemoțional, juridic, etc.</p> <p>61.(F, 36-45, U, SS, PU, RO, MD/RO) Pe lângă asigurare cu hrană, adăpost și servicii de prim ajutor, în or. Cantemir s-a asigurat accesul la educație a copiilor refugiați, locuri de muncă pentru părinții lor, asistență medicală.</p> <p>67.(F, 46-55, R, SM, PU, RO, MD/RO) Autoritățile locale, și-au deschis inimile și casele pentru cei care caută refugiu de distrugerile și haosul lăsat în urmă. S-au implicat rapid pentru a sprijini partenerii naționali și locali pentru a răspunde fluxului de refugiați – prin îmbunătățirea condițiilor de viață și acoperirea nevoilor esențiale ale refugiaților, promovarea accesului la muncă decentă, oferirea de sprijin juridic și psihosocial. În localitate la fel am avut refugiați cărora li s-a oferit cazare de către persoane fizice, care la rândul lor au primit compensații.</p>

Autoritățile ajută în măsura posibilității	7	14.(F, 66-75, R, SM, Pens., RO, MD/RO) Cu ce are cu acea primarul ajută lumea. Primăria a dat ajutor refugiaților.
Autoritățile locale s-au mobilizat pentru a ajuta refugiații	4	13.(F, 56-65, R, SM, PU, RO, MD/RO) Da au fost primiți refugiații frumos cu suflet și bunătate.
Autoritățile au grijă de refugiați, dar nu au grijă de oamenii din propria țară	4	27.(F, 76-85, U, SS, Pens., Ru, RU) Хорошо, что Молдову хвалят на Западе за помощь Украине. Но властям нужно больше беспокоиться о гражданах собственной страны. 41.(B, 56-65, R, SS, PU, RU, Ru.) Noi avem puțini refugiați și față de ei, cu părere de rău, puterea centrală acordă o atenție mult mai mare, decât față de cetățenii săi. 51.(B, 36-45, U, SS, PU, RO, MD/RO) Moldovenii au fost lăsați pe planul 2 față de refugiați. Cei ce au găzduit refugiați nu au fost răsplățiți conform promisiunilor guvernului.
Autoritățile nu au luat măsuri corecte	3	5.(F, 56-65, R, SS, PU, RO, MD/RO) Cred că autoritățile centrale nu au luat măsuri corecte pentru a gestiona situația de criză în comerț cu agricultura, cu gaze, cu lumina ce au condus prețuri mari și a sărăcit lumea. 65.(F, 46-55, U, SS, PU, RO, MD/RO) Referitor la autorități mi se pare că eu în genere nu am văzut nicio măsură, după părerea mea cei de la Centrală (se are în vedere autoritățile din Chișinău), să nu se revolte contra Rusiei, să se țină așa neutru, să fie așa multe afirmații, să fie mai puține, să își apere propriul popor, să vadă că noi suntem mai neutri, și să nu se anine de ei... 70.(F, 66-75, R, SM, Pens., RO, MD/RO) Politica lui Maia nu este cea mai bună, ar fi bine să prietenim și cu rușii.
Încredere în autoritățile centrale	1	4.(B, 66-75, R, SS, Pens., RO, MD/RO) Cred în autoritățile centrale, căci în situații mari de criză la sară națională, singure autoritățile locale nu ar putea face nimic.
Primarul ajută	1	8.(F, 46-55, R, SM, PU, RO, MD/RO) Primarul îi ajută pe toți oamenii nevoiași.
Autoritățile gestionează prost războiul hibrid	1	48.(F, 36-45, U, SS, PU, RO, MD/RO) Autoritățile, în cazul respectiv prost gestionează incursiunile Rusiei pe toate căile în treburile noastre interne.

Unele decizii luate de autorități au fost bune, altele nu	1	
---	---	--

2.2.3. Criza energetică.

În ceea ce privește criza energetică problemele cele mai des menționate de participanții la studiu au fost cele legate de Prețurile ridicate la sursele de energie, în special cea electrică (39 res.), despre această provocare vorbesc jumătate din toți respondenții. Problema costurilor mari la sursele energetice a generat creșterea prețurilor la toate produsele (11 res.), ce constituie o altă problemă pentru cetățenii Republicii Moldova. Câțiva participanți amintesc despre problema dependenței energetice a țării noastre de alte țări, în special de Federația Rusă (4 res.). Este amintită și problema salariilor mici (3 res.). 3 respondenți menționează că scumpirile din sectorul energetic sunt mai greu de suportat pentru bătrânii singuratici.

Dacă vorbim despre faptul cum cetățenii au reușit să treacă de problemele generate de criza energetică, respondenții au menționat următoarele: Au făcut economii, de resurse financiare și materiale (9 res.); Compensațiile de la stat au fost de ajutor (8 res.); Folosirea surselor alternative de energie, în special lemne de foc (5 res.); S-a făcut economie de energie electrică și termică (4 res.). Câțiva intervievați au afirmat că au micșorat consumul de energie (4 res.). Doi participanți au declarat că au redus din alte cheltuieli, gen procurarea de haine sau reparații pentru a putea achita consumul de energie.

În privința faptului dacă autoritățile au luat măsuri corecte în privința crizei energetice unii dintre participanți au afirmat că APC nu au gestionat corect (22 res.). Unii se referă la lipsa negocierilor cu Gazpromul, alții la sistemul de compensații care nu acoperă necesitățile oamenilor. Alți participanți consideră că autoritățile au luat măsuri corecte (12 res.) prin ajutorul cu lemne, subvenții. Este amintit și ajutorul statului prin programul Ajutor la contor (11 res.), un lucru salutat de unii respondenți. O parte din respondenți au afirmat că autoritățile au gestionat situația în măsura posibilității (7 res.), alții că autoritățile au luat parțial măsuri corecte (6 res.).

Câțiva participanți consideră că problema este în sarcina autorităților centrale și nu celor locale (3 res.).

Doi respondenți menționează că mass-media a distorsionat în sens negativ imaginea privind eficacitatea măsurilor luate de autorități. Alți doi accentuează asupra lipsei de investiții în sistemul energetic.

Tabele

Dacă ne referim la criza energetică din ultimii doi ani, cum credeți, cu ce probleme s-au confruntat cetățenii RM?

Denumirea temei	Nr. de mențiuni	Exemplificări
Prețurile ridicate la sursele de energie (în special cea electrică)	39	6.(F, 46-55, R, SS, PU, RO, MD/RO) Majorarea prețurilor la energie electrică, gaze naturale, carburanți a influențat bugetul cetățenilor, dar și bugetul statului prin mărirea prețurilor la produsele finite (alimente...) 8.(F, 46-55, R, SM, PU, RO, MD/RO) Tare bine ar fi să nu se ridice prețul la energia electrică 28.(B, 36-45, U, SM, PU, RU, MD/RO) Энергетический кризис затронул простых людей. Не все граждане могли рассчитывать с коммунальными платежами: за отопление, газ, электричество.
Creșterea prețurilor	11	57.(B, 36-45, U, SS, PU, RO, Rus) Ne-a afectat enorm economia care ulterior a majorat prețul la alimente, lumină (servicii), transport, medicamente ș.a.
Dependența energetică de alte țări / Federația Rusă	4	67.(F, 46-55, R, SM, PU, RO, MD/RO) Republica Moldova nu are resurse energetice proprii și este practic complet dependentă de importurile de combustibili fosili și de energie electrică.
Salarii mici	3	
E mai complicat pentru bătrânii singuratici	3	50.(B, 46-55, U, SS, PU, RO, MD/RO) Mai complicat este pentru bătrânii singuratici care nu au posibilitate să acopere în totalitate cheltuielile pentru energie.
Nu au fost probleme	1	
Cheltuieli mai mari	1	
Tăierea pădurilor	1	51.(B, 36-45, U, SS, PU, RO, MD/RO) Cetățenii au tăiat masiv pădurile / fâșiile de protecție, iar autoritățile nu au întreprins măsuri de stopare a acestor dezmățuri.

Cum au reușit să înfrunte aceste probleme?

Denumirea temei	Nr. de mențiuni	Exemplificări
Au făcut economii	9	<p>2.(B, 56-65, R, SM, PU, RO, MD/RO) Am economisit din resursele financiare și materiale</p> <p>5.(F, 56-65, R, SS, PU, RO, MD/RO) Economie în tot și procurai în primul rând necesar</p> <p>9.(B, 66-75, R, SM, PU, RO, MD/RO) Am strâns cureaua.</p> <p>63.(F, 56-65, U, SS, PR, RO, MD/RO) Am fost nevoiți să economisim tot la minim Nu ne-am permis să ne alimentăm mai bine, am stat în frig, nu ne ajung bani pentru medicamentele necesare, nu mai avem vacanțe.</p> <p>77.(F, 36-45, R, SS, PU, RO, MD/RO) Oamenii au fost nevoiți să economisească la maxim pentru a ieși din iarnă.</p>
Compensațiile de la stat au fost de ajutor	8	<p>10.(F, 46-55, R, SM, PU, RO, MD/RO) Când statul ne-a ajutat a mers mai bine, iar când nu ne-a dat compensații am simțit probleme.</p>
Folosirea surselor alternative de energie	5	<p>65.(F, 46-55, U, SS, PU, RO, MD/RO) De exemplu eu am cumpărat și lemne ca să cheltui mai puțin gaz, și fac paralel și în sobă și cu gaz, și mi s-a părut că parcă mai puțin am achitat, da, am găsit soluții alternative.</p> <p>70.(F, 66-75, R, SM, Pens., RO, MD/RO) Am avut rezerve de lemne, autoritățile ne-au dat ajutoare pe care am putut să le utilizăm. Anul acesta este mai bine.</p>
Au micșorat consumul	4	
S-a făcut economie de energie electrică și termică	4	
Cu greu, dar s-au descurcat	2	
Au muncit	2	
Prin răbdare	2	
Cheltuieli mai mari pe energie și mai puține pe celelalte	2	<p>64.(F, 66-75, U, SS, PU, RO, MD/RO) Pentru a înfrunta problemele am redus alte cheltuieli (la reparații, procurarea de haine).</p>
Au procurat produse din Ucraina	1	<p>6.(F, 46-55, R, SS, PU, RO, MD/RO) S-au dus în Ucraina, la Cernăuți pentru a procura alimente la un preț mai mic.</p>
Programul Ajutor la contor	1	

Fiecare a depășit în felul său	1	
Ajută copiii	1	30.(F, 46-55, R, SM, CAS, RO, MD/RO) Об энергетическом кризисе ничего не знаю. Мне помогают деньгами дети, у меня есть чем рассчитывать за свет, газ.
O gestionare mai bună a resurselor	1	
Unii oameni ierneză în altă parte decât localitatea de baștină	1	

Credeți că autoritățile (locale, centrale) au luat măsuri corecte pentru a gestiona criza energetică?

Denumirea temei	Nr. de mențiuni	Exemplificări
Autoritățile centrale nu au gestionat corect	22	<p>1.(F, 56-65, R, SS, PU, RO, MD/RO) Autoritățile centrale n-au făcut negocieri pentru a gestiona aceste situații de criză</p> <p>6.(F, 46-55, R, SS, PU, RO, MD/RO) Autoritățile centrale n-au luat măsuri destul de corecte pentru a gestiona această situație de criză economică, mă refer la prețul la energie electrică și gazul natural. Ar fi fost mai bine de făcut mai multe negocieri cu Gazprom din F.R., astfel, posibil prețul ar fi fost mai mic.</p> <p>41.(B, 56-65, R, SS, PU, RU, Ru.) Criza energetică reprezintă incapacitatea puterii centrale de a administra țara. Iar oamenii din țară supraviețuiesc cum pot.</p> <p>45.(F, 46-55, R, SS, PU, RU, Gag.) Probleme sunt, dar autoritățile centrale nu întreprind nimic.</p> <p>48.(F, 36-45, U, SS, PU, RO, MD/RO) Autoritățile au reușit să ne împace cu sistemul compensațiilor instituit pentru a ne ajuta pe timpul sezonului rece. Dar asta nu înseamnă că cetățenii nu sunt conștienți de modul în care a fost gestionată situația, cum au fost negociate prețurile, care era prețul real de cumpărare și care erau tarifele calculate, net superioare costului de cumpărare. Mulți se întreabă de ce trebuie să plătim și pentru cei din Transnistria, dar la această întrebare încă nimeni nu are răspuns prin acțiuni concrete.</p> <p>49.(F, 26-35, U, SS, ONG, RO, MD/RO) Situația a fost prost gestionată, chiar dacă au venit cu soluția compensațiilor, asta oricum nu a acoperit cheltuielile enorme în comparație cu veniturile simbolice.</p> <p>60.(B, 56-65, U, SS, PU, RO, MD/RO)</p>

		<p>Ce ține de autorități socot că nu este procedat corect, fără de a depune o cerere pentru compensare care este o manipulare unde nu se știe cine și cui le-a acordat compensare. Socot corect trebuia instalat un preț stabil pentru toți cetățenii dar diferența acoperită de Guvern direct companiei furnizor, în așa mod cetățenii nu aveau probleme de cap unde și cum să depună cerere de compensare.</p> <p>66.(F, 26-35, R, SS, PU, RO, MD/RO) Și criza energetică și a gazului, da, este o problemă care nu știu, nu ne confruntăm, ci urmează să ne mai confruntăm, deoarece Președinta a ales așa o poziție, nu chiar în favoarea cetățenilor din RM, trebuia să aibă o poziție mai neutră, după opinia mea.</p> <p>68.(F, 46-55, R, SS, PU, RO, MD/RO) Susținerea financiară din partea guvernului prin stabilirea vulnerabilității energetice și acordarea unui suport financiar bugetarilor.</p>
Autoritățile au luat măsuri corecte	12	<p>24.(F, 36-45, R, SS, PU, RO, MD/RO) La noi în localitate au fost donate / vândute la preț redus lemne pentru cei nevoiași.</p> <p>50.(B, 46-55, U, SS, PU, RO, MD/RO) Cu ajutorul statului s-a reușit să se treacă cu bine peste criza energetică. Sunt resurse alternative de energie și cred că cetățenii au posibilitate să aleagă sursele și să aplice la subvenții.</p> <p>72.(B, 36-45, U, SS, ONG, RO, MD/RO) Chiar dacă autoritățile au fost nepregătite pentru o criză de asemenea proporții, ele au acționat rapid și au dat dovadă de o susținere fără precedent pentru marea majoritate a populației prin subsidierea semnificativă a prețului la energie electrică pentru gospodării.</p>
Autoritățile au ajutat prin programul Ajutor la contor / Compensații	11	<p>65.(F, 46-55, U, SS, PU, RO, MD/RO) Autoritățile au ajutat prin aceea că au pus puțin de compensație, care un pic ne-a acoperit cheltuielile, și tot nouă ne era mai ușor.</p> <p>73.(F, 46-55, R, SS, PU, RO, MD/RO) Da, cred că s-au luat măsuri corecte prin programul de acordare a ajutorului(compensarea) la energia electrică, consumul de gaze naturale prin încadrarea familiilor după gradul de vulnerabilitate. A fost reușită această strategie din partea Guvernului. Eu, personal, familia a beneficiat de ajutorul acesta, care este salutar.</p>
Autoritățile au gestionat în măsura posibilității	7	<p>5.(F, 56-65, R, SS, PU, RO, MD/RO) Autoritățile locale după posibilitate au luat măsuri corecte, au fost ajutați pensionari, invalizi</p> <p>29.(F, 66-75, R, SS, Pens., RO, MD/RO) Наши власти делают все возможное для решения кризиса в энергетике.</p>

		<p>63.(F, 56-65, U, SS, PR, RO, MD/RO) APL au acordat câte 1m cub de lemne, dar resursele au fost limitate.</p>
Autoritățile au luat parțial măsuri corecte	6	<p>39.(B, 36-45, U, SS, PR, RU, MD/RO) Да, организовали компенсации, но не каждый может подать заявление. Если тебе повезло и одобрили – хорошо, но есть реальные случаи, когда отказывали, мотивируя тем, что основной источник отопления иной, не электричество, хотя центрального отопления у человека нет уже лет 20. Как справиться с этим? Экономить на еде, либо вообще не есть, пенсии меньше, чем стоимость услуг. Как жить?</p> <p>57.(B, 36-45, U, SS, PU, RO, Rus) Anumite compensații au fost acordate dar iarăși nu au fost calculate corect.</p> <p>69.(F, 26-35, R, SS, PU, RO, MD/RO) La fel, autoritățile publice locale, de la noi din localitate eu spun, au făcut rost pentru un proiect, nu știu cum, de lemne și s-au împărțit lemne. Adică, undeva s-a gestionat. Dar, în sat, la noi, cam toți și-au asigurat cu lemne atunci.</p> <p>75.(F, 36-45, R, SS, PU, RO, MD/RO) Gestionarea problemei de către RM, a dus la unele ajustări financiare, dar nu au exclus continuarea majorării lor. Compensațiile oferite au scăzut, sau au adus un beneficiu, dar iarăși, nu pentru toți. Despre aceasta nu pot vorbi la general, de exemplu individual am ajutat mai multor familii să completeze acest formular pentru a aduce o plus valoare necesităților financiare. Eu personal nu am completat, fiindcă prima dată nu mi s-a oferit această compensație și cred că multe alte familii sunt în aceeași situație. Asistentul social local venea în ajutorul persoanelor care nu cunoșteau cum să completeze. Pensionarii au mai beneficiat de câteva ajutoare, dar iarăși conform unor criterii de eligibilitate. Gestionare familială a banilor a avut de suferit în unele familii, economisiri, lezarea unor deprinderi familiale, etc.</p> <p>76.(F, 46-55, R, SS, PU, RO, MD/RO) Autoritățile s-au străduit de a lua măsuri pentru a veni în ajutor populației, dar consider că pe alocuri nu au gestionat corect situația dată. În funcție de fiecare grad atribuit, cetățenii au achitat anumite prețuri pentru gazele naturale, energie termică sau energie electrică. Nu este corect și normal că cei care lucrează peste hotare țărilor beneficiază de compensație de vulnerabilitate extremă, foarte ridicată, iar cei care lucrează în sectorul public și achită impozite la stat lunar nu pot beneficia de compensație.</p>
Problema este în sarcina autorităților	3	<p>42.(F, 36-45, R, SS, PU, RU, Gag.)</p>

centrale și nu celor locale		Prețuri înalte la sursele de energie, trebuie de economisit pe fiecare direcție. Administrația publică locală nu poate cumva să influențeze aceste lucruri.
Corupția e problema	2	
Autoritățile au ajutat familiile vulnerabile	2	67.(F, 46-55, R, SM, PU, RO, MD/RO) Persoanele din familii defavorizate au primit pentru perioada rece a anului noiembrie - martie o plată lunară în bani.
Primarul a ajutat	2	14.(F, 66-75, R, SM, Pens., RO, MD/RO) Da noi ne adresăm totdeauna la primărie. Primarul e și lider în sat. El e corect cu noi și ne ajută, că-i om de aur.
Mass-media a distorsionat imaginea privind eficacitatea măsurilor luate de autorități	2	44.(F, 46-55, R, SS, PU, RU, Gag.) Nu ar fi probleme semnificative, dacă nu ar fi o escaladarea situației din partea mass mediei. Măsurile au fost întreprinse, dar despre eficacitatea acestor măsuri trebuie să vorbească numai specialiștii.
Lipsa de investiții în sistemul energetic	2	
Autoritățile locale au ajutat, dar nu cele centrale	1	8.(F, 46-55, R, SM, PU, RO, MD/RO) Mai mult ne-au ajutat autoritățile locale decât cele centrale.
Autoritățile locale au luat măsuri corecte	1	9.(B, 66-75, R, SM, PU, RO, MD/RO) Autoritățile locale au luat măsuri corecte după posibilitate pentru a gestiona situația de criză.
S-a făcut economie de energie electrică în localitate	1	
Au căutat alte surse de aprovizionare	1	38.(B, 46-55, U, SS, PR, RO, MD/RO) Prin acordarea compensațiilor pentru populație și orientarea spre aprovizionare cu surse energetice din Europa!

2.2.4. Schimbările climatice.

O altă serie de probleme supuse analizei noastre sunt cele generate de schimbările climatice din ultimii ani. Aici respondenții au menționat mai multe probleme cu care s-au confruntat cetățenii Republicii Moldova. Cea mai mare problemă adusă în discuție de jumătate dintre participanții la interviuri este seceta (39 res.). Aceasta din urmă aduce după ea alte probleme cum ar fi, micșorarea recoltelor (14 res.) și probleme în agricultură, probleme cu aprovizionarea cu apă (2 res.). În tangență cu seceta sunt și căldurile mari, menționate de 5 participanți. În calitate de cauză a acestora 5 respondenți identifică încălzirea globală. Ca o altă fațetă a problemelor descrise mai sus sunt inundațiile (5 res.), ploile torențiale (3 res.)

Trei respondenți vorbesc despre ștergerea anotimpurilor (necorespunderea timpului de afară cu anotimpul din calendar), iar alți doi despre schimbări în comportamentul animalelor (în special al albinelor și a animalelor migratoare).

Doi intervievați neagă că ar exista probleme legate de schimbările climatice în Republica Moldova, iar alți doi că afirmă că nu există specialiști care să se ocupe de problema schimbărilor climatice.

În privința măsurilor luate de autorități în ceea ce ține de schimbările climatice, părerile sunt împărțite.

Unii consideră că autoritățile centrale nu au luat măsuri (8 res.), alții că și autoritățile centrale, și cele locale nu iau măsuri (5 res.).

Trei participanți sunt de părerea că autoritățile locale nu au luat măsuri, deoarece nu au resurse financiare pentru asta. Câțiva consideră că autoritățile locale au luat măsuri corecte (3 res.), prin faptul că au plantat copaci, în special.

Sunt totuși cei care consideră că autoritățile au luat măsuri (3 res.) sau că autoritățile au ajutat cum au putut (3 res.). Unii participanți consideră că nimeni din autoritățile RM nu poate influența încălzirea globală (3 res.).

Doi intervievați amintesc despre existența unui Program național de adaptare la schimbările climatice.

Tabele

Dacă ne referim la schimbările climatice din ultimii ani, cum credeți, cu ce probleme s-au confruntat cetățenii RM?

Denumirea temei	Nr. de mențiuni	Exemplificări
Seceta	39	<p>6.(F, 46-55, R, SS, PU, RO, MD/RO) Temperaturile ridicate. Arșița și lipsa de precipitații au micșorat recoltele.</p> <p>13.(F, 56-65, R, SM, PU, RO, MD/RO) Seceta mare care a fost dăunătoare atât la recolte cât și asupra oamenilor.</p> <p>14.(F, 66-75, R, SM, Pens., RO, MD/RO) Problema cea mai mare e seceta. Seacă fântânile. În grădină de doi ani nu avem cu ce uda legumele. Nici pătrunjel de sămânță nu am strâns. Am cumpărat acum cu 15 lei, când pensia e de 2000.</p>
Micșorarea recoltelor	14	<p>73.(F, 46-55, R, SS, PU, RO, MD/RO) Din cauza secetei anual se compromit cantități uriașe de roadă la hectar și degradează suprafețe de teren arabil.</p> <p>77.(F, 36-45, R, SS, PU, RO, MD/RO) Schimbările climatice afectează nu atât populația în general, cât anume agricultura, care fără surse de irigare nu pot crește roadă.</p>
Încălzirea globală	5	<p>1.(F, 56-65, R, SS, PU, RO, MD/RO) Problema la schimbarea climatică din ultimii ani este încălzirea globală.</p>
Căldurile mari	5	<p>29.(F, 66-75, R, SS, Pens., RO, MD/RO) Климатические изменения ощутимы, особенно в этом году. В апреле уже такая жара, а что будет летом.</p>
Inundații	5	
Lipsa de irigare	4	
Ploi torențiale	3	
Ștergerea anotimpurilor (necorespunderea timpului de afară cu anotimpul din calendar)	3	<p>40.(F, 36-45, R, SS, PU, RU, Gag.) Au loc schimbări în durata lunilor reci (ex: 27.04 – zăpadă; 01.06 – doar +10 C), bat vânturi puternice și calde. Vară foarte uscată. Locuim în zona de stepă – Bugeac.</p> <p>43.(F, 46-55, R, SS, PU, RU, Gag.) Schimbările climatice sunt evidente. Toamna vine mai târziu, iar primăvara mai devreme.</p>
Nu au fost / nu sunt probleme legate de climă	2	<p>31.(F, 56-65, U, SS, PU, RU, Ucr.) Особых проблем, связанных с изменением климата, я не ощутила. Все было в пределах нормы.</p>

Problema gunoaielor	2	51.(B, 36-45, U, SS, PU, RO, MD/RO) Gunoști neautorizate, o problemă prost gestionată la nivel central.
Nu există specialiști care se ocupă de problema schimbărilor climatice	2	47.(B, 46-55, R, SM, PU, RU, Gag.) Pentru soluționarea problemelor climatice autorităților nu le ajunge timp și resurse umane.
Probleme cu aprovizionarea cu apă	2	69.(F, 26-35, R, SS, PU, RO, MD/RO) Da, este la noi ca atare probleme cu apa. Și vă spun și ce anume, avem o fântână, da? Și care-i sunt pe vale, au acces la apă, după cum vedeți, fântânile sunt care sunt pe vale. Dar care-s în sat, în deal, acolo chiar n-au acces la fântână. Da, noi avem apeductul nostru, dar vara nu face față. Da, e că aici ar fi o problemă ce ține de apă.
Schimbări în comportamentul animalelor	2	70.(F, 66-75, R, SM, Pens., RO, MD/RO) Ne confruntăm cu problema dată în apicultură, avem câteva familii de albine și mor sărmanele deoarece nu înțeleg ce se întâmplă... 78.(F, 36-45, U, SS, PU, RO, MD/RO) Schimbările în modelele de migrare a speciilor de plante și animale.
Recoltă de proastă calitate	1	
Nu sunt sisteme de irigații	1	
Seacă fântânile	1	
Problema râului Nistru	1	
Problema râului Bâc	1	
Accesul la apa potabilă	1	
Folosirea insecticidelor	1	
Poluarea aerului	1	
Lipsa de precipitații	1	
Arderea gunoaielor	1	
Schimbările climatice nu sunt percepute în RM ca o problemă	1	54.(F, 36-45, U, SS, PU, RO, MD/RO) Cu regret, în Republica Moldova Schimbările Climatice sunt percepute, uneori, ca un concept îndepărtat și lipsit de relevanță.
Creșterea incidenței bolilor legate de mediu	1	

Cum au reușit să înfrunte aceste probleme?

Denumirea temei	Nr. de mențiuni	Exemplificări
Irigarea câmpurilor	3	
Nu au făcut nimic pentru a înfrunta	1	
Ajutorul lui Dumnezeu	1	
Prin muncă	1	
Prin răbdare	1	
Mulți fermieri nu au reușit	1	
Ajutor de la Guvern	1	
Ajutor din străinătate	1	23.(B, 36-45, R, SS, PU, RO, MD/RO) Subvenții, motorină din România.
Micșorarea consumului de apă	1	
Omenirea nu va putea depăși problema încălzirii globale	1	36.(B, 36-45, U, SS, PU, RU, MD/RO) Но я считаю, что это не эффективно, так как это капля в море в глобальном плане. Я вообще не верю в то, что человечество сможет преодолеть эту проблему.

Credeți că autoritățile (locale, centrale) au luat măsuri corecte pentru a gestiona schimbările climatice din ultimii ani?

Denumirea temei	Nr. de mențiuni	Exemplificări
Autoritățile centrale nu au luat măsuri	8	52.(B, 36-45, U, SS, PU, RO, MD/RO) Autoritățile centrale incorect gestionează aceste situații de criză. 64.(F, 66-75, U, SS, PU, RO, MD/RO) Guvernul a interzis la sudul Moldovei de cultivat porumb (e o prostie). Mai bine s-ar gândi la reabilitarea irigației de pe vremuri. Țăranul nu poate exista fără porumb. Cum va crește păsări, vite, etc?
Și autoritățile centrale, și cele locale nu iau măsuri	5	53.(F, 46-55, R, SM, AA, RO, MD/RO) Autoritățile locale și centrale nu i-au măsuri să înfrunte aceste probleme, incorect gestionează aceste situații de criză.
Autoritățile locale nu au luat măsuri, deoarece nu au resurse financiare	3	
Autoritățile locale au luat măsuri corecte	3	40.(F, 36-45, R, SS, PU, RU, Gag.) Autoritățile locale plantează copaci, repară dambele, au înțelegeri cu ciobanii ca să nu treacă cu turmele prin anumite zone.

Autoritățile au ajutat cum au putut	3	
Autoritățile au luat măsuri	3	<p>67.(F, 46-55, R, SM, PU, RO, MD/RO) Pentru a diminua efectul negativ al schimbărilor climatice, autoritățile Republicii Moldova, au elaborat recent Programul național de adaptare la schimbările climatice și Planul de acțiuni pentru realizarea acestuia. Programul setează obiective orientate spre sporirea rezilienței climatice a șase sectoare esențiale: agricultura, sănătatea, transportul, energia, apa, sectorul forestier și este însoțit de un plan de acțiuni pentru prevenirea și depășirea riscurilor schimbărilor climatice. Pentru reducerea riscurilor climatice și dezastrilor în raioanele Cantemir, Criuleni, Hâncești, Leova și Ungheni au fost construite 9 bazine de acumulare a apei din precipitații.</p> <p>78.(F, 36-45, U, SS, PU, RO, MD/RO) Autoritățile publice au reușit să se implice prin aplicarea unor măsuri de adaptare la schimbările climatice. Aceste măsuri includ planuri de gestionare a riscurilor, sisteme de avertizare timpurie, promovarea practicilor agricole durabile etc.</p>
Nimeni din autoritățile RM nu poate influența încălzirea globală	3	<p>28.(B, 36-45, U, SM, PU, Ru, MD/RO) Не представляю, как можно поменять ситуацию потепления. Ни центральные, ни местные власти не могут прекратить этот природный процесс.</p> <p>29.(F, 66-75, R, SS, Pens., RO, MD/RO) На климат никак не повлиять, так что властям не стоит беспокоиться.</p> <p>30.(F, 46-55, R, SM, CAS, RO, MD/RO) На процесс потепления и изменения климата, думаю, никак нельзя повлиять.</p>
Au lăsat totul pe seama agricultorilor	2	<p>5.(F, 56-65, R, SS, PU, RO, MD/RO) Au lăsat tot pe sama agricultorilor, care se descurcă singuri. Cheltuielile sunt mari, da producția o vinzi cu prețuri mici și nu ai cui s-o dai.</p>
Autoritățile au luat măsuri insuficiente	2	<p>72.(B, 36-45, U, SS, ONG, RO, MD/RO) Cred că autoritățile au luat anumite măsuri de susținere a fermierilor, dar acestea au fost insuficiente si întârziate, ginerind un val de nemulțumire în rândul fermierilor. Aceste situații de protest a fermierilor au fost negativ exploatate de anumite cercuri politice de opoziție.</p>
Programul național de adaptare la schimbările climatice	2	<p>74.(F, 46-55, R, SS, PU, RO, MD/RO) Există Programul național de adaptare la schimbările climatice, care prevede: plantarea culturilor adaptate la secetă, plase anti-grindină, creșterea suprafețelor împădurite.</p>

Autoritățile locale depind de cele centrale	1	
Autoritățile centrale au ajutat doar fermierii mai mari	1	
Primarul a ajutat	1	
Autoritățile au întreprins activități de informare a populației	1	16.(F, 36-45, R, SS, PU, RO, MD/RO) Da, au informat oamenii despre conținutul rațional de apă. Importanța protejării mediului înconjurător.
Instalarea corturilor pe timp de arșiță	1	38.(B, 46-55, U, SS, PR, RO, MD/RO) Doar instalarea temporară a unor corturi de criza, unde populația putea să se folosească de anumite servicii gratuite.
Schimbarea trebuie să înceapă de la cetățeni și apoi să se implice autoritățile	1	49.(F, 26-35, U, SS, ONG, RO, MD/RO) Sunt lucruri care trebuie să pornească de la noi ca cetățeni, după care să avem pretenții față de autorități.
Nu există cadru legal adecvat în domeniu	1	51.(B, 36-45, U, SS, PU, RO, MD/RO) Autoritățile locale încearcă să facă politici locale, însă nu sunt suficiente din cauza lipsei cadrului legal.

3.Capital uman

În acest compartiment am ales să analizăm în ce măsură există suficiente resurse umane la nivel de comunitate, ce pot contribui la dezvoltarea socială și economică a localității. Care sunt profesiile, ocupațiile unde nu ajung oameni, inclusiv cu un nivel de cunoștințe înalt.

În privința faptului dacă există suficiente resurse umane sau nu părerile respondenților s-au împărțit. O parte consideră că Există suficiente resurse umane în comunitate (22 res.), un număr relativ același de participanți consideră că nu există (19 res.). Un număr de 9 respondenți consideră că Există suficiente resurse umane, dar acestea nu sunt gestionate corect. Acestea ar necesita de cunoștințe noi, lucrează în mai multe locuri pentru a se întreține și nu se pot concentra pe deplin și calitativ la o singură activitate. Mulți dintre cei cu calificare înaltă nu sunt apreciați și plătiți în modul corespunzător, de aceea nu au motivația necesară de a se implica mai mult. Un respondent afirmă cu există insuficiență de buni manageri și resurse umane. Doi respondenți afirmă că în general există suficienți specialiști, dar sunt anumite domenii unde este deficit.

O altă opinie menționată de 9 participanți se referă la faptul că există suficienți specialiști, dar nu există locuri de muncă și salarii bune. Acest fapt determină pe mulți să-și caute un loc de muncă în altă parte, inclusive în străinătate. Astfel, 9 respondenți afirmă că există puțin tineret în localitate, respectiv este insuficiență de tineri specialiști, iar 7 intervievați afirmă că specialiștii buni sunt plecați peste hotare, unde sunt apreciați la justa valoare.

Tabel

Dacă ne referim la comunitatea Dvs., credeți că există suficiente resurse umane cu un nivel de cunoștințe înalt pentru a contribui la dezvoltarea socială și economică durabilă a comunității?

Denumirea temei	Nr. de mențiuni	Exemplificări
Există suficiente resurse umane în comunitate	22	1.(F, 56-65, R, SS, PU, RO, MD/RO) La comunitatea noastră sunt resurse umane cu nivelul de cunoștințe pentru a contribui la dezvoltarea socială. 6.(F, 46-55, R, SS, PU, RO, MD/RO) Da, resursele umane cu nivel de cunoștințe înalt sunt prezente în comunitate, atât în educație (nu se confruntă localitatea cu lipsa cadrelor didactice) cât și în sectorul primar – agricultura () fermierii au cunoștințe vaste în dezvoltarea atât a relațiilor economice cât și la prelucrarea corectă a terenurilor).
Nu există suficiente resurse umane	19	4.(B, 66-75, R, SS, Pens., RO, MD/RO) Cred că dacă ar fi resurse umane cu un nivel un înalt nivel de cunoștințe ar reorganiza economia agricolă și ar contribui la salvarea localității de la dispariția eminentă în viitor din cauza migrației tineretului

		<p>41.(B, 56-65, R, SS, PU, RU, Ru.) Nu există, investiția în educație nu este profitabilă la noi în țară.</p>
Există suficiente resurse umane, dar nu sunt gestionate corect	9	<p>2.(B, 56-65, R, SM, PU, RO, MD/RO) Da, dar trebuie folosite la timpul potrivit și în situații concrete</p> <p>22.(B, 56-65, R, SM, PU, RO, MD/RO) Există suficiente resurse umane, dar necesită cunoștințe noi.</p> <p>26.(B, 46-55, U, SS, PU, RU, UCR) В моем сообществе достаточно высококвалифицированных специалистов, даже, можно сказать, их большинство, но они заняты собственным благосостоянием, зарабатыванием денег. Пользуются возможностью работать в нескольких учреждениях, не заботясь о высоком качестве деятельности одного коллектива. А что уже говорить о вкладе в устойчивое развитие всего общества?</p> <p>55.(F, 26-35, R, SS, AA, RO, MD/RO) Opinia mea este că în comunitatea noastră există resurse umane cu un de cunoștințe, dar aceste resurse nu sunt întotdeauna suficient de valorificate să contribuie la dezvoltarea socială și economică durabilă a comunității. De asemenea, există uneori lipsă de comunicare și colaborare între diferite organizații sau grupuri din comunitate, ceea ce poate împiedica utilizarea eficientă a resurselor umane disponibile pentru a aborda problemele comune. În plus, unele persoane cu un nivel ridicat de cunoștințe pot să nu se implice activ în comunitate din diverse motive, cum ar fi lipsa de stimulent sau percepție că eforturile lor nu sunt apreciate sau răsplătite în mod dezvoltat.</p> <p>64.(F, 66-75, U, SS, PU, RO, MD/RO) Cred că sunt, dar trebuie să fie inițiatori sau conducători, care să utilizeze resursele umane existente și să contribuie la perfecționarea lor.</p>
Este puțin tineret în localitate	9	<p>5.(F, 56-65, R, SS, PU, RO, MD/RO) În localitate este puțin tineret. Populația mai în vârstă muncește așa cum a lucrat mai înainte, pe nou e în stare să muncească tineretul, dar el nu vrea să rămână în sat.</p> <p>14.(F, 66-75, R, SM, Pens., RO, MD/RO) Au rămas în sat câțiva bărbați tineri de patruzeci-cinzeci de ani, care ară și seamănă, câteva femei și primarul care e aproape de pensie</p> <p>15.(F, 26-35, R, SS, PU, RO, MD/RO) 80% din tineri sunt plecați din sat.</p>
Există specialiști (resurse umane), nu	9	<p>39.(B, 36-45, U, SS, PR, RU, MD/RO)</p>

există locuri de muncă / salarii bune		<p>Я считаю, что специалистов достаточно. И оказав нужную поддержку: помощь с устройством на работу после окончания университета, желание работодателей развивать своего сотрудника, как это происходит за рубежом — постоянные курсы повышения квалификации, тренинги, бесплатный доступ к обучающей информации и специалисты захотят работать в РМ, а не ехать на заработки.</p> <p>48.(F, 36-45, U, SS, PU, RO, MD/RO)</p> <p>Resurse umane sunt suficiente, și nu doar absolvenți ai universității, dar și a colegiilor, școlilor profesionale unde se obțin meserii utile. Problema este factorul motivațional, care mai întâi de toate se raportează la remunerare. Ori, salariile foarte mici nu se atașează de un loc de muncă, dimpotrivă.</p> <p>54.(F, 36-45, U, SS, PU, RO, MD/RO)</p> <p>Resurse umane sunt, dar resurse financiare nu prea. Una fără alta nu e posibil.</p>
Sunt plecați peste hotare	7	<p>47.(B, 46-55, R, SM, PU, RU, Gag.)</p> <p>Există necesitatea de tineri specialiști, dar ei pleacă.</p> <p>49.(F, 26-35, U, SS, ONG, RO, MD/RO)</p> <p>La noi in localitate si in tara sunt oameni foarte deștepti si capabili, însă cu părere de rău aici nu sunt apreciați si bine remunerați si aceștia aleg sa își facă viitorul într-o alta tara. Doar in Romania cați avocați, medici si tineri specialiști sunt din RM, din motiv ca acolo au fost apreciați.</p>
Există, dar nu în toate domeniile	2	<p>46.(B, 36-45, R, SM, PU, RU, Gag.)</p> <p>Există specialiști, dar nu pentru toate pozițiile.</p>
În măsură medie	1	
Ar fi de dorit să fie mai mulți specialiști	1	
Trebuie de crescut nivelul de predare în instituții de învățământ	1	

4.Sănătate.

Sănătatea reprezintă o dimensiune importantă a capitalului uman și oferă suportul necesar pentru valorificarea abilităților și nivelului de calificare a oamenilor.

Participanții la interviu au fost rugați să facă o evaluare a nivelului sănătății oamenilor ce fac parte din comunitatea lor. În percepția majorității respondenților Sănătatea populației în localitățile lor este la nivel redus (43 res.). Doar 8 intervievați consideră că Sănătatea populației în localitate este la nivel mediu, 5 consideră că Nivelul este relativ bun sau satisfăcător, iar 3 că este la nivel normal.

Dacă vorbim despre cauzele unui nivel redus de sănătate a oamenilor, respondenții amintesc de câteva probleme pe care le putem plasa în câteva categorii. Unii, cei mai mulți, consideră că de vină este sistemul medical, calitatea și numărul personalului medical, calitatea serviciilor medicale: Este puțin personal medical (12 res.), Corupție în medicină (6 res.), Lipsa de aparate moderne, de calitate (6 res.), Atitudinea proastă a medicilor față de pacienți (5 res.), Nivelul de competență a specialiștilor este redus (4 res.), Educația în domeniul medicinei este proastă (3 res.), Oamenii pleacă în alte părți pentru tratament (2 res.). Spre exemplu, unul din respondenți afirmă că în localitatea lui medicul de familie deservește încă alte două sate.

Alții consideră că aspectul financiar este de vină: costurile mari la servicii medicale (8 res.), medicamentele sunt prea scumpe (3 res.). Iar 2 respondenți afirmă că chiar dacă ai poliță de asigurare ești nevoit să plătești în anumite situații.

O parte din participanți consideră că oamenii sunt singuri responsabili de propria sănătate. Iar nivelul redus din comunități depind de cultura păstrării sănătății a cetățenilor (4 res.). Aici intervievații amintesc Alimentația proastă (11 res.), care este deseori legată de lipsa de surse financiare. Alții se referă la faptul că oamenii din localitățile lor nu duc un mod de viață sănătos (6 res.), care ar consta în mâncare sănătoasă, activitate fizică regulată, excluderea abuzurilor de alcool și altor produse dăunătoare. Unii respondenți afirmă că oamenii nu acordă timp suficient îngrijirii de propria sănătate (5 res.).

Alte păreri au fost că mediul poluant ar fi acela care determină nivelul redus de sănătate a oamenilor (3 res.). Iar câțiva respondenți afirmă că nivelul general de sănătate din localitățile lor este redus deoarece, mai ales la sate, ponderea populației vârstnice care are nevoie de tratament este mare (3 res.).

În această ordine de idei, cei mai mulți dintre participanții la interviuri au afirmat că anume oamenii în vârstă sunt cei care se confruntă cel mai des cu un nivel redus de sănătate (36 res.). O altă părere a fost că un nivel redus de sănătate au în special cei cu nivel socioeconomic redus (12

res.), persoanele cu dizabilități (5 res.) și familiile social-vulnerabile. Ceva mai puțini respondenți consideră că probleme de sănătate au mai des copiii (8 res.). Iar 10 participanți afirmă că toate grupurile sociale din Republica Moldova se confruntă cu un nivel redus de sănătate. Trei intervievați au afirmat că mai des au probleme de sănătate cei care nu au grijă de ea și persoanele cu diverse vicii.

Participanții la studiu s-au referit și la modul în care autoritățile, cele centrale sau locale, gestionează problemele din medicină. Ei au fost rugați să evedențieze măsurile întreprinse de autorități, dacă le cunosc. Unii respondenți au afirmat că autoritățile nu întreprind nimic pentru a mări nivelul de sănătate a populației (6 res.). Alții s-au referit la medicamente compensate de stat (6 res.). Câțiva participați au menționat organizarea de campanii de informare (3 res.). Alte măsuri amintite au fost: plantarea copacilor / amenajarea parcurilor (3 res.), faptul că statul oferă asigurări prin Casa Națională pentru Asigurări în Medicină (3 res.), organizarea de controale periodice gratuite (2 res.). Trei respondenți consideră că statul face eforturi pentru a mări eficacitatea serviciilor medicale, dar acestea nu au un succes.

În general, putem spune că participanții la interviuri nu s-au expus prea mult asupra subiectului, mulți nu au știut să menționeze vreo măsură întreprinsă de autorități.

Un alt subiect de discuție a fost legat de investițiile în sănătate, participanții fiind rugați să mediteze asupra faptului cum ar trebui oamenii să investească în propria sănătate. Cei mai mulți dintre respondenți consideră că acest fapt înseamnă a face controale regulate la medic, investigații de rutină, adresarea la timp la medic (34 res.). Alții consideră că cea mai bună investiție este a avea un mod de viață sănătos (18 res.) sau o alimentație corectă (17 res.). Câțiva respondenți amintesc de practicarea activităților sportive (11 res.), de odihna și tratamentul curativ la sanatoriu (7 res.). Un număr de 9 respondenți sunt mai puțin specifici și amintesc doar de grija pentru sănătate atunci când aud de investiție. Alți 6 participanți vorbesc despre odihna la timp, de un program regulat de odihnă. Mișcarea fizică este amintită de 6 intervievați, iar 3 vorbesc despre o latură mai cognitivă, cea a cunoștințelor despre sănătate. Câțiva respondenți consideră că investesc în sănătate achitând polița de asigurare (5 res.). Unii respondenți vorbesc despre o latură emoțională a investiției în propria sănătate prin evitarea stresului (3 res.) și menținerea stării de bine (2 res.).

Subiecții au fost rugați să evalueze în ce măsură oamenii din localitățile lor au grijă de propria sănătate. Cei mai mulți au răspuns că oamenii nu au grijă deloc (6 res.), au grijă într-o măsură mică (13 res.) sau nu au grijă la timp (6 res.) de sănătate. Unii respondenții menționează

că problemele de sănătate nu sunt prioritare pentru oamenii din localitățile lor și aceștia se adresează la medic doar atunci când sunt impuși de situație.

Câțiva participanți consideră că oamenii au grijă într-o măsură medie de sănătate (7 res.) sau măsura posibilității (4 res.). Alți respondenți afirmă că oamenii nu au bani (3 res.) și dispun de timp (2 res.) pentru a avea grijă de sănătate.

Unul din intervievați susține că oamenii din localitatea lui preferă să apeleze la remedii naturiste.

Tabele

Dacă ne referim la nivelul de sănătate a populației din comunitatea Dvs., ce credeți despre acesta? Dacă este un nivel redus, de ce? Dacă este un nivel înalt, de ce?

Denumirea temei	Nr. de mențiuni	Exemplificări
Sănătatea populației în localitate este la nivel redus	43	4.(B, 66-75, R, SS, Pens., RO, MD/RO) Este la nivel redus, căci populația de loc nu-i pregătită pentru a-și păstra sănătatea pe parcursul vieții.
Este puțin personal medical	12	9.(B, 66-75, R, SM, PU, RO, MD/RO) În sat nu este medic de familie. Medicul vine numai de 2 ori pe săptămână în sat. 70.(F, 66-75, R, SM, Pens., RO, MD/RO) Este nivel redus, avem un medic de familie la 3 sate.
Alimentație proastă	11	73.(F, 46-55, R, SS, PU, RO, MD/RO) Din moment ce sute de copii nu se alimentează de mai mult de trei decenii la instituțiile școlare, de unde societate sănătoasă? 76.(F, 46-55, R, SS, PU, RO, MD/RO) O mare influență are alimentația incorectă și nesănătoasă. Cu regret, din cauza pensiilor, salariilor mici și a prețurilor ridicate la produsele alimentare sunt persoane care se alimentează cu produse ieftine și nesănătoase.
Sănătatea populației în localitate este la nivel mediu	8	
Costuri mari la servicii medicale	8	48.(F, 36-45, U, SS, PU, RO, MD/RO) Majoritatea serviciilor pentru investigații sunt contra cost pentru care mulți nu au resursele necesare ca să le urmeze. 63.(F, 56-65, U, SS, PR, RO, MD/RO) Nu toți pot să-și permită să plătească investigațiile și tratamentele. Sunt costisitoare. 74.(F, 46-55, R, SS, PU, RO, MD/RO) Consider, că sănătatea populației depinde de sursele de venit disponibile. Majoritatea nu se adresează la medic. Medicul vine o dată pe săptămână, dar toate investigațiile

		trebuie să le facă în comunitatea vecină sau să se deplaseze în raion, sau să le dea la clinici private și ei nu-și permit acel lux.
Corupție în medicină	6	
Oamenii nu duc un mod de viață sănătos	6	72.(B, 36-45, U, SS, ONG, RO, MD/RO) Populația nu duce un mod sănătos de viață, care ar implica măncarea sănătoasă, activitate fizică regulată, și excluderea abuzurilor de alcool și altor produse dăunătoare.
Lipsa de aparate moderne, de calitate	6	
Oamenii nu acordă timp suficient	5	
Nivelul este relativ bun / satisfăcător	5	77.(F, 36-45, R, SS, PU, RO, MD/RO) Medicina modernă, performantă are ca rezultat un nivel înalt al sănătății populației, oamenii au acces la servicii de calitate înaltă și monitorizare permanentă din partea instituției medicale. 78.(F, 36-45, U, SS, PU, RO, MD/RO) Opinia mea este că nivelul de sănătate al populației din comunitatea noastră este în general bun. Dar există probleme de sănătate care ar trebui abordate și îmbunătățite.
Atitudinea proastă a medicilor față de pacienți	5	48.(F, 36-45, U, SS, PU, RO, MD/RO) A doua cauză este cum e construit sistemul de sănătate, dar și atitudinea personalului medical. Asta constituie un factor de respingere și oamenii preferă să meargă doar la farmacia sau să se lecuiască cu internetul. 50.(B, 46-55, U, SS, PU, RO, MD/RO) Medicii nervoși de multe ori n-au interes față de pacient doar dacă soliciți concret anumita analiza și se oferă.
Nivelul de competență a specialiștilor este redus	4	39.(B, 36-45, U, SS, PR, RU, MD/RO) Уровень компетенции некоторых специалистов, которые выписывают одни и те же лекарства пожилому человеку и беременной — говорит сам за себя. 53.(F, 46-55, R, SM, AA, RO, MD/RO) Insuficiența cadrelor cu nivel înalt de profesionalism. 64.(F, 66-75, U, SS, PU, RO, MD/RO) În medicină ca și în educație este deficit de cadre cu calitate înaltă. Circa 20-25% sunt pensionari, nu pot utiliza tehnologiile moderne.
Nu este cultură a păstrării sănătății	4	
Este la nivel normal	3	

Este multă populație vârstnică care are nevoie de tratament	3	12.(F, 66-75, R, SS, PU, RO, MD/RO) Populația satului este bătrână și are nevoie de tratament și ajutor.
Mediu poluat	3	
Medicamente prea scumpe	3	
Educația în domeniul medicinei este proastă	3	26.(B, 46-55, U, SS, PU, RU, UCR) А здравоохранение на нуле, что бесплатное, что платное. Корень – в современном медицинском обучении. Какие врачи могут выйти из «блатных» студентов?
Oamenii pleacă în alte părți pentru tratament	2	
Birocrație	2	41.(B, 56-65, R, SS, PU, RU, Ru.) Birocrație. Dacă ești bolnav, analizele le poți da doar peste două luni.
Chiar dacă ai poliță ești nevoit să plătești	2	75.(F, 36-45, R, SS, PU, RO, MD/RO) Asigurarea sănătății un moment dureros și vulnerabil. Cred că în mare parte iarăși depinde de situația financiară, nu suntem asigurați de stat, de reduceri și compensații, în caz de urgențe se achită particular, polița de asigurare nu este eficientă nici pe departe în situații grave sau mai puțin.
Este puțin personal medical tânăr	1	
Sănătatea oamenilor depinde de ei înșiși	1	28.(B, 36-45, U, SM, PU, Ru, MD/RO) Многое зависит от самих людей, которые сами гробят свое здоровье.
Polița de asigurare obligatorie costă prea scump	1	
Radiație multă	1	
Sistemul medical la nivel de țară e prost	1	54.(F, 36-45, U, SS, PU, RO, MD/RO) Sistemul instituit în prezent nu este pentru pacient, dar este pentru medici și businessul lor. Au transformat totul într-o rețea de jefuit pacienții.
Nu este educație a populației în privința sănătății	1	

Care grupuri de populație se confruntă cu un nivel redus de sănătate?

Denumirea temei	Nr. de mențiuni	Exemplificări
Oamenii în vârstă	36	
Cei cu nivel socioeconomic redus	12	
Toți	10	
Copiii	8	
Persoane cu dizabilități	5	
Familii social-vulnerabile	3	
Cei cu boli cronice	2	
Cei care nu au grijă de sănătate	2	55.(F, 26-35, R, SS, AA, RO, MD/RO) Grupurile care au un mod de viață sedentar, dar și însoțit de vicii precum alcool, fumat, nu fac controale de rutină.
Oamenii simpli	1	
Cei care nu au bani	1	
Cei care suferă de diabet	1	
Migranții	1	
Cei cu nivel de educație redus	1	
Oamenii de la sate	1	
Majoritatea oamenilor	1	
Persoane cu vicii	1	

Ce măsuri întreprind autoritățile pentru a mări nivelul de sănătate al populației?

Denumirea temei	Nr. de mențiuni	Exemplificări
Nu există așa măsuri / Autoritățile nu întreprind măsuri	6	
Medicamente compensate	6	
Organizarea de campanii de informare	3	72.(B, 36-45, U, SS, ONG, RO, MD/RO) Autoritățile încurajează cetățenii să ducă un mod sănătos de viață și să facă activitate fizică, prin campanii de informare.
Plantarea copacilor / amenajarea parcurilor	3	
Măsurile întreprinse nu ajută	3	29.(F, 66-75, R, SS, Pens., RO, MD/RO) Власти нашей страны стараются, повышают зарплаты медикам, но это никак не помогает улучшению медицинского обслуживания.

CNAM oferă asigurări	3	
Organizarea de controale gratuite	2	37.(F, 26-35, R, SS, PU, RO, MD/RO) Autoritățile întreprind verificări obligatorii periodice a anumitor maladii.
Control anual al oamenilor prin mijloace mobile	1	
Organizarea de seminare	1	
Autoritățile locale nu pot face nimic	1	
S-a mărit lista serviciilor asigurate	1	
Programarea prealabilă a vizitelor	1	75.(F, 36-45, R, SS, PU, RO, MD/RO) Ceea ce s-a simțit este modalitatea de programare a vizitelor, care pe de-o parte e bine gestionarea corectă timpului dar și aici sunt abateri și se lasă situațiile urgente în umbră.

Ce înțelegeți Dvs., prin investiții în sănătate? Cum ar trebui oamenii, în viziunea Dvs. să investească în sănătate?

Denumirea temei	Nr. de mențiuni	Exemplificări
A face controale regulate / Consultații la medic	34	39.(B, 36-45, U, SS, PR, RU, MD/RO) Регулярно проходить осмотры у врачей, а не ждать пока станет поздно. Раз в год или два проходить полный чекап людям после 30. 66.(F, 26-35, R, SS, PU, RO, MD/RO) Da, mergem odată pe an și dăm toate analizele, facem o investigație, tot ce avem nevoie, și am plecat acum la Sante, clinică privată, și mai urmează să mai fac niște investigații, dar trebuie să văd și timp și resurse. 67.(F, 46-55, R, SM, PU, RO, MD/RO) Investigații profilactice medicale, adresarea la timp la medicul de familie, sanarea și verificarea periodică a cavității bucale ș.a.
A avea un mod de viață sănătos	18	
Alimentarea corectă	17	64.(F, 66-75, U, SS, PU, RO, MD/RO) A investi în sănătate înseamnă să organizezi o alimentație echilibrată, apă potabilă calitativă. 66.(F, 26-35, R, SS, PU, RO, MD/RO) Ceea ce mâncăm, aici e o problemă tare profundă, ce mâncăm, ce produse găsim pe rafturi, la ce preț, cum ne

		permitted, we have salary, if not permitted, we buy like made in China, more GMO, and we eat, from here on.
Practicarea sportului	11	
A avea grijă de sănătate	9	
A merge la sanatoriu	7	
Odihnă la timp	6	64.(F, 66-75, U, SS, PU, RO, MD/RO) Cel puțin o dată la 2-3 ani – odihnă pe malul mării. 65.(F, 46-55, U, SS, PU, RO, MD/RO) Odihna mai mult, iarăși să ne amintim de bani, mult muncesc oamenii dar odihnă puțină, nici psihologică nici fizică. De luni până sâmbătă lucrează, și duminică iar lucrează.
Mișcare fizică	6	
Achitarea poliței de asigurare	5	
A avea cunoștințe despre sănătate	3	
Evitarea stresului	3	
Medicină gratuită	3	
A plăti medicilor	2	27.(F, 76-85, U, SS, Pens., Ru, RU) Все инвестирование – деньги врачам. Не все это могут и тихо помирают без медицинской помощи.
Menținerea stării de bine	2	56.(F, 36-45, U, SM, PR, RO, MD/RO) A investi în sănătate înseamnă să îți menții starea de bine fizică, mentală și emoțională pe termen lung. 78.(F, 36-45, U, SS, PU, RO, MD/RO) Investițiile în sănătate se referă la orice acțiuni pe care le facem pentru a ne menține sau îmbunătăți starea de sănătate fizică, mentală și emoțională.
A avea interes pentru propria sănătate	1	
Investirea de bani în investigații	1	
Nu înțeleg ce e asta	1	
Modernizarea logisticii medicale	1	
Dezvoltarea culturii sănătății	1	
Dezvoltarea infrastructurii sportive	1	
Un orar de lucru stabil	1	
Banii pentru polița de asigurare să fie folosiți pentru membrii familiei	1	47.(B, 46-55, R, SM, PU, RU, Gag.) Consider că banii achitați pentru polița de asigurare trebuie să fie plasați pe contul personal pentru tratarea membrilor familiei.
Exerciții psihologice	1	

Încredere în sistemul medical	1	75.(F, 36-45, R, SS, PU, RO, MD/RO) Investițiile în sănătate înseamnă accesul liber, încrederea totală în sistem, în personalul medical.
-------------------------------	---	--

În ce măsură oamenii din comunitatea Dvs. au grijă de sănătatea proprie? Explicați?

Denumirea temei	Nr. de mențiuni	Exemplificări
Au grijă într-o măsură mică	13	39.(B, 36-45, U, SS, PR, RU, MD/RO) Думаю, у людей из моего сообщества, точно такие же чувства касательно посещения мед учреждений — чем меньше ходишь в поликлинику, тем лучше. Хотя, если подумать о перспективе, понимаешь, что это неправильно. 64.(F, 66-75, U, SS, PU, RO, MD/RO) Foarte puțini oameni au grijă de sănătate. 72.(B, 36-45, U, SS, ONG, RO, MD/RO) In comunitatea mea, oamenii investesc puțin în sănătate, iar unii se expun riscurilor, fac abuz de alcool si substanțe toxice.
Au grijă într-o măsură medie	7	76.(F, 46-55, R, SS, PU, RO, MD/RO) În jur de 40%-50% din numărul total de oameni din comunitate totuși investesc în sănătate, 50% nu dispun de resurse financiare pentru a face investiții medicale, apelează la medici doar în caz de urgență/ necesitate.
Nu au grijă la timp	6	18.(F, 46-55, R, SS, PU, RO, MD/RO) Fiecare se adresează la medic când sunt simptome deja, nu înainte. 31.(F, 56-65, U, SS, PU, RU, Ucr.) Многие добираются до врача, когда что-то уже по-настоящему болит. А если не болит, то, получается, о здоровье можно не думать. 49.(F, 26-35, U, SS, ONG, RO, MD/RO) Cu părere de rău în comunitatea mea problemele de sănătate nu sunt prioritare, oamenii preferă să lase lucrurile cum sunt până în momentul care se agravează și pot ajunge nu la cele mai frumoase consecințe.
Oamenii nu au grijă	4	
Au grijă în măsura posibilității	4	
Oamenii nu au bani	3	
Oamenii nu au timp	2	
Majoritatea au grijă	1	
Au grijă dacă au bani	1	9.(B, 66-75, R, SM, PU, RO, MD/RO)

		Dacă au bani pot să cumpere medicamente mai bune să facă control medical mai calitativ.
Nu au avut grijă din tinerețe	1	11.(F, 36-45, R, SM, PU, RO, MD/RO) Ei nu și-au cruțat sănătatea din tinerețe și o caută la bătrânețe.
Unii au grijă, alții nu	1	28.(B, 36-45, U, SM, PU, RU, MD/RO) В моем коллективе мало кто это понимает, но есть такие люди, что заботятся о своем здоровье заведомо.
Au grijă doar când sunt probleme	1	
Apelează la remedii alternative	1	75.(F, 36-45, R, SS, PU, RO, MD/RO) Mulți dintre ei aleg remedii naturiste, aleg policlinici și investigații private, din lipsa de timp sau din cauza unei dezamăgiri anterioare.

5. Angajarea în câmpul muncii

Disponibilitatea locurilor de muncă de înaltă calificare, nivelul de cerere pe piața muncii au un rol important în menținerea și dezvoltarea capitalului uman disponibil. În interviuri am urmărit să examinăm și aceste aspecte.

Participanții la interviuri au fost întrebați în privința disponibilității locurilor de muncă în funcție de educația și studiile obținute de oamenii de comunitate. Mai mulți au afirmat că în localitate există puține locuri de muncă (18 res.) sau chiar deloc (7 res.). Există mai curând cerere pentru muncă necalificată care este prost plătită. În acest sens, câțiva respondenți afirmă că locuri de muncă există, dar nu există salarii decente (7 res.) sau acestea nu sunt atractive (3 res.). Alți participanți afirmă că Nu există locuri de muncă pentru tineri (7 res.), deoarece mulți angajatori au nevoie sau preferă să angajeze persoane deja cu experiență.

Ceva mai puțini respondenți afirmă că totuși Se găsesc locuri de muncă în localitatea lor (8 res.). Alți intervievați menționează că locuri de muncă pot fi găsite în afara localităților lor (10 res.), unii angajați din localitățile rurale preferă să plece la muncă în orașele din apropierea lor. Respondenții din localitățile rurale afirmă că în sate se poate găsi de lucru ușor doar în agricultură (6 res.), dar acestea nu sunt bine remunerate.

Un număr de 12 intervievați au indicat faptul că astăzi Oamenii nu lucrează după specialitate, în special din cauza salarizării proaste în domeniile în care au învățat. Trei respondenți afirmă că Cine vrea își găsește loc de muncă, depinde doar de dorință.

Respondenții au fost rugați ulterior să vină cu propuneri de soluții, care în viziunea lor ar putea să dezvolte locuri de muncă relevante în localitățile lor. Majoritatea din aceștia s-au referit la mediul antreprenorial și crearea de noi întreprinderi: De deschis mai multe întreprinderi (11 res.), Dezvoltarea mediului de afaceri (10 res.), Crearea de IMM-uri (6). Câțiva respondenți consideră că avem nevoie de investiții (7 res.), inclusive externe, pentru a putea dezvolta locuri de muncă. Alții au menționat necesitatea dezvoltării unor Politici de atragere a tineretului la sat (3 res.)

Printre profesiile și ocupațiile deficitare în localități participanții la interviu menționează cel mai des Lucrătorii în medicină (34 res.). Lipsa lor se simte cel mai mult în localitățile rurale, sunt situații în care există un singur medic de familie la mai multe sate. Respondenții afirmă că aceștia pleacă din cauză că nu sunt bine plătiți și nu li se oferă condiții.

La fel de des intervievații amintesc de lipsa Lucrătorilor în educație (24 res.). În viziunea lor domeniul educației are nevoie de tineri specialiști și de cadre didactice specializate.

Ceva mai puțin sunt menționați Lucrătorii în agricultură (7 res.), dar activitatea lor este sezonieră și nu întotdeauna este nevoie de ei, ceea ce crează un deficit de forță de muncă atunci când se apropie perioade de sezon. Câțiva participanți indică lipsa de lucrători și în așa domenii ca Comerțul (5 res.), Construcțiile (4 res.), MAI și juriști (4 res.), Asistență Socială (3 res.), Contabilitate (2 res.). Trei respondenți afirmă că există lipsă și de Muncitori necalificați. E din cauza salariilor mici, iar potențialii lucrători preferă să plece la muncă peste hotare, unde li se plătește mai mult. Doi respondenți consideră că cel mai mult lipsesc specialiști din sectorul bugetar.

Câțiva respondenți consideră că Nu sunt ocupații deficitare (6 res.) în localitățile lor.

Un subiect abordat în cadrul interviurilor a fost cel al impactului migrației asupra deficitului de ocupații și profesii din localități. Majoritatea celor care s-au expus pe marginea subiectului au menționat influența negativă (8 res.) și puternic negativă (3 res.) a fenomenului. Unii respondenți concretizează faptul că pleacă în special specialiștii buni (7 res.), din cauza salariilor mici. Acest fapt a dus la un deficit de forță de muncă calificată în localitățile din țară. Câțiva respondenți afirmă că în special Plecarea tineretului a influențat negativ (4 res.).

Unul din respondenți a menționat că suburbiile Chișinăului nu se confruntă cu problema migrației, deoarece acestea se bucură de vecinătatea capitalei și devin ele însele poli de atracție pentru migrația internă. Un alt respondent consideră că cei care au avut de plecat au plecat deja și astfel migrația nu va mai avea o influență în plus. Un singur respondent vede ceva pozitiv în fenomenul migrației pentru Republica Moldova, datorită diasporei care susține oamenii rămași în țară.

Tabele

În ce măsură oamenii din comunitate pot găsi locuri de muncă în funcție de educația/studiile obținute

Denumirea temei	Nr. de mențiuni	Exemplificări
În măsură mică	18	<p>31.(F, 56-65, U, SS, PU, RU, Ucr.) Найти работу очень сложно. Легко найти только малооплачиваемую неквалифицированную работу. А для создания новых, востребованных рабочих мест необходимо создание сектора малого бизнеса, а именно небольших предприятий и фермерских хозяйств.</p> <p>67.(F, 46-55, R, SM, PU, RO, MD/RO) În comunitatea noastră este foarte dificil de angajat în câmpul muncii. Chiar și acei zilieri care înainte munceau în localitate acum nu doresc să lucreze deoarece primesc ajutor social.</p>

Oamenii nu lucrează după specialitate	12	<p>39.(B, 36-45, U, SS, PR, RU, MD/RO) Довольно сложно, не зря ведь многие люди работают не по специальности. Чтобы новые рабочие места были востребованы нужно учитывать уровень зарплат. Несмотря на то, что для некоторых людей деньги не стоят на первом месте, на что-то всё-таки жить нужно.</p> <p>43.(F, 46-55, R, SS, PU, RU, Gag.) Nu întotdeauna oamenii muncesc conform specialității obținute fiindcă de cele mai multe ori aceste ocupații sunt slab plătite.</p> <p>46.(B, 36-45, R, SM, PU, RU, Gag.) Foarte puțini oameni lucrează conform specialității obținute.</p> <p>58.(F, 36-45, R, SM, PU, RO, MD/RO) Pentru a găsi și ocupa un loc de muncă în funcție de studiile obținute, este foarte greu.</p> <p>65.(F, 46-55, U, SS, PU, RO, MD/RO) După specialitate, îmi pare că nu prea găsești, și de-amu vârsta mea îmi pare că nu prea merge, că acum sunt alte cerințe, unde eu m-am uitat trebuie mai mult și IT și programarea, deci pe specialitatea nu prea.</p>
Se găsesc în afara localității	10	<p>71.(F, 36-45, R, SM, Șomer, RO, MD/RO) Eu cred ca mulți dacă își dau interesul își găsesc posturile de muncă dorite, dar mai mult în orașe. În sate e mai dificil. Satele nu se mai dezvoltă cum se dezvoltau o dată.</p> <p>73.(F, 46-55, R, SS, PU, RO, MD/RO) Foarte puțini locuitori au posibilitatea să se angajeze în localitate, pentru că sunt puține unități economice, raportat la numărul de locuitori. Dar poziția fizico-geografică a localității favorizează practicarea navetei în orașul Chișinău sau orașul Ialoveni pentru a-și găsi un loc de muncă și a-și întreține familia.</p>
Se găsesc locuri de muncă în localitate	8	<p>26.(B, 46-55, U, SS, PU, Ru, UCR) В моем сообществе проблем с трудоустройством нет, если человек обладает талантами и соответствующим образованием. Существует проблема оттока специалистов и талантов за рубеж.</p>
Nu există locuri de muncă libere	7	
Nu există pentru tineri	7	<p>49.(F, 26-35, U, SS, ONG, RO, MD/RO) Cu regret, la acest capitol în comunitatea mea este o problema fiindcă majoritatea angajatorilor au nevoie de persoane cu experiență, dar unde ar căpăta experiență un tânăr care tocmai a terminat universitatea?</p> <p>54.(F, 36-45, U, SS, PU, RO, MD/RO) Locuri mai există. Numai cine nu vrea nu poate găsi. Problema este alta, tinerii sunt împinși de pensionarii care nu vor să părăsească locurile de muncă.</p> <p>55.(F, 26-35, R, SS, AA, RO, MD/RO)</p>

		După părerea mea, sunt multe locuri vacante dar din păcate au rămas peste tot doar persoane pensionare nu dispunem de cadre didactice tinere, de acele asistente medicale, de acele educatoare.
Locuri de muncă există, nu există salarii decente	7	49.(F, 26-35, U, SS, ONG, RO, MD/RO) În același timp sunt și locuri vacante însă salariul lasă de dorit, acesta fiind unul deloc motivant. Dacă intrăm în detalii, ne putem întreba, ce este posibil cu un salariu de 5000 lei, pentru persoana care face naveta zilnic din sat la muncă, aici în oraș? Exact, o buna parte al salariului ar merge doar pentru transport. 55.(F, 26-35, R, SS, AA, RO, MD/RO) Și sunt persoane cu studii în diferite domenii dar din motive de salarii mici mai ales pentru tinerii specialiști toți cedează. 72.(B, 36-45, U, SS, ONG, RO, MD/RO) Consider că în localitatea mea sunt suficiente locuri de muncă în diferite domenii de specialitate. Dar aceste locuri de muncă nu au salarii atractive și condiții de lucru motivante.
Lucru în agricultură	6	4.(B, 66-75, R, SS, Pens., RO, MD/RO) Pot găsi de lucru în agricultură, dar fără a avea asigurare a stagiului de pensionare 9.(B, 66-75, R, SM, PU, RO, MD/RO) Oamenii din localitate pot găsi locuri de muncă sezoniere în agricultură sau stabile în centrul raional. 74.(F, 46-55, R, SS, PU, RO, MD/RO) Oamenii nu pot găsi locuri de muncă în localitate, numai dacă să presteze munci ocazionale, în agricultură.
Cine vrea găsește	3	
Există locuri de muncă, dar nu atractive	3	48.(F, 36-45, U, SS, PU, RO, MD/RO) Locuri de muncă există, dar nu atractive. Un alt aspect este lipsa specialiștilor în anumite domenii care, repet, sunt prost plătite, astfel că nici studiile în aceste domenii nu prezintă interes pentru potențiali specialiști (agricultură, științele educației, silvicultură, ecologie, etc.). 49.(F, 26-35, U, SS, ONG, RO, MD/RO) În același timp sunt și locuri vacante însă salariul lasă de dorit, acesta fiind unul deloc motivant. Dacă intrăm în detalii, ne putem întreba, ce este posibil cu un salariu de 5000 lei, pentru persoana care face naveta zilnic din sat la muncă, aici în oraș? Exact, o buna parte al salariului ar merge doar pentru transport.
În măsură medie	1	
Nu are cine lucra	1	14.(F, 66-75, R, SM, Pens., RO, MD/RO) La noi în sat n-are cine lucra că cei care pot s-au dus peste hotare.
Nu există specialiști	1	50.(B, 46-55, U, SS, PU, RO, MD/RO)

		Cred ca exista multe locuri de munca dar sunt specialiști neadaptati pieței muncii moderne. La stat totul se angajeze pe interese politice mai puțin pe competența de aceea instituțiile sunt foarte slabe.
În unele domenii sunt locuri de muncă, în altele nu sunt	1	60.(B, 56-65, U, SS, PU, RO, MD/RO) Ce ține de angajare în câmpul muncii ca de exemplu: învățământ, medicină, structuri de forță, horeca, agricultură, locuri de muncă sunt, sunt cadre. Ce ține de industrie – producere, nu avem nici cadre, nici industrie.
Există de lucru în domeniul educației	1	

Ce ar trebui de făcut pentru a dezvolta locuri de muncă relevante în comunitatea Dvs.?

Denumirea temei	Nr. de mențiuni	Exemplificări
De deschis mai multe întreprinderi	11	6.(F, 46-55, R, SS, PU, RO, MD/RO) Este necesară deschiderea de noi întreprinderi cu salarizări acceptabile pentru un trai decent 12.(F, 66-75, R, SS, PU, RO, MD/RO) De a deschide mai multe întreprinderi pentru tineret ca să nu plece din țară 15.(F, 26-35, R, SS, PU, RO, MD/RO) Deschiderea magazinelor, fabricii, fermei, “picarnea” (brutăria)
Atragerea investițiilor	7	36.(B, 36-45, U, SS, PU, RU, MD/RO) Процент людей, работающих по специальности очень низкий. В первую очередь уровень образования в стране не соответствует современным требованиям. Во вторую очередь непривлекательность условий труда. Для разрешения данной проблемы нужно повысить заработную плату. Привлечь в страну интересные и перспективные производства с хорошими условиями труда. 38.(B, 46-55, U, SS, PR, RO, MD/RO) Atragerea investitorilor din străinătate pentru a crea noi locuri de munca prin deschiderea noilor întreprinderi în capitala! 72.(B, 36-45, U, SS, ONG, RO, MD/RO) Consider că baza economică a țării trebuie dezvoltată prin stimularea investițiilor majore (atât interne, cit și externe) în producere și servicii. Aceasta este mai degrabă un obiectiv de lungă durată, dar în perspectivă va genera resurse care vor

		putea fi re-investite în locuri de munca bine plătite și în dezvoltarea capitalului uman.
Dezvoltarea afacerilor / mediului de afaceri	10	77.(F, 36-45, R, SS, PU, RO, MD/RO) Iarăși dezvoltarea mediului de afaceri ar oferi mai multe locuri de muncă calificate, care sunt mai bine plătite.
Crearea de IMM-uri	6	
Politici de atragere a tineretului la sat	3	
Trebuie de deschis mijloace	1	
Găsește acela care caută	1	
De ajutorat producătorii	1	(B, 66-75, R, SS, Pens., RO, MD/RO) De ajutorat producătorii să se orienteze în sistemul piețelor de desfacere
Mai mulți meșteri populari	1	
Investiții în agricultură	1	
APL să gestioneze angajarea forțelor de muncă	1	
Să se întoarcă oamenii de peste hotare în țară	1	65.(F, 46-55, U, SS, PU, RO, MD/RO) Pentru a dezvolta locuri de muncă trebuie să fie mai multă lume, să se întoarcă lumea de peste hotare, și atunci va apărea necesitatea de a crea noi locuri de muncă, dar așa dacă este toate sunt ocupate deoarece nu au nevoie de mai multe. Lume puțină. Să fie locuri de muncă pentru deservire, trebuiește mai multă lume, dar dacă nu este pe cine să deservești? Se termină și deservirea. Așa și la medicină au redus pe toți. Că nu au pe cine.

Care sunt profesiile/ocupațiile deficitare în regiunea unde locuiți?

Denumirea temei	Nr. de mențiuni	Exemplificări
Lucrători în medicină	34	1.(F, 56-65, R, SS, PU, RO, MD/RO) Medicul de familie care este unul la mai multe sate 9.(B, 66-75, R, SM, PU, RO, MD/RO) Avem nevoie de medici ei nu se rețin la noi pleacă unde sunt mai bine plătiți. 64.(F, 66-75, U, SS, PU, RO, MD/RO) Medici de calificare îngustă: practolog, gastroenterolog, dermatolog etc; defectolog, asistenți sociali. 65.(F, 46-55, U, SS, PU, RO, MD/RO)

		<p>Și medicina să fie, nu ajung diferite investigații, idei noi, mai mulți oculiști, LORi, neuropatologi, traumatologi, încă la noi vine medic de la Chișinău, de două ori pe săptămână, și înscrierea este cu jumătate de an înainte.</p> <p>66.(F, 26-35, R, SS, PU, RO, MD/RO)</p> <p>Un medic ne trebuie mai competent că acesta stă de frumusețe numai.</p> <p>75.(F, 36-45, R, SS, PU, RO, MD/RO)</p> <p>O problemă rămâne medicul de familie. Este foarte dificil de a menține un tânăr specialist, nu i se oferă o locuință, condiții motivante de a nu abandona comunitatea.</p>
Lucrători în educație	24	<p>56.(F, 36-45, U, SM, PR, RO, MD/RO)</p> <p>Este o lipsă de pedagogi, este foarte important, fiindcă copiii sunt câte 3 în clasă și un profesor nu este de ajuns. Este nevoie de tineri specialiști. Totuși suntem responsabili cum crește noua generație.</p> <p>64.(F, 66-75, U, SS, PU, RO, MD/RO)</p> <p>Cadre didactice: profesori de fizică, chimie, informatică, matematică.</p> <p>73.(F, 46-55, R, SS, PU, RO, MD/RO)</p> <p>Persistă deficit de specialiști în domeniile sănătate și educație. În școlile din localitate avem profesori care deja de mulți ani sunt pensionați.</p>
Lucrători în agricultură	7	<p>10.(F, 46-55, R, SM, PU, RO, MD/RO)</p> <p>Ocupațiile agricole în câmp la sezon</p> <p>70.(F, 66-75, R, SM, Pens., RO, MD/RO)</p> <p>Nu avem oameni care să îngrijească pământul... Cu greu găsim persoane sau chemăm copii la culesul poamei, curățat porumb...</p> <p>79.(B, 46-55, U, SS, PU, RO, MD/RO)</p> <p>Activitatea este sezonieră. Angajezi omul pentru perioada de sezon, dar trebuie să asiguri existența și pentru perioada extrasezon. De aici și problemele lipsei muncitorilor în agricultură.</p>
Nu sunt locuri de muncă / Nu sunt ocupații deficitare	6	<p>11.(F, 36-45, R, SM, PU, RO, MD/RO)</p> <p>După câte știu eu în satul nostru așa profesii nu-s.</p>
Lucrători în comerț	5	<p>75.(F, 36-45, R, SS, PU, RO, MD/RO)</p> <p>Uneori este dificil să găsești un/o vânzător/vânzătoare la magazin.</p>
În domeniul construcțiilor	4	<p>79.(B, 46-55, U, SS, PU, RO, MD/RO)</p> <p>Este un deficit de specialiști în sectorul de construcții. În construcție ei asigură salarii. Chiar și în perioada extrasezon, oferă minimul pentru trai.</p>
În domeniul MAI / Juriști	4	
În asistență socială	3	

Muncitori necalificați	3	76.(F, 46-55, R, SS, PU, RO, MD/RO) Este greu de angajat femeie de serviciu sau dereticătoare, electrician, paznici, operatori... În comunitatea noastră practic aceste funcții sunt ocupate de persoanele pensionare, din cauza salariului mic. 77.(F, 36-45, R, SS, PU, RO, MD/RO) În comunitatea mea e criză de muncitori necalificați. Ori, o mare parte de muncitori necalificați au plecat la muncă peste hotare unde sunt plătiți mult mai bine decât aici.
Ocupații în domeniul bugetar	2	43.(F, 46-55, R, SS, PU, RU, Gag.) Cel mai mult lipsesc specialiști în sectorul bugetar deoarece salariile sunt mici.
Nu ajung în toate domeniile	2	53.(F, 46-55, R, SM, AA, RO, MD/RO) În toate domeniile există criză de specialiști.
Contabili	2	
Cei ce pot face reparații	1	
În domeniul IT	1	
Funcționari	1	
Ingineri	1	
Psihologi	1	66.(F, 26-35, R, SS, PU, RO, MD/RO) Avem nevoie de o persoană ca Dvs., da, de un psiholog, de exemplu psihologul ar ajuta copiii, fără tată, fără mamă, rămași doar cu bunica, sub tutela lor, da ei vin la bibliotecă, sunt abătuți, vad că stau în telefoane, chiar mămicile lor îmi scriu, implicații mai activ ca sa nu stea în telefon, și să nu ne ducă dorul, dar eu le spun că eu nu pot sa le rezolv sau să soluționez dorul, da, vorbești, dar psihologul are pentru fiecare ceva de spus, nu se simte copilul așa singur, o limbă comună.

Cum a influențat migrația această stare de lucruri?

Denumirea temei	Nr. de mențiuni	Exemplificări
A influențat negativ	8	
Au plecat specialiștii buni	7	24.(F, 36-45, R, SS, PU, RO, MD/RO) Din păcate specialiștii buni sunt nevoiți să activeze în afara localității / țării din cauza salariilor mici. 76.(F, 46-55, R, SS, PU, RO, MD/RO) Au ales să plece peste hotare cadre didactice bine pregătite din cauza că este imposibil de a locui și a achita facturile în mediu rural, totodată să construiești casă. 78.(F, 36-45, U, SS, PU, RO, MD/RO) Migrația a influențat în mod semnificativ starea de lucruri din regiune. Acest fapt a dus la o scădere a forței de muncă

		calificate în regiune, ceea ce a generat un deficit de personal în multe domenii.
Plecarea tineretului a influențat negativ	4	2.(B, 56-65, R, SM, PU, RO, MD/RO) Plecarea tineretului peste hotare a slăbit dezvoltarea economică și a încurajat consumul 38.(B, 46-55, U, SS, PR, RO, MD/RO) Din păcate migrația a dus la deficitul forței de muncă din comunitate, datorita faptului ca tineretul în masă pleacă din țară! 67.(F, 46-55, R, SM, PU, RO, MD/RO) Cetățenii Republicii Moldova, de multe ori tineri apti de muncă, pleacă în străinătate, fie din cauza sărăciei, fie a lipsei de perspective, în căutarea unei vieți mai bune și a unui loc de muncă mai bine plătit peste hotarele țării. Din acest considerent rămânem fără profesori, medici, lucrători medicali calificați, sudori, mecanici, bucătari, chelneri, asistenți sociali ș.a.
A influențat puternic negativ	3	17.(F, 46-55, R, SS, PU, RO, MD/RO) Foarte mare impact negativ. Mai mult de 25% sunt plecați.
A adus deficit de forță de muncă	2	
Și pozitiv, și negativ	1	
În mică măsură	1	
Suburbiile Chișinăului nu se confruntă cu problema migrației	1	
Cei care au avut de plecat au plecat deja	1	
Diaspora are rol pozitiv	1	40.(F, 36-45, R, SS, PU, RU, Gag.) Rolul diasporei este unul pozitiv. Diaspora hrănește toată Moldova.

6.Lideri comunitari

Un element esențial al capitalului relațional al unei persoane este capacitatea de a fi lider și de a lua rolul de lider. Dacă un lider dispune de calitățile necesare, atunci are de câștigat întreaga comunitate din care face parte, deoarece acesta oferă spațiul de manifestare și încurajează dezvoltarea capitalului uman.

Participanții la interviuri au fost rugați să mediteze asupra calităților de care ar trebui să dispună un lider adevărat pentru a încuraja comunitatea să se implice activ în soluționarea problemelor. Părerile respondenților au fost foarte diverse, iar toate calitățile și aptitudinile enumerate sunt unele pozitive. Din răspunsuri putem observa că, cel mai des, participanții nu fac diferență între un lider și cei care sunt la conducerea comunității.

Topul celor mai des menționate sunt: Un bun comunicator (14 res.), Să fie cinstit/onest (13 res.), Empatic (10 res), Să fie integru/să nu fie corupt (8 res.), Să fie bine educat (8 res.), Să cunoască problemele comunității (7 res.), Să fie inteligent (7 res.).

Am încercat să grupăm răspunsurile care au fost pomenite mai des după câteva categorii. O categorie ar fi capacități și abilități de relaționare și organizatorice cum ar fi: Un bun comunicator (14 res.), Un bun manager (6 res.), Să aibă capacitatea de a asculta (6 res.), Bun organizator (5 res.), Calități de gospodar (4 res.), Un om persuasiv (3 res.), Să se implice (3 res.), Să aibă calități de psiholog (3 res.), Tolerant (2 res.), Să fie cooperant (2 res.), Să poată consolida societatea (2 res.), Să aibă calități de diplomat (să fie tacticos) (2 res.), Să delege responsabilități (2 res.).

Sunt amintite și câteva capacități și abilități emoționale: Empatic (10 res.), Activ (5 res.), Bun la suflet (5 res.), Să fie rezistent la stres (3 res.).

Liderul ar trebui să aibă și anumite capacități și abilități cognitive: Cunoaște problemele comunității (7 res.), Inteligent (7 res.), Să fie bine educat (8 res.), Gândire inovativă (4 res.), Să aibă o viziune (2 res.).

Importante sunt și câteva calități morale: Este cinstit/onest (13 res.), Să fie integru/să nu fie corupt (8 res.), Modestie (3 res.). Sunt amintite și calitățile atitudinale: Este responsabil (6 res.), Curajos (5 res.), Să fie perseverent (3 res.), Are grijă de oameni (2 res.), Patriot al Moldovei (2 res.), Să fie răbdător (2 res.), Să inspire încredere (6 res.).

Alte calități menționate: Profesionalism (4 res.), Să fie un exemplu (3 res.), Cu experiență (3 res.), Descurcăreț (2 res.).

Unul dintre respondenți a menționat și o calitate negativă a unui lider, în viziunea lui acesta ar trebui Să știe să mintă și să manipuleze. Acest fapt ar putea demonstra o anumită dezamăgire a

respondentului în ceea ce privește situația societății din Republica Moldova. Un alt participant consideră că la momentul actual Nu există lider care s-ar descurca cu problemele ce sunt, iar altul afirmă că nu contează Calitățile personale ale liderului.

Dacă facem o totalizare, putem spune că în percepția respondenților predomină imaginea unui lider care ar trebui să aibă mai curând calități și capacități bune de relaționare cu oamenii din jur, să fie integru ca persoană și să aibă o bună educație formală și informală, să aibă dezvoltate abilități organizatorice.

Una din întrebările puse respondenților a fost dacă persoanele care sunt în poziții de șefi dispun de calități de lider. Mai mult de jumătate dintre participanții la studiu au menționat că liderii din comunitățile lor contribuie la dezvoltarea comunităților lor (45 res.). Cel mai des prin lider se are în vedere primarul localității sau reprezentanții APL.

Au fost și alte păreri, mai puțin numeroase precum că liderii nu au destule calități necesare: Nu sunt persoane cu calități de lider (4 res.), Au parțial calități de lider (3 res.), Calitățile existente ale liderilor nu sunt suficiente (3 res.). Mai des, liderii nu au calități, deoarece nu au studii corespunzătoare (4 res.), fie sunt corupți, fie nu au toate abilitățile necesare, nu au o viziune, nu sunt pregătiți pentru rolul de lider.

Câțiva respondenți consideră că unii lideri au calități, alții nu (4 res.), iar acest lucru îngreunează dezvoltarea societății. Doi intervievați consideră că nu au lideri în localitățile lor. Alți doi participanți afirmă că Oamenii din conducerea țării duc lipsă de calități de lider. Unul din respondenți susține că în Republica Moldova nu există exemple de lideri autentici care ar servi drept model, în special pentru tânăra generație.

În concluzie putem spune că în viziunea participanților la studiu persoanele care se pomenesc să fie în rol de lider în societatea din Republica Moldova ajung în acest rol prin diferite căi, unele nu întotdeauna integre și după merit. Uneori sunt promovate persoane care nu dispun de calitățile necesare, iar acest fapt duce la stagnarea dezvoltării Republicii Moldova.

Dacă vorbim de viitorii lideri și de căile de mobilitate ascendentă pe scara ierarhiei sociale din Republica Moldova este important de știut ce anume trebuie să facă un tânăr pentru a fi considerat un exemplu de succes. Participanții la interviuri au fost rugați să descrie un scenariu ideal de viață a unui astfel de tânăr.

Cei mai mulți dintre respondenți consideră că acesta trebuie să aibă studii bune, de calitate (19 res.), să facă studii superioare (6 res.), să învețe bine (4 res.), să facă și niște studii suplimentare (4 res.). Ar fi bine ca acesta să se specializeze într-un domeniu care are cerere pe piața muncii din Republica Moldova.

Alții consideră că e nevoie să aibă de anumite calități personale pentru a avea succes (15 res.), în special: perseverență, capacitate de adaptare, responsabilitate, abilități de comunicare, ambiție. În același sens e important să aibă o bună dezvoltare personală (5 res.), să fie activ și implicat (7 res.), chiar din timpul studiilor, ceea ce îl va face să fie remarcat, iar oportunitățile de mobilitate pe scara socială vor apărea de la sine. E important să nu fie corupt

Unii respondenți consideră că acest tânăr ar trebui să muncească mult (10 res.), să aibă permanent un loc de muncă bun (6 res.), să acumuleze experiență (6 res.).

Câțiva participanți afirmă că pentru a avea succes în Republica Moldova e nevoie să ai susținere din partea cuiva, a celor apropiați, dar în special de cea a părinților (8 res.). Iar acest ajutor este în primul rând unul financiar (4 res.). Unul din respondenți consideră că locurile bune se dobândesc prin mituire. Iar un altul consideră că pentru a avea succes e nevoie să fii corupt.

Unii consideră că e nevoie să fii activ în viața politică și să faci parte din partide politice pentru a ajunge în vârful ierarhiei sociale (6 res.). Doi dintre participanți consideră că e vorba de noroc dacă avansezi sau nu.

Alți câțiva respondenți afirmă că dacă tânărul vrea să crească pe scara socială ar trebui să se ocupe cu afaceri (3 res.).

Câțiva participanți afirmă că e important ca tânărul să aibă o motivație și un sens pentru a crește pe scara socială, să aibă un ideal, un scop la care tinde (5 res.). Unul din participanți afirmă în acest sens că pentru un tânăr îi este suficient să aibă doar dorința de a face ceva și de a deveni cineva pentru a merge înainte.

Una din opiniile menționată de 4 respondenți a fost că în Republica Moldova e greu să te afirmi și doar dacă pleci peste hotare poți să ai o mobilitate socială ascendentă.

Dacă facem o imagine de ansamblu, pentru a avea succes în Republica Moldova, în viziunea respondenților trebuie să ai în primul rând studii bune, să muncești bine pentru a avea experiență la un loc de muncă bun, să ai o rețea de relații de suport. Îmbucurător este faptul că deși există mai multe căi de a accede în vârful ierarhiei sociale din Republica Moldova, unele din ele fiind condamnabile din punct de vedere moral, dar aducând o reușită mai rapidă, participanții la studiu tind, totuși, să fie optimiști și să vadă mai curând o evoluție “sănătoasă” din punct de vedere moral și social în parcursul unui tânăr pe calea liderismului.

Tabele

De ce calități ar trebui să dispună un lider adevărat pentru a încuraja comunitatea să se implice activ în soluționarea problemelor existente?

Denumirea temei	Nr. de mențiuni	Exemplificări
Un bun comunicator	14	
Este cinstit/onest	13	
Empatic	10	
Să fie integru (să nu fie corupt)	8	
Să fie bine educat	8	29.(F, 66-75, R, SS, Pens., RO, MD/RO) Liderul trebuie să fie excelent educat, cu cunoștințe în limbile străine, familiarizat cu viața în alte țări. Exemplu – actualul nostru Președinte Maia Sandu.
Cunoaște problemele comunității	7	
Inteligent	7	
Este responsabil	6	
Un bun manager	6	
Să aibă capacitatea de a asculta	6	39.(B, 36-45, U, SS, PR, RU, MD/RO) Oamenii care oferă soluții reale pentru probleme sau acțiuni pentru îmbunătățirea procesului de lucru nu trebuie să se lăture ca niște capre la o stâlpă. 45.(F, 46-55, R, SS, PU, RU, Gag.) Trebuie să asculte de opiniile societății.
Să inspire încredere	6	67.(F, 46-55, R, SM, PU, RO, MD/RO) Un lider de succes inspiră încredere celor din jur. Ca lider, trebuie să fii tot timpul încrezător, să îți motivezi oamenii prin puterea exemplului personal, dar să dai dovadă în același timp de bunătate și generozitate.
Bun organizator	5	
Activ	5	
Bun la suflet	5	
Curajos	5	67.(F, 46-55, R, SM, PU, RO, MD/RO) Într-un cuvânt – stoicism. Este pur și simplu inevitabil. Te vei vedea pus în situații dificile, fie că va fi vorba de greșeli costisitoare, eșecuri neașteptate sau inamici fără scrupule.
Calități de gospodar	4	
Profesionalism	4	
Gândire inovativă	4	31.(F, 56-65, U, SS, PU, RU, Ucr.) Inovație: ei gândesc neobișnuit, găsind soluții creative pentru probleme. 67.(F, 46-55, R, SM, PU, RO, MD/RO)

		Liderii adevărați sunt inovatori. Indiferent dacă e vorba despre idei, tehnologie sau organizare, inovarea este singura modalitate prin care vei putea face față provocărilor.
Modestie	3	
Să fie un exemplu	3	37.(F, 26-35, R, SS, PU, RO, MD/RO) El trebuie să fie un exemplu pentru ceilalți locuitori nu doar prin vorbe, dar prin fapte.
Cu experiență	3	
Un om persuasiv	3	
Să fie perseverent	3	
Să se implice	3	
Să fie rezistent la stres	3	
Să aibă calități de psiholog	3	
Are grijă de oameni	2	
Tolerant	2	
Patriot al Moldovei	2	
Să fie cooperant	2	
Descurcăreț	2	
Să poată consolida societatea	2	
Să aibă calități de diplomat (să fie tacticos)	2	
Să fie răbdător	2	
Să aibă o viziune	2	
Să delege responsabilități	2	
Bun administrator al banilor publici	1	
Dorința de a face ceva în localitate	1	
Punctualitate	1	
Să dispună de locuri de muncă	1	9.(B, 66-75, R, SM, PU, RO, MD/RO) Liderul trebuie să dispună de locuri de muncă ca să poată angaja oamenii, să-i atragă în jurul său.
Nu există lider care s-ar descurca cu problemele ce sunt	1	10.(F, 46-55, R, SM, PU, RO, MD/RO) Nu știu ce lider ar trebui să fie ca să se descurce în problemele care sunt.
Optimist	1	
Receptiv	1	
Să fie exigent	1	
Calitățile personale nu contează	1	27.(F, 76-85, U, SS, Pens., RU, RU)

		В лидеры пробиться можно только при родственной поддержке. Личные качества, знания не в счет, к сожалению.
Să cunoască limbi străine	1	
Cu autodisciplină	1	31.(F, 56-65, U, SS, PU, RU, Ucr.) Самодисциплина: они демонстрируют высокий уровень самоконтроля и сосредоточенности в работе и личной жизни.
Cu pasiune	1	31.(F, 56-65, U, SS, PU, RU, Ucr.) Страсть: они глубоко увлечены своей работой, что стимулирует их мотивацию и энергию.
Sociabil	1	
Să fie darnic	1	
Să fie harnic	1	
Să fie înțelegător	1	
Să fie energic	1	
Să aibă capacitatea de a-și recunoaște greșelile	1	
Să fie binevoitor	1	
Să fie încrezut în sine	1	
Să știe să mintă și să manipuleze	1	
Să fie receptiv	1	
Cu spirit antreprenorial	1	
Să fie cu acuratețe	1	
Să fie cu corectitudine	1	
Să fie cu o bună reputație	1	
Să aibă dezvoltată intuiția	1	
Să fie flexibil	1	
Să aibă spirit civic	1	
Să fie sănătos fizic	1	
Cu spirit de inițiativă	1	
Să aplaneze conflicte	1	
Este ferm în decizii	1	
Să gestioneze situații de criză	1	
Îi dezvoltă pe cei care le sunt subordonați	1	

Dacă ne referim la liderii din comunitatea Dvs., în ce măsură credeți că persoanele care sunt în poziții de șefi, cu adevărat au calități de lideri și pot contribui la dezvoltarea comunității?

Denumirea temei	Nr. de mențiuni	Exemplificări
Liderii contribuie la dezvoltarea comunității	45	<p>5.(F, 56-65, R, SS, PU, RO, MD/RO) Primarul gospodar ține satul, păstrează școala, grădinița, clubul, biblioteca, punctul medical,, ajută biserica și lumea din sat.</p> <p>9.(B, 66-75, R, SM, PU, RO, MD/RO) Liderii din comunitatea noastră au adevărate calități de lider, ei pot contribui la dezvoltarea satului</p> <p>22.(B, 56-65, R, SM, PU, RO, MD/RO) Cred că liderii se străduie să contribuie</p> <p>23.(B, 36-45, R, SS, PU, RO, MD/RO) Da, prin contribuția personală profesională</p> <p>30.(F, 46-55, R, SM, CAS, RO, MD/RO) У нас – да. Примар старается для села. Провел воду, поставил освещение, провел дороги по всему селу. Ничего плохого не скажу.</p> <p>35.(F, 36-45, R, SS, PU, RO, MD/RO) Liderii din localitate sunt energici cu inițiativă, deschiși spre colaborare și comunicare, și responsabili de activitatea care o duc, planuri de perspectivă care pot contribui la dezvoltarea comunității.</p> <p>42.(F, 36-45, R, SS, PU, RU, Gag.) Da, participă la tot felul de proiecte, le câștigă.</p> <p>43.(F, 46-55, R, SS, PU, RU, Gag.) Liderii noștri sunt receptivi și văd problemele oamenilor, dar din cauza surselor mici nu pot soluționa toate aceste probleme.</p> <p>54.(F, 36-45, U, SS, PU, RO, MD/RO) La noi in comunitate sunt lideri cu performanțe, cu potențial înalt, care sunt gata să jertfească pentru asta foarte mult din timpul și energia lor si putere.</p> <p>55.(F, 26-35, R, SS, AA, RO, MD/RO) Există lideri în comunitatea mea care au calități de lideri și pot contribui la dezvoltarea comunității. Acești lideri sunt de obicei persoane carismatice, cu abilități de comunicare și organizare bune, care își pasă cu adevărat de binele comunității și sunt dispuși să-și sacrifice timpul și efortul pentru a face o diferență pozitivă.</p> <p>63.(F, 56-65, U, SS, PR, RO, MD/RO) Da, au calități de lider. Au reușit să dezvolte infrastructura orașului: iluminare stradală, apă, gaz, canalizare, stație de purificare, căptușirea și repararea acoperișurilor la toate instituțiile educative, merge reabilitarea drumurilor.</p> <p>67.(F, 46-55, R, SM, PU, RO, MD/RO) La moment comunitatea noastră este condusă de o primăriță care cu adevărat dispune de calitățile menționate mai sus. Deși are puțin timp de când e în postură dată, se simte spiritul activ</p>

		de lider. S-a implicat activ în reconstrucția gardului de la cimitir. Urmează și alte proiecte.
Liderii nu au calități, deoarece nu au studii corespunzătoare	4	49.(F, 26-35, U, SS, ONG, RO, MD/RO) O parte din cei ce dețin post de șef, nu au nici cunoștințele și nici calitățile unui lider, dar din anumite motive au ajuns acolo unde sunt.
Nu sunt persoane cu calități de lider	4	51.(B, 36-45, U, SS, PU, RO, MD/RO) Conducerea raionului este lipsită de lideri în tot sensul cuvântului. Avem parte doar de oportuniști. 52.(B, 36-45, U, SS, PU, RO, MD/RO) Nu au calități de lideri, sunt corupți. Au fost foarte multe dosare penale, dar tot atâtea au fost clasate. Nimeni nu a mai auzit de soarta acestor persoane, dar sigur nu sunt în detenție.
Unii lideri au calități, alții nu	4	39.(B, 36-45, U, SS, PR, RU, MD/RO) Не все обладают вышеперечисленными качествами, что и мешает развитию сообщества. 48.(F, 36-45, U, SS, PU, RO, MD/RO) Puțini dintre ei. Sunt cu pretenții de lideri politici, înaintați de formațiuni politice din teritoriu care recrutează persoane după criterii nu întotdeauna demne și integre.
Au parțial calități de lider	3	2.(B, 56-65, R, SM, PU, RO, MD/RO) Dovedesc capacități de lider numai prin organizare și atragerea în jurul lor a oamenilor
Calitățile existente ale liderilor nu sunt suficiente	3	4.(B, 66-75, R, SS, Pens., RO, MD/RO) Liderii au calități bune, cum ar fi omnia, empatia, dragostea de muncă, dar acestea nu sunt destule pentru a scoate lumea din sărăcie 8.(F, 46-55, R, SM, PU, RO, MD/RO) Sunt oameni buni la noi, însă ei nu pot face față cerințelor, sunt bătrâni, nu au cunoștințe, sunt bolnavi 50.(B, 46-55, U, SS, PU, RO, MD/RO) Nici pe departe nu au pregătirea necesara.
Nu avem așa persoane în localitate	2	
Oamenii din conducerea țării duc lipsă de calități de lider	2	27.(F, 76-85, U, SS, Pens., RU, RU) Нынешнее руководство страны – пример непрофессионализма и отсутствия ответственности за страну и народ. 31.(F, 56-65, U, SS, PU, RU, Ucr.) Лица, занимающие самые высокие руководящие должности, не обладают качествами лидерства и не могут способствовать развитию сообщества. Если бы обладали и могли, то наша страна не была бы одной из самых бедных.

Liderii din agricultura contribuie	1	14.(F, 66-75, R, SM, Pens., RO, MD/RO) Liderul din sat a luat în arendă cotele noastre și-i mulțumim că ne dă pâine.
Speranța că vor fi lideri cu calitățile necesare	1	
Liderii tineri au calitățile necesare	1	29.(F, 66-75, R, SS, Pens., RO, MD/RO) Да, я считаю, что молодые руководители страны – лучший выбор. Они лучше знают вызовы современности и лучше видят будущее страны.
Nu există exemple de lideri autentici	1	72.(B, 36-45, U, SS, ONG, RO, MD/RO) Aceasta se datorează în mare parte sistemului educațional învechit care încă perpetuă în RM, dar și a puținelor exemple de lideri autentici care ar servi drept model pentru alții și ar constitui un număr suficient pentru un proces de schimbare în comunitate.

Ce trebuie să facă un tânăr din Republica Moldova pentru a accede în vârful ierarhiei sociale, să fie considerat un exemplu de succes? Descrieți un scenariu ideal de viață a unui astfel de tânăr.

Denumirea temei	Nr. de mențiuni	Exemplificări
Să aibă studii bune	19	55.(F, 26-35, R, SS, AA, RO, MD/RO) Educație solidă. Tânărul ar trebui să investească într-o educație de calitate și să se specializeze într-un domeniu care are cerere pe piața muncii din Republica Moldova.
Să aibă anumite calități personale	15	20.(F, 56-65, R, SS, PU, RO, MD/RO) Pasiune și entuziasm, implicare, sprijin, abilități dezvoltate de comunicare. 23.(B, 36-45, R, SS, PU, RO, MD/RO) Perseverență și adaptare 33.(F, 36-45, R, SS, PU, RO, MD/RO) Un tânăr din Republica Moldova trebuie să fie responsabil, educat, sănătos și cu studii calificate în domeniu. 43.(F, 46-55, R, SS, PU, RU, Gag.) Caracterul trebuie să fie puternic, loial și responsabil. 48.(F, 36-45, U, SS, PU, RO, MD/RO) Perseverență, capacitatea de a comunica și adapta la mediu, activ. 55.(F, 26-35, R, SS, AA, RO, MD/RO) Ambiție și încredere în sine. 57.(B, 36-45, U, SS, PU, RO, Rus) Dârzenie, cunoștințe, abilități, calități, scopuri, rezolvarea problemelor, analiza problemei, să fie un exemplu pentru oamenii ce îl înconjoară.

Să muncească	10	24.(F, 36-45, R, SS, PU, RO, MD/RO) Să muncească mult pentru a se dezvolta profesional.
Să fie susținut de apropiați	8	40.(F, 36-45, R, SS, PU, RU, Gag.) Un tânăr fără suport nu va răzbate nicidecum. 66.(F, 26-35, R, SS, PU, RO, MD/RO) Părinții în primul rând să îl susțină, moral, financiar, să fie cu el, statul la fel și financiar.
Să fie activ și implicat	7	48.(F, 36-45, U, SS, PU, RO, MD/RO) Implicare în diferite activități încă din timpul studiilor. Asta îl face remarcat și oportunitățile nu se lasă întârziate.
Să facă studii superioare	6	
Să aibă loc de muncă bun	6	9.(B, 66-75, R, SM, PU, RO, MD/RO) Un tânăr trebuie să aibă un loc permanent de lucru, să posede o profesie ca să fie considerat tânăr de succes.
Să acumuleze experiență	6	55.(F, 26-35, R, SS, AA, RO, MD/RO) Acumularea experienței profesionale prin implicarea în proiecte relevante.
Participare în viața politică	6	50.(B, 46-55, U, SS, PU, RO, MD/RO) Să facă parte dintr-un partid politic care e „pe val”. 64.(F, 66-75, U, SS, PU, RO, MD/RO) Dar deseori ajung în vârful ierarhiei cei care aparțin de partide și sunt obraznici, adică lipsiți de cultură, care fac atac la persoane public.
Să aibă o bună dezvoltare personală	5	31.(F, 56-65, U, SS, PU, RU, Ucr.) Выработать установку на рост, улучшив свой эмоциональный интеллект, развивая психологическую устойчивость и укрепляя силу воли. Также он должен ставить перед собой масштабные цели и целенаправленно двигаться к ним, не бояться рисковать, не бояться поражений, легко сходиться с другими людьми и быстро налаживать новые контакты, верить в собственные силы, брать на себя ответственность, обладать системным мышлением, не заниматься самообманом, сохранять самообладание в любых жизненных ситуациях, пользоваться авторитетом среди коллег, любить свою работу.
Să aibă un ideal/un scop la care tinde	5	56.(F, 36-45, U, SM, PR, RO, MD/RO) Începând de la băncile școlare să prindă firul și ajungând la liceu să-și dea seama ce scop are în viață sau ce își dorește să primească de la viață și să tindă spre ea. 59.(B, 46-55, U, SS, PU, RO, Ucr.) A tinde spre a atinge un scop bine calculat, cântărit etc.

Studii suplimentare	4	
Să învețe bine	4	
Să aibă bani	4	6.(F, 46-55, R, SS, PU, RO, MD/RO) Dacă un tânăr nu este susținut financiar de părinți atunci nu toți pot ajunge în vârful ierarhiei sociale, căci locurile bune se dobândesc prin mituire.
Să plece din țară / Să lucreze peste hotare	4	73.(F, 46-55, R, SS, PU, RO, MD/RO) Foarte mulți tineri pleacă sau intenționează să plece peste hotare. Cei mai mulți absolvenți ai instituțiilor noastre își continuă studiile în România sau alte țări.
Să se ocupe cu afaceri	3	
Să nu fie corupt	2	
Să aibă noroc	2	28.(B, 36-45, U, SM, PU, Ru, MD/RO) Не знаю. Думаю, надо иметь удачу.
Să facă doctorat	1	
Să aibă studii	1	
Să aibă multe cunoștințe	1	
Să aibă loc de trai	1	
Să aibă o familie	1	
Să fie corupt	1	4.(B, 66-75, R, SS, Pens., RO, MD/RO) Ca să acceadă repede și sigur ar trebui să-și vândă sufletul diavolului, să devină corupt.
Să fie om bun	1	8.(F, 46-55, R, SM, PU, RO, MD/RO) Să fie om de omenie.
Să activeze în domeniul muzicii	1	
Să aibă o rețea de relații	1	
Să aibă anumite abilități profesionale	1	72.(B, 36-45, U, SS, ONG, RO, MD/RO) Aptitudinile tehnologiilor informaționale, și a limbilor străine. Dezvoltarea capacităților de interacțiune cu oamenii (soft skills), lucru în echipă; dar și perfecționarea continuă a calităților unui conducător: comunicare, viziune, implicare, flexibilitate, empatie, gestionarea problemelor, rezolvarea conflictelor, etc.
Să-și iubească țara și poporul	1	
Să aibă valori morale	1	
Doar să aibă dorință	1	36.(B, 36-45, U, SS, PU, RU, MD/RO) Только большое желание. Мы живет не в самой плохой стране и при большом желание можно добиться всего!

Să fie profesionist	1	
Să fie harnic	1	
Să aibă susținere din partea statului	1	
Să fie dintr-o familie cu o educație corectă	1	
Să fie inspirat și motivat de cineva	1	
Să aibă valori spirituale	1	
Cei din oraș au posibilități mai mari	1	

7. Capital social

În prezentul raport la acest compartiment am ales să ne axăm în special să identificăm în ce activități de participare comunitară se implică oamenii din Republica Moldova. Respondenții menționează cel mai des activitățile de salubritate (23 res.) și cele de înverzire (13 res.). 14 intervievați afirmă că oamenii se implică în rezolvarea problemelor, iar 12 că se implică puțin sau nu se implică deloc. Unii menționează activități de voluntariat (9 res.), ajutorul persoanelor nevoiașe și a oamenilor în etate (7 res.), amenajarea teritoriului de lângă gospodărie sau bloc de locuit (8 res.), donații sub formă de bani (7 res.). Trei respondenți afirmă că oamenii din localitățile lor nu manifestă inițiativă, iar alți 3 că toți așteaptă mai mult ajutor, decât îl oferă.

Tabel

În ce măsură oamenii din comunitate se implică în soluționarea problemelor din comunitate și pot contribui la o viață mai bună?

Denumirea temei	Nr. de mențiuni	Exemplificări
Salubritate	23	5.(F, 56-65, R, SS, PU, RO, MD/RO) Păstrăm curățenia în sat, biserica, cimitirul, instituțiile bugetare cu ajutorul primarului.
La activități de înverzire	17	6.(F, 46-55, R, SS, PU, RO, MD/RO) Personal, împreună cu elevii participăm foarte des la înverzirea localității natale.
Oamenii se implică în rezolvarea problemelor	14	9.(B, 66-75, R, SM, PU, RO, MD/RO) Oamenii din comunitatea noastră se implică în soluționarea problemelor și vor să-și facă viața mai bună. 60.(B, 56-65, U, SS, PU, RO, MD/RO) În ultimul timp oamenii tot mai mult se implică în soluționarea problemelor. 72.(B, 36-45, U, SS, ONG, RO, MD/RO) Consider că oamenii din comunitate se implică în soluționarea problemelor din localitate, dar ar putea fi mai mulți oameni implicați.
Oamenii se implică puțin / nu se implică	12	6.(F, 46-55, R, SS, PU, RO, MD/RO) Localnicii se implică foarte puțin la rezolvarea problemelor din localitate.
Voluntariat	9	65.(F, 46-55, U, SS, PU, RO, MD/RO) Am participat aici la proiecte, în comunitate, am învățat copiii să coase, deci este un proiect republican „Vocea Moldovei”, da ajutorul a fost fără remunerare, am făcut voluntariat, aici în localitate, la Centru de Creație, din Elveția, (susținut).

Amenajarea teritoriului de lângă gospodărie / bloc	8	57.(B, 36-45, U, SS, PU, RO, Rus) Foarte mulți oameni au început să se implice în amenajarea teritoriilor din fața blocului și anume a terenurilor de joacă pentru copii înfrumusețarea cu flori diferite figurine din fața blocului și caselor de locuit. 58.(F, 36-45, R, SM, PU, RO, MD/RO) Implicarea oamenilor în amenajarea teritoriului de lângă scara blocului, sau în fața casei de locuit de exemplu. Înfrumusețare, teren de joacă pentru copii, parcuri ș.a.
Ajutor celor nevoiași / oamenilor în etate	7	32.(F, 36-45, U, SS, PU, RO, MD/RO) Ajutarea cu produse alimentare a persoanelor singure în etate. 65.(F, 46-55, U, SS, PU, RO, MD/RO) Da, totdeauna ajut la bătrâni împrejur, dacă vin în sat eu întreb ce sa va aduc, ce va trebuie, și dacă mă roagă în oraș și acolo mă duc și ajut, la persoanele mai în vârstă totdeauna ajut.
Donații / bani	7	64.(F, 66-75, U, SS, PU, RO, MD/RO) La apelul primăriei foarte mulți oameni (inclusiv eu) am contribuit financiar (câte 5000 euro) pentru pavarea străzii.
Oamenii nu manifestă inițiativă	3	8.(F, 46-55, R, SM, PU, RO, MD/RO) Oamenii noștri din sat se retrag pe la casele lor și așteaptă să vie cineva să le spună ce au de făcut.
Toți așteaptă mai mult ajutor, decât îl oferă	3	
Probleme de ecologie	2	
Gestionarea situației legate de animale fără adăpost	2	
Oamenii sunt ocupați de propriile probleme	2	
Oamenii ajută persoanelor social vulnerabile	2	
Amenajarea localității	2	76.(F, 46-55, R, SS, PU, RO, MD/RO) Oamenii din comunitate se implică în elaborarea proiectelor mici: întreținerea la locuri de agrement, întreținerea pajiștilor, fâșiilor forestiere, obiectivelor de interes comunitar.
Ajutor persoanelor refugiate	2	
Reparația bisericii	1	
Se implică cei mai activi	1	

Oamenii se ajută reciproc	1	
Oamenii ajută celor care necesită intervenții medicale	1	

8.Cultură

Cultura conține în ea și anumite scenarii de comportament în viață, prin asta ea poate influența modul în care oamenii gestionează anumite situații de criză în viață. Ne-am propus să examinăm opiniile respondenților privind calitățile bune ce există în cultura noastră locală, în modul nostru de a fi și a ne comporta, care ne fac să trecem mai ușor peste greutăți, dar și ce este negativ.

Am constatat că participanții la studiu au indicat mai des și mai mult calitățile bune, pozitive (51 de mențiuni), comparativ cu cele negative (27 mențiuni).

Printre calitățile pozitive sunt menționate bunătatea, toleranța, răbdarea, optimismul, creativitatea. Un loc important o are credința în Dumnezeu. Este amintită ospitalitatea și solidaritatea. Mai mulți participanți afirmă că evenimentele culturale ne apropie și au un rol important. Unii vorbesc despre faptul că suntem un popor muncitor. Potrivit unuia din respondenți, moldoveanul găsește rapid ieșire din orice situație.

Printre calitățile negative amintim: excesul de alcool, nihilismul, cumătrismul, invidia, corupția, răbdarea excesivă, prejudecăți, nu avem mândrie națională, lipsa de solidaritate, ne place să ne plângem pentru viața grea.

Tabel

După părerea Dvs., ce calități există în cultura noastră locală, în modul nostru de a fi și a ne comporta, care ne fac să trecem mai ușor peste greutăți? Dar ce există și negativ în cultura noastră în acest sens?

Calități bune – 51 mențiuni
15.(F, 26-35, R, SS, PU, RO, MD/RO) Poporul nostru este unul muncitor, creativ, sociabil, săritor la nevoie.
16.(F, 36-45, R, SS, PU, RO, MD/RO) Toleranța și răbdarea, înțelepciunea sunt calitățile care ne fac să trecem mai ușor peste.
23.(B, 36-45, R, SS, PU, RO, MD/RO) Pozitiv – ospitalitate.
24.(F, 36-45, R, SS, PU, RO, MD/RO) Bunătatea, mărinimia
25.(F, 36-45, R, SS, PU, RO, MD/RO) Credință.
26.(B, 46-55, U, SS, PU, RU, UCR) На мой взгляд, дружба людей разных национальностей помогает преодолеть трудности. Отрицательного не нахожу.

28.(B, 36-45, U, SM, PU, Ru, MD/RO)

Оптимизм. Отрицательного не вижу.

29.(F, 66-75, R, SS, Pens., RO, MD/RO)

Оптимизм, сердечность народной культуры помогает нам выстоять в трудные моменты жизни.

31.(F, 56-65, U, SS, PU, RU, Ucr.)

Вера в то, что новое правительство будет лучше предыдущего.

32.(F, 36-45, U, SS, PU, RO, MD/RO)

Speranța și credința în Dumnezeu.

33.(F, 36-45, R, SS, PU, RO, MD/RO)

Optimism, creativitate, răbdare.

34.(F, 46-55, R, SS, PU, RO, MD/RO)

Ne putem descurca cu puținul ce îl avem, suntem optimiști cu credință în bunul Dumnezeu.

35.(F, 36-45, R, SS, PU, RO, MD/RO)

Patrimoniul cultural joacă un rol esențial în dezvoltarea durabilă și favorabilă regiunilor.

Activități culturale: literatura, teatrul, muzica, artele plastice, arhivele și bibliotecile, editarea de cărți, cultural și altele.

36.(B, 36-45, U, SS, PU, RU, MD/RO)

Традиции и память о трудностях, с которыми сталкивались наши предки помогают нам и сейчас с ними справляться.

37.(F, 26-35, R, SS, PU, RO, MD/RO)

Capacitatea de comunicare.

38.(B, 46-55, U, SS, PR, RO, MD/RO)

În cultura noastră locală cele mai frumoase calități constau în faptul că sunt păstrate și promovate prin diferite festivaluri, expoziții, concursuri.

39.(B, 36-45, U, SS, PR, RU, MD/RO)

Сплоченность, взаимовыручка, гостеприимство.

42.(F, 36-45, R, SS, PU, RU, Gag.)

Solidaritatea oamenilor ne ajută să trecem peste greutăți.

43.(F, 46-55, R, SS, PU, RU, Gag.)

Nu există chestiuni negative. Rezistență, răbdare și loialitate.

44.(F, 46-55, R, SS, PU, RU, Gag.)

Credința oamenilor îi învață să fie răbdători și să nu dispere.

46.(B, 36-45, R, SM, PU, RU, Gag.)

Sărbători, veselie, întotdeauna ajută la depășirea oricăror greutăți.

47.(B, 46-55, R, SM, PU, RU, Gag.)

Evenimentele culturale apropie oamenii, transmit tradițiile populare din generație în generație.

48.(F, 36-45, U, SS, PU, RO, MD/RO)

Totuși ne ajută comunicarea, știm să ascultăm, să auzim și să vedem oamenii. Însă aceste calități sunt mai „palide” în ultima vreme, ne-am lăsat dispersați de iluzii politice și probleme artificiale, precum limba vorbită sau alte probleme de acest gen.

49.(F, 26-35, U, SS, ONG, RO, MD/RO)

Moldoveanul este omul care știe să se modeleze după situație, fiind ager și flexibil. Găsește rapid ieșire din orice situație.

50.(B, 46-55, U, SS, PU, RO, MD/RO)

Cultura doar ne îmbogățește spiritual și cu siguranță ne motivează să trecem mai ușor de greutăți.

51.(B, 36-45, U, SS, PU, RO, MD/RO)

Calități: binevoitori, primitori (uneori în exces).

52.(B, 36-45, U, SS, PU, RO, MD/RO)

Generozitatea, bunătatea, ospitalitatea, hărnicia.

53.(F, 46-55, R, SM, AA, RO, MD/RO)

Muncitori.

54.(F, 36-45, U, SS, PU, RO, MD/RO)

Pozitivă – se cultivă dragostea față de familie, suntem răbdători.

55.(F, 26-35, R, SS, AA, RO, MD/RO)

În cultura noastră locală există calități precum solidaritatea, spiritul de comunitate, reziliența și capacitatea de adaptare la schimbări. Aceste aspecte ne ajută să trecem mai ușor peste greutăți și să depășim obstacolele care ne apar în cale.

56.(F, 36-45, U, SM, PR, RO, MD/RO)

Cultura noastră este bogată în diversitate și tradiții cum sunt: muzica, dansuri populare, arta și meșteșugăritul tradițional și desigur bucătăria tradițională.

57.(B, 36-45, U, SS, PU, RO, Rus)

Arta, cultura nu ne permite ca să fim supărați. Ea ne dă putere, cultură și bună dispoziție, cunoștințe pentru a merge mai departe.

58.(F, 36-45, R, SM, PU, RO, MD/RO)

O paletă largă de activități culturale; literatura, muzica, dansul, artele plastice, tradițiile, cinematografia, turismul, editări de cărți, biblioteci. Cultura reprezintă o totalitate de valori și bunuri culturale.

59.(B, 46-55, U, SS, PU, RO, Ucr.)

Educația, creativitate, talent, cunoștințe.

61.(F, 36-45, U, SS, PU, RO, MD/RO)

Creativitate, dedicație.

63.(F, 56-65, U, SS, PR, RO, MD/RO)

Moldovenii sunt harnici, primitori, ospitalieri.

64.(F, 66-75, U, SS, PU, RO, MD/RO)

Susținerea reciprocă, morală, ajutorul material. Relații prietenoase în familii și rude.

65.(F, 46-55, U, SS, PU, RO, MD/RO)

Mie îmi pare că la lume nu ajunge comunicare între dânșii, și anume când iese cu diferite festivaluri, concerte, ei iară între ei să comunice, se întâlnesc, se revăd, și își aduc aminte de cultura localității, aduc aminte de sărbători care există, nu uită de asta, și adică tradițiile ajută pe om să treacă niște greutăți.

66.(F, 26-35, R, SS, PU, RO, MD/RO)

Cultura cred că este aceeași religie, de unde vii, rădăcinile, și iată acum suntem în postul mare, însăși postul, la noi în sat lumea, v-am spus că ei țin tot postul, chiar a venit s-a împărțășit prima săptămână, că dacă cumva voi întinde mâna automat undeva și voi mânca de fruct să fie deja împărțășit. La noi e o cultură, în magazinul din deal prima săptămână nu era nimic, nici cașcaval, nici salam, nici nimic, într-un fel era solidar cu noi..

67.(F, 46-55, R, SM, PU, RO, MD/RO)

După părerea mea suntem un neam care ține la tradițiile și cultura națională, majoritatea moldovenilor sunt harnici, primitivi, ospitalieri, că sunt veseli când e vorba de petreceri.

68.(F, 46-55, R, SS, PU, RO, MD/RO)

Se conduc după principiul „Speranța moare ultima”.

70.(F, 66-75, R, SM, Pens., RO, MD/RO)

Peste greutăți ne face să trecem răbdarea, toleranța, ospitalitatea...

72.(B, 36-45, U, SS, ONG, RO, MD/RO)

Suntem un popor muncitor și creativ, care apreciază cultura și obiceiurile tradiționale. Suntem simpli, autentici, ospitalieri.

73.(F, 46-55, R, SS, PU, RO, MD/RO)

Acolo unde se muncește, se fac sacrificii. Desigur că este frumos, benefic societății. Noi avem un patrimoniu cultural și tradiții unice în lume, suntem unici și speciali cu moștenire care nu se găsește nicăieri în lume. Probabil asta a ținut în putere acest popor în fața provocărilor din evoluția istoriei noastre furtunoase.

74.(F, 46-55, R, SS, PU, RO, MD/RO)

Localitățile rurale, din toate timpurile, au fost acelea, care au păstrat și au transmis tradițiile și obiceiurile noastre strămoșești. Nu degeaba se spune că: „Veșnicia s-a născut la sat”.

75.(F, 36-45, R, SS, PU, RO, MD/RO)

Puterea de confruntare. Suntem un popor dârz, curajos, puternic.

76.(F, 46-55, R, SS, PU, RO, MD/RO)

Faptul că suntem un popor muncitor.

77.(F, 36-45, R, SS, PU, RO, MD/RO)

Comunitatea mea este cunoscută ca având o tradiție puternică de solidaritate și ajutor reciproc. Oamenii se unesc pentru a-și oferi sprijin în momente dificile, fie că este vorba despre tragedii naturale, pierderi personale sau alte provocări. Oamenii curajoși, deschiși, liberi învață să facă față provocărilor și să-și revină în picioare chiar și în condiții dificile.

78.(F, 36-45, U, SS, PU, RO, MD/RO)

Munca, care ne mobilizează să trecem peste greutăți.

79.(B, 46-55, U, SS, PU, RO, MD/RO)

Credința. Cred ca la baza culturii stă religia creștin-ortodoxă. A gândi Biserica și prin inerția sa are influență și asupra modului de gândire al oamenilor. Noi fără să ne dăm seama preluăm de la bunele, părinți modul de abordate. Prin asta se caracterizează cultura internă și capacitatea noastră de a trece peste crize. Deja se vede în comportament, abordare.

Calități negative – 27 mențiuni

15.(F, 26-35, R, SS, PU, RO, MD/RO)

Excesul de alimentație și alcool, neglijarea drepturilor personale.

16.(F, 36-45, R, SS, PU, RO, MD/RO)

Moment negativ este susținerea – capul plecat nu-l taie sabia.

17.(F, 46-55, R, SS, PU, RO, MD/RO)

În cultura noastră sunt multe lacune. Primarii sunt cei care decid soarta specialiștilor și nu angajează oameni după studii.

23.(B, 36-45, R, SS, PU, RO, MD/RO)

Negativ – interacțiune în exces.

25.(F, 36-45, R, SS, PU, RO, MD/RO)

Nihilismul

31.(F, 56-65, U, SS, PU, RU, Ucr.)

А отрицательное – кумовство.

32.(F, 36-45, U, SS, PU, RO, MD/RO)

Negativul este “cumătrizmul”.

36.(B, 36-45, U, SS, PU, RU, MD/RO)

Но в тоже время традиции и консервативность не позволяют нам развиваться.

51.(B, 36-45, U, SS, PU, RO, MD/RO)

Pesimismul, invidia.

52.(B, 36-45, U, SS, PU, RO, MD/RO)

Negativ – corupția.

53.(F, 46-55, R, SM, AA, RO, MD/RO)

Ușor de manipulat.

54.(F, 36-45, U, SS, PU, RO, MD/RO)

O calitate negativă este lipsa respectului reciproc.

55.(F, 26-35, R, SS, AA, RO, MD/RO)

Pe de altă parte, există și aspecte negative în cultura noastră: pesimismul și răbdarea excesivă. Astfel toți ne calcă în picioare valorile noastre de cetățeni.

56.(F, 36-45, U, SM, PR, RO, MD/RO)

Desigur, unde fără negativ, corupția, stereotipuri sociale, prejudecăți spre noi schimbări.

63.(F, 56-65, U, SS, PR, RO, MD/RO)

Negativ: lipsiți de solidaritate națională, naivi, mulți fac prietenie cu vinul.

64.(F, 66-75, U, SS, PU, RO, MD/RO)

Nu avem identitate și mândrie națională, din care cauză suntem priviți ca inferiori.

65.(F, 46-55, U, SS, PU, RO, MD/RO)

Aici în sat nu îmi place că la sf. Andrei se fură porțile, le aruncă, le fărâmă, duc, încă dacă e posibil la o familie tânără, dar ei se duc la o băbuță care trebuie să caute transport, din banii pe care i-a rămas, ca să aducă poarta acasă, asta pe mine mă deranjează, așa un aspect.

67.(F, 46-55, R, SM, PU, RO, MD/RO)

Dintre defecte, enumerăm o anumită înclinație spre mită, lipsă de solidaritate națională, dar și o anumită tendință de a identifica diverse motive pentru a evita munca în schimbul practicării activităților vicioase.

68.(F, 46-55, R, SS, PU, RO, MD/RO)

Nu ne putem bucura de lucruri mărunte, dorința de a –i controla pe toți

69.(F, 26-35, R, SS, PU, RO, MD/RO)

Nu știu, poate din punct de vedere politic, pentru că noi ne străduim niciodată să nu băgăm politicul în culturile astea. Dar el se duce. Dar adică chiar la noi în comună noi niciodată nu aplaudăm pentru unul sau pentru celălalt. Așa primăria din banii cu bugetul local, la toată lumea noi explicăm că aceștia sunt banii Dvs., dacă facem cineva în cultură. Adică eu negativ și văd când se face cu un scop politic. Aici, da, eu văd negativ și e urâtă situația dată. Adică chiar să vină cineva, care la noi pe raion e în top din politică și să vină și să-mi facă un concert, eu la sigur că nu mă aduc. La sigur, 100%.

70.(F, 66-75, R, SM, Pens., RO, MD/RO)

Ca popor suntem invidioși, rânza moldovanului, nu cumva cineva să aibă mai mult...

72.(B, 36-45, U, SS, ONG, RO, MD/RO)

Negativ este faptul ca nu suntem mereu uniți, mai mult in al 12-lea ceas. Ne place să ne plângem de viața grea, și uităm să fim mândri de cine suntem și de unde venim.

73.(F, 46-55, R, SS, PU, RO, MD/RO)

Negativ: lipsa de timp, indiferența din partea unor persoane.

74.(F, 46-55, R, SS, PU, RO, MD/RO)

Negativ ar fi, utilizarea excesivă a alcoolului. Am moștenit acest obicei tocmai de la strămoșii noștri, geto-dacii.

75.(F, 36-45, R, SS, PU, RO, MD/RO)

Menținerea relațiilor de prietenie și capacitatea de a ne ajuta unul pe celălalt a dispărut, invidia distruge firescul om.

77.(F, 36-45, R, SS, PU, RO, MD/RO)

Printre aspectele negative se află prejudecăți sau stereotipuri împotriva anumitor grupuri sociale sau etnice, ceea ce poate duce la marginalizare și lipsă de sprijin în momente dificile. Din cauza educației sovietice în comunitate se întâlnesc unele aspecte conservatoare și rezistente la schimbare, ceea ce poate face dificilă adaptarea la noi provocări sau soluționarea problemelor în mod inovator.

78.(F, 36-45, U, SS, PU, RO, MD/RO)

Incapacitatea de a ne uni, probabil.

9.Reziliență personală.

Un compartiment important al studiului a fost dedicat tematicii rezilienței personale a respondenților, modului în care aceștia reușesc sau nu să treacă de greutăți.

Participanții la interviuri au fost rugați să se împărtășească cu problemele sau provocările personale cu care se confruntă cel mai mult la momentul actual. Cele mai des menționate au fost Salariile și pensiile mici, probleme de ordin financiar (17 res.). La acestea pot fi adăugate Prețurile mari (6 res.). Astfel, mai mulți intervievați afirmă că veniturile pe care le au nu acoperă toate cheltuielile necesare pentru familie.

Alte probleme pomenite mai des sunt cele legate de sănătate (14 res.).

Câțiva participanți afirmă că principala lor problemă este lipsa de timp (6 res.), ei nu reușesc să facă multe lucruri pe care și le propun. Alții se îngrijorează de viitorul copiilor lor (4 res.), le este frică că aceștia nu se vor putea afirma în Republica Moldova, că vor dori să plece peste hotare.

Doi dintre respondenți reclamă ca probleme personale ambuteiajele din Chișinău. Alți doi, cel mai probabil profesori la școală, amintesc de elevii needucați și părinții lor.

Probleme legate de imposibilitatea de a găsi un loc de muncă sunt de asemenea menționate (2 res.).

Una dintre participante numește singurătatea ca cea mai mare provocare cu care se confruntă, deoarece toți membrii familiei sunt plecați peste hotare, cineva la muncă, iar cineva la învățat.

Un alt respondent consideră drept problemă personală războiul din Ucraina și războiul hibrid. Iar o doamnă consideră principala sa provocare menținerea echilibrului între muncă și viața personală.

În continuare, respondenții au fost rugați să se expună asupra fricilor personale pe care le au. Cei mai mulți s-au referit la frica de război (24 res.). Câțiva respondenți specifică că le este frică de războiul nuclear.

Alte frici menționate mai des au fost: frica de a nu se îmbolnăvi (5 res.), frica de viitor (4 res.), frica de a pierde locul de muncă (4 res.).

Credem că merită atenția faptul că 3 respondenți indicat frica de singurătate ca principala provocare. Deși a fost pomenită mai rar, dar ea ilustrează cumva situația în care se pomenește acum populația din mediul rural în care satele devin puțin populate. Un alt respondent menționează în acest sens, că îi este frică să nu rămână satul pustiu.

Starea de sănătate a celor dragi (2) și Frica de a pierde persoane dragi (3) sunt alte temeri care îi deranjează pe unii respondenți.

Unul din participanți a menționat frica de Dumnezeu, de a nu greși față de El. Iar altul a vorbit despre frica de epuizare.

Participanții au fost rugați să descrie modul în care se comportă atunci când sunt în situații de criză sau stres. Majoritatea respondenților au preferat să descrie modalitățile și instrumentele pe care le folosesc pentru a rezista stresului.

Aici putem grupa răspunsurile în câteva categorii. Unii preferă în momentele dificile să comunice cu membrii familiei sau cu cei apropiați (13 res.), astfel să-și găsească un refugiu. Alții preferă să gestioneze cumva din interior emoțiile și stările prin calmare (11 res.), răbdare (5 res.), relaxare și liniștire (3 res.), iar unul din respondenți își dă frâu liber să plângă.

Câțiva respondenți recurg la strategii cognitive de gestionare a propriilor trăiri: reflecții asupra situației (7 res.), concentrarea pe soluții (6 res.). Unul din respondenți afirmă că face o analiză SWOT în situații dificile.

Unii respondenți preferă să ia medicamente contra anxietății (4 res.) pentru a putea trece mai ușor de perioade de criză.

Câțiva participanți care sunt mai religioși se roagă (4 res.) atunci când întâmpină greutăți, ceea ce le dă o stare de liniște.

Activitățile fizice la fel dau o stare de eliberare: munca în grădină sau pe lângă casă (3 res.), Plimbarea (2 res.). Doi respondenți folosesc tehnici de respirație pentru a se liniști. Iar alți doi au indicat că se concentrează pe muncă pentru a se distra de stresului.

Unul din respondenți a declarat că accesează calculatorul pentru a-și distra atenția, altul încearcă să-și folosească autocontrolul. Un alt participant recurge la fumat, iar altul face sport.

În cadrul interviurilor a fost și o întrebare directă privind sursele principale de support social și emotional în situații dificile. Aici respondenții amintesc cel mai des timpul petrecut cu familia (29 res.), care reprezintă o sursă de liniște și odihnă.

De asemenea, participanții amintesc despre activitățile fizice, munca fizică (inclusiv pe lângă casă), lucru manual (14 res.). Alți respondenți menționează că le place grădinaritul (6 res.). Toate acestea sunt metode de refugiu, liniștire și încercare de distragere a atenției de la griji prin activitatea corporală. Unul dintre participanți menționează că lucrul la gospodărie scoate totul din cap. Dacă vorbim de activitate fizică, alți 12 intervievați indică plimbarea, mersul pe jos, inclusiv în mijlocul naturii ca metodă de a scăpa de stres. Iar alții practică activități sportive (6 res.).

Unii respondenți practică lectura (11 res.), alții comunică în cercul de prieteni (11 res.), ascultă muzică (5 res.), vizionează filme (5 res.), practică activități de hobby (4 res.), se implică în activități artistice și culturale (3 res.).

Unii participanți recurg la medicamente (5 res.) pentru a se liniști și a rezista situațiilor stresante. Alții încep să muncească mai mult pentru a uita de griji (4 res.).

Odihna în mijlocul naturii este preferată de 4 respondenți, alți 3 participanți consideră somnul ca cel mai bun remediu, iar 2 intervievați aplică strategii și exerciții de liniștire. O participantă face shopping atunci când e stresată.

Câțiva participanți fac rugăciuni (5 res.) pentru a se liniști, iar alții merg la biserică (3 res.).

După cum vedem, participanții la studiu aplică diverse strategii și au o gamă variată de resurse și soluții pentru a-și gestiona situațiile de stres, dar în răspunsuri predomină suportul familial și activitățile fizice.

Ne-am interesat și despre faptul în ce măsură religia practică de respondenți este un ajutor în situații dificile și de stres. Astfel, 7 participanți au declarat că religia este un suport la nevoie și nu numai. Ea poate ajuta în situații dificile de viață (5 res.). Unul din participanți menționează că în special rugăciunea este cea care ajută. Alți 3 respondenți găsesc sprijinul în Biserică. Trebuie să menționăm că am făcut o delimitare semantică între noțiunile de religie, Biserică și credință. Alți 5 intervievați au menționat că religia are un rol important în viețile lor. Iar 3 participanți au declarat că le ajută credința în Dumnezeu atunci când au niște provocări.

Câțiva respondenți afirmă că atunci când omul are probleme își aduce aminte de Dumnezeu (4 res.), iar 2 intervievați spun că doar în acele momente își amintesc de Dumnezeu și merg la biserică.

Câțiva participanți au declarat că în biserică își găsesc liniștea sufletească (3 res.), atunci când o frecventează. Alți doi menționează că practică vizitele la biserici și mănăstiri în scopul de a se liniști.

Doi respondenți afirmă că credința în Dumnezeu schimbă oamenii, unul din ei afirmând că după ce a devenit mai religios i s-a schimbat percepția asupra multor lucruri și mai ușor rezistă unele eșecuri ce i se întâmplă. Unul dintre participanți menționează că credința în Dumnezeu îți dă sentimentul că nu ești singur.

Tabele

Care sunt problemele/provocările cu care vă confrunțați cel mai mult la momentul actual Dvs. personal?

Denumirea temei	Nr. de mențiuni	Exemplificări
Salarii și pensii mici / probleme financiare	17	38.(B, 46-55, U, SS, PR, RO, MD/RO) Problema personală cea mai mare constă în salariul insuficient, care nu acoperă toate cheltuielile necesare din familie.
Probleme de sănătate	14	4.(B, 66-75, R, SS, Pens., RO, MD/RO) Au început să mă doară picioarele și inima.
Lipsa timpului	6	1.(F, 56-65, R, SS, PU, RO, MD/RO) La momentul actual mă confrunt cu lipsa timpului, că nu reușesc toate lucrurile să le fac. 47.(B, 46-55, R, SM, PU, RU, Gag.) Lipsă de timp liber pentru familie, copii. 69.(F, 26-35, R, SS, PU, RO, MD/RO) Cea mai mare problemă pentru mine este munca multă și nu mă pot încadra în timp. Eu am și o activitate acasă. Eu am o activitate acasă și anume activitatea care necesită... Eu am o fermă, bovine, caprine și pentru mine eu văd o problemă, că sunt prea încărcată Asta e problemă. 76.(F, 46-55, R, SS, PU, RO, MD/RO) Problemele cu care mă confrunt la moment este lipsa timpului liber, mereu alergăm pentru a reuși. Mereu suntem în activități (fiindcă trebuie organizate și desfășurate), mai puțin acordăm atenție familiei, nu dispunem de timp pentru a ne relaxa. Și tot așa în fiecare zi în acțiune pentru a realiză cele planificate.
Prețurile mari	6	40.(F, 36-45, R, SS, PU, RU, Gag.) Trebuie de lucrat, de dezvoltat personalitatea. Mă îngrijorează tarifele înalte. Gazul a fost 4 lei, acum 18 lei. Pâinea costa 4,50 lei, acum costa 7,50 lei. Smântâna costa 11 lei, acum costă 19,80 lei; medicamentele: Betaklav costa 39 lei – acum 59 lei.
Viitorul copiilor	4	26.(B, 46-55, U, SS, PU, Ru, UCR) Сейчас меня больше всего беспокоит будущее моих детей, их образование, устроенность в жизни. Не хотел бы, чтобы они уезжали за рубеж. 66.(F, 26-35, R, SS, PU, RO, MD/RO) Și care este viitorul copiilor, dacă la noi nu se face matematică normală, la noi nu se face geografie, limbă română, care e viitorul lui, că noi cu soțul da, am fost peste hotare, dar noi ne-am întors și am rămas aici, așa am decis noi, dar ce toată lumea

		va pleca peste hotare? E plină lumea cu ucraineni, amuș altceva, războaie peste tot.
Mentalitatea oamenilor	2	
Ambuteiajele din Chișinău	2	31.(F, 56-65, U, SS, PU, RU, Ucr.) Моя личная проблема - общественный транспорт и пробки, когда я опаздываю на работу. 32.(F, 36-45, U, SS, PU, RO, MD/RO) Provocarea mea personală este transportul public și ambuteiajele infernale când întârzii la serviciu. Mai este și fenomenul cu posesorii de automobile care (câte o persoană în mașină) încurcă la trafic. De exemplu: Într-o familie, dimineața ies din curte trei mașini (tata, mama, fiul /fiica, aglomerând și poluând traficul și așa infernal.
Elevii needucați și părinții lor	2	33.(F, 36-45, R, SS, PU, RO, MD/RO) Frica de elevii obraznici care sunt susținuți de părinți și societate. 34.(F, 46-55, R, SS, PU, RO, MD/RO) Copii și părinții ce nu-și respectă obligațiunile.
Probleme legate de locul de muncă	2	65.(F, 46-55, U, SS, PU, RO, MD/RO) O problemă de bază cu care mă confrunt este că am rămas șomer, că nu am un loc de lucru, și caut un lucru care să fie interesant, (temporar lucrez acum la recensământ), caut un lucru îndelungat ca să fie și interesant și achitat.
Accesul la medicină de calitate	1	66.(F, 26-35, R, SS, PU, RO, MD/RO) Da, chiar și accesul la medicină pentru mine este o problemă personală, mai bun, mai modern, că dacă intri într-un staționar să stai acolo, vin niște cearșafuri că îți pare că nu știi câtă lume a stat, și a dormit și nu știu ce a mai făcut, au decedat pe ele acolo.
Plecarea la muncă peste hotare	1	6.(F, 46-55, R, SS, PU, RO, MD/RO) Salariul mic mă împune să plec peste hotare pentru a-mi putea îndestula familia.
Puțin tineret în sat	1	
Sărăcia	1	
Lipsa de cadre la serviciu	1	
Probleme de familie	1	
Probleme legate de locul de trai	1	
Plecarea rudelor la muncă peste hotare	1	29.(F, 66-75, R, SS, Pens., RO, MD/RO) Огорчает то обстоятельство, что дочка и внучка живут за границей. Сын вынужден выезжать на работу за рубеж.
Instabilitatea	1	

Probleme legate de școală	1	
Discriminarea	1	
Bârfele	1	60.(B, 56-65, U, SS, PU, RO, MD/RO) Problema cu care mă confrunt sunt bârfele a câtorva persoane care nu vor să facă nimic în societate, doar să facă și să compună bârfe. Persoanele care nu le place să accepte lucrurile bune făcute dar nu de ei.
Singurătate	1	65.(F, 46-55, U, SS, PU, RO, MD/RO) Mă confrunt cu singurătatea, din cauza că soțul este plecat la muncă peste hotare, fiica și feciorul la învățat, dar de bază că soțul e plecat, nu poate aici să-și găsească de lucru și să ajute la copii.
Războiul din Ucraina și războiul hibrid	1	72.(B, 36-45, U, SS, ONG, RO, MD/RO) Mă preocupă cel mai mult războiul din Ucraina, și eventualele riscuri de extindere a acestuia în RM. Mă preocupa de asemenea războiul hibrid susținut de Federația Rusa în RM prin persoane interpușe pentru destabilizarea situației politice din țară.
Menținerea echilibrului între muncă și viața personală	1	77.(F, 36-45, R, SS, PU, RO, MD/RO) În prezent, una dintre provocările cu care mă confrunt este menținerea echilibrului între munca mea și viața personală. Cu toate că îmi place să fiu disponibilă și să ajut cât de mult pot, uneori este dificil să găsesc un echilibru între cererile de lucru și nevoile personale.

De ce vă este frică cel mai mult?

Denumirea temei	Nr. de mențiuni	Exemplificări
Să nu fie război	24	1.(F, 56-65, R, SS, PU, RO, MD/RO) Mai mult îmi este frică de a nu fi război. Vreau să fie pace. 31.(F, 56-65, U, SS, PU, RU, Ucr.) Вызов, с которым я сталкиваюсь в последнее время - угроза третьей мировой войны и продолжение войны в Украине. 64.(F, 66-75, U, SS, PU, RO, MD/RO) Mi-i frică de dezlănțuirea unui război nuclear.
De eventuale boli	5	65.(F, 46-55, U, SS, PU, RO, MD/RO) Am o frică să nu mă îmbolnăvesc, nu sunt sigură de medicină și de cum se fac tratamentele. Este una dintre cele mai principale frici ale mele.
De viitor	4	

Pierderea locului de muncă	4	6.(F, 46-55, R, SS, PU, RO, MD/RO) Pierderea locului de muncă din cauza micșorării numărului de elevi.
Singurătate	3	4.(B, 66-75, R, SS, Pens., RO, MD/RO) De boală în singurătate. 10.(F, 46-55, R, SM, PU, RO, MD/RO) Îmi este frică că voi avea probleme și nu voi avea cui îi spune.
Frica de a pierde persoane dragi	3	
Starea de sănătate a celor dragi	2	
De viitorul copiilor/nepoților	1	64.(F, 66-75, U, SS, PU, RO, MD/RO) Mă îngrijorează viitorul nepoților în această perioadă instabilă. Ce-i așteaptă?
Să nu rămână satul pustiu	1	
Situația politică din țară	1	
Incapacitate de plată	1	
Nimic nu îngrijorează	1	
Frica de oameni	1	49.(F, 26-35, U, SS, ONG, RO, MD/RO) Cât de straniu nu ar suna, dar la moment cel mai mult îmi este frică de oameni. Uneori merg într-un transport public și mă prind pe ideea ca nu știu cine e lângă mine și nu știi ce îi vine în cap în următoarea secundă. Cred că această agitație este pe fonul știrilor din ultima perioadă, tot mai multe omoruri, violuri și multe alte momente urâte.
Frica de Dumnezeu / frica de a nu greși	1	67.(F, 46-55, R, SM, PU, RO, MD/RO) Mă tem de Dumnezeu, însă mai mult Îl iubesc decât mă tem de El. O iubire legată și de teamă. De păcate mă tem. Adesea mă tem de insucces. Deși am înțeles că trebuie să aspiri la succes și atunci eșecul e sortit”.
Securitatea personală	1	
Frica de epuizare	1	

Cum vă comportați, de obicei, atunci când sunteți în situații de criză, de stres? Dați, vă rog, câteva exemple.

Denumirea temei	Nr. de mențiuni	Exemplificări
Comunicare cu membrii familiei și cei apropiați	13	30.(F, 46-55, R, SM, CAS, RO, MD/RO) Успокаиваюсь разговором с детьми по Вайберу. 55.(F, 26-35, R, SS, AA, RO, MD/RO) Mă distrez cu copiii, o sun pe mama.
Calmare	11	3.(F, 46-55, R, SS, PU, RO, MD/RO) Mă strădui să mă calmez 9.(B, 66-75, R, SM, PU, RO, MD/RO) Sunt deja deprins cu stresul și îmi păstrez calmul.
Reflecția asupra situației	7	32.(F, 36-45, U, SS, PU, RO, MD/RO) Încercăm să luăm lucrurile pe rând, să analizăm pro și contra.
Concentrarea pe soluții	6	73.(F, 46-55, R, SS, PU, RO, MD/RO) Analizez esența problemei, în unele cazuri fac analiza SWOT. Care sunt punctele tari, slabe, ce oportunități și riscuri există. Fac o comparație și iau decizia. Nu există nici o problemă la care să nu fie găsite soluții. 77.(F, 36-45, R, SS, PU, RO, MD/RO) Atunci când sunt în situații de criză sau de stres, am tendința să mă concentrez pe găsirea soluțiilor și pe stabilirea unor pași clari pentru a rezolva problema. Îmi fac timp să analizez situația, să identific resursele disponibile și să iau decizii bazate pe informațiile disponibile. În plus, încerc să-mi mențin calmul și să îmi păstrez optimismul, deoarece cred că o atitudine pozitivă poate contribui la găsirea soluțiilor și la depășirea obstacolelor.
Răbdare	5	7.(F, 56-65, R, SS, PU, RO, MD/RO) Când sunt în situații de criză sau de stres mă strădui cu multă răbdare, cu calm să rezolv problemele. 10.(F, 46-55, R, SM, PU, RO, MD/RO) Tac și merg înainte și, pre-mi-se, că încetul cu încetul ies din criză pe o vreme, apoi iarăși mă cufund.
Rugăciunea	4	14.(F, 66-75, R, SM, Pens., RO, MD/RO) Când avem greutăți ne rugăm Domnului ca să scăpăm de ele. 18.(F, 46-55, R, SS, PU, RO, MD/RO) Mă rog și mă calmez. 79.(B, 46-55, U, SS, PU, RO, MD/RO) Când își este cel mai greu – te rogi. Îți dă o liniște. Și treci peste tot. Am fost educat într-un spirit creștin. Chiar dacă perioada a fost așa precum a fost. Bunelul a fost dascăl la Biserică. Când este mai greu, spui rugăciunea. Vine starea de liniște și treci peste greutăți.

Medicamente contra anxietății	4	19.(F, 56-65, R, SM, PU, RO, MD/RO) Luăm medicamente de liniștire 20.(F, 56-65, R, SS, PU, RO, MD/RO) Folosesc ceaiuri din buruieni, calmante. 27.(F, 76-85, U, SS, Pens., RU, RU) В случае стресса, пью валокордин.
Relaxare / liniștire	3	2.(B, 56-65, R, SM, PU, RO, MD/RO) Mă strădui să mă relaxez prin activitate 4.(B, 66-75, R, SS, Pens., RO, MD/RO) Mă strădui să mă liniștesc, accesez calculatorul
Munca în grădină / pe lângă casă	3	
Respirația	2	
Plimbarea	2	
Concentrarea pe activitatea de muncă	2	
Accesare calculator	1	
Gândul că altora le vine și mai greu	1	6.(F, 46-55, R, SS, PU, RO, MD/RO) Mă gândesc că alți cetățeni trăiesc și mai greu, n-au unde trăi, n-au ce mânca
Autocontrol	1	8.(F, 46-55, R, SM, PU, RO, MD/RO) Mă stăruie să mă iau în mâini și să merg înainte
Autoizolarea	1	
Controlul emoțiilor	1	
Plânsul	1	17.(F, 46-55, R, SS, PU, RO, MD/RO) Plâng și-mi trece.
Nervozitate	1	
Comunicarea cu vecinii	1	29.(F, 66-75, R, SS, Pens., RO, MD/RO) Спасает только доброе общение с соседями.
Fumatul	1	
Sportul	1	
Distragerea atenției prin comunicare	1	
Mai puțin timp pe rețele de socializare și pe știri	1	68.(F, 46-55, R, SS, PU, RO, MD/RO) Îmi petrec mai puțin timp pe rețelele de socializare, nu citesc știrile..
Reacție emoțională	1	70.(F, 66-75, R, SM, Pens., RO, MD/RO) În situații de crize mai întâi intru în panică, strig, apoi încet mă liniștesc. În timp înțeleg că nu trebuia să reacționez atât de emoțional.
Hobby-uri	1	

Care sunt sursele tale principale de suport social sau/și emoțional în situații dificile? (Ce activități practicați pentru a scăpa de stres? Ce faceți de obicei pentru a vă liniști?)

Denumirea temei	Nr. de mențiuni	Exemplificări
Timp petrecut cu familia / comunicarea cu familia	29	<p>24.(F, 36-45, R, SS, PU, RO, MD/RO) Petrec mai mult timp cu familia.</p> <p>43.(F, 46-55, R, SS, PU, RU, Gag.) Sursa de susținere socială este familia. Pentru ca să mă liniștesc stau și mă odihnesc.</p> <p>48.(F, 36-45, U, SS, PU, RO, MD/RO) Am prieteni foarte buni și o familie minunată cu care comunicăm și ne distrăm, ne petrecem frumos timpul împreună.</p> <p>56.(F, 36-45, U, SM, PR, RO, MD/RO) Multe le învățăm din cărți, după le punem în practică cu copiii, activitățile cu ei sunt cel mai bun medic.</p>
Activități fizice / munca fizică (inclusiv pe lângă casă) / lucru manual	14	<p>24.(F, 36-45, R, SS, PU, RO, MD/RO) Grădinaritul, gătitul</p> <p>48.(F, 36-45, U, SS, PU, RO, MD/RO) Scap de stres mergând la țară să-mi ajut părinții prin gospodărie. Asta scoate totul din cap.</p> <p>58.(F, 36-45, R, SM, PU, RO, MD/RO) Atunci când îmi permite sănătatea mă apuc de amenajat casa ș.a.</p> <p>67.(F, 46-55, R, SM, PU, RO, MD/RO) În momentele dificile mă ocup de croșetarea icoanelor cu mărgelile de diferite forme și mărimi. Îmi place să am grijă de florile de cameră și să lucrez în grădină.</p>
Plimbarea (inclusiv în mijlocul naturii) / mersul	12	
Lectura	11	<p>65.(F, 46-55, U, SS, PU, RO, MD/RO) Pentru a scăpa de stres eu citesc multă informație, din internet, diferite cărți și de psihologie, și de business etc.</p>
Comunicarea în cercul de prieteni	11	<p>29.(F, 66-75, R, SS, Pens., RO, MD/RO) Эмоциональное напряжение снимаю в дружеской компании.</p>
Sportul	6	
Grădinarit	6	<p>15.(F, 26-35, R, SS, PU, RO, MD/RO) Cultivarea florilor și a arborilor.</p>
Rugăciunea	5	<p>63.(F, 56-65, U, SS, PR, RO, MD/RO) Fac rugăciuni, citesc Psaltiri.</p>

A asculta muzică	5	
Medicamente	5	14.(F, 66-75, R, SM, Pens., RO, MD/RO) De stres mă lecuiesc cu tablete de interferon.
Vizionarea de filme	5	
Hobby-uri	4	
Munca	4	28.(B, 36-45, U, SM, PU, RU, MD/RO) Больше работаю, нахожу приработок.
Odihna în mijlocul naturii	4	
Mersul la biserică / Credința	3	
A avea o ocupație	3	
Implicarea în activități artistice / culturale	3	9.(B, 66-75, R, SM, PU, RO, MD/RO) Practicăm măsuri culturale, de obicei facem discotecă. Pentru a ne liniști găsim ieșiri de gajare a energiilor în activitatea artistică. 15.(F, 26-35, R, SS, PU, RO, MD/RO) Cos sau pictez
Somnul	3	12.(F, 66-75, R, SS, PU, RO, MD/RO) Trebuie să dormim mai mult ca să ne liniștim.
Aplicarea de strategii de liniștire	2	6.(F, 46-55, R, SS, PU, RO, MD/RO) Număr în gând sau mă gândesc la lucruri plăcute. 20.(F, 56-65, R, SS, PU, RO, MD/RO) Număr până la 10, inspir/expir.
Reflecția	2	65.(F, 46-55, U, SS, PU, RO, MD/RO) Să analizez toate situațiile, diferite, ca să văd unde e greșeala, la ce să ajung, chiar m-am gândit poate chiar să deschid ceva o afacere, dar o să îmi iasă, ori nu o să/mi iasă, analiza asta persistă.
Cântul	1	
Internetul	1	
Evitarea stresului și a conflictelor	1	
Exprimarea emoțiilor	1	11.(F, 36-45, R, SM, PU, RO, MD/RO) Strig
Shopping	1	20.(F, 56-65, R, SS, PU, RO, MD/RO) Îmi cumpăr ceva drag sufletului.
Odihna la mare	1	
Meditația	1	
Speranța într-un viitor mai bun	1	
Însingurarea	1	54.(F, 36-45, U, SS, PU, RO, MD/RO)

		Suporturile mele principale în situații dificile este să tac și să rămân singură. Când am momente dificile practic metoda de a vorbi cu mine însumi.
Stăpânirea de sine	1	
Călătorii	1	

În ce măsură religia pe care o practicați este un suport și un ajutor în situațiile dificile și de stres din viața Dvs.? Ce anume faceți?

Denumirea temei	Nr. de mențiuni	Exemplificări
Religia este un suport	7	37.(F, 26-35, R, SS, PU, RO, MD/RO) Religia ajută, atunci când ajungem la nevoie ne rugăm la Dumnezeu. 39.(B, 36-45, U, SS, PR, RU, MD/RO) Религия, которой я придерживаюсь помогает мне во всём. 40.(F, 36-45, R, SS, PU, RU, Gag.) Religia, după părerea mea este un sprijin și suport.
Religia are un rol important	5	18.(F, 46-55, R, SS, PU, RO, MD/RO) În cea mai înaltă treaptă este religia.
Religia – ajutor în situații dificile	5	38.(B, 46-55, U, SS, PR, RO, MD/RO) Religia foarte mult mă ajută în diferite situații dificile 52.(B, 36-45, U, SS, PU, RO, MD/RO) Religia pe care o practic este un suport și un ajutor în situațiile dificile și de stres din viața mea. 54.(F, 36-45, U, SS, PU, RO, MD/RO) Mulți oameni uită să se roage chiar înainte de somn, când rugăciunile noaptea sunt cele mai puternice, printre acele persoane mă enumăr și eu. Religia și rugăciunile ajută. 77.(F, 36-45, R, SS, PU, RO, MD/RO) Religia joacă un rol important în viața mea, oferindu-mi un cadru spiritual și moral care poate fi un suport în situații dificile și de stres. În cazul meu, religia este, în primul rând, o sursă de reflecție, încurajare și conectare spirituală în momente de nevoie. În mod personal, mă rog și reflectez în mod regulat asupra credințelor mele și a valorilor spirituale. În timpul zilei, îmi iau timp să mă rog în mod personal, fie că este vorba despre exprimarea recunoștinței pentru binecuvântările primite, cererea de îndrumare și sprijin sau pur și simplu de meditație și contemplare asupra aspectelor spirituale ale vieții.
Ne aducem aminte de Dumnezeu când avem probleme	4	73.(F, 46-55, R, SS, PU, RO, MD/RO) Eu cred că mie cel mai mult mi se potrivește fraza: „Omul e cel mai aproape de Dumnezeu atunci când are probleme”. Și credința ne întărește, ne ține în fața tuturor provocărilor, și prin credință se rezolvă toate divergențele.

		<p>74.(F, 46-55, R, SS, PU, RO, MD/RO) Da, apelăm la divinitate atunci când avem un necaz. Cel mai des încerc să mă rog în liniște, acasă, atunci când am un pic de timp.</p> <p>78.(F, 36-45, U, SS, PU, RO, MD/RO) Ca fiecare om. Religia este un suport important în viața mea. Omul este cel mai aproape de Dumnezeu când are probleme.</p>
La biserică - liniște sufletească	3	<p>56.(F, 36-45, U, SM, PR, RO, MD/RO) Religia are și ea un loc aparte în inimă, curățarea și liniștea o primim cu drag în biserică.</p>
Biserica este sprijin	3	<p>10.(F, 46-55, R, SM, PU, RO, MD/RO) Pentru mine biserica este sprijinul meu de care trag nădejde în viitor.</p>
Credința – ajutor	3	<p>34.(F, 46-55, R, SS, PU, RO, MD/RO) Ne ajută credința în Dumnezeu să facem față provocărilor vieții.</p>
Aducerea aminte de Dumnezeu doar în momente grele și mersul la biserică în momente grele	2	
Credința în Dumnezeu schimbă oamenii	2	<p>8.(F, 46-55, R, SM, PU, RO, MD/RO) Să credem cu toți în Dumnezeu și atunci vom deveni alții</p> <p>39.(B, 36-45, U, SS, PR, RU, MD/RO) Если сравнивать с периодом до того, как я стал религиозен, то знаю, что изменился в лучшую сторону и трудные моменты в жизни воспринимаются иначе чем ранее (легче переносятся неудачи и т. д.).</p>
Frecventează din când în când biserica	2	
Este ateu	2	
Vizitarea de biserici și mănăstiri	2	<p>60.(B, 56-65, U, SS, PU, RO, MD/RO) Nu cred că este un suport, dar foarte des mă mai duc pe la mănăstiri, că vizitând aceste locașuri totuși mă liniștește.</p>
Citirea Bibliei	1	
Mersul la biserică	1	
Frecventează rar biserica	1	
Atitudine negativă față de biserică	1	
În mică măsură	1	
În mare măsură	1	
Meditație	1	

Relația cu Dumnezeu este unică pentru fiecare persoană	1	32.(F, 36-45, U, SS, PU, RO, MD/RO) Relația cu forța divină pentru fiecare om este aparte.
Credința – refugiu în situații dificile	1	
Frecventare mai rară	1	37.(F, 26-35, R, SS, PU, RO, MD/RO) Biserica o frecventăm mai rar, deși avem o biserică foarte frumoasă în localitate.
Religia răspunde la unele întrebări dificile	1	44.(F, 46-55, R, SS, PU, RU, Gag.) Religia răspunde la multe întrebări care la prima vedere nu au răspuns.
Religia subiect care nu se discută	1	49.(F, 26-35, U, SS, ONG, RO, MD/RO) Religia este unul din subiectele pe care nu-l discut sub nici-o formă.
Credința în Dumnezeu – sentimentul că nu ești singur	1	72.(B, 36-45, U, SS, ONG, RO, MD/RO) Recunosc că nu practic religia, dar cred în rolul etic al religiei și de propagare a binelui. În situații de stres credința în Dumnezeu mă ajută să mă împac cu gândurile că nu sunt singur și că este cineva care veghează asupra mea.

10. Surse de suport social și personal în perioade de crize

În continuare ne-am interesat care sunt în viziunea respondenților acele elemente, împrejurări care ajută ca populația din Republica Moldova să reziste stresului social și stărilor de crize succesive prin care a trecut și trece țara.

Cei mai mulți dintre participanți au indicat Susținerea din partea membrilor familiei (9 res.), alții arată că cetățenilor Republicii Moldova le ajută susținerea reciprocă și solidaritatea între membrii comunității (7 res.). În viziunea respondenților, aceste elemente oferă suport, atenuază cel mai bine efectele stresului social și îmbunătățesc reziliența individuală și colectivă.

Alți 7 respondenți consideră că moldovenii sunt în general oameni răbdători, iar aceasta le ajută să treacă peste perioade de crize.

Câțiva participanți consideră că ceea ce îi ajută pe locuitorii Republicii Moldova este speranța într-un viitor mai bun (6 res.). Imaginea unui viitor mai bun dă imboldul de a merge înainte, de a nu dispera, de a crede că neapărat vor veni și zile bune.

Alte elemente menționate de respondenți au fost: Munca (4 res.), Gândirea pozitivă (4 res.), Dezvoltarea personală (3 res.).

Trei participanți consideră că credința în Dumnezeu este un factor important al rezilienței moldovenilor.

Doi participanți consideră că nimic nu-i ajută pe cetățenii RM, alți doi se referă la sprijinul din partea UE.

Cultura locală ar putea fi și ea un mijloc de a crește reziliența socială, în viziunea unui respondent, prin valorile și tradițiile pe care le transmite, prin obiceiuri și practici religioase. Un alt participant susține că moldovenii au imunitate la crize, deoarece populația republicii are experiența de a trece dintr-o criză în alta și acest fapt a dezvoltat un comportament de adaptare.

Participanții la studiu au fost întrebați și în privința modului în care au rezistat ei personal în perioadele de criză prin care a trecut Republica Moldova (pandemie, război etc.). Aici iarăși, cei mai mulți au indicat susținerea din partea membrilor familiei (28 res.).

Câțiva respondenți au afirmat că ceea ce i-a ajutat în perioade de crize au fost activitățile de muncă (10 res.).

Unii participanți au menționat că în perioadele menționate elementul lor de sprijin a fost credința în Dumnezeu și speranța în ajutorul Lui (9 res.). Alții au afirmat că i-a ajutat speranța în ziua de mâine.

Câțiva participanți s-au referit la Buna informare (4 res.) ca o metodă pe care au folosit-o în perioade de crize pentru a scoate stresul. Trei respondenți au amintit de susținerea prietenilor și colegilor, iar alți trei la lucrul în gospodărie.

Unii participanți au afirmat că au rezistat crizelor datorită calmului (3 res.) și răbdării (3 res.). Iar alții au practicat călătoriile și au încercat să se distreze (2 res.). Unul din respondenți a menționat că a apelat la consiliere psihologică.

Tabele

Cum credeți care sunt acele elemente, împrejurări care ajută într-un fel sau altul ca populația, din Republica Moldova să reziste stresului social și stărilor de criză?

Denumirea temei	Nr. de mențiuni	Exemplificări
Susținerea membrilor familiei	9	55.(F, 26-35, R, SS, AA, RO, MD/RO) Relațiile strânse cu familia, prietenii, vecinii și comunitatea pot oferi un suport emoțional și practic în perioade dificile.
Susținerea reciprocă	7	1.(F, 56-65, R, SS, PU, RO, MD/RO) Susținerea tuturor ne ajută să rezistăm stresului 77.(F, 36-45, R, SS, PU, RO, MD/RO) Legăturile strânse între membrii comunității, familia extinsă și vecinii pot oferi un sprijin emoțional și practic în timpurile dificile. Solidaritatea și ajutorul reciproc ajută la atenuarea efectelor stresului social și la îmbunătățirea rezilienței individuale și colective.
Răbdarea	7	64.(F, 66-75, U, SS, PU, RO, MD/RO) De obicei moldoveanul este un popor răbdător. Suntem deprinși cu crize, de parcă așa și trebuie. Nu pot deosebi perioada de criză cu cea fără criză. 79.(B, 46-55, U, SS, PU, RO, MD/RO) Mi se pare că moldovenii sunt foarte răbdători. Au o toleranță la cel mai înalt nivel.
Speranța într-un viitor mai bun	6	67.(F, 46-55, R, SM, PU, RO, MD/RO) Trebuie să trăim cu speranța la ziua de mâine. Dacă nu am avea speranță, nu am putea să rezistăm stresului social și stărilor de criză.
Munca	4	
Gândirea pozitivă	4	
Dezvoltarea personală	3	21.(F, 26-35, R, SS, PU, RO, MD/RO) Susținerea, dezvoltare personală, conștientizarea problemei
Biserica/Religia/Credința	3	38.(B, 46-55, U, SS, PR, RO, MD/RO) Desigur elementul principal este religia și credința în Dumnezeu dar și familia cu care împreună depășim toate stările de criză.

Optimismul	3	61.(F, 36-45, U, SS, PU, RO, MD/RO) Oricât de greu nu ar fi trebuie să păstrăm optimismul, să facem ce ne place pentru a trece mai ușor peste.
Exerciții psihologice	2	3.(F, 46-55, R, SS, PU, RO, MD/RO) A practica exerciții psihologice de liniștire
Susținerea din parte UE	2	72.(B, 36-45, U, SS, ONG, RO, MD/RO) Parcursul European al RM oferă o viziune că lucrurile merg în direcția corectă (indiferent de provocări), și o speranță la un viitor mai bun.
Susținerea prietenilor	2	
Fiecare rezistă în modul său	2	41.(B, 56-65, R, SS, PU, RU, Ru.) Este o întrebare complexă. Fiecare rezistă în felul său.
Nimic nu ajută	2	42.(F, 36-45, R, SS, PU, RU, Gag.) Nimic nu ajută. Nu există stabilitate.
Informarea corectă	2	
Bunăstarea populației	1	2.(B, 56-65, R, SM, PU, RO, MD/RO) Bunăstarea populației
Unirea cu România este soluția	1	4.(B, 66-75, R, SS, Pens., RO, MD/RO) Cred că unirea cu România ne va salva de multe neazuri.
Ieșirea la natură	1	
Monitorizarea factorilor de risc	1	
Mediul	1	24.(F, 36-45, R, SS, PU, RO, MD/RO) Mediul în care trăiește
Disciplina	1	
Politica statului	1	
Patriotismul	1	60.(B, 56-65, U, SS, PU, RO, MD/RO) Elementul este unul – patriotism, dragoste de pământul tău natal, da eu sunt un patriot al pământului meu și aș dori ca toți să ne luptăm pentru dezvoltarea Patriei noastre, atât economic cât și social și la bine și la rău, și nu numai când avem nevoie.
Diaspora	1	66.(F, 26-35, R, SS, PU, RO, MD/RO) Stările de criză ele se activează la mai multe, de exemplu, lipsa banilor, sau alte lipsuri, pentru că la noi în țară sunt doar lipsuri după părerea mea. Și mă gândesc că în așa stări unde nu ajung bani, persoanele de peste hotare, diaspora care mai trimite ceva bani, au părinți, au copiii aici lăsați, nu știu, alte stări nu

Faptul că cere ajutor la nevoie	1	
Activități comunitare	1	
Cultura locală	1	77.(F, 36-45, R, SS, PU, RO, MD/RO) Valorile și tradițiile culturii noastre joacă un rol important în promovarea rezilienței în fața stresului și crizelor. Obiceiurile precum reuniturile familiale, practicile religioase și activitățile comunitare pot oferi un cadru de susținere și încurajare în momente dificile.
Experiența de a trece prin crize	1	79.(B, 46-55, U, SS, PU, RO, MD/RO) Antrenamentul de a trece dintr-o criză în alta. Generația noastră este antrenată în diferite crize. Imunitate. La nivel de societate o atitudine, un complex de comportamente, de reacții. De a trece peste ele.

Ce v-a ajutat pe Dvs. personal să rezistați în aceste perioade de criză (pandemie, război, schimbări climatice etc.?)

Denumirea temei	Nr. de mențiuni	Exemplificări
Susținerea membrilor familiei	28	1.(F, 56-65, R, SS, PU, RO, MD/RO) În toate perioadele de criză pe mine personal m-a ajutat susținerea oamenilor apropiați: soțul, copiii, nepoții 15.(F, 26-35, R, SS, PU, RO, MD/RO) Mă ajută zâmbetul și curajul copiilor 32.(F, 36-45, U, SS, PU, RO, MD/RO) Am fost liniștită că am avut familia aproape. 63.(F, 56-65, U, SS, PR, RO, MD/RO) Simt o stare de stres permanent, am frică de război, sărăcie. Doar familia mă ajută și mă va ajuta să rezist. 69.(F, 26-35, R, SS, PU, RO, MD/RO) R: Copiii mei, ei sunt mari, toți au studii superioare, ei mă susțin, sunt aranjați la locurile lor. 77.(F, 36-45, R, SS, PU, RO, MD/RO) Păstrarea legăturii cu prietenii și familia prin intermediul tehnologiei a fost esențială pentru a mă simți conectată și sprijinită în timpurile de incertitudine.
Munca	10	32.(F, 36-45, U, SS, PU, RO, MD/RO) Pe mine personal m-a ajutat mergerea la serviciu (activitatea mea nu a fost sistată). 39.(B, 36-45, U, SS, PR, RU, MD/RO) Наличие любимой достойно-оплачиваемой работы. 75.(F, 36-45, R, SS, PU, RO, MD/RO) Munca, serviciul pentru mine este o motivație. Lucrez cu plăcere. Este important ca ceea ce faci, cum o faci, să fie cu entuziasm, să nu ne plângem de fiecare dată, să acționăm

		cu sufletul deschis, să fim noi înșine, să iubim oamenii din jurul nostru, să ne iubim țara, părinții, familia.
Ajutorul lui Dumnezeu/ Credința în Dumnezeu/ Rugăciunea	9	3.(F, 46-55, R, SS, PU, RO, MD/RO) Domnul mi-a ajutat prin rugăciune. 8.(F, 46-55, R, SM, PU, RO, MD/RO) M-am luat în mâini și m-am rugat la Dumnezeu să țină cu mine
Credința/speranța în ziua de mâine	6	22.(B, 56-65, R, SM, PU, RO, MD/RO) Speranța de a trăi mai bine.
Buna informare	4	2.(B, 56-65, R, SM, PU, RO, MD/RO) Să mă informez mai mult și să ascult mai puțin propaganda de diferite culori. 19.(F, 56-65, R, SM, PU, RO, MD/RO) Cu mai puține informații false.
Susținerea prietenilor, colegilor	3	
Lucrul în gospodărie	3	
Calmul	3	
Răbdarea	3	
Optimismul	3	
Călătoriile / Distracțiile	2	
Gândul că toate sunt trecătoare	1	6.(F, 46-55, R, SS, PU, RO, MD/RO) În timpul pandemiei mă gândeam că totul este trecător și că vom trece și peste asta.
Investiții în propria agricultură	1	
Respectarea regulilor în pandemie	1	
Adaptarea la noile situații	1	
Mod de viață sănătos	1	
Atitudine filosofică față de viață	1	44.(F, 46-55, R, SS, PU, RU, Gag.) Analiza situației și aprecierea lucrurilor pozitive în evenimente negative.
Caracteristici de personalitate	1	47.(B, 46-55, R, SM, PU, RU, Gag.) Caracterul personal: rezistența, cumpătul și gândirea la rece.
Consilierea psihologică	1	
Rutina zilnică	1	77.(F, 36-45, R, SS, PU, RO, MD/RO) Menținerea unei rutine zilnice și a unei structuri în viața de zi cu zi, m-a ajutat să rămân ancorată și să fac față schimbărilor și incertitudinii.

11.Gânduri despre viitorul Republicii Moldova

La finalul interviurilor participanții au fost rugați să descrie cum ar dori să fie viitorul Republicii Moldova. Cel mai des respondenții și-au exprimat dorința Să fie pace în țară (14 res.). Mai mulți dintre intervievați indică câteva stări pe care le-ar dori pentru Republica Moldova: O societate sănătoasă (10 res.), Prosperă (9 res.), O societate coezivă (9 res.), Liberă (4 res.), Să fie o societate ca în țările UE (4 res.), Bogată (2 res.).

Dacă vorbim de calitățile societății din Republica Moldova, trei dintre respondenți au exprimat dorința Să nu fie corupție în țară, unul dintre participanți a menționat Respectul față de lege, iar un alt participant și-a dorit O societate bine informată.

Un număr de 9 respondenți exprimă speranța într-un viitor mai bun. Câțiva respondenți ar dori ca Republica Moldova să poată oferi condiții mai bune de lucru (7 res.) și mai multe oportunități de angajare (3 res.).

Unii respondenți consideră că vom avea un viitor mai bun dacă lumea nu va pleca peste hotare și în special tineretul (9 res.), iar unul dintre intervievați dorește nu doar ca ei să nu plece, dar și să revină în țară cei care au plecat deja.

Dacă să vorbim de aspectul politic, câțiva respondenți afirmă că depinde de conducerea țării dacă vom avea un viitor prosper (6 res.). Pentru aceasta avem nevoie de instituții solide și de o conducere competentă. Trei respondenți consideră că vom avea un viitor trist cu actuala conducere, iar un alt participant vede un viitor prosper doar cu actualul președinte. Doi respondenți afirmă că avem nevoie de oameni patrioți la conducere.

În privința viitorului geopolitic al țării, câțiva respondenți văd soarta Republicii Moldova de a fi în UE (7 res.), iar unul din participanți vede Republica Moldova în NATO. Unul dintre respondenți vede în unirea cu România soluția pentru Republica Moldova de accede mai repede în spațiul european.

Tabel

Cum ați dori să arate societatea din Republica Moldova? Cum vedeți viitorul Dvs.?

Denumirea temei	Nr. de mențiuni	Exemplificări
Să fie pace	14	14.(F, 66-75, R, SM, Pens., RO, MD/RO) Noi dorim să fie pace pe pământul moldav, să ne putem crește copiii, nepoți și strănepoții. 17.(F, 46-55, R, SS, PU, RO, MD/RO) Domnul o vede eu sper să fie pace și înțelepciune.
Să fie sănătoasă (societate sănătoasă)	10	5.(F, 56-65, R, SS, PU, RO, MD/RO) Visez la un viitor sănătos și fericit.

		71.(F, 36-45, R, SM, Şomer, RO, MD/RO) Îmi doresc să avem o societate mai sănătoasă, mai blândă, educată și mai harnică.
Lumea să nu plece peste hotare, în special tineretul	9	67.(F, 46-55, R, SM, PU, RO, MD/RO) Nu pot să știu viitorul deoarece în primul rând, natalitatea mai scăzută, în al doilea rând, plecarea masivă la lucru peste hotare. Populația plecată șapte sau zece ani în urmă în Italia, Spania sau Portugalia a așteptat copiii să termine liceul și îi iau pe toți încolo. Vor veni înapoi? Categorie nu. 69.(F, 26-35, R, SS, PU, RO, MD/RO) Să nu emigreze oamenii, să fie alături cu familia, s-ar găsi posturi de lucru, dacă ar fi mai plătite locurile de muncă eu cred că s-ar întoarce copiii în țară. 75.(F, 36-45, R, SS, PU, RO, MD/RO) Viitorul meu - sunt copiii noștri acasă.
Prosperă	9	57.(B, 36-45, U, SS, PU, RO, Rus) Lumea împlinită de vise bucurie, realizări frumoase, să înflorească Republica Moldova. 60.(B, 56-65, U, SS, PU, RO, MD/RO) Oameni veseli, fericiți, sinceri, iubitori de țară și de neam, muncitori și să trăim într-o Moldovă bogată, independentă. Să construim Moldova cea mai frumoasă țară pe pământ.
Sperăm să fie mai bine	9	46.(B, 36-45, R, SM, PU, RU, Gag.) Sper doar la un viitor luminos pentru mine și pentru toată lumea, dar nu știu când acest viitor va deveni prezentul. 54.(F, 36-45, U, SS, PU, RO, MD/RO) Avem o țară foarte frumoasă cu o cultură generoasă și sperăm că de-a lungul anilor, se vor schimba multe lucruri doar spre bine. 55.(F, 26-35, R, SS, AA, RO, MD/RO) În viitor, îmi doresc să văd o Republica Moldova în care oamenii trăiesc în pace și armonie, cu acces la servicii de calitate în domeniile sănătate, educație, infrastructură și cultură. Sper ca economia să se dezvolte și să ofere mai multe oportunități de angajare și creștere profesională pentru toți locuitorii. Să fie acasă familia întregită, nu cum e la noi cu soțul plecat peste hotare.
Să fie înțelegere / O societate coezivă	9	4.(B, 66-75, R, SS, Pens., RO, MD/RO) Numai unirea ne va salva în rest oamenii să poată lucra și să primească după merit.
În UE	7	9.(B, 66-75, R, SM, PU, RO, MD/RO) Numai prin aderarea la EU vom avea un viitor în siguranță. 74.(F, 46-55, R, SS, PU, RO, MD/RO)

		Sper, că vreodată, Republica Moldova, fiind membră UE, copiii și nepoții noștri vor trăi în siguranță, vor reveni la baștină.
O țară cu condiții bune de muncă	7	42.(F, 36-45, R, SS, PU, RU, Gag.) Ca să existe un lucru stabil și un salariu decent.
Totul depinde de conducere	6	35.(F, 36-45, R, SS, PU, RO, MD/RO) Să avem în Republica Moldova instituții care să prospere și să se dezvolte, o conducere competentă și responsabilă de viitorul oamenilor, cu o cultură promovată. 47.(B, 46-55, R, SM, PU, RU, Gag.) Moldova în zece ani ar putea să se transforme într-o Elveție, dar pentru asta trebuie să alegem politicienii corecți.
Liberă	4	6.(F, 46-55, R, SS, PU, RO, MD/RO) O societate liberă, fără dictatură.
Să fie o societate ca în țările UE	4	9.(B, 66-75, R, SM, PU, RO, MD/RO) Aș dori ca societatea din R.M. să arate așa cum arată societatea unui stat european.
Să fie locuri de muncă	3	
Să nu fie corupție	3	
Cu actuala guvernare viitorul este trist	3	
Bogată	2	
Unirea	1	73.(F, 46-55, R, SS, PU, RO, MD/RO) UNIREA Basarabiei cu România, în Marea Familie Europeană!
Oameni patrioți la conducere	2	
Accent pe educație	2	
Viitor fericit	2	
În NATO	1	
Revenirea cetățenilor de peste hotare	1	6.(F, 46-55, R, SS, PU, RO, MD/RO) Revenirea cetățenilor în țară, o țară bogată cultural, economic
Respectul față de lege	1	15.(F, 26-35, R, SS, PU, RO, MD/RO) Viitorul este acolo unde legea este pentru toți nu banii hotărăsc viața.
O societate bine informată	1	
Cu localități bine amenajate	1	
Maia Sandu - președinte	1	18.(F, 46-55, R, SS, PU, RO, MD/RO) Doar de Maia Sandu președinte.

Nu-mi văd viitorul în RM	1	
Societatea noastră e abia în formare	1	44.(F, 46-55, R, SS, PU, RU, Gag.) Societatea noastră încă nu și-a format niște viziuni și poziții consolidate, nu există un nivel de cultură, dar mergem înainte și asta e foarte important.
Viitor sumbru	1	50.(B, 46-55, U, SS, PU, RO, MD/RO) Viitorul este sumbru. Mi-aș dori să trăim cel puțin ca în România ca nivel de trai mă refer. Un cetățean care lucrează legal să poată să-și permită o locuință, un autoturism, un credit cu o rată a dobânzii mai mică.

3.Desfășurarea cercetării în focus-grupuri

Metodologia de cercetare utilizată în acest studiu a implicat realizarea a 9 focus grupuri în localități urbane și rurale din Republica Moldova, în scopul de a investiga dinamica rezilienței sociale în diferite contexte sociale și regionale. Această metodă a fost aleasă pentru a permite participanților să discute deschis și să ofere perspective variate asupra subiectului cercetat.

Pentru selecția participanților la focus grupuri, s-a folosit o abordare mixtă, combinând criteriile aleatorii și criteriile specifice de selecție. Eșantionul a fost compus din indivizi din diferite categorii socio-demografice și profesionale, pentru a asigura o reprezentare diversificată a populației. Participanții la focus grupuri au fost identificați prin intermediul colaborării cu autoritățile locale și organizații non-guvernamentale din fiecare localitate selectată. Apoi, li s-au trimis invitații și li s-au explicat detaliile și scopul cercetării. Focus grupurile au fost organizate în spații neutre și accesibile din fiecare localitate selectată. Fiecare focus grup a fost condus de un moderator experimentat în cercetarea socială, care a facilitat discuțiile și a asigurat respectarea regulilor de comunicare și echitate în exprimare. În cadrul focus grupurilor, s-au utilizat tehnici variate de colectare a datelor, cum ar fi discuții deschise, un ghid bine structurat de întrebări, precum și exerciții de grup. Aceste tehnici au fost adaptate pentru a adresa aspecte specifice ale rezilienței sociale, inclusiv resursele individuale și comunitare, strategiile de adaptare și provocările sociale. Datele colectate au fost analizate folosind metode calitative de analiză tematică. Astfel, au fost identificate și interpretate temele și modelele emergente din discuțiile focus grupurilor, pentru a extrage înțelesuri relevante și pentru a dezvolta concluzii și recomandări. În timpul desfășurării cercetării, s-au respectat principiile etice și standardele internaționale de cercetare, inclusiv confidențialitatea și consimțământul informat al participanților. Toate datele au fost tratate cu confidențialitate și anonimatul participanților a fost păstrat în toate etapele cercetării.

Deci, vom purcede la analiza răspunsurilor oferite de către respondenți, începând cu întrebarea de introducere, prin care participanții au fost rugați să se dea cu părerea privind preocupările și problemele majore cu care se confruntă cetățenii din Republica Moldova, atât la nivel local, cât și la nivel regional. Există o varietate de aspecte economice, politice și sociale care afectează calitatea vieții și bunăstarea populației, iar aceste aspecte sunt reflectate în răspunsurile furnizate de locuitorii din diferite localități. În ceea ce privește problemele economice, sunt menționate în mod constant ca fiind printre cele mai presante aspecte salariile mici și prețurile mari. Această discrepanță între venituri și costul vieții generează dificultăți în satisfacerea nevoilor de bază și duce la o calitate scăzută a vieții pentru mulți cetățeni. De asemenea, migrația este o problemă semnificativă, menționându-se în toate localitățile că mulți tineri părăsesc țara în căutarea unor oportunități mai bune în străinătate. Problemele politice, inclusiv instabilitatea

politică și corupția, sunt de asemenea subiecte de îngrijorare pentru mulți cetățeni. Percepția că clasa politică nu reușește să abordeze eficient aceste probleme și să aducă schimbări pozitive în societate contribuie la creșterea nemulțumirii și a scepticismului în rândul populației.

Pe lângă aceste aspecte, sunt adesea menționate preocupările legate de securitatea națională, influența mediului extern, cum ar fi războiul din Ucraina, și efectele acestora asupra țării. Există îngrijorări cu privire la dependența energetică de Federația Rusă și privind relațiile politice instabile din regiunea CSI. În plus, problemele sociale, cum ar fi accesul la servicii medicale de calitate și educație, precum și preocupările legate de îmbătrânirea populației și depopularea satelor, sunt subiecte frecvent discutate și ridicate ca fiind prioritare pentru îmbunătățirea situației sociale în Republica Moldova. Deci, analiza răspunsurilor oferite de locuitorii din diferite localități subliniază complexitatea și diversitatea problemelor cu care se confruntă societatea noastră și necesitatea unor acțiuni concrete și coordonate pentru abordarea acestor probleme și îmbunătățirea condițiilor de trai pentru toți cetățenii.

O altă întrebare adresată participanților la discuții ține de preocupările și pericolele actuale cu care se confruntă societatea. Vom încerca să dezvăluim nuanțele și interconexiunile complexe dintre diferitele aspecte menționate. Deci, una dintre cele mai evidente temeri exprimate de respondenți se referă la securitatea țării și la pericolele generate de instabilitatea geopolitică din regiune. Conflictul din Ucraina este perceput ca un factor major de risc, iar posibilitatea extinderii acestui conflict spre Republica Moldova este privită cu îngrijorare. Participanții din localități precum satul Hârbovăț și orașul Cahul evidențiază preocupările legate de potențialul impact al acestor evenimente asupra stabilității și securității naționale. De asemenea, se observă o preocupare semnificativă cu privire la influența puterilor estice în regiune și la riscul de subminare a suveranității Republicii Moldova. De asemenea, analiza datelor dezvăluie o serie de provocări economice și sociale cu care se confruntă Republica Moldova. Sărăcia, migrația masivă a populației și declinul demografic sunt fenomene cu impact profund asupra coeziunii sociale și stabilității economice. Bunăoară, localnicii din satul Onițcani, r. Criuleni și comuna Colicăuți, r. Briceni subliniază dificultățile legate de accesul la servicii sociale. De asemenea, se evidențiază preocupările legate de inegalitățile sociale și economice, care alimentează un cerc vicios al sărăciei și excluziunii sociale.

Corupția este percepută ca un obstacol major în calea dezvoltării și progresului social în țară. Instabilitatea politică agravează aceste probleme, subminând încrederea în instituțiile guvernamentale și statul de drept. Participanții din orașul Cahul și satul Butuceni, r. Orhei evidențiază preocupările legate de influența corupției asupra procesului decizional și a administrării eficiente a resurselor publice. De asemenea, se observă îngrijorări cu privire la polarizarea politică și la riscul de escaladare a tensiunilor sociale în contextul instabilității politice.

Schimbările climatice și poluarea mediului sunt considerate probleme majore pentru Republica Moldova, având un impact semnificativ asupra sănătății și bunăstării populației. Participanții din satul Gaidar, r. Ceadâr-Lunga și din orașul Ialoveni subliniază preocupările legate de degradarea mediului înconjurător și de necesitatea unor acțiuni urgente pentru protejarea resurselor naturale și a calității aerului și apei. Schimbările climatice, cum ar fi temperaturile extreme și fenomenele meteorologice neobișnuite, sunt percepute ca amenințări la adresa securității și stabilității regionale. Unul dintre principalele aspecte ridicate în răspunsurile primite se referă la problemele legate de mediu și infrastructură. Lipsa canalizării și a apei potabile de calitate sunt probleme semnificative, afectând calitatea vieții locuitorilor din mai multe localități. De asemenea, există preocupări cu privire la starea drumurilor și a infrastructurii în general, inclusiv lipsa de acces la servicii esențiale, cum ar fi farmaciile în localitățile rurale. Răspunsurile evidențiază, de asemenea, o serie de provocări sociale și economice. Migrația populației, în special a tinerilor, este menționată ca fiind o problemă majoră, contribuind la depopularea și îmbătrânirea populației din unele localități. Lipsa locurilor de muncă, exodul populației și sărăcia sunt aspecte care afectează în mod direct viața cotidiană a locuitorilor. În plus, răspunsurile subliniază și preocupările legate de guvernare și politică. Există critici față de elitele politice, percepute ca neprofesionale și preocupate mai mult de conservarea puterii decât de bunăstarea cetățenilor. Instabilitatea politică și polarizarea sunt probleme care contribuie la agravarea altor aspecte, cum ar fi corupția și lipsa transparenței în procesul decizional. În cadrul discuțiilor despre pericolele generale pentru Republica Moldova, se observă și preocupări legate de identitate și cultură. Există temeri că emigrarea masivă a tinerilor ar putea duce la pierderea identității și a tradițiilor locale, afectând coeziunea socială și stabilitatea comunităților. Interpretarea datelor evidențiază complexitatea și gravitatea problemelor cu care se confruntă Republica Moldova în prezent. Aceste probleme necesită abordări integrate și soluții pe termen lung, implicate în multiple domenii de acțiune, de la infrastructură și economie la guvernare și identitate culturală.

O altă întrebare adresată participanților la focus grupuri ține de siguranța din localitatea lor. Analiza datelor privind pericolele cu care se confruntă oamenii oferă o perspectivă complexă asupra problemelor sociale cu care se confruntă comunitățile respective. Vom analiza detaliat fiecare aspect menționat în răspunsurile furnizate, evidențiind principalele teme și subliniind implicațiile acestora. Referindu-se la pe pericolele din stradă, participanții au evidențiat următoarele aspecte:

- Viteza excesivă a vehiculelor, în special în zonele rezidențiale, creează un mediu nesigur pentru pietoni, copii și animale, ceea ce poate duce la accidente grave și la risc pentru comunitate. În satul Hârbovăț, raionul Anenii Noi, principalul pericol semnalat este circulația intensă a mașinilor de mare tonaj, care generează zgomot, risc de accidente și produc crăpături pe

drumuri și pe casele din proximitate. Aspectul dat indică nu doar o problemă de siguranță rutieră, ci și impactul asupra calității vieții locuitorilor, precum și riscurile pentru sănătatea publică prin transportul deșeurilor și emisiile de mirosuri neplăcute.

- Prezența în unele localități a haitelor de câini vagabonzi este o problemă reală și îngrijorătoare, în special pentru copii și persoanele în vârstă, care pot fi atacați și răniți, ceea ce poate duce la traume fizice și psihologice.

- Zonele cu iluminat insuficient pe timp de noapte creează un mediu propice pentru infracțiuni, furturi și atacuri, fapt care afectează siguranța și confortul rezidenților și poate duce la creșterea sentimentului de nesiguranță.

- În anumite zone, riscul de a fi victima unor infracțiuni precum tâlhăriile și furturile este ridicat, iar acest lucru poate afecta încrederea în autorități dacă acestea nu vor lua măsuri sporite de securitate.

- Riscul de a fi victima unor tentative de furt sau intruziuni în propria locuință este o preocupare majoră. Aceasta necesită măsuri de securitate suplimentare și poate afecta starea de bine și confortul rezidenților. Spre exemplu, locuitorii din satul Hârbovăț, r. Anenii Noi au remarcat o lipsă de activități sociale după ora 21:00, ceea ce poate genera un sentiment de izolare și nesiguranță. Totuși, poliția este percepută ca fiind eficientă în gestionarea problemelor de securitate, iar structura bine organizată a satului contribuie la un sentiment general de siguranță. În orașul Cahul, se observă preocuparea pentru securitatea personală și a locuinței, în special în contextul problemelor sociale precum consumul de droguri și lipsa locurilor de muncă. Aceste aspecte indică o anxietate legată de stabilitatea economică și socială a comunității, reflectând impactul problemelor structurale asupra sentimentului de securitate. În satul Butuceni, raionul Orhei, se remarcă preocuparea pentru corupția în cadrul instituțiilor publice, care afectează încrederea în autorități și percepția asupra securității. Acest aspect evidențiază nu doar riscurile sociale și economice, ci și dimensiunea morală a securității, în care integritatea și transparența instituțiilor sunt considerate esențiale pentru un mediu sigur. Locuitorii din satul Gaidar, raionul Ceadâr-Lunga, evidențiază probleme legate de crima organizată și corupția instituțională, care subminează autoritatea statului și creează un sentiment de nesiguranță în rândul locuitorilor. În plus, preocuparea pentru migrație și instabilitatea economică reflectă impactul global al problemelor locale asupra sentimentului de securitate. În orașul Ialoveni, pericolele asociate cu vitezomanii și consumul de droguri evidențiază vulnerabilitățile comunității în fața comportamentelor periculoase și a problemelor sociale. În ciuda acestor provocări, există un apel la implicarea comunității și la supravegherea activă pentru a contracara riscurile și a îmbunătăți sentimentul de siguranță. În satul Colicăuți, raionul Briceni, se remarcă un sentiment general de siguranță și liniște. Oamenii apreciază prezența polițiștilor și iluminatul stradal, considerând aceste

aspecte ca fiind normale și necesare pentru un mediu sigur. Cu toate acestea, există unele preocupări legate de aspectele economice și de starea sanitară a comunității, sugerând că sentimentul de securitate poate fi influențat de mai mulți factori decât doar aspectele legate de criminalitate sau violență. În contrast, în satul Recea, r. Strășeni, se observă o percepție predominant negativă asupra siguranței, în special pe timp de noapte. Amenințările identificate includ prezența câinilor maidanezi, nesiguranța la trecerea de pietoni, comportamentul periculos al șoferilor și prezența vagabonzilor și consumatorilor de droguri. Aceste preocupări reflectă o realitate în care comunitatea se confruntă cu riscuri tangibile pentru siguranța personală și publică. În aceeași localitate s-a atestat o variație în percepția asupra siguranței, unii respondenți simțindu-se protejați pe timp de noapte, în timp ce alții simțindu-se în pericol chiar și în timpul zilei. Acest lucru poate indica diferențe în experiențele individuale și în mediile sociale și fizice în care trăiesc oamenii. Interesant este și faptul că există preocupări specifice legate de siguranța pe timp de noapte, în ceea ce privește furturile din locuințe și prezența câinilor vagabonzi, care sugerează că anumite amenințări pot fi mai acute în anumite momente ale zilei sau în anumite zone ale localității. În ansamblu, analiza acestor date evidențiază complexitatea și diversitatea percepțiilor asupra siguranței în diferite comunități și subliniază importanța unei abordări comprehensive în gestionarea problemelor de securitate și în promovarea unui mediu sigur și protejat pentru toți cetățenii.

Există o legătură evidentă între problemele de siguranță și condițiile socio-economice din diferitele localități. Lipsa iluminatului public și circulația necorespunzătoare a vehiculelor pot fi legate de resursele financiare limitate, precum și de prioritățile administrației locale. Problemele legate de siguranță, precum viteza excesivă, câinii vagabonzi și tâlhăriile, pot afecta în mod semnificativ calitatea vieții și bunăstarea locuitorilor. Acestea pot influența deciziile privind mobilitatea și participarea comunitară. Reacția și eficacitatea autorităților locale, precum poliția și primăria sunt cruciale în abordarea și soluționarea problemelor de siguranță. Lipsa coordonării și a resurselor poate compromite capacitatea acestora de a asigura protecția și securitatea comunității. Deci, unii locuitori și familiile lor resimt în mod direct impactul pericolelor și insecurității în viața lor cotidiană. Sentimentul de nesiguranță poate afecta negativ starea lor de bine și nivelul de trai. Este evident că pericolele identificate au rădăcini complexe și necesită o abordare holistică și cooperare între autorități, comunitate și alte părți interesate. Investițiile în infrastructură, educație și aplicarea legii pot contribui la îmbunătățirea siguranței și a calității vieții în localitățile cercetate. De asemenea, este important ca comunitatea să fie implicată activ în identificarea și soluționarea problemelor de siguranță, prin intermediul consultării publice și a colaborării cu autoritățile locale.

Analizând răspunsurile furnizate în diferite localități din Republica Moldova în legătură cu problemele și modul în care a fost gestionată pandemia de COVID-19, se conturează o imagine

complexă a experiențelor și percepțiilor acestora. Vom evidenția aspectele esențiale și vom oferi o perspectivă detaliată asupra situației. Numeroși respondenți au subliniat impactul negativ al pandemiei asupra economiei și vieții sociale. Cele mai frecvent menționate aspecte au fost: reducerea veniturilor, pierderea locurilor de muncă, accesul la servicii, precum și dificultățile în asigurarea necesităților de bază, problemele care au generat anxietate și stres în rândul populației. Un alt aspect important a fost lipsa comunicării și izolarea socială. Restricțiile impuse au avut un impact semnificativ asupra relațiilor interumane, generând sentimente de singurătate și izolare, în special în cazul persoanelor vulnerabile sau a celor singuratice. Sentimentele de panică, anxietate și frică au fost trăite intens de mulți cetățeni în timpul pandemiei. Acest lucru s-a datorat, în mare parte, incertitudinii și informațiilor contradictorii furnizate de mass-media și autorități.

Cu toate acestea, cetățenii au demonstrat o capacitate de adaptare la noile condiții impuse de pandemie. Mulți au căutat modalități alternative de a-și asigura necesitățile și de a-și suplimenta veniturile, evidențiindu-se prin spiritul de reziliență și inițiativă. Solidaritatea și sprijinul comunitar au jucat un rol crucial în gestionarea pandemiei. Oamenii au fost uniți în eforturile de a se ajuta unii pe alții, oferind alimente, medicamente și susținere emoțională celor în nevoie. Mulți cetățeni s-au implicat activ în acțiuni de voluntariat și ajutorare a celor afectați de pandemie. Asociațiile obștești, organizațiile neguvernamentale și voluntarii au fost activi în furnizarea de asistență și sprijin comunității.

Însă, opiniile cu privire la eficacitatea măsurilor luate de autorități au fost împărțite. Unii consideră că autoritățile au luat măsuri adecvate și au gestionat situația în mod satisfăcător, în timp ce alții critică lipsa de comunicare și coordonare, precum și impactul negativ al unor decizii. Există critici privind gestionarea sistemului de sănătate, inclusiv gradul scăzut de pregătire a spitalelor, insuficiența personalului medical și dotarea inadecvată cu echipamente și medicamente necesare. De asemenea, se atestă un nivel semnificativ de scepticism și dezinformare în rândul populației cu privire la pandemie, măsurile luate și vaccinare. Apariția unor teorii conspiraționiste și a unei atitudini critice față de autorități și mass-media poate influența răspunsul și cooperarea publicului.

Există o reflecție asupra perioadei post-pandemice și a lecțiilor învățate din această experiență. Mulți cetățeni exprimă îngrijorări și incertitudini cu privire la viitor și la impactul pe termen lung al pandemiei asupra societății și economiei. S-a subliniat necesitatea unor schimbări structurale în sistemul de sănătate, economie și guvernare pentru a face față mai bine la viitoarele crize și pentru a asigura reziliența și protecția populației.

Analiza datelor din satul Colicăuți, r. Briceni și din satul Recea, r. Strășeni oferă o perspectivă bogată și complexă asupra impactului pandemiei de COVID-19 asupra comunităților din Republica Moldova. Este evident că pandemia a afectat profund viața oamenilor din aceste localități, atât din punct de vedere psihologic, cât și din punct de vedere social și economic. În

primul rând, este important să subliniem impactul negativ al pandemiei asupra stării de sănătate mentală a comunităților. Participanții la discuție au evidențiat frica și anxietatea provocate de pandemie, precum și sentimentul de nesiguranță și de neîncredere în autorități. O participantă la discuții, profesoară, a remarcat faptul că pandemia a distrus psihicul multor persoane, iar alți participanți subliniază cum frica și incertitudinea au fost alimentate de informațiile difuzate în media, care raportau constant numărul crescut de cazuri și decese.

Pe lângă impactul psihologic, pandemia a avut și consecințe serioase din punct de vedere economic. Participanții la discuție au menționat creșterea prețurilor la diverse produse, inclusiv la măști de protecție și la medicamente. Exemplul dat de un participant privind prețul ridicat al măștilor și al medicamentelor necesare tratării COVID-19 arată cum unii s-au folosit de criză pentru a obține profituri imorale, accentuând și mai mult dificultățile financiare ale oamenilor.

În ceea ce privește sectorul educațional, pandemia a adus schimbări semnificative, elevii trecând la lecții online cu utilizarea tehnologiilor informaționale pentru a se asigura continuitatea procesului de învățământ. Cu toate acestea, după cum menționează o participantă, nu toți copiii dispuneau de tehnologiile necesare pentru a participa la cursuri online, evidențind astfel inegalitățile sociale și economice existente în comunitate.

Un alt aspect important este reacția oamenilor față de vaccinare și față de autorități. Există o mare neîncredere în vaccinuri și în autoritățile responsabile pentru gestionarea crizei sanitare. Mai mult, există și o percepție că informațiile furnizate de autorități nu au fost întotdeauna corecte sau transparente, ceea ce a contribuit la răspândirea fricii și a incertitudinii în rândul populației. Cu toate acestea, discuțiile din satul Recea, r. Strășeni reflectă, de asemenea, preocupări similare legate de frică, neîncredere și impactul economic al pandemiei. Problemele menționate în răspunsurile din Strășeni, precum informația greșită în mass-media și neîncrederea în autorități și în medici, se regăsesc și în discuțiile din Colicăuți. Analiza acestor răspunsuri evidențiază complexitatea și diversitatea experiențelor și percepțiilor cetățenilor în timpul pandemiei de COVID-19 și subliniază importanța unei abordări comprehensive și coordonate în gestionarea crizelor de sănătate publică. Datele acumulate relevă impactul profund și complex al pandemiei asupra comunităților din Republica Moldova, subliniind nevoia de a aborda nu numai aspectele medicale ale pandemiei, ci și aspectele sociale, economice și psihologice pentru a gestiona eficient criza și pentru a sprijini recuperarea comunităților afectate.

Interpretarea datelor oferite de cetățenii în legătură cu impactul războiului din Ucraina și criza refugiaților dezvăluie nuanțe complexe ale experienței și percepțiilor acestora. Sunt multiple aspecte care pot fi extrase din aceste răspunsuri, reflectând atât aspecte sociale, economice, politice, cât și emoționale ale comunităților afectate. Prima impresie care se remarcă este amploarea problemelor și anxietăților generate de conflictul din Ucraina și fluxul de refugiați.

Problemele economice, precum inflația și creșterea prețurilor, sunt evidențiate în mod repetat ca fiind una dintre principalele provocări cu care s-au confruntat cetățenii. De asemenea, se subliniază impactul social și emoțional al războiului, precum teama de instabilitate și pierderea siguranței zilnice. Dar o analiză mai detaliată arată diferențe semnificative între comunități în ceea ce privește atitudinea față de refugiați. În timp ce unele comunități au fost descrise ca fiind primitoare și empatiche, altele au manifestat reticență sau chiar ostilitate. Aceste diferențe pot fi influențate de o serie de factori, inclusiv experiențele personale ale indivizilor și perspectivele politice locale. Mai mult, se observă preocuparea comună cu privire la gestionarea crizei de către autorități. Există apreciere pentru eforturile depuse în sprijinul refugiaților, dar și critici cu privire la eficiența acestora și distribuția nu tocmai corectă a resurselor. De asemenea, se exprimă teama că autoritățile nu sunt pregătite să gestioneze adecvat situațiile de criză, ceea ce poate alimenta sentimentul de insecuritate în rândul populației. Un aspect notabil se referă la percepția inegalității în acordarea ajutorului, cu referire la refugiații cu venituri mari care ar primi aceleași beneficii ca și cei cu venituri mici. Aceasta ridică întrebări cu privire la echitatea distribuirii resurselor în timpurile de criză și poate amplifica tensiunile sociale în comunități. Pe de altă parte, există și vocea solidarității și compasiunii, care reprezintă un aspect important al experienței umane în momente de criză. Oamenii se mobilizează pentru a oferi ajutor și sprijin celor în nevoie, reflectând esența umanității și capacitatea de a face față împreună provocărilor.

Un aspect remarcabil este mobilizarea rapidă a comunităților locale pentru a oferi ajutor refugiaților. Acest lucru se reflectă în eforturile individuale de strângere de fonduri și bunuri materiale pentru a veni în sprijinul celor afectați de conflict. Primarii și alte autorități au avut un rol crucial în coordonarea activităților de ajutor umanitar și în organizarea repartitiei acestuia către refugiați și persoanele social-vulnerabile din comunitate. Războiul din Ucraina a adus cu sine o creștere a prețurilor și o incertitudine economică, iar unii cetățeni se confruntă cu temeri legate de pierderea locuințelor și a mijloacelor de subsistență. Există o temere generalizată legată de viitorul incert și de posibilitatea ca conflictul să se extindă și să afecteze direct Republica Moldova. Atitudinea generală a localnicilor față de refugiați este una empatică și de sprijin. Aceștia au oferit ajutor material și moral celor în nevoie, reflectând valorile umanitare și solidaritatea comunitară. Cu toate acestea, conflictele etnice și politice în rândul refugiaților și al comunității locale reflectă o diviziune crescută și o incertitudine în ceea ce privește stabilitatea și coeziunea socială. Autoritățile locale și centrale au fost implicate activ în gestionarea crizei, mobilizând resurse și coordonând eforturile pentru a veni în ajutorul celor afectați de conflict. S-au întreprins măsuri pentru a gestiona situația de criză și în rândul populației, inclusiv strângerea de fonduri, distribuția de ajutoare umanitare și facilitarea integrării refugiaților în comunități. Analiza acestor răspunsuri relevă o imagine complexă a impactului războiului din Ucraina asupra Republicii Moldova și a

modului în care comunitățile locale au reacționat și au gestionat situația. Solidaritatea și implicarea activă a cetățenilor și autorităților demonstrează capacitatea acestora de a face față și de a gestiona crizele umanitare într-un mod organizat și empatic. Totuși, diviziunile și incertitudinile persistente reflectă natura complexă și profundă a impactului conflictului asupra societății noastre.

Analizând datele privind criza energetică din ultimii doi ani, se conturează o imagine complexă a impactului asupra cetățenilor și a eficacității măsurilor luate de autorități. Cetățenii s-au confruntat cu o problemă majoră legată de incapacitatea de a suporta cheltuielile pentru serviciile energetice, iar soluția autorităților a constat în instituirea unui sistem de compensații. Cu toate acestea, cetățenii rămân conștienți de modul în care au fost gestionate situația și negociate prețurile, exprimând neîncredere în transparența deciziilor. Mai mult, cheltuielile rămân net superioare veniturilor, semnificând o discrepanță financiară majoră pentru mulți cetățeni. În satul Onițcani din raionul Criuleni, problematica este legată de impactul economic direct asupra cetățenilor, deoarece puterea de cumpărare este scăzută iar cheltuieli pentru serviciile comunale au crescut. Lipsa informațiilor clare despre măsurile luate de autorități indică o posibilă lipsă de comunicare eficientă cu populația. În satul Butuceni, raionul Orhei, se evidențiază eforturile cetățenilor de a economisi energie și de a găsi soluții alternative, cum ar fi încărcarea dispozitivelor la locul de muncă. Percepția asupra eficienței autorităților pare să fie una pozitivă, chiar dacă cetățenii nu cunosc multe detalii. În satul Gaidar, raionul Ceadâr-Lunga, cetățenii exprimă o profundă neîncredere în autorități, considerând că acestea au contribuit la crearea crizei energetice prin decizii proaste și lipsa de transparență. Au fost criticate prețurile ridicate ale energiei și gazului, iar soluțiile propuse de autorități sunt considerate insuficiente sau chiar incorecte. În orașul Ialoveni, există o recunoaștere a eforturilor autorităților de a oferi compensații și de a încuraja consumul responsabil de energie. Totuși, prețurile ridicate și lipsa de control asupra acestora sunt subiecte de îngrijorare pentru cetățeni, iar percepția asupra eficacității măsurilor guvernamentale variază în funcție de experiența fiecărui individ. Analiza răspunsurilor din satul Recea, r. Strășeni relevă o serie de probleme majore cu care s-au confruntat cetățenii Republicii Moldova în contextul crizei energetice din ultimii doi ani. Creșterea prețurilor la energie, întreruperile frecvente în furnizarea acesteia și raționarea au avut un impact semnificativ asupra populației. Pentru a face față acestor provocări, cetățenii au apelat la răbdare, iar în unele cazuri, chiar la sacrificii personale, cum ar fi economisirea pe alte bunuri pentru a achita facturile energetice. Autoritățile, atât la nivel local, cât și central, au fost criticate pentru gestionarea inadecvată a situației de criză. Lipsa unei comunicări transparente și a unor planuri concrete de acțiune au accentuat suferința populației. Deși au fost luate unele măsuri, acestea au fost considerate insuficiente sau ineficiente. Un aspect notabil este faptul că în unele comunități, precum în satul Recea, r. Strășeni, cetățenii au fost nevoiți să se bazeze pe sprijinul rudelor din

diasporă pentru a face față prețurilor mari la gaze și electricitate. Aceasta subliniază nu numai impactul economic al crizei energetice, ci și importanța rețelelor de sprijin social și familial în situații de criză. În contrast, în aceeași localitate un alt participant a menționat că autoritățile au luat măsuri adecvate pentru a gestiona criza, prin micșorarea costului energiei electrice și oferirea de compensații la facturi pentru gaze și energie electrică. Acest lucru poate reflecta o variație în percepția eficacității măsurilor guvernamentale în funcție de experiența individuală a cetățenilor sau de modul în care aceste măsuri au fost implementate în diferite comunități. În ansamblu, datele sugerează că criza energetică a avut un impact semnificativ asupra cetățenilor din Republica Moldova și a expus unele deficiențe în gestionarea de către autorități a unor astfel de situații de criză. Este evidentă nevoia de mai multă transparență, comunicare și planificare din partea autorităților pentru a sprijini mai eficient populația în astfel de circumstanțe dificile.

Analiza datelor calitative din toate localitățile investigate evidențiază o serie de probleme majore cu care s-au confruntat cetățenii Republicii Moldova în contextul schimbărilor climatice din ultimii ani. Aceste probleme includ seceta, creșterea temperaturilor, inundațiile și impactul acestor fenomene asupra agriculturii, aprovizionării cu apă și calității vieții în general. O privire atentă asupra răspunsurilor dezvăluie modul în care aceste fenomene climatice au afectat diverse aspecte ale vieții cetățenilor, de la agricultură și alimentație la siguranța locuințelor și economie. În primul rând, se observă că schimbările climatice au avut un impact semnificativ asupra agriculturii și aprovizionării cu alimente. Fenomenele precum seceta și inundațiile au afectat producția agricolă, provocând pierderi semnificative pentru fermieri și reducând disponibilitatea alimentelor pe piață. Cetățenii se confruntă cu dificultăți în obținerea produselor alimentare sănătoase și accesibile din cauza fluctuațiilor climatice și a creșterii prețurilor. Pe lângă impactul asupra agriculturii, schimbările climatice au afectat și aprovizionarea cu apă și siguranța locuințelor. Seceta și scăderea debitului de apă au dus la întreruperi frecvente în alimentarea cu apă, afectând calitatea vieții și provocând dificultăți în menținerea igienei personale și a sănătății publice. În plus, inundațiile au amenințat siguranța locuințelor, provocând daune materiale și punând în pericol viețile cetățenilor. Un alt aspect important evidențiat de datele furnizate este modul în care schimbările climatice au accentuat inegalitățile sociale și economice. Cetățenii cu venituri mai mici sau cei care trăiesc în zone rurale sunt adesea cei mai afectați de fenomenele climatice extreme, având mai puține resurse pentru a face față acestor provocări și având acces limitat la servicii și suport guvernamental. În ceea ce privește răspunsurile autorităților locale și centrale la aceste probleme, datele indică o serie de deficiențe în gestionarea situațiilor de criză legate de schimbările climatice. Cetățenii exprimă nemulțumire față de lipsa de măsuri concrete și eficiente luate de autorități pentru a aborda aceste probleme și pentru a proteja populația împotriva impactului schimbărilor climatice. În multe cazuri, se remarcă lipsa unui cadru legal și a resurselor

necesare pentru a gestiona eficient aceste situații de criză. În concluzie, datele calitative furnizate oferă o imagine complexă a modului în care schimbările climatice afectează viața cetățenilor Republicii Moldova și a provocărilor semnificative cu care se confruntă autoritățile în abordarea acestor probleme.

Analizând răspunsurile la întrebarea despre investiția în educație în diferite comunități, se evidențiază o gamă variată de perspective și atitudini. În urma analizei, pot fi identificate mai multe elemente cheie. Mulți respondenți subliniază că investiția în educație nu este doar despre sumele de bani pe care le aloci, ci și despre timpul și atenția acordată. De exemplu, în răspunsurile din satul Onițcani, r. Criuleni și din satul Colicăuți, r. Briceni se menționează că uneori părinții sunt mai preocupați de aspectele financiare și de confortul material decât de investiția reală în educația copiilor. Majoritatea respondenților subliniază importanța învățării pe tot parcursul vieții. În răspunsurile din orașul Cahul și din orașul Ialoveni, se evidențiază că învățarea de-a lungul vieții este vitală pentru dezvoltarea personală și profesională, iar accesul la diferite forme de instruire și informare este esențial în acest proces. Unele răspunsuri subliniază impactul negativ al tehnologiei și al mediului online asupra educației. De exemplu, în răspunsurile din satul Hârbovăț, r. Anenii Noi și din satul Colicăuți, r. Briceni se observă îngrijorarea cu privire la dependența crescută de telefoanele mobile și la lipsa unei atenții adecvate față de educație. Mulți respondenți evidențiază influența părinților și a mediului social în ceea ce privește investiția în educație. În răspunsurile din satul Recea, r. Strășeni și din orașul Ialoveni, se subliniază că modelul parental și suportul din partea părinților pot influența semnificativ atitudinea și performanța școlară a copiilor. Unele răspunsuri evidențiază problemele din sistemul de învățământ și impactul politicilor educaționale asupra investiției în educație. De exemplu, în răspunsurile din satul Gaidar, r. Ceadâr-Lunga și din satul Colicăuți, r. Briceni se atrage atenția asupra problemelor legate de accesibilitatea și calitatea educației, precum și de politicile care pot influența percepția asupra valorii educației. Aceste aspecte oferă o imagine complexă a modului în care diverse comunități percep și investesc în educație, subliniind importanța unei abordări integrate și a politicilor educaționale adecvate pentru a asigura dezvoltarea și succesul pe termen lung al indivizilor și al societății în ansamblu.

Analiza răspunsurilor la următoarea întrebare aduce în prim plan o diversitate de perspective și experiențe legate de modul în care oamenii își aplică în practică cunoștințele dobândite în timpul studiilor. Vom încerca să explorăm aceste date în detaliu, evidențiind nuanțele și modelele relevante. În satul Hârbovăț, raionul Anenii Noi, unul dintre respondenți pare să critice sistemul educațional european, sugerând că în statele europene, pentru a asigura educația copiilor, este necesar să recurgi la lecții particulare. Acest aspect subliniază o percepție a deficitului din sistemul public de învățământ și evidențiază o presupusă discrepanță între cunoștințele dobândite în școală și cele necesare pentru succesul academic. În municipiul Cahul, perspectivele sunt variate. Există

mențiuni despre utilizarea cunoștințelor în domeniul ales, dar și despre dificultățile întâmpinate de absolvenți în găsirea unui loc de muncă în domeniul studiat. Acest lucru poate reflecta atât nivelul de relevanță al pregătirii academice la cerințele pieței muncii locale, cât și fenomenul migrației în căutarea oportunităților de angajare. În satul Butuceni, r. Orhei, există preocupări referitoare la relevanța și calitatea educației, în special în ceea ce privește necesitatea unei reforme a sistemului educațional pentru a încuraja mai mult interesul și angajamentul elevilor. În satul Gaidar, r. Ceadâr-Lunga, se evidențiază preocupările legate de calitatea practicii în domeniul studiat, sugerând că practica actuală este adesea redusă la o bifare a cerințelor academice, fără a oferi o înțelegere profundă a domeniului. Participanții din orașul Ialoveni menționează discrepanța dintre așteptările de angajare și specializarea aleasă de absolvenți. Iar în satul Colicăuți, r. Briceni, se aduc în discuție perspectivele legate de prestigiul diferitelor profesii și de percepția publică asupra acestora, evidențiindu-se o preocupare pentru nivelul de respect și recompensă asociat cu anumite domenii de activitate. În s. Recea, r. Strășeni s-au identificat o varietate de atitudini și experiențe în legătură cu modul în care oamenii își folosesc cunoștințele, inclusiv dificultățile întâmpinate în găsirea unui loc de muncă relevant pentru specializarea lor. În ansamblu, aceste date ilustrează complexitatea relației dintre educație, pregătirea profesională și piața muncii în diferite comunități, evidențiind nevoia de adaptare și îmbunătățire a sistemului educațional pentru a răspunde mai bine cerințelor și aspirațiilor individuale și colective.

Analiza răspunsurilor la următoarea întrebare oferă o perspectivă bogată și diversificată asupra resurselor umane și a capacităților acestora în diferite comunități din Republica Moldova. În satul Hârbovăț, raionul Anenii Noi, se observă un sentiment general de optimism cu privire la resursele umane, cu mențiunea că există un potențial semnificativ în comunitate. De asemenea, se subliniază problema plecării specialiștilor din sat în căutarea salariilor mai mari în alte locuri. În orașul Cahul, se atestă o insuficiență de resurse umane motivată de remunerație scăzută. Remunerarea joacă un rol crucial în atragerea și retenția resurselor umane calificate. Mulți profesioniști sunt tentați să-și găsească locuri de muncă mai bine plătite în alte țări sau regiuni. Se subliniază importanța unui lider care să mobilizeze resursele umane și să ofere un cadru propice pentru dezvoltarea comunității. Satul Onițcani, r. Criuleni valorifică resursele umane existente, inclusiv cadrele didactice în vârstă de pensionare, pentru a contribui la dezvoltarea comunității. În satul Butuceni, r. Orhei se observă o dificultate în găsirea și menținerea profesioniștilor în comunitate, ceea ce poate afecta diverse sectoare, inclusiv serviciile publice și de sănătate. În satul Gaidar, r. Ceadâr-Lunga se menționează remunerarea scăzută și lipsa de motivație financiară, care sunt factori cheie ce determină plecarea specialiștilor din sat și lipsa lucrătorilor în diverse sectoare. În orașul Ialoveni exodul intelectual este evident în comunitate, iar autoritățile trebuie să ofere stimulente și oportunități pentru a reține și atrage resurse umane calificate. În s. Recea, r. Strășeni

opiniile sunt împărțite în ceea ce privește disponibilitatea resurselor umane și nivelul lor de cunoștințe înalt. Există atât perspective optimiste, cât și critici legate de acest aspect. În concluzie, analiza datelor calitative evidențiază o serie de probleme și provocări în ceea ce privește resursele umane în diferite comunități din Republica Moldova, inclusiv probleme legate de retenția și motivarea personalului calificat, exodul intelectual și necesitatea unor lideri mobilizatori și a unor mecanisme eficiente de stimulare. Aceste aspecte sunt cruciale pentru dezvoltarea socială și economică durabilă a comunităților și necesită atenție și intervenții adecvate din partea autorităților și a factorilor de decizie.

Analiza răspunsurilor la următoarea întrebare aduce în prim-plan o serie de aspecte cruciale legate de nivelul de cunoștințe al populației din diferite localități și modalitățile de implicare a comunității în dezvoltarea sa economică și socială. Vom structura analiza pe baza principalelor teme identificate în răspunsurile primite. Majoritatea respondenților au evidențiat importanța educației și formării continue pentru îmbunătățirea nivelului de cunoștințe al comunității. Propunerile includ investiții în sistemul de învățământ pentru a face lecțiile mai captivante și interactive; formări și cursuri pentru părinți, astfel încât să fie implicați în educația copiilor; încurajarea participării la cluburi de lectură, dezbateri și grupuri de studiu pentru schimbul de idei și cunoștințe. Un alt aspect important este implicarea activă a societății civile și a locuitorilor în procesul decizional și în dezvoltarea comunității. Propunerile includ dezvoltarea proiectelor de voluntariat și implicare civică pentru a aborda problemele comune; organizarea de mese rotunde și discuții pentru informarea și educarea populației cu privire la drepturile lor și la oportunitățile disponibile. De asemenea, se subliniază necesitatea promovării meseriilor și a locurilor de muncă disponibile în comunitate, în special în sectoarele agrar și industrial. Propunerile includ dezvoltarea de noi locuri de muncă și promovarea meseriilor tradiționale și creșterea salariilor pentru a motiva oamenii să rămână în comunitate și să se implice activ în dezvoltarea ei. Există preocupare cu privire la accesul la informație și la comunicarea eficientă în cadrul comunității. Întru soluționarea acestei probleme s-a propus diseminarea informației la nivel local pentru a asigura că populația este informată cu privire la oportunități și la drepturile lor și utilizarea resurselor online și a site-urilor web pentru a oferi acces la informații și pentru a facilita comunicarea între diferitele grupuri și organizații din comunitate.

Mai multe răspunsuri subliniază importanța întoarcerii tinerilor în comunitate pentru a contribui la dezvoltarea sa. Propunerile includ oferirea de locuri de muncă pentru tinerii recent absolvenți și crearea unor condiții favorabile pentru ca tinerii să fie motivați să rămână sau să se întoarcă în comunitate. Deci, dezvoltarea economică și socială a unei comunități este strâns legată de nivelul de cunoștințe al populației și de implicarea activă a acesteia în procesul de luare a deciziilor și în proiectele de dezvoltare. Implementarea unui plan integrat care să abordeze aceste

aspecte ar putea contribui semnificativ la îmbunătățirea calității vieții și la prosperitatea comunității în ansamblu.

Analiza răspunsurilor la întrebarea privind situația de sănătate în diferite comunități din Republica Moldova dezvăluie o panoramă complexă. Vom începe cu satul Hârbovăț, raionul Anenii Noi, unde se remarcă câteva aspecte semnificative. Unul dintre principalele motive invocate pentru nivelul redus de sănătate este lipsa accesului la specialiști buni în localitate. Este subliniat faptul că centrul medical local are doar trei medici de familie și un stomatolog, ceea ce este insuficient pentru a acoperi nevoile de sănătate ale comunității. De asemenea, situația ecologică precară (depozitarea deșeurilor cancerigene din altă localitate), contribuie la creșterea cazurilor de cancer și la deteriorarea sănătății locuitorilor. Calitatea apei potabile este, de asemenea, menționată ca fiind proastă, ceea ce agravează problemele de sănătate. Mai mult, există o conștientizare a nevoii de educație în domeniul sănătății, cu referiri la necesitatea unei reforme a sistemului medical. În orașul Cahul, răspunsurile evidențiază o situație similară, caracterizată prin lipsa de încredere în sistemul de sănătate, lipsa accesului la serviciile medicale, prețurile mari și lipsa de interes din partea personalului medical. Sunt menționate problemele legate de infrastructura și echipamentele medicale, precum și lipsa serviciilor gratuite sau accesibile. De asemenea, se remarcă lipsa griji față de propria sănătate, oamenii preferând să caute soluții rapide și ieftine în loc să urmeze tratamente de lungă durată. În satul Onițcani, raionul Criuleni, se subliniază costurile ridicate ale serviciilor medicale și lipsa informațiilor despre drepturile și opțiunile de tratament. Populația este îngrijorată de îmbătrânirea demografică și de lipsa accesului la servicii medicale de calitate. În satul Butuceni, raionul Orhei, se exprimă nemulțumirea față de calitatea serviciilor medicale și lipsa de încredere în personalul medical. Problemele legate de infrastructura medicală și accesibilitatea la servicii la fel sunt evidențiate, iar sectorul privat este preferat datorită unei atitudini mai bune și a unei calități superioare a serviciilor. În satul Gaidar, raionul Ceadâr-Lunga, se subliniază lipsa echipamentelor medicale și a personalului medical calificat, precum și lipsa de încredere în sistemul de sănătate. Accesul redus la serviciile medicale și costurile ridicate sunt probleme semnificative identificate de comunitate. În orașul Ialoveni, nivelul de sănătate este evaluat ca fiind mediu, iar accesul la serviciile medicale este influențat de distanța față de centrele medicale și de resursele financiare disponibile. Există, de asemenea, preocupări cu privire la calitatea serviciilor medicale și la corupția în sistemul de sănătate. În satul Colicăuți, raionul Briceni, situația de sănătate este caracterizată prin prevalența bolilor oncologice și de impactul negativ al mediului asupra sănătății. Lipsa accesului la serviciile medicale de calitate și nemulțumirea față de sistemul de asigurare obligatorie de sănătate sunt aspecte semnificative evidențiate de comunitate. În satul Recea, r. Strășeni, nivelul redus de sănătate este asociat cu accesul slab la serviciile medicale și cu lipsa de investiții în sistemul de sănătate. Există, de

asemenea, preocupări cu privire la calitatea serviciilor medicale și la corupția în sistemul de sănătate.

Este evident că există o nevoie urgentă de reforme în sistemul de sănătate pentru a aborda aceste probleme și a îmbunătăți starea de sănătate a populației. Se constată că grupurile cele mai afectate de un nivel redus de sănătate sunt cele vulnerabile din punct de vedere socio-economic, cum ar fi persoanele sărace, pensionarii, persoanele cu dizabilități etc. Acești oameni se confruntă cu dificultăți în accesarea serviciilor medicale de calitate din cauza lipsei de resurse financiare, infrastructurii inadecvate și a altor bariere. Un alt aspect important este lipsa unor măsuri adecvate din partea autorităților pentru a îmbunătăți nivelul de sănătate al populației. Se observă că, în multe cazuri, autoritățile locale și naționale au o implicare limitată sau deloc în abordarea problemelor de sănătate publică. Acest lucru poate fi atribuit atât resurselor financiare limitate, cât și lipsei de voință politică pentru a adresa aceste probleme în mod eficient. În plus, răspunsurile evidențiază și alți factori care contribuie la nivelul redus de sănătate al populației, cum ar fi lipsa educației în domeniul sănătății, comportamentele nesănătoase și stigmatizarea socială asociată cu anumite afecțiuni. De asemenea, există preocupări cu privire la calitatea serviciilor medicale, lipsa echipamentelor și a personalului calificat în unele regiuni. Astfel, datele evidențiază necesitatea unei abordări mai comprehensive și coordonate în ceea ce privește îmbunătățirea sistemului de sănătate din Republica Moldova. Este nevoie de investiții în infrastructură medicală, programe educaționale și de conștientizare, precum și de măsuri concrete din partea autorităților pentru a asigura accesul echitabil la servicii medicale de calitate pentru toți cetățenii.

Analiza răspunsurilor dezvăluie o serie de percepții și comportamente legate de investițiile în sănătate și de grijile privind sănătatea proprie în diverse comunități din Republica Moldova. În primul rând, există o recunoaștere a necesității unui mod de viață sănătos și a investițiilor în prevenție și tratament. Aceste investiții sunt percepute ca fiind esențiale pentru menținerea și îmbunătățirea sănătății individuale și a comunității în ansamblu. Acestea includ activități precum controale medicale regulate, alimentație sănătoasă, exerciții fizice și odihnă adecvată. Cu toate acestea, se observă și unele obstacole în calea acestor investiții și a grijii pentru sănătatea proprie. Printre acestea se numără lipsa de încredere în sistemul medical, lipsa de informare și educație în domeniul sănătății, precum și dificultățile financiare. Mulți respondenți subliniază faptul că accesul la servicii medicale de calitate poate fi limitat din cauza costurilor ridicate sau a lipsei de resurse în comunitățile lor. În plus, există unele aspecte culturale și sociale care influențează atitudinile și comportamentele legate de sănătate. De exemplu, există menționări ale consumului de alcool și fumatului ca fiind probleme prevalente în unele comunități, ceea ce poate contribui la apariția unor probleme de sănătate. De asemenea, există preocupări cu privire la stresul și oboseala fizică ca factori care pot afecta sănătatea individuală.

Analiza datelor furnizate cu privire la angajarea în câmpul muncii dezvăluie o serie de probleme și tendințe importante în ceea ce privește accesul la locuri de muncă și dezvoltarea economică a regiunilor chestionate. Există o discrepanță între cererea și oferta de locuri de muncă. Mulți oameni care se confruntă cu dificultăți în găsirea unui loc de muncă adecvat în funcție de educația și calificările lor. Acest lucru este observat în mai multe comunități, unde oamenii pot fi supracalificați pentru locurile de muncă disponibile sau nu pot accesa locuri de muncă relevante pentru nivelul lor de educație. Mulți respondenți subliniază faptul că salariile oferite pentru locurile de muncă disponibile sunt necorespunzătoare sau nesatisfăcătoare. Acest lucru poate duce la lipsa de motivație pentru a lucra în comunitatea lor de origine și la migrația forței de muncă către alte regiuni sau chiar în afara țării în căutarea unor oportunități mai bine plătite. În unele comunități, se constată că angajatorii solicită experiență în muncă pentru posturile disponibile, ceea ce poate fi dificil pentru tinerii absolvenți care intră pe piața muncii. Acest lucru poate duce la o perpetuare a ciclului în care tinerii sunt lipsiți de experiență din cauza lipsei de oportunități de angajare. Pentru a dezvolta locuri de muncă relevante în comunități, este necesară o mai mare implicare a sectorului privat și a investitorilor în crearea de oportunități economice. Încurajarea antreprenoriatului și crearea unui mediu propice pentru dezvoltarea afacerilor locale pot contribui la diversificarea economiei și la crearea de locuri de muncă mai bine plătite și mai atrăgătoare. Migrația forței de muncă, atât în interiorul țării, cât și în afara ei, este o tendință semnificativă în multe comunități, iar lipsa de stabilitate economică și financiară poate afecta calitatea vieții și bunăstarea locuitorilor. Este important ca autoritățile locale și centrale să dezvolte politici și programe care să abordeze aceste probleme și să încurajeze dezvoltarea economică durabilă în comunități.

Analiza datelor furnizate cu privire la profesiile și ocupațiile deficitare scoate în evidență o serie de aspecte importante legate de piața muncii și de impactul migrației asupra acesteia. O problemă comună întâlnită în majoritatea regiunilor este lipsa de profesioniști calificați în domenii cheie cum ar fi medicina, învățământul, ingineria și tehnologia informației. Această lipsă poate duce la subdimensionarea serviciilor și la creșterea presiunii asupra persoanelor aflate în activitate, care pot fi suprasolicitate și supraîncărcate. Migrația forței de muncă, atât internă, cât și externă, joacă un rol semnificativ în crearea și exacerbară deficitului de forță de muncă în multe domenii. Plecarea tinerilor și a lucrătorilor calificați în căutarea unor oportunități mai bune în alte regiuni sau țări poate lăsa un gol în sectoarele cheie, contribuind la perpetuarea ciclului de deficit de personal. Este evident că domeniile educației și sănătății sunt printre cele mai afectate de lipsa de personal calificat. Plecarea profesorilor și a medicilor poate afecta calitatea serviciilor și poate duce la supraîncărcarea celor rămași în funcții, având un impact negativ asupra educației și asistenței medicale primare în comunități. Observațiile cu privire la cererea și oferta de pe piața muncii reflectă o discrepanță între așteptările angajaților și posibilitățile reale de angajare. Unii

respondenți menționează că, chiar și atunci când există locuri de muncă disponibile, salariile și condițiile de muncă pot să nu fie suficient de atrăgătoare pentru a reține sau a atrage personal calificat. Pentru a aborda criza de forță de muncă în diversele domenii, este esențial ca guvernele locale și centrale să dezvolte politici și programe care să încurajeze educația și formarea profesională, să sprijine antreprenoriatul și să creeze un mediu propice pentru investiții în infrastructură și dezvoltare economică.

Participanților la focus grupuri le-a fost adresată o întrebare privind calitățile necesare unui lider comunitar pentru a încuraja implicarea activă a comunității în soluționarea problemelor existente. Putem observa că există o varietate de perspective și opinii exprimate de către respondenți din diferite regiuni. Este evident că comunicarea eficientă și capacitatea de a asculta și de a empatiza sunt calități esențiale pe care un lider comunitar ar trebui să le posede. Acestea sunt menționate în mai multe răspunsuri din diversele localități investigate și reflectă importanța unei abordări deschise și empatică a liderului în relația sa cu membrii comunității. Un lider autentic este cel care își demonstrează calitățile prin propriul exemplu, prin atitudine, educație, comportament și implicare. Aceasta sugerează că credibilitatea și respectul liderului sunt câștigate prin acțiuni concrete și că liderul trebuie să fie modelul pe care ceilalți membri ai comunității să îl urmeze. Numeroși respondenți subliniază importanța competenței și integrității liderului comunitar. A fi competent înseamnă a avea cunoștințele și abilitățile necesare pentru a gestiona problemele și proiectele comunitare, în timp ce integritatea este esențială pentru a câștiga încrederea și respectul membrilor comunității. Dat fiind faptul că mediul și problemele comunitare pot evolua și se pot schimba în timp, un lider eficient ar trebui să fie capabil să se adapteze și să răspundă la aceste schimbări, să fie rezistent și să rămână ferm în fața provocărilor și dificultăților. Un lider autentic trebuie să fie implicat activ în viața comunității și să manifeste inițiativă în identificarea și abordarea problemelor existente. Opinia că liderul trebuie să fie în primul rând un promotor al schimbării și al progresului la fel este menționată în răspunsurile din diverse regiuni. Atât respectul față de membrii comunității, cât și onestitatea și transparența în comunicare sunt calități esențiale ale unui lider autentic. Acestea contribuie la stabilirea unei relații de încredere între lider și comunitate și la crearea unei atmosfere de colaborare și susținere reciprocă. În satul Hârbovăț, raionul Anenii Noi, observăm o distincție clară între vechiul și noul lider, cu impresii și experiențe diferite asociate cu fiecare. Se subliniază că liderul nou, deși poate fi relativ neexperimentat, este considerat mai bun decât predecesorul său în ceea ce privește contribuția la dezvoltarea comunității. O critică adusă liderului vechi este legată de zgârcenia sa și lipsa de viziune sau preocupare pentru viitorul satului. Aceasta sugerează că abordarea unui lider trebuie să fie nu doar administrativă, ci și strategică și orientată către nevoile și aspirațiile viitoare ale comunității. În orașul Cahul există opinii împărțite cu privire la liderii actuali, unii participanți

considerând că aceștia sunt selecționați pe baza unor criterii politice și nepotism, în timp ce alții apreciază liderii drept oameni cu potențial și dedicați dezvoltării comunității. O problemă majoră este corupția, evidențiindu-se preocuparea pentru integritatea liderilor și necesitatea de a combate acest fenomen pentru a asigura o conducere autentică și eficientă. În satul Onițcani, raionul Criuleni, observăm o lipsă de lideri în comunitate, sugestivă pentru nivelul de organizare și mobilizare socială în această zonă. Acest lucru poate indica o nevoie de inițiative care să promoveze dezvoltarea capacităților manageriale și implicarea civică. În satul Butuceni, raionul Orhei se subliniază importanța liderilor care sunt mai mult decât simpli conducători, ci și modele de comportament și implicare în dezvoltarea localității. Calități precum gospodăria, educația și capacitatea de a comunica și a coopera sunt evidențiate ca fiind esențiale pentru un lider autentic și eficient. În satul Gaidar, raionul Ceadâr-Lunga există recunoașterea unor lideri buni și capabili în comunitate, ceea ce indică că există modele de leadership care pot inspira și mobiliza oamenii către obiective comune. În Orașul Ialoveni se observă o distincție clară între a fi lider și a fi simplu conducător. Liderii sunt cei care sunt urmați și susținuți de o echipă, care demonstrează calități de comunicare, empatie și dedicare față de binele comunității. Un aspect important evidențiat este că liderii autentici nu sunt doar cei care conduc, ci și cei care se implică activ și cot la cot cu comunitatea în diferite inițiative și activități. În satul Recea, r. Strășeni există o evaluare variată a liderilor. Unii sunt considerați buni și alții mai puțin eficienți sau inspiraționali. Această diversitate de percepții poate fi legată de experiențele individuale și de performanța liderilor în diverse contexte.

De asemenea, s-a cercetat întrebarea privind ce înseamnă succesul și accesul în vârful ierarhiei sociale în Republica Moldova, din diverse perspective socio-culturale și economice. Din răspunsurile primite, se conturează ideea că accesul în vârful ierarhiei sociale este strâns legat de conexiunile politice și sociale. Tinerii sunt sfătuiți să fie implicați în partide politice relevante sau să aibă susținere politică pentru a avansa. Acest lucru sugerează că în Republica Moldova, patronajul politic este un factor cheie în avansarea socială. Majoritatea răspunsurilor subliniază importanța unei educații solide în obținerea succesului. Cu toate acestea, educația este adesea percepută nu doar ca un scop în sine, ci și ca o modalitate de a acumula cunoștințe și abilități relevante pentru piața muncii din Republica Moldova. Există o recunoaștere a faptului că mulți tineri aleg să plece peste hotare pentru a-și găsi oportunități mai bune, iar acest lucru poate afecta negativ dezvoltarea țării. Migrația poate duce la pierderea resurselor umane valoroase și la creșterea decalajelor sociale și economice. Există îngrijorări cu privire la calitatea sistemului de învățământ și la modul în care acesta pregătește tinerii pentru piața muncii. Unele răspunsuri indică faptul că conexiunile sociale sunt adesea mai importante decât studiile în sine în ceea ce privește accesul în vârful ierarhiei sociale. Este subliniat faptul că tinerii din Republica Moldova au fost

afecțați de traume intergeneraționale, cum ar fi migrația părinților sau dificultățile financiare. Aceste traume pot afecta dezvoltarea lor și pot contribui la o anumită apatie sau lipsă de încredere în sine în ceea ce privește accesul la succes. Există preocupări legate de corupție și nepotism în diverse domenii, inclusiv în justiție și administrația publică. Acest lucru poate afecta meritocrația și egalitatea șanselor în societate, percepția fiind că conexiunile personale sunt adesea mai importante decât competențele sau calificările individuale. Mai mulți respondenți subliniază importanța unui cadru moral puternic și a unui exemplu personal pozitiv în dezvoltarea tinerilor. Educația morală și exemplul personal al părinților și comunității pot juca un rol crucial în formarea caracterului și a valorilor tinerilor și în orientarea lor către succes. În ansamblu, aceste date arată că accesul în vârful ierarhiei sociale în Republica Moldova este un proces complex, influențat de o varietate de factori, inclusiv conexiunile politice și sociale, educația, migrația, traumele intergeneraționale și problemele de corupție și nepotism. Pentru a promova o societate mai echitabilă și mai prosperă, este necesară o abordare comprehensivă care să gestioneze aceste probleme într-un mod sustenabil.

De asemenea, s-a cercetat capitalul social și implicarea comunităților în soluționarea problemelor locale. Observăm o gamă variată de niveluri de implicare în diferite comunități. Există localități în care oamenii sunt activi și implicați în rezolvarea problemelor comunitare, iar altele în care această implicare este mai redusă sau chiar absentă. De exemplu, în unele zone, precum satul Hârbovăț sau orașul Cahul, se remarcă un nivel semnificativ de implicare, cu exemple concrete de proiecte comunitare și activități de voluntariat. În schimb, în alte localități, precum satul Gaidar, observăm o lipsă de implicare și chiar o pasivitate socială, unde oamenii se concentrează mai mult pe aspectele individuale ale vieții lor. Există diferiți factori care pot influența nivelul de implicare al comunităților. Printre aceștia se numără educația, conștientizarea problemelor sociale și mediul de acțiune. De exemplu, educația și conștientizarea problemelor sunt adesea asociate cu un nivel mai ridicat de implicare, în timp ce lipsa acestora poate contribui la pasivitatea socială și inerție. Implicarea tinerilor și a organizațiilor neguvernamentale este adesea menționată ca fiind importantă în stimularea participării civice și a schimbării în comunități. Tinerii sunt văzuți ca având un potențial deosebit în aducerea de idei noi și energie în rezolvarea problemelor comunitare. De asemenea, organizațiile neguvernamentale sunt recunoscute pentru capacitatea lor de a mobiliza resurse și de a organiza acțiuni comunitare. Implicarea comunitară este adesea asociată cu capacitatea de acțiune colectivă, în care oamenii se unesc pentru a aborda problemele comune. Exemple precum organizarea de acțiuni de voluntariat, colectarea de fonduri sau participarea la ședințe comunitare sunt doar câteva modalități în care comunitățile își pot manifesta solidaritatea și determinarea în rezolvarea problemelor locale. Un aspect important în stimularea implicării comunitare este educația și sensibilizarea cu privire la problemele sociale și

de mediu. Comunitățile în care există o mai mare înțelegere a acestor probleme și a impactului lor potențial sunt adesea mai motivate să acționeze și să găsească soluții.

Ulterior s-au cercetat percepțiile și atitudinile comunităților față de persoanele vulnerabile, în special cele cu dizabilități. Interpretarea acestor date evidențiază nuanțe complexe și adânci ale relațiilor sociale, oferind o perspectivă comprehensivă asupra interacțiunilor umane și a dinamicii comunitare. În satul Hârbovăț din raionul Anenii Noi, observăm o diversitate de opinii și comportamente. Pe de o parte, există integrarea și acceptarea copiilor cu dizabilități în comunitate, fără a fi semnalate probleme majore. Acest aspect indică o deschidere și o incluziune relativă a acestor persoane în viața cotidiană a satului. Totuși, există și exemple de contradicții și tensiuni, mai ales în ceea ce privește distribuția ajutoarelor către oamenii social vulnerabili. Conflictul dintre cei care consideră că doar cei cu o reputație bună ar trebui să primească ajutor și cei care susțin că toți cei în nevoie ar trebui să beneficieze de sprijin evidențiază anumite frământări sociale legate de distribuția resurselor și de percepțiile asupra meritului și demnității individuale. În orașul Cahul, observăm o preocupare pentru accesibilitate și sprijin pentru persoanele cu dizabilități, reflectată în eforturile de adaptare a infrastructurii și în oferirea de ajutor atunci când este necesar. Totuși, există și critici cu privire la lipsa unei abordări autentice a incluziunii sociale și a compasiunii, în special în sistemul educațional, unde uneori lipsesc sensibilitatea și sprijinul adecvat pentru copiii cu nevoi speciale. Această percepție poate semnala nevoia unei schimbări de paradigmă în modul în care societatea tratează diversitatea și vulnerabilitatea. În satul Onițcani din raionul Criuleni, observăm eforturi de caritate și sprijin comunitar pentru persoanele cu dizabilități, reflectate în inițiativele locale de colectare de fonduri și donații. Aceste acțiuni indică solidaritatea și empatia din partea comunității în direcția celor în nevoie, oferind un cadru de susținere și ajutor reciproc. În satul Butuceni din raionul Orhei, constatăm o tendință către pasivitate și un nivel scăzut de implicare în sprijinirea persoanelor vulnerabile. Chiar dacă există unele inițiative de voluntariat și colaborare în cadrul bisericii și al altor instituții locale, pare să fie nevoie de o implicare mai activă și continuă în rezolvarea problemelor sociale. În satul Gaidar din raionul Ceadâr-Lunga, observăm un climat de acceptare și sprijin pentru persoanele cu dizabilități, reflectat în prezența activă a asistenților sociali și în inițiativele locale de ajutorare. Apariția cadourilor și a sprijinului din partea Turciei poate fi interpretată ca o dovadă a solidarității internaționale în fața nevoilor umane. În orașul Ialoveni, găsim un angajament puternic pentru incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități, evidențiat de eforturile de integrare în sistemul educațional și de sprijinul acordat la nivel comunitar. Cu toate acestea, se recunosc și provocările persistente legate de stigmatizare și discriminare, subliniind necesitatea unei abordări comprehensive și a unei schimbări de mentalitate în ceea ce privește diversitatea și egalitatea de șanse. În satul Mărcăuți din raionul Briceni, se remarcă implicarea autorităților locale și a comunității în acordarea de ajutor

și sprijin pentru persoanele vulnerabile, reflectată în inițiativele de caritate și în ajutoarele oferite periodic. Totuși, există și unele critici legate de eficiența și eficacitatea acestor ajutoare, evidențiind necesitatea unei evaluări și îmbunătățiri continue a programelor sociale. În satul Recea, r. Strășeni, regăsim indiferența și lipsa de sprijin pentru persoanele vulnerabile, mai ales cele cu dizabilități. Această atitudine rece și distanțată poate fi interpretată ca rezultat al unor probleme structurale și culturale în ceea ce privește sensibilitatea și solidaritatea socială.

În mod evident, există o conștientizare a necesității de a ajuta aceste categorii vulnerabile. Oamenii recunosc că orice formă de ajutor, indiferent cât de mică, poate avea un impact pozitiv și poate contribui la crearea unei societăți mai empatică și mai unite. Participanții subliniază că implicarea personală în ajutarea celor vulnerabili poate aduce schimbări benefice în comunitate și poate consolida coeziunea socială. De asemenea, există recunoașterea faptului că fiecare individ poate contribui la acest efort și că o societate în care majoritatea oamenilor ajută este una mai solidară și mai rezistentă în fața dificultăților. Totuși, există și voci care exprimă scepticismul cu privire la impactul real al ajutorului individual și subliniază importanța unor politici guvernamentale mai eficiente pentru sprijinirea celor vulnerabili. Aceste opinii sugerează că schimbările semnificative în societate necesită intervenții la nivel macro, precum politici sociale adecvate și programe de sprijin finanțate de stat. În plus, discuțiile despre ajutorul acordat celor vulnerabili evidențiază unele aspecte cu privire la mentalitatea și comportamentul uman. De exemplu, există mențiuni despre nevoia ca oamenii să își depășească prejudecățile și să devină mai receptivi și mai empatici față de cei aflați în nevoie. De asemenea, se subliniază importanța unei abordări proactive în ceea ce privește ajutorarea celor vulnerabili, în locul unei mentalități pasive sau așteptării că statul să rezolve toate problemele. În concluzie, datele analizate sugerează că implicarea personală în ajutorarea persoanelor social vulnerabile poate contribui la crearea unei societăți mai unite și mai solidare, care să facă față mai bine crizelor. Cu toate acestea, este important să existe și măsuri de nivel guvernamental pentru a completa eforturile individuale și pentru a asigura un sprijin adecvat pentru cei în nevoie.

Participanții la focus grupuri și-au manifestat o preocupare evidentă pentru instituțiile culturale și o recunoaștere a importanței lor în viața comunităților locale, dar și unele provocări și preocupări legate de starea și funcționarea lor. În mai multe localități, se remarcă o apreciere pozitivă a bibliotecilor, care sunt văzute ca fiind importante și benefice pentru comunitate. De asemenea, există mențiuni despre renovări și investiții în aceste instituții, reflectând preocuparea autorităților locale pentru promovarea culturii și educației. Totuși, unele răspunsuri sugerează că bibliotecile pot avea nevoie de mai mult sprijin din partea societății civile sau a guvernului pentru a supraviețui și a prospera pe termen lung. Pe de altă parte, există și preocupări legate de starea caselor de cultură, care pot fi considerate în unele cazuri ca fiind nefuncționale sau deteriorate.

Acest lucru poate fi atribuit lipsei de fonduri pentru întreținere și renovare, precum și unei posibile lipse de interes din partea comunității pentru participarea la evenimentele culturale organizate. Mai mult, există și mențiuni despre fragmentarea activităților culturale în diverse locații, ceea ce ar putea afecta coeziunea și vitalitatea vieții culturale în ansamblu. De asemenea, unele răspunsuri sugerează că, în ciuda investițiilor materiale în obiectele de cultură, participarea publicului la activitățile culturale poate fi scăzută. Tehnologiile moderne și alte forme de divertisment influențează modul în care oamenii își petrec timpul liber și pot diminua interesul pentru evenimentele culturale tradiționale. În unele cazuri, autoritățile publice locale se remarcă pentru eforturile lor semnificative în sprijinirea și promovarea activităților culturale. Investițiile în reparații și renovări ale instituțiilor culturale, organizarea de evenimente și susținerea activităților tradiționale sunt exemple ale acestui angajament. De asemenea, se evidențiază implicarea în dezvoltarea turismului cultural și rural, indicând o abordare integrată a promovării patrimoniului cultural local. Cu toate acestea, există și situații în care resursele financiare limitate reduc capacitatea autorităților publice locale de a sprijini domeniul cultural în mod adecvat. Reducerea bugetelor sau prioritizarea altor domenii poate duce la subfinanțarea instituțiilor culturale și la diminuarea activităților culturale disponibile pentru comunitate. Acest lucru poate afecta negativ accesul la cultură și participarea publicului la evenimente culturale. De asemenea, se remarcă unele diferențe între localități în ceea ce privește nivelul și calitatea implicării autorităților locale în domeniul cultural. În timp ce unele comunități beneficiază de investiții semnificative și sprijin constant, altele se confruntă cu lipsa de resurse și cu o preocupare mai mică pentru promovarea culturii. Acest aspect poate fi influențat de dimensiunea și caracteristicile socio-economice ale fiecărei localități, precum și de prioritățile și viziunea liderilor locali. Respectiv, datele calitative furnizate reflectă complexitatea relației dintre autoritățile publice locale și domeniul cultural. În timp ce unele comunități beneficiază de un angajament puternic și de resurse adecvate pentru promovarea culturii, altele se confruntă cu provocări și restricții financiare.

Analizând răspunsurile la focus grupuri, putem observa o varietate de motive care stau la baza participării persoanelor la activități culturale, cum ar fi festivaluri, expoziții și concursuri. Interpretarea acestor motive ne oferă o perspectivă profundă asupra dinamicii sociale și a valorilor culturale în cadrul comunităților. În primul rând, putem remarca că multe persoane sunt motivate de dorința de a păstra și promova tradițiile locale. Acest lucru poate fi observat în modul în care oamenii se implică în activități culturale pentru a contribui la conservarea și transmiterea moștenirii culturale către generațiile viitoare. Participarea la festivaluri și expoziții poate fi percepută ca o modalitate de a își exprima identitatea culturală și de a se conecta cu rădăcinile lor culturale. De asemenea, motivele personale și pasionale joacă un rol semnificativ în participarea la activități culturale. Unii oameni se implică din plăcerea de a se exprima artistic sau din interesul

pentru dezvoltarea personală și comunicarea cu alții. Pentru aceștia, activitățile culturale reprezintă o oportunitate de a-și manifesta creativitatea și de a interacționa cu membrii comunității într-un mediu cultural stimulat. În unele cazuri, motivul participării la activități culturale poate fi legat și de aspirații sociale și de dezvoltare personală. Participarea la concursuri sau expoziții poate oferi tinerilor o platformă pentru a se face cunoscuți și pentru a-și dezvolta abilitățile și talentele. Aceste evenimente pot servi și ca o modalitate de a forma noi prietenii și relații sociale, contribuind la coeziunea comunității și la construirea unui sentiment de apartenență. În același timp, este important să recunoaștem că există și obstacole și presiuni sociale care pot influența participarea la activități culturale. Unele persoane pot fi descurajate de lipsa de resurse sau de oportunități limitate în comunitatea lor. Altele pot fi afectate de apatie sau oboseală, mai ales în contextul unei creșteri a utilizării tehnologiei și al unei vieți agitate. Solidaritatea și spiritul de comunitate sunt calități fundamentale evidențiate în mai multe răspunsuri.

Oamenii se bazează pe sprijinul reciproc și pe capacitatea de a se uni în fața provocărilor pentru a depăși greutățile. Această solidaritate poate fi văzută în modurile diverse în care oamenii se ajută unii pe alții, fie prin contribuții financiare la tratamente medicale sau prin participarea la evenimente comunitare. Flexibilitatea și capacitatea de adaptare sunt, de asemenea, trăsături importante în cultura locală. Moldovenii sunt descriși ca fiind capabili să găsească rapid soluții în fața situațiilor dificile și să se adapteze la schimbări. Această abilitate de a se adapta la noi realități și experiențe culturale poate fi esențială în navigarea prin dificultăți și în a face față provocărilor. În ceea ce privește aspectele negative ale culturii locale, mai mulți respondenți menționează pesimismul și critica excesivă ca fiind trăsături care pot afecta capacitatea unei comunități de a trece peste greutăți. De asemenea, lipsa respectului reciproc și conflictul în rândul indivizilor sunt aspecte care pot submina solidaritatea și coeziunea comunității. În plus, observăm că unele aspecte ale culturii locale sunt în schimbare sau în declin. Tradițiile și obiceiurile care îi uneau pe oameni în trecut sunt acum în pericol să se piardă, iar nivelul de implicare și comunicare între generații pare să scadă. Cu toate acestea, există încă speranță și dorința de a revitaliza aceste tradiții și valori în cadrul comunității.

O altă întrebare importantă adresată participanților la focus grupuri ține de modul în care oamenii din diferite localități se informează și percep sursele media în societatea contemporană. Există o varietate de surse folosite pentru a obține informații, de la televiziune și radio la internet și rețelele sociale. Un aspect evident este schimbarea modalităților de accesare a informațiilor, or mulți oameni trec de la sursele tradiționale, cum ar fi televiziunea și ziarele, la platforme online, precum Facebook, Youtube sau portaluri de știri online. Acest lucru sugerează o schimbare semnificativă în comportamentul consumatorilor de media, în special printre tineri. Cu toate acestea, există o lipsă de încredere generală în sursele media, iar mulți respondenți își exprimă

scepticismul lor în privința veridicității informațiilor furnizate. Acest lucru poate fi atribuit unei varietăți de motive, inclusiv percepția că sursele media sunt părtinitoare, că promovează anumite agende politice sau că nu sunt suficient de riguroase în verificarea faptelor. Un alt aspect interesant este preocuparea cu privire la manipularea informațiilor și propagandă. Mulți respondenți sunt conștienți de influența politică și financiară asupra mass-mediei și sunt reticenți să accepte informațiile fără a le verifica din mai multe surse. În plus, în unele răspunsuri se evidențiază necesitatea unei diversificări a surselor de informație și a unui jurnalism mai echilibrat și mai cuprinzător. Există o preocupare că mass-media se concentrează prea mult pe subiecte politice și nu acordă suficientă atenție altor aspecte importante ale societății. De asemenea, se observă o dorință pentru o mass-media independentă și imparțială, care să servească interesul publicului și să ofere informații corecte și credibile. Această nevoie de transparență și responsabilitate în raportare este esențială pentru menținerea încrederii publicului în mass-media și pentru funcționarea adecvată a unei societăți democratice. Deci, analiza acestor răspunsuri subliniază complexitatea relației dintre mass-media și publicul său, evidențiind nevoia pentru o mai mare responsabilitate și transparență din partea instituțiilor media, precum și o mai mare educație a publicului în ceea ce privește evaluarea critică a informațiilor pe care le consumă.

Analizând răspunsurile privind problemele și provocările cu care se confruntă intervievații, s-au evidențiat drept o preocupare comună în multe dintre localitățile investigate următoarele: dificultățile financiare, incertitudinea economică și instabilitatea. Salariile mici, prețurile mari și lipsa sursei financiare necesare pentru a face față tuturor necesităților sunt aspecte recurente, semnalând o îngrijorare profundă cu privire la securitatea financiară și bunăstarea personală. În plus, există o frică generalizată legată de război și insecuritatea asociată acestuia. Această teamă este alimentată de contextul geopolitic și de rapoartele despre conflicte regionale și incertitudinea politică, ceea ce accentuează sentimentul de vulnerabilitate și îngrijorare în rândul populației. În ceea ce privește modul în care indivizii gestionează situațiile de criză și stres, observăm o varietate de strategii și comportamente adaptative. Mulți încearcă să se calmeze și să-și planifice acțiunile în mod deliberat, în timp ce alții caută informații veridice pentru a lua decizii corecte. Comunicarea cu cei apropiați, cum ar fi familia sau prietenii, este, de asemenea, o modalitate frecventă de a face față situațiilor tensionate, oferind sprijin emoțional și încurajare reciprocă. În același timp, există și strategii individuale, precum consumul de ceai, medicația sau implicarea în activități fizice, care sunt utilizate pentru a gestiona stresul și anxietatea. Aceste metode reflectă nevoia indivizilor de a găsi modalități eficiente de a face față emoțiilor negative și de a-și menține echilibrul emoțional în fața provocărilor cotidiene. Pe de altă parte, există și o preocupare legată de nevoia de a-și exprima emoțiile și gândurile, fie prin comunicare verbală, fie prin activități creative sau muncă fizică. Acest lucru sugerează că exprimarea și eliberarea emoțiilor sunt considerate aspecte

importante ale gestionării stresului și căutării echilibrului interior în fața provocărilor vieții. Deci, datele colectate la acest capitol subliniază importanța înțelegerii contextului social și a dinamicii individuale în gestionarea stresului și a situațiilor de criză și evidențiază nevoia de sprijin și resurse adecvate pentru a face față provocărilor vieții cotidiene. Familia este menționată ca una dintre cele mai importante surse de sprijin în momente de dificultate. Comunicarea și petrecerea timpului cu membrii familiei sunt văzute ca modalități eficiente de a găsi confort și sprijin emoțional. Mulți respondenți menționează că interacțiunea cu familia îi ajută să-și regăsească echilibrul și să-și recapete starea de bine. În plus, activitățile fizice și munca în grădină sunt recurente în răspunsurile din diferite localități. Aceste activități oferă o modalitate de eliberare a tensiunii și de relaxare, permițând indivizilor să-și canalizeze energia în mod constructiv și să se concentreze pe activități care îi fac să se simtă bine. Religia și credința sunt și ele menționate ca resurse importante de suport în momente dificile. Rugăciunea și meditația sunt practici comune în gestionarea stresului și în căutarea liniștii interioare pentru mulți dintre respondenți. Pe lângă aceste strategii individuale, comunicarea cu prietenii și socializarea sunt, de asemenea, aspecte esențiale în menținerea echilibrului emoțional și a stimei de sine. Interacțiunea socială oferă un cadru pentru exprimarea emoțiilor și găsirea suportului în rândul comunității. Este interesant de observat că unele răspunsuri evidențiază și metode mai personale de gestionare a stresului, cum ar fi consumul de alcool sau momentele de singurătate și introspecție. Aceste strategii pot fi considerate ca modalități individuale de a face față situațiilor dificile și de a căuta confortul interior. Deci, aceste date oferă o imagine complexă a resurselor și strategiilor utilizate de indivizi pentru a face față stresului și pentru a-și menține echilibrul emoțional în fața provocărilor vieții. Ele subliniază importanța relațiilor sociale, a activităților fizice și a credinței în gestionarea stresului și evidențiază diversitatea modalităților în care oamenii își găsesc confortul și sprijinul în momentele dificile.

De asemenea, în cadrul cercetării ne-am propus să studiem și diversitatea de perspective și practici legate de religie în diferite comunități, subliniind rolul acesteia în gestionarea stresului și a situațiilor dificile din viață. În primul rând, putem observa că religia și credința în Dumnezeu sunt elemente centrale în viețile multor respondenți. Pentru unii, religia reprezintă un suport puternic în momente de dificultate, oferind confort și speranță în fața provocărilor vieții. De exemplu, unii indivizi se roagă zilnic și merg des la biserică pentru a căuta sprijin și îndrumare spirituală. Cu toate acestea, există și o varietate de perspective în ceea ce privește rolul religiei în gestionarea stresului. Unii respondenți consideră că religia nu joacă un rol semnificativ în viața lor și nu își găsesc sprijinul în practici religioase. Există și cazuri în care credința în Dumnezeu este distinctă de instituția religioasă organizată, iar indivizii se raportează mai mult la credința personală decât la tradițiile și practicile religioase convenționale. Mai mult, relația cu instituția

bisericii și cu preoții este un aspect important în percepția indivizilor despre religie. Unii consideră că preotul și slujbele bisericesti joacă un rol vital în comunitate și în oferirea sprijinului spiritual, în timp ce alții sunt mai critici față de autoritatea bisericii și preferă să își practice credința în mod independent. Este de remarcat și importanța transmiterii credinței de la o generație la alta și impactul tradițiilor religioase asupra valorilor și comportamentelor individuale. Mulți respondenți menționează influența bunicii sau a părinților în cultivarea credinței și în învățarea practicilor religioase tradiționale. Datele furnizate dezvăluie complexitatea și diversitatea relației dintre religie și gestionarea stresului în diferite comunități. Ele evidențiază importanța credinței și a practicilor religioase în viețile indivizilor, dar și variațiile semnificative în percepția și experiența religioasă personală. Aceste constatări oferă o perspectivă bogată și nuanțată asupra rolului religiei în viața oamenilor și ilustrează modul în care credința poate fi o sursă de sprijin și înțelegere în fața provocărilor vieții cotidiene.

De asemenea, ne-am propus să cercetăm factorii comuni pentru localitățile investigate care contribuie la rezistența populației în fața stresului social și a stărilor de criză. Speranța este unul dintre aceste elemente cheie, menționată în mai multe rânduri în răspunsurile din diversele comunități. Indiferent de natura crizei, speranța într-un viitor mai bun, într-o viață mai bună, este un factor de motivație și de rezistență pentru oameni. În plus, susținerea din partea familiei și a prietenilor este menționată de mai multe ori ca fiind esențială în traversarea perioadelor dificile. A avea persoane dragi alături, care să ofere sprijin emoțional și practic, este extrem de valoros în situații de criză. Mai mult decât atât, solidaritatea comunitară și coeziunea socială sunt evidențiate ca factori importanți în ajutarea populației să depășească stresul și incertitudinea. Religia și credința în Dumnezeu apar, de asemenea, ca resurse importante pentru rezistența în fața crizelor. Mulți respondenți menționează că rugăciunea și credința într-o putere superioară îi ajută să facă față dificultăților și îi încurajează să meargă înainte. În ceea ce privește aspectele individuale care contribuie la rezistența în fața crizelor, există o varietate de strategii și abordări. Unii oameni se bazează pe lectură, meditație sau activități creative, cum ar fi pictura, pentru a-și menține echilibrul mental și emoțional. Alții se concentrează pe răbdare, calm și autocontrol pentru a depăși provocările. Interesant este că, în unele comunități, există și o reflecție profundă asupra modului în care crizele economice și sociale afectează viața cotidiană. Problemele legate de sărăcie, prețurile ridicate și lipsa resurselor sunt adesea evidențiate ca factori care agravează stresul și incertitudinea în rândul populației. Putem observa că rezistența în fața crizelor este rezultatul unei combinații complexe de factori personali, sociali, culturali și spirituali.

Răspunsurile la ultima întrebare din ghidul pentru focus grupuri dezvăluie o gamă variată de percepții, aspirații și preocupări cu privire la direcția societății și la viitorul țării. Aceste opinii reflectă nu numai starea actuală a societății, ci și dorințele și speranțele pentru îmbunătățirea

acesteia. În satul Hârbovăț, raionul Anenii Noi, preocupările se concentrează pe menținerea valorilor tradiționale și pe dezvoltarea infrastructurii locale. Rezișenții doresc să vadă o creștere a comunității și o implicare activă în viața socială, care va contribui la menținerea identității culturale. Există o aspirație puternică către integrarea în Uniunea Europeană, considerată a fi o cale către progres și stabilitate. În orașul Cahul, se evidențiază o perioadă dificilă și o anumită pesimism cu privire la viitorul imediat. Temerile legate de influența politică și economică externă, precum și dorința de a vedea o societate mai empatică și mai implicată, sunt aspecte importante. Există speranța că Republica Moldova poate ajunge la un nivel de trai comparabil cu al altor țări europene și că poate să scape de trecutul său sovietic. Participanții la cercetarea din satul Onițcani, raionul Criuleni, oferă un răspuns simplu și concis, exprimând dorința pentru prosperitate și pace, subliniind valorile fundamentale ale bunăstării și umanității. În satul Butuceni, raionul Orhei, există o preocupare pentru îmbunătățirea nivelului de trai și pentru depășirea mentalității conservatoare. Se subliniază importanța optimismului și a perseverenței în fața provocărilor și se exprimă dorința ca societatea să devină mai deschisă și mai orientată către soluții inovatoare. În satul Gaidar, raionul Ceadăr-Lunga, s-a evidențiat dorința de a păstra integritatea și independența țării, precum și nevoia de desfășurare a diverselor sărbători în comunitate. Se subliniază importanța păstrării autonomiei regionale și a respectului reciproc între diferitele grupuri culturale. Orașul Ialoveni relevă o preocupare pentru bunăstare și pentru o conducere cinstită, alături de dorința de a vedea o societate mai empatică și mai implicată. Există o recunoaștere a nevoii de schimbare și de îmbunătățire a mentalității sociale. În satul Colicăuți, raionul Briceni, se exprimă dorința pentru o societate fericită și prosperă, dar se subliniază și obstacolele întâlnite în realizarea acestui ideal, inclusiv influența factorilor politici și sociali. Satul Mărcăuți, raionul Briceni, accentuează importanța gândirii sănătoase și a implicării sociale în sprijinul celor nevoiași, subliniind necesitatea depășirii gândirii totalitare sau autoritare. În satul Recea, raionul Strășeni, există o aspirație către o societate mai curajoasă și mai încrezătoare, împreună cu incertitudinea legată de viitorul politic și economic. Există, de asemenea, speranța că Moldova poate să ajungă la nivelul de dezvoltare al altor țări europene și că poate să ofere oportunități mai bune pentru toți cetățenii săi. Aceste răspunsuri variate ilustrează complexitatea societății moldovenești și necesitatea unei abordări comprehensive în abordarea provocărilor și aspirațiilor sale. Integrarea în Uniunea Europeană și menținerea valorilor culturale și sociale locale sunt aspecte importante, alături de necesitatea unei guvernări transparente și responsabile.

4. Concluziile studiului și recomandări concrete pentru instituțiile statului Republica Moldova la nivel central și local

Rezultate și concluzii în baza interviurilor individuale aprofundate

Probleme, frici și pericole

Participanții la interviu au menționat o serie de probleme ce îi preocupă pe cetățenii Republicii Moldova la momentul actual. Cel mai des aceasta este problema salariilor și pensiilor mici (34 res.). Această problemă de ordin economic este legată de o altă problemă pe care le menționează respondenții, cea a lipsei locurilor de muncă, prețurilor mari, sărăciei, lipsei de întreprinderi, bunăstării populației, a salariilor în plic.

Un altă problemă majoră în opinia participanților este războiul din Ucraina (27 res.), deoarece cauzează un sentiment de insecuritate în rândul populației.

Un cluster de probleme este cel ce se referă la populația Republicii Moldova: migrația populației, în special a tinerilor (23 res.), criza demografică, îmbătrânirea populației. Destul de deranjante pentru participanți sunt problemele legate de corupție (15 res.) și domeniul medicinei (12 res.). Câțiva respondenți văd o problemă în clasa politică din Republica Moldova, văzând în ea o sursă pentru alte probleme cu care se confruntă statul. Aici se adaugă și neînțelegerile între partide.

Dacă vorbim de problemele comunităților din care fac parte participanții la interviu, acestea sunt congruente în linii generale cu cele menționate la nivelul întregii societăți din Republica Moldova. Observăm categorii de răspunsuri similare. Cel mai des menționate sunt problemele legate de numărul populației din comunități: migrația, în special a tineretului (9 res.), natalitatea scăzută și lipsa oamenilor în sat (9 res.), scăderea numărului de elevi în școală, lipsa de brațe de muncă, lipsa de profesori.

Probleme specifice pentru localitățile din Republica Moldova sunt cele legate de dezvoltarea infrastructurii locale.

Cele mai mari pericole percepute de participanții la interviu legate de statul Republica Moldova sunt cele ce își au originea în războiul din țara vecină: un eventual conflict militar și războiul hibrid. La acestea se adaugă pericole de ordin politic și economic ce au tangență cu primele. Un alt grup de pericole este cel legat de scăderea numărului populației, deoarece se schimbă raportul de vârste în comunități și în țară în general. Acest fapt este legat de plecarea peste hotare a populației. Această problemă aduce câteva pericole pentru societatea din Republica Moldova, de ordin educațional, economic și cultural.

Pericolele cel mai des menționate la nivel de comunitate sunt: posibilele furturi și jafuri, care au devenit mai dese în opinia respondenților; pericole din partea automobilelor, din cauza culturii proaste a șoferilor, în special este menționată viteza excesivă; destul de des este menționat pericolul din partea câinilor vagabonzi. Unor respondenți le este frică de agresiuni din partea unor persoane necunoscute, în stare de ebrietate, ce consumă droguri.

În viziunea participanților la studiu cele mai mari probleme cu care s-au confruntat oamenii din Republica Moldova pe timp de pandemie COVID-19 au fost Izolarea și Distanțarea socială (11 res.), acest fapt a fost pentru unii respondenți o sursă pentru suferințe psihologice. O altă problemă importantă a fost sentimentul de Frică (11 res.), în special de necunoscut, de a se îmbolnăvi. Unii respondenți au indicat în calitate de problemă faptul că virusul COVID-19 era unul necunoscut și nimeni nu știa cum să-l gestioneze.

Unii participanți arată că mulți oameni au fost afectați de pierderea locului de muncă (8 res.). O altă problemă a fost Informarea proastă a populației despre pandemie și despre vaccin (8 res.), ceea ce a dus la răspândirea dezinformărilor, la spaimă în rândul oamenilor. Unii respondenți au văzut o problemă în organizarea educației la distanță (7 res.), potrivit lor acest fapt a afectat calitatea procesului educațional, deoarece nimeni din actorii din educație nu era pregătit pentru trecerea învățământului pe online.

Războiul din țara vecină a produs o criză de securitate pentru cetățenii din Republica Moldova și a generat mai multe probleme majore pentru stat. În viziunea participanților la studiu cele mai importante dintre acestea sunt cele de ordin economic (22 res.). De asemenea, sunt amintite probleme de ordin politic, probleme de securitate, criza energetică, probleme sociale, divizarea societății, imposibilitatea de a gestiona un număr mare de refugiați (4 res.). Unii participanți se plâng din cauza faptului că mulți refugiați nu au un comportament civilizată (9 res.), au un comportament agresiv. Alții menționează că s-au ridicat prețurile la apartamente și la închirierea lor.

Războiul din Ucraina a generat mai multe efecte asupra felului de a fi și al modului de trai al oamenilor. Aici respondenții indică apariția sentimentului de frică (16 res.), a unui stres permanent. Apar divergențe de opinii între oameni, unii sunt pentru ucraineni, alții pentru ruși (12 res.). Societatea s-a împărțit în pro și contra. Cele mai mari frici legate de războiul din țara vecină se referă la faptul că acesta poate afecta și țara noastră (33 res.)

În ceea ce privește criza energetică problemele cele mai des menționate de participanții la studiu au fost cele legate de Prețurile ridicate la sursele de energie, în special cea electrică (39 res.), despre această provocare vorbesc jumătate din toți respondenții. Problema costurilor mari la sursele energetice a generat creșterea prețurilor la toate produsele, ce constituie o altă problemă pentru cetățenii Republicii Moldova.

O altă serie de probleme sunt cele generate de schimbările climatice din ultimii ani. Aici respondenții au menționat mai multe probleme cu care s-au confruntat cetățenii Republicii Moldova. Cea mai mare problemă adusă în discuție de jumătate dintre participanții la interviuri este seceta (39 res.). Aceasta din urmă aduce după ea alte probleme cum ar fi, micșorarea recoltelor și probleme în agricultură, probleme cu aprovizionarea cu apă.

Participanții la interviuri au fost rugați să se împărtășească și cu problemele sau provocările personale cu care se confruntă cel mai mult la momentul actual. Cele mai des menționate au fost salariile și pensiile mici, probleme de ordin financiar (17 res.). La acestea pot fi adăugate prețurile mari. Astfel, mai mulți intervievați afirmă că veniturile pe care le au nu acoperă toate cheltuielile necesare pentru familie. Alte probleme pomenite mai des sunt cele legate de sănătate (14 res.). Câțiva participanți afirmă că principala lor problemă este lipsa de timp, ei nu reușesc să facă multe lucruri pe care și le propun. Alții se îngrijorează de viitorul copiilor lor, le este frică că aceștia nu se vor putea afirma în Republica Moldova, că vor dori să plece peste hotare.

Respondenții au fost rugați să se expună asupra fricilor personale pe care le au. Cei mai mulți s-au referit la frica de război (24 res.). Câțiva respondenți specifică că le este frică de războiul nuclear. Alte frici menționate mai des au fost: frica de a nu se îmbolnăvi, frica de viitor, frica de a pierde locul de muncă. Credem că merită atenția faptul că 3 respondenți au indicat frica de singurătate ca principala provocare. Deși a fost pomenită mai rar, dar ea ilustrează cumva situația în care se pomenește acum populația din mediul rural în care satele devin puțin populate. Un alt respondent menționează în acest sens, că îi este frică să nu rămână satul pustiu.

Reziliența socială

Ne-am interesat care sunt în viziunea respondenților acele elemente, împrejurări care ajută ca populația din Republica Moldova să reziste stresului social și stărilor de crize succesive prin care a trecut și trece țara.

Cei mai mulți dintre participanți au indicat ca sursă de suport susținerea din partea membrilor familiei (9 res.), alții arată că cetățenilor Republicii Moldova le ajută susținerea reciprocă și solidaritatea între membrii comunității (7 res.). În viziunea respondenților, aceste elemente oferă suport, atenuează cel mai bine efectele stresului social și îmbunătățesc reziliența individuală și colectivă. Alți 7 respondenți consideră că moldovenii sunt în general oameni răbdători, iar aceasta le ajută să treacă peste perioade de crize.

Câțiva participanți consideră că ceea ce îi ajută pe locuitorii Republicii Moldova este speranța într-un viitor mai bun (6 res.). Imaginea unui viitor mai bun dă imboldul de a merge înainte, de a nu dispera, de a crede că neapărat vor veni și zile bune.

Cultura locală ar putea fi și ea un mijloc de a crește reziliența socială, în viziunea unui respondent, prin valorile și tradițiile pe care le transmite, prin obiceiuri și practici religioase. Un alt participant susține că moldovenii au imunitate la crize, deoarece populația republicii are experiența de a trece dintr-o criză în alta și acest fapt a dezvoltat un comportament de adaptare.

Cultura conține în ea și anumite scenarii de comportament în viață, prin asta ea poate influența modul în care oamenii gestionează anumite situații de criză în viață. Ne-am propus să examinăm opiniile respondenților privind calitățile bune ce există în cultura noastră locală, în modul nostru de a fi și a ne comporta, care ne fac să trecem mai ușor peste greutăți, dar și ce este negativ. Am constatat că participanții la studiu au indicat mai des și mai mult calitățile bune, pozitive (51 de mențiuni), comparativ cu cele negative (27 mențiuni).

Printre calitățile pozitive sunt menționate bunătatea, toleranța, răbdarea, optimismul, creativitatea. Un loc important o are credința în Dumnezeu. Este amintită ospitalitatea și solidaritatea. Mai mulți participanți afirmă că evenimentele culturale ne apropie și au un rol important. Unii vorbesc despre faptul că suntem un popor muncitor. Potrivit unuia din respondenți, moldoveanul găsește rapid ieșire din orice situație.

Printre calitățile negative amintim: excesul de alcool, nihilismul, cumătrismul, invidia, corupția, răbdarea excesivă, prejudecăți, nu avem mândrie națională, lipsa de solidaritate, ne place să ne plângem pentru viața grea.

Dacă vorbim de modul în care oamenii se implică în soluționarea problemelor din comunitate, respondenții menționează cel mai des activitățile de salubritate (23 res.) și cele de înverzire (13 res.). 14 intervievați afirmă că oamenii se implică în rezolvarea problemelor, iar 12 că se implică puțin sau nu se implică deloc. Unii menționează activități de voluntariat (9 res.), ajutorul persoanelor nevoiașе și a oamenilor în etate (7 res.), amenajarea teritoriului de lângă gospodărie sau bloc de locuit (8 res.), donații sub formă de bani (7 res.). Trei respondenți afirmă că oamenii din localitățile lor nu manifestă inițiativă, iar alți 3 că toți așteaptă mai mult ajutor, decât îl oferă.

Reziliența instituțională în perioade de crize

În privința faptului dacă autoritățile (locale, centrale) au luat măsuri corecte pentru a gestiona criza pandemică, părerile respondenților s-au împărțit. Mai mulți (22 res.) consideră că autoritățile publice centrale (APC) și cele locale (APL) au procedat corect în contextul crizei. 7 participanți sunt de părerea că APC și APL nu au procedat corect sau nu au luat măsuri corecte. În special, aceștia s-au referit la măsurile luate în privința ofierii slujbelor religioase, la măsurile excesive în ceea ce privește libertatea de mișcare, cu restricționarea ieșirilor în aer liber ale celor

ce locuiesc la bloc, obligativitatea purtării măștilor de protecție în sate unde nu este populație numeroasă. Unul din participanți consideră că pandemia a arătat nivelul scăzut de pregătire a puterii centrale față de astfel de crize. Unii respondenți au adus exemple de unele măsuri pe care aceștia le consideră bune: vaccinarea a fost făcută bine, trecerea învățământului pe online, informarea populației a fost bună, au fost izolați oamenii infectați, a fost introdusă carantina.

Participanții la studiu s-au referit și la modul în care autoritățile, cele centrale sau locale, gestionează în general problemele din medicină. Ei au fost rugați să evedențieze măsurile întreprinse de autorități, dacă le cunosc. Unii respondenți au afirmat că autoritățile nu întreprind nimic pentru a mări nivelul de sănătate a populației (6 res.). Alții s-au referit la medicamente compensate de stat (6 res.). Câțiva participanți au menționat organizarea de campanii de informare.

În legătură cu măsurile luate de autorități în ceea ce privește criza provocată de războiul din Ucraina, 16 participanți consideră că acestea sunt corecte, deoarece au mobilizat oamenii să ajute refugiații, s-au ocupat de securitatea statului. Iar 14 respondenți cred că autoritățile au luat măsuri corecte în ceea ce privește ajutorul refugiaților. Alții menționează că autoritățile ajută în măsura posibilității (7 res.). Au fost și păreri precum că autoritățile Republicii Moldova nu au luat măsuri corecte (3 res.), în special acești participanți la interviu s-au declarat opozanți ai guvernării actuale. Câțiva respondenți s-au arătat indignați pentru faptul că, după părerea lor, autoritățile au grijă de refugiați, dar nu au grijă de oamenii din propria țară. Unul dintre intervievați consideră că autoritățile gestionează prost războiul hibrid.

Dacă vorbim de criza energetică, unii dintre participanți au afirmat că APC nu au gestionat-o corect (22 res.). Unii se referă la lipsa negocierilor cu Gazpromul, alții la sistemul de compensații care nu acoperă necesitățile oamenilor. Alți participanți consideră că autoritățile au luat măsuri corecte (12 res.) prin ajutorul cu lemne, subvenții. Este amintit și ajutorul statului prin programul Ajutor la contor (11 res.), un lucru salutat de unii respondenți. Doi respondenți menționează că mass-media a distorsionat în sens negativ imaginea privind eficacitatea măsurilor luate de autorități. Alți doi accentuează asupra lipsei de investiții în sistemul energetic.

În privința măsurilor luate de autorități în ceea ce ține de schimbările climatice, părerile au fost împărțite. Unii consideră că autoritățile centrale nu iau măsuri, alții că și autoritățile centrale, și cele locale nu iau măsuri. Motivul invocat cel mai des este lipsa de resurse financiare.

Reziliența personală

Un compartiment important al studiului a fost dedicat tematicii rezilienței personale a respondenților, modului în care aceștia reușesc sau nu să treacă de greutăți și perioade de stres social.

Astfel, atunci când au fost rugați să descrie modul în care se comportă atunci când sunt în situații de criză, majoritatea respondenților au preferat să descrie modalitățile și instrumentele pe care le folosesc pentru a rezista stresului. Unii preferă în momentele dificile să comunice cu membrii familiei sau cu cei apropiați (13 res.), astfel să-și găsească un refugiu. Alții preferă să gestioneze cumva din interior emoțiile și stările prin calmare (11 res.), răbdare (5 res.), relaxare și liniștire (3 res.), iar unul din respondenți își dă frâu liber să plângă.

Câțiva respondenți recurg la strategii cognitive de gestionare a propriilor trăiri: reflecții asupra situației (7 res.), concentrarea pe soluții (6 res.). Unul din respondenți afirmă că face o analiză SWOT în situații dificile. Unii respondenți preferă să ia medicamente contra anxietății (4 res.) pentru a putea trece mai ușor de perioade de criză. Câțiva participanți care sunt mai religioși se roagă (4 res.) atunci când întâmpină greutăți, ceea ce le dă o stare de liniște.

În cadrul interviurilor a fost și o întrebare directă privind sursele principale de suport social și emoțional în situații dificile. Aici respondenții amintesc cel mai des timpul petrecut cu familia (29 res.), care reprezintă o sursă de liniște și odihnă. De asemenea, participanții amintesc despre activitățile fizice, munca fizică (inclusiv pe lângă casă), lucru manual (14 res.). Alți respondenți menționează că le place grădinăritul (6 res.). Toate acestea sunt metode de refugiu, liniștire și încercare de distragere a atenției de la griji prin activitatea corporală. Unul dintre participanți menționează că lucrul la gospodărie scoate totul din cap. Dacă vorbim de activitate fizică, alți 12 intervievați indică plimbarea, mersul pe jos, inclusiv în mijlocul naturii ca metodă de a scăpa de stres. Iar alții practică activități sportive.

Unii respondenți practică lectura (11 res.), alții comunică în cercul de prieteni (11 res.), ascultă muzică (5 res.), vizionează filme (5 res.), practică activități de hobby (4 res.), se implică în activități artistice și culturale (3 res.). Unii participanți recurg la medicamente (5 res.) pentru a se liniști și a rezista situațiilor stresante. Alții încep să muncească mai mult pentru a uita de griji (4 res.). Odihna în mijlocul naturii este preferată de 4 respondenți, alți 3 participanți consideră somnul ca cel mai bun remediu, iar 2 intervievați aplică strategii și exerciții de liniștire. O participantă face shopping atunci când e stresată. Câțiva participanți fac rugăciuni (5 res.) pentru a se liniști, iar alții merg la biserică (3 res.).

După cum vedem, participanții la studiu aplică diverse strategii și au o gamă variată de resurse și soluții pentru a-și gestiona situațiile de stres, dar în răspunsuri predomină suportul familial și activitățile fizice.

Ne-am interesat și despre faptul în ce măsură religia practică de respondenți este un ajutor în situații dificile și de stres. Astfel, 7 participanți au declarat că religia este un suport la nevoie și nu numai. Ea poate ajuta în situații dificile de viață (5 res.).

Participanții la studiu au fost întrebați și în privința modului în care au rezistat ei personal în perioadele de criză prin care a trecut Republica Moldova (pandemie, război etc.). Aici iarăși, cei mai mulți au indicat susținerea din partea membrilor familiei (28 res.). Câțiva respondenți au afirmat că ceea ce i-a ajutat în perioade ce crize au fost activitățile de muncă (10 res.). Unii participanți au menționat că în perioadele menționate elementul lor de sprijin a fost credința în Dumnezeu și speranța în ajutorul Lui (9 res.). Alții au afirmat că i-a ajutat speranța în ziua de mâine.

Respondenții s-au referit și la modul în care oamenii din Republica Moldova au reușit să înfrunte, în special, problemele generate de criza pandemică. Cei mai mulți au menționat respectarea normelor sanitare (10 res.), ca metodă pentru a preveni răspândirea virusului: purtarea măștii, folosirea dezinfectanților etc. Alte soluții pentru depășirea crizei au fost: vaccinarea (5 res.), buna informare (4 res.), izolarea bolnavilor (3 res.), învățământul și lucrul la distanță (2 res.).

Dacă vorbim despre faptul cum cetățenii au reușit să treacă de problemele generate de criza energetică, respondenții au menționat următoarele: au făcut economii de resurse financiare și materiale (9 res.); au primit compensații de la stat (8 res.); folosirea surselor alternative de energie, în special lemne de foc (5 res.); s-a făcut economie de energie electrică și termică (4 res.). Câțiva intervievați au afirmat că au micșorat consumul de energie (4 res.). Doi participanți au declarat că au redus din alte cheltuieli, gen procurarea de haine sau reparații pentru a putea achita consumul de energie.

Rezultate și concluzii privind capitalul uman

Dacă vorbim de capitalul uman din localități este important să analizăm în ce măsură există suficiente resurse umane la nivel de comunitate, ce pot contribui la dezvoltarea socială și economică a localității. În acest context părerile respondenților s-au împărțit. O parte din ei consideră că există suficiente resurse umane în comunitățile lor (22 res.), un număr relativ același de participanți consideră că nu există (19 res.). Un număr de 9 respondenți consideră că există suficiente resurse umane, dar acestea nu sunt gestionate corect. Acestea ar necesita de cunoștințe noi, lucrează în mai multe locuri pentru a se întreține și nu se pot concentra pe deplin și calitativ la o singură activitate. Mulți dintre cei cu calificare înaltă nu sunt apreciați și plătiți în modul corespunzător, de aceea nu au motivația necesară de a se implica mai mult. Un respondent afirmă cu există insuficiență de buni manageri și resurse umane. Doi respondenți afirmă că în general există suficienți specialiști, dar sunt anumite domenii unde este deficit. O altă opinie menționată de 9 participanți se referă la faptul că există suficienți specialiști, dar nu există locuri de muncă și salarii bune. Acest fapt determină pe mulți să-și caute un loc de muncă în altă parte, inclusiv în

străinătate. Astfel, 9 respondenți afirmă că există puțin tineret în localitate, respectiv este insuficiență de tineri specialiști, iar 7 intervievați afirmă că specialiștii buni sunt plecați peste hotare, unde sunt apreciați la justa valoare.

Ideea centrală pe care o putem deduce este faptul că la nivel de țară capitalul uman nu este gestionat corect, iar acest fapt duce la pierderi de oportunități, pierderi de populație cu calificare înaltă, care de multe ori preferă să plece peste hotare și este periclitată bunăstarea țării.

Disponibilitatea locurilor de muncă de înaltă calificare, nivelul de cerere pe piața muncii au un rol important în menținerea și dezvoltarea capitalului uman disponibil. În interviuri am urmărit să examinăm și aceste aspecte.

Participanții la interviuri au fost întrebați în privința disponibilității locurilor de muncă în funcție de educația și studiile obținute de oamenii de comunitate. Mai mulți au afirmat că în localitate există puține locuri de muncă (18 res.) sau chiar deloc (7 res.). Există mai curând cerere pentru muncă necalificată care este prost plătită. În acest sens, câțiva respondenți afirmă că locuri de muncă există, dar nu există salarii decente sau acestea nu sunt atractive. Alți participanți afirmă că nu există locuri de muncă pentru tineri, deoarece mulți angajatori au nevoie sau preferă să angajeze persoane deja cu experiență. Ceva mai puțini respondenți afirmă că totuși se găsesc locuri de muncă în localitatea lor (8 res.). Un număr de 12 intervievați au indicat faptul că astăzi oamenii nu lucrează după specialitate, în special din cauza salarizării proaste în domeniile în care au învățat.

Respondenții au fost rugați ulterior să vină cu propuneri de soluții, care în viziunea lor ar putea să dezvolte locuri de muncă relevante în localitățile lor. Majoritatea din aceștia s-au referit la mediul antreprenorial și crearea de noi întreprinderi.

Printre profesiile și ocupațiile deficitare în localități participanții la interviu menționează cel mai des lucrătorii în medicină (34 res.). Lipsa lor se simte cel mai mult în localitățile rurale, sunt situații în care există un singur medic de familie la mai multe sate. Respondenții afirmă că aceștia pleacă din cauză că nu sunt bine plătiți și nu li se oferă condiții.

La fel de des intervievații amintesc de lipsa lucrătorilor în educație (24 res.). În viziunea lor domeniul educației are nevoie de tineri specialiști și de cadre didactice specializate.

Un subiect abordat în cadrul interviurilor a fost cel al impactului migrației asupra deficitului de ocupații și profesii din localități. Majoritatea celor care s-au expus pe marginea subiectului au menționat influența negativă (8 res.) și puternic negativă (3 res.) a fenomenului. Unii respondenți concretizează faptul că pleacă în special specialiștii buni (7 res.), din cauza salariilor mici. Acest fapt a dus la un deficit de forță de muncă calificată în localitățile din țară. Câțiva respondenți afirmă că în special plecarea tineretului a influențat negativ (4 res.).

Unul din respondenți a menționat că suburbiile Chișinăului nu se confruntă cu problema migrației, deoarece acestea se bucură de vecinătatea capitalei și devin ele însele poli de atracție

pentru migrația internă. Un alt respondent consideră că cei care au avut de plecat au plecat deja și astfel migrația nu va mai avea o influență în plus. Un singur respondent vede ceva pozitiv în fenomenul migrației pentru Republica Moldova, datorită diasporei care susține oamenii rămași în țară.

Un element esențial al capitalului relațional al unei persoane este capacitatea de a fi lider și de a lua rolul de lider. Dacă un lider dispune de calitățile necesare, atunci are de câștigat întreaga comunitate din care face parte, deoarece acesta oferă spațiul de manifestare și încurajează dezvoltarea capitalului uman.

Participanții la interviuri au fost rugați să mediteze asupra calităților de care ar trebui să dispună un lider adevărat pentru a încuraja comunitatea să se implice activ în soluționarea problemelor. Părerile respondenților au fost foarte diverse, iar toate calitățile și aptitudinile enumerate sunt unele pozitive. Din răspunsuri putem observa că, cel mai des, participanții nu fac diferență între un lider și cei care sunt la conducerea comunității.

Topul calităților celor mai des menționate sunt: un bun comunicator (14 res.), să fie cinstit/onest (13 res.), empatic (10 res), să fie integru/să nu fie corupt (8 res.), să fie bine educat (8 res.), să cunoască problemele comunității (7 res.), să fie inteligent (7 res.).

Unul dintre respondenți a menționat și o calitate negativă a unui lider, în viziunea lui acesta ar trebui să știe să mintă și să manipuleze. Acest fapt ar putea demonstra o anumită dezamăgire a respondentului în ceea ce privește situația societății din Republica Moldova. Un alt participant consideră că la momentul actual nu există lider care s-ar descurca cu problemele ce sunt, iar altul afirmă că nu contează calitățile personale ale liderului.

Dacă facem o totalizare, putem spune că în percepția respondenților predomină imaginea unui lider care ar trebui să aibă mai curând calități și capacități bune de relaționare cu oamenii din jur, să fie integru ca persoană și să aibă o bună educație formală și informală, să aibă dezvoltate abilități organizatorice.

Una din întrebările puse respondenților a fost dacă persoanele care sunt în poziții de șefi dispun de calități de lider. Mai mult de jumătate dintre participanții la studiu au menționat că liderii din comunitățile lor contribuie la dezvoltarea comunităților lor (45 res.). Cel mai des prin lider se are în vedere primarul localității sau reprezentanții APL.

Au fost și alte păreri, mai puțin numeroase precum că liderii nu au destule calități necesare.

În concluzie putem spune că în viziunea participanților la studiu persoanele care se pomenesc să fie în rol de lider în societatea din Republica Moldova ajung în acest rol prin diferite căi, unele nu întotdeauna întegre și după merit. Uneori sunt promovate persoane care nu dispun de calitățile necesare, iar acest fapt duce la stagnarea dezvoltării Republicii Moldova.

Dacă vorbim de viitorii lideri și de căile de mobilitate ascendentă pe scara ierarhiei sociale din Republica Moldova este important de știut ce anume trebuie să facă un tânăr pentru a fi considerat un exemplu de succes. Participanții la interviuri au fost rugați să descrie un scenariu ideal de viață a unui astfel de tânăr.

Cei mai mulți dintre respondenți consideră că acesta trebuie să aibă studii bune, de calitate (19 res.), să facă studii superioare (6 res.), să învețe bine (4 res.), să facă și niște studii suplimentare (4 res.). Ar fi bine ca acesta să se specializeze într-un domeniu care are cerere pe piața muncii din Republica Moldova.

Alții consideră că e nevoie să aibă de anumite calități personale pentru a avea succes (15 res.), în special: perseverență, capacitate de adaptare, responsabilitate, abilități de comunicare, ambiție.

În același sens e important să aibă o bună dezvoltare personală (5 res.), să fie activ și implicat (7 res.), chiar din timpul studiilor, ceea ce îl va face să fie remarcat, iar oportunitățile de mobilitate pe scara socială vor apărea de la sine. E important să nu fie corupt.

Câțiva participanți afirmă că pentru a avea succes în Republica Moldova e nevoie să ai susținere din partea cuiva, a celor apropiați, dar în special de cea a părinților (8 res.). Iar acest ajutor este în primul rând unul financiar (4 res.). Unul din respondenți consideră că locurile bune se dobândesc prin mituire. Iar un altul consideră că pentru a avea succes e nevoie să fii corupt.

Unii consideră că e nevoie să fii activ în viața politică și să faci parte din partide politice pentru a ajunge în vârful ierarhiei sociale (6 res.). Doi dintre participanți consideră că e vorba de noroc dacă avansezi sau nu.

Una din opinii menționată de 4 respondenți a fost că în Republica Moldova e greu să te afirmi și doar dacă pleci peste hotare poți să ai o mobilitate socială ascendentă.

Dacă facem o imagine de ansamblu, pentru a avea succes în Republica Moldova, în viziunea respondenților trebuie să ai în primul rând studii bune, să muncești bine pentru a avea experiență la un loc de muncă bun, să ai o rețea de relații de suport. Îmbucurător este faptul că deși există mai multe căi de a accede în vârful ierarhiei sociale din Republica Moldova, unele din ele fiind condamnabile din punct de vedere moral, dar aducând o reușită mai rapidă, participanții la studiu tind, totuși, să fie optimiști și să vadă mai curând o evoluție “sănătoasă” din punct de vedere moral și social în parcursul unui tânăr pe calea liderismului.

Sănătatea reprezintă o dimensiune importantă a capitalului uman și oferă suportul necesar pentru valorificarea abilităților și nivelului de calificare a oamenilor.

Participanții la interviu au fost rugați să facă o evaluare a nivelului sănătății oamenilor ce fac parte din comunitatea lor. În percepția majorității respondenților sănătatea populației în localitățile lor este la nivel redus (43 res.). Doar 8 intervievați consideră că sănătatea populației în

localitate este la nivel mediu, 5 consideră că nivelul este relativ bun sau satisfăcător, iar 3 că este la nivel normal.

Printre cauzele unui nivel redus de sănătate, respondenții amintesc de câteva probleme pe care le putem plasa în câteva categorii. Unii, cei mai mulți, consideră că de vină este sistemul medical, calitatea și numărul personalului medical, calitatea serviciilor medicale: puțin personal medical, corupție în medicină, lipsa de aparate moderne, de calitate, atitudinea proastă a medicilor față de pacienți, nivelul de competență redus al specialiștilor etc. Spre exemplu, unul din respondenți afirmă că în localitatea lui medicul de familie deservește încă alte două sate. Alții consideră că aspectul financiar este de vină: costurile mari la servicii medicale, medicamentele prea scumpe. O parte din participanți consideră că oamenii sunt singuri responsabili de propria sănătate. Aici intervievații amintesc alimentația proastă, care este deseori legată de lipsa de surse financiare, de nivelul redus al culturii păstrării sănătății a cetățenilor.

Cei mai mulți dintre participanții la interviuri au afirmat că anume oamenii în vârstă sunt cei care se confruntă cel mai des cu un nivel redus de sănătate (36 res.). câțiva respondenți afirmă că nivelul general de sănătate din localitățile lor este redus deoarece, mai ales la sate, ponderea populației vârstnice care are nevoie de tratament este mare.

Un alt subiect de discuție a fost legat de investițiile în sănătate, participanții fiind rugați să mediteze asupra faptului cum ar trebui oamenii să investească în propria sănătate. Cei mai mulți dintre respondenți consideră că acest fapt înseamnă a face controale regulate la medic, investigații de rutină, adresarea la timp la medic (34 res.). Alții consideră că cea mai bună investiție este a avea un mod de viață sănătos (18 res.) sau o alimentație corectă (17 res.). Câțiva respondenți amintesc de practicarea activităților sportive (11 res.), de odihna și tratamentul curativ la sanatoriu (7 res.).

Subiecții au fost rugați să evalueze în ce măsură oamenii din localitățile lor au grijă de propria sănătate. Cei mai mulți au răspuns că oamenii nu au grijă deloc (6 res.), au grijă într-o măsură mică (13 res.) sau nu au grijă la timp (6 res.) de sănătate. Unii respondenți menționează că problemele de sănătate nu sunt prioritare pentru oamenii din localitățile lor și aceștia se adresează la medic doar atunci când sunt impuși de situație.

Concluzii în baza interviurilor în focus grupuri

În urma analizei detaliate a datelor din cercetarea noastră calitativă am stabilit o panoramă complexă a percepțiilor, valorilor și aspirațiilor sociale. Aceasta ne-a permis să elaborăm un set de concluzii, care subliniază interconexiunile și interdependențele dintre diferitele aspecte ale vieții sociale și perspectivele asupra viitorului. Deci:

- Reziliența socială este profund influențată de contextul local și de condițiile sociale, economice și politice specifice fiecărei comunități.

- Reziliența socială este susținută de resursele comunitare, de solidaritatea și angajamentul civic, dar este și afectată de factori precum corupția, migrația și lipsa de încredere în instituțiile publice.

- Perspectiva asupra viitorului este modelată de experiențele trecute, de condițiile sociale actuale și de speranțele și temerile legate de evoluțiile viitoare.

- Se evidențiază aspirația către o societate mai echitabilă, mai prosperă și mai democrată, dar și îngrijorarea cu privire la stagnare și lipsa de progres.

- Există o puternică dorință de schimbare și de îmbunătățire a condițiilor de viață în comunități, reflectată în apelurile la o guvernare mai transparentă, mai orientată către nevoile cetățenilor și mai responsabilă față de valorile democratice și europene.

- Cercetarea calitativă subliniază importanța implicării sociale și a activismului civic în vederea promovării schimbării și a prosperării sociale.

- Analiza calitativă relevă o diversitate și o complexitate a percepțiilor, valorilor și experiențelor sociale în diferitele comunități, subliniind faptul că nu există o singură voce sau o perspectivă dominantă.

- Înțelegerea acestei diversități și complexități este esențială pentru elaborarea și implementarea politicilor și inițiativelor sociale care să răspundă în mod adecvat nevoilor și aspirațiilor variate ale populației.

- Materialele evidențiază provocările precum migrația, corupția și lipsa de acces la servicii de calitate, dar și oportunitățile și resursele existente pentru dezvoltare socială, inclusiv resursele culturale și spirituale, solidaritatea comunitară și angajamentul civic.

- Dezvoltarea socială durabilă și progresul sunt posibile prin identificarea și valorificarea acestor oportunități și resurse, și prin abordarea eficientă a provocărilor sociale.

Concluzii generale privind ipotezele cercetării

În continuare, vom stabili cum au funcționat ipotezele cercetării:

Ipoteza principală, care se referă la relația pozitivă între resursele individuale și comunitare și nivelul de reziliență socială a fost confirmată în mare măsură. Datele calitative indică faptul că indivizii și comunitățile care dispun de resurse esențiale, cum ar fi educația, rețelele sociale puternice și accesul la servicii de calitate, demonstrează o capacitate mai mare de a face față provocărilor sociale și economice. De exemplu, răspunsurile din satul Hârbovăț și orașul Cahul evidențiază importanța infrastructurii și a implicării comunitare în creșterea rezilienței sociale. Educația și accesul la informații au fost menționate ca factori cheie în dezvoltarea unei perspective optimiste și proactive în fața dificultăților.

Ipoteza a doua, privind diferențe semnificative în nivelul de reziliență socială între grupurile sociale și regionale a fost confirmată prin variația semnificativă a răspunsurilor din diferite regiuni și grupuri sociale. Factori precum apartenența etnică, statutul socio-economic și accesul inegal la resurse influențează capacitatea indivizilor și a comunităților de a face față provocărilor. De exemplu, locuitorii din satul Gaidar, r. Ceadâr-Lunga au evidențiat nevoia de menținere a autonomiei și a culturii locale, indicând specificități regionale care afectează nivelul de reziliență. În același timp, diferențele în percepția viitorului dintre respondenții din orașul Ialoveni și cei din satul Onițcani, r. Criuleni reflectă variațiile socio-economice și accesul la resurse.

Ipoteza a treia, cu referire la strategiile de adaptare și reziliență dezvoltate de cetățenii Republicii Moldova la fel a fost confirmată. Respondenții au descris diverse strategii de adaptare, de la mobilizarea resurselor locale la implicarea în rețele sociale și comunitare. De exemplu, perseverența și ingeniozitatea menționate în satul Butuceni, r. Orhei și satul Onițcani, r. Criuleni arată cum moldovenii reușesc să navigheze prin dificultăți prin adaptarea la condițiile locale și internaționale.

Ipoteza a patra, privind rolul crucial al resurselor sociale și comunitare a fost de asemenea confirmată. Datele calitative au subliniat importanța rețelelor sociale, a sprijinului comunitar și a coeziunii sociale în reziliența cetățenilor. De exemplu, răspunsurile din satul Hârbovăț și orașul Cahul au evidențiat rolul fundamental al comunității în asigurarea unui mediu de sprijin și de colaborare, care contribuie la o mai bună capacitate de adaptare la schimbări și provocări.

Ipoteza a cincea, ce ține de influența educației și nivelului de sănătate asupra capacității de reziliență a fost confirmată. Educația și sănătatea au fost recunoscute ca factori determinanți ai bunăstării și ai capacității de a face față provocărilor. Respondenții au indicat că accesul la o educație de calitate și la servicii medicale eficiente sunt esențiale pentru dezvoltarea personală și

comunitară. De exemplu, în satul Onițcani, r. Criuleni și orașul Ialoveni, educația și sănătatea sunt văzute ca piloni fundamentali ai unei societăți reziliente.

Ipoieza a șasea, privind implicarea civică și participarea la viața comunității de asemenea a fost confirmată. Implicarea civică și participarea activă în comunitate au fost asociate cu o reziliență mai mare și o adaptabilitate sporită la schimbare. Respondenții din toate regiunile au evidențiat importanța participării comunitare și a implicării în activități civice ca modalități de a consolida coeziunea socială și de a stimula dezvoltarea locală. De exemplu, locuitorii din satul Hârbovăț, r. Anenii Noi și din orașul Cahul au subliniat necesitatea implicării civice pentru a asigura un viitor mai bun și mai stabil.

Deci, ipotezele cercetării au fost confirmate, demonstrând complexitatea și interdependența factorilor care contribuie la reziliența socială în Republica Moldova. Cercetarea calitativă a evidențiat diversitatea experiențelor și perspectivelor regionale și naționale, subliniind necesitatea unor strategii integrate și adaptate pentru a sprijini dezvoltarea rezilienței sociale la nivel național.

Recomandări

Reieșind din concluziile studiului, au fost elaborate și recomandări concrete pentru instituțiile statului la nivel central și local din Republica Moldova, care pot fi adaptate în funcție de domeniile lor de competență și rolurile pe care le au în societate. Iată câteva sugestii pentru instituțiile statului:

1. Guvernul și Parlamentul trebuie să elaboreze și să implementeze politici publice coerente și eficiente care să promoveze dezvoltarea socială și economică echitabilă în întreaga țară. Este necesară creșterea transparenței și responsabilității în administrarea resurselor publice, inclusiv prin consolidarea mecanismelor de monitorizare și raportare.

2. Ministerul Afacerilor Interne și Ministerul Justiției sunt responsabile de intensificarea eforturilor de combatere a corupției și asigurarea integrității în instituțiile publice, prin investigarea și sancționarea cazurilor de abuz și corupție. Aceste instituții trebuie să vină în sprijinirea și promovarea accesului la justiție și respectării drepturilor omului, cu accent pe protejarea victimelor violenței și discriminării.

3. Ministerul Educației și Cercetării și Ministerul Culturii trebuie să contribuie mai mult la modernizarea sistemului educațional și promovarea unei educații de calitate, inclusiv prin dezvoltarea competențelor civice, antreprenoriale și interculturale. De asemenea, este necesară susținerea și promovarea diversității culturale și lingvistice, în vederea consolidării identității naționale și respectării drepturilor minorităților.

4. Autoritățile locale trebuie să eficientizeze procesele de implementare a strategiilor de dezvoltare locală durabilă, în consultare cu comunitățile locale și în parteneriat cu sectorul privat și organizațiile neguvernamentale. Aceasta va duce la încurajarea participării active a cetățenilor în procesele decizionale la nivel local și la promovarea transparenței în administrarea resurselor publice locale.

5. Ministerul Sănătății și Ministerul Muncii și Protecției Sociale au sarcina comună de a îmbunătăți accesul la servicii de sănătate de calitate și promovarea unei asistențe sociale eficiente și echitabile pentru toți cetățenii, cu accent pe grupurile vulnerabile. Este necesară susținerea și promovarea politicilor și programelor de prevenire a sărăciei și excluziunii sociale, în vederea creșterii nivelului de trai și reducerea disparităților sociale.

6. Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale trebuie să efectueze niște eforturi considerabile pentru a îmbunătăți starea infrastructurii sociale și economice, în special în zonele rurale, pentru stimularea dezvoltării regionale echilibrate. Prin susținerea investițiilor în infrastructură și proiecte de dezvoltare locală durabilă, se vor crea noi locuri de muncă și se va stimula creșterea economică în regiuni.

De asemenea, ne propunem să înaintăm un set de recomandări generale care vor contribui la sporirea rezilienței societale la nivel de țară:

1. Sunt necesare eforturile de consolidare a participării civice: încurajarea și facilitarea participării active a cetățenilor în procesele decizionale la nivel local și național; creșterea transparenței și responsabilității în guvernare prin promovarea unor mecanisme de consultare publică și de monitorizare a acțiunilor autorităților.

2. Trebuie de identificat și de aplicat metode de susținere a resurselor comunitare: dezvoltarea și promovarea inițiativelor care să consolideze solidaritatea și coeziunea socială în comunități; încurajarea formării și consolidării rețelelor comunitare pentru schimbul de resurse și sprijin reciproc.

3. Societatea civilă și mediul academic trebuie să disemineze în rândul cetățenilor și al instituțiilor statului valori precum combaterea corupției și promovarea integrității: implementarea unor politici și măsuri eficiente pentru combaterea corupției și promovarea integrității în instituții; creșterea transparenței și accesului la informație în administrarea resurselor publice.

4. Puterea centrală trebuie să sprijine inițiativele locale de dezvoltare. Susținerea și promovarea proiectelor și inițiativelor locale vor stimula dezvoltarea economică, socială și culturală a comunităților. Încurajarea parteneriatelor între autoritățile locale, sectorul privat și organizațiile neguvernamentale vor duce la o implementare eficientă a proiectelor de dezvoltare locală.

5. Statul trebuie să contribuie mai intens la procesele de educație, formare continuă și cercetare. Sunt necesare investiții în educație și formare continuă cu accent pe dezvoltarea competențelor civice, antreprenoriale și dezvoltarea calităților de lideri. Promovarea unei culturi a învățării și a inovării în comunități, cu accent pe schimbul de cunoștințe și bune practici vor contribui la dezvoltarea durabilă a regiunilor.

6. Instituțiile statului și societate civilă au un rol primordial în promovarea dialogului intercomunitar, fapt ce va contribui la promovarea înțelegerii reciproce și soluționarea pașnică a divergențelor, la crearea și consolidarea platformelor de dialog și colaborare interetnice, interculturale și interreligioase.

7. Statul trebuie să-și continue eforturile pentru integrarea Republicii Moldova în structurile europene, cu accent pe respectarea valorilor democratice, drepturilor omului și statului de drept. Promovarea cooperării și schimbului de bune practici cu statele membre ale Uniunii Europene vor duce la îmbunătățirea guvernării și implementarea cu succes a reformelor.

Implementarea recomandărilor menționate va contribui semnificativ la susținerea procesului de dezvoltare socială și consolidarea rezilienței sociale în Republica Moldova, în special dacă valorificarea resurselor și potențialului comunităților vor fi efectuate printr-o abordare comprehensivă, ceea ce va contribui la construirea unei societăți mai echitabile, prospere și reziliente.

ANEXA

Ghid de interviu individual aprofundat la subiectul: Consolidarea rezilienței societale prin valorificarea capitalului uman

Text introductiv (pe care moderatorul/ operatorul îl va expune pe scurt participanților)

Interviul la care vă invit să participați este o sursă de informare foarte prețioasă pentru noi, o echipă de cercetători de la Centrul Sociologie și Psihologie Socială din cadrul Institutului de Cercetări Juridice, Politice și Sociologice al Universității de Stat din Moldova. Echipa noastră lucrează în prezent la un proiect de cercetare despre securitatea națională a Republicii Moldova și finanțat de Guvernul RM. Vrem să știm cât de capabilă este societatea din Moldova să facă față problemelor cu care se confruntă populația și statul. Coordonatorul cercetării este dl. Victor Mocanu, directorul Centrului Sociologie și Psihologie Socială, doctor în sociologie.

Eu mă numesc [*numele operatorului*], cercetător/ cercetătoare în cadrul acestui Centru.

Interviul va dura aproximativ 1 oră. Vom folosi informația din acest interviu doar în scopul cercetării noastre și vom respecta în totalitate confidențialitatea informațiilor (nu vom folosi numele persoanelor și localităților care vor fi pronunțate în acest interviu nici în cercetarea noastră). Noi ne angajăm cu toată responsabilitatea să respectăm anonimatul și confidențialitatea informațiilor expuse în interviu.

Date socio-demografice ale respondentului:

- Sexul (B/F)
- Vârstă (16-25/ 26-35/ 36-45/ 46-55/ 56-65/ 66-75/ 76-85)
- Mediu de reședință (urban/ rural)
- Nivel de studii (superioare/medii)
- Statut socio-profesional (angajat/ă în sectorul public/ angajat/ă în sectorul privat/ angajat/ă în sectorul non-guvernamental; auto-angajat/ șomer/ă)
- Limba în care a fost desfășurat interviul: română/rusă
- Etnia (moldovean/român; ucrainean; rus; găgăuz; bulgar; altceva _____).

1.Introducere

1.1 Cum considerați ce probleme îi preocupă la momentul actual pe cetățenii Republicii Moldova?

Întrebări de concretizare:

1. *Dacă ne referim la probleme economice? Probleme politice? Probleme sociale? Probleme din țară? Probleme din afara țării?*
2. *Dacă ar fi să aranjați problemele după importanță, care ar fi primele trei probleme prioritare? Prima problemă... A doua problemă... a treia problemă?... Explicați de ce sunt cele mai prioritare?*

1.2 Cum credeți, care sunt acum pericolele reale pentru Republica Moldova? De ce?

1.3 Dacă ne referim la localitatea Dvs., Cu ce problemele se confruntă aceasta la momentul actual? (Sociale? Economice? Politice? Alte probleme?)

1.4 Care sunt pericolele cu care se confruntă oamenii din localitatea Dvs.?

Întrebări de concretizare:

1. *Cât de sigur și protejat Vă simțiți în propria localitate (pe stradă)? Pe timp de noapte? Pe timp de zi? Ce primejdii vă pot amenința pe stradă (pe timp de zi, pe timp de noapte)?*
2. *Cât de sigur și protejat Vă simțiți în propria locuință? Pe timp de noapte? Pe timp de zi?*
3. *Ce primejdii vă pot amenința în propria locuință (pe timp de zi, pe timp de noapte)?*

2.Reziliență.

2.1 Dacă ne referim la pandemie, cum credeți, cu ce probleme s-au confruntat cetățenii RM? Cum au reușit să înfrunte aceste probleme? Credeți că autoritățile (locale, centrale) au luat măsuri corecte pentru a gestiona aceste situații de criză? Prezentați vă rog exemple.

2.2 Dacă ne referim la războiul din Ucraina și criza refugiaților, cum credeți, cu ce probleme s-au confruntat cetățenii RM? Cum au reușit să înfrunte aceste probleme? Ce efecte a produs războiul din Ucraina asupra felului de a fi și al modului de trai al oamenilor din comunitatea dvs.? Dar a familiei Dvs.? Cum războiul din Ucraina a influențat relațiile sociale în general în Republica Moldova? Prezentați exemple și argumente. Ați avut/ aveți refugiați din Ucraina în comunitatea Dvs.? Ce atitudine au localnicii față de ei? Explicați. Dați exemple. În ce măsură și cum anume localnicii ajută aceste persoane? De ce vă este teamă cel mai mult în contextul războiului din Ucraina? Argumentați. Credeți că autoritățile (locale, centrale) au luat măsuri corecte pentru a gestiona aceste situații de criză? Prezentați, vă rog, exemple.

2.3 Dacă ne referim la criza energetică din ultimii doi ani, cum credeți, cu ce probleme s-au confruntat cetățenii RM? Cum au reușit să înfrunte aceste probleme? Credeți că autoritățile (locale, centrale) au luat măsuri corecte pentru a gestiona aceste situații de criză? Prezentați, vă rog, exemple.

2.4 Dacă ne referim la schimbările climatice din ultimii ani, cum credeți, cu ce probleme s-au confruntat cetățenii RM? Cum au reușit să înfrunte aceste probleme? Credeți că autoritățile (locale, centrale) au luat măsuri corecte pentru a gestiona aceste situații de criză? Prezentați vă rog exemple.

3. Capital uman

3.1 În ce măsură credeți că oamenii din comunitatea Dvs. investesc în educație?

Cum investesc în educația proprie? În educația propriilor copii? Dacă investesc puțin, de ce? Dacă investesc mult, de ce? Ce înțelegeți prin învățare de-a lungul vieții? Cât de importantă este învățarea de-a lungul vieții pentru oamenii din comunitatea Dvs. De ce credeți așa?

3.2 În ce măsură credeți că oamenii din comunitatea Dvs. folosesc în practică cunoștințele câpătate în timpul studiilor? Cum anume le folosesc? Dacă folosesc cunoștințele puțin în practică, de ce?

3.3 Dacă ne referim la comunitatea Dvs., credeți că există suficiente resurse umane cu un nivel de cunoștințe înalt pentru a contribui la dezvoltarea socială și economică durabilă a comunității? Vă rugăm să explicați.

3.4 Ce ar trebui de făcut pentru a spori nivelul de cunoștințe a populației din comunitatea Dvs. și a implica mai mult oamenii din comunitatea în dezvoltarea ei economică și socială?

4.Sănătate.

4.1 Dacă ne referim la nivelul de sănătate a populației din comunitatea Dvs., ce credeți despre acesta? *Dacă este un nivel redus, de ce? Dacă este un nivel înalt, de ce?*

4.2 Care grupuri de populație se confruntă cu un nivel redus de sănătate? *Ce măsuri întreprind autoritățile pentru a mări nivelul de sănătate al populației?*

4.3 Ce înțelegeți Dvs., prin investiții în sănătate? Cum ar trebui oamenii, în viziunea Dvs. să investească în sănătate? *În ce măsură oamenii din comunitatea Dvs. au grijă de sănătatea proprie? Explicați?*

5.Angajarea în câmpul muncii

5.1 Dacă ne referim la angajarea în câmpul muncii în comunitatea Dvs., în ce măsură oamenii din comunitate pot găsi locuri de muncă în funcție de educația/studiile obținute? *Explicați opiniile Dvs.? Ce ar trebui de făcut pentru a dezvolta locuri de muncă relevante în comunitatea Dvs.?*

5.2 Care sunt profesiile/ocupațiile deficitare în regiunea unde locuiți? Cum a influențat migrația această stare de lucruri?

6.Lideri comunitari

6.1 De ce calități ar trebui să dispună un lider adevărat pentru a încuraja comunitatea să se implice activ în soluționarea problemelor existente?

6.2 Dacă ne referim la liderii din comunitatea Dvs., în ce măsură credeți că persoanele care sunt în poziții de șefi, cu adevărat au calități de lideri și pot contribui la dezvoltarea comunității? Dacă da, explicați, dacă nu, explicați.

6.3 Ce trebuie să facă un tânăr din Republica Moldova pentru a accede în vârful ierarhiei sociale, să fie considerat un exemplu de succes? Descrieți un scenariu ideal de viață a unui astfel de tânăr.

7.Capital social (Participare civică, Incluziune)

7.1 În ce măsură oamenii din comunitate se implică în soluționarea problemelor din comunitate și pot contribui la o viață mai bună? Explicați. Oferiți câteva exemple de implicare a oamenilor în soluționarea problemelor. *Descrieți câteva cazuri, când*

dumneavoastră personal, în urma relațiilor pe care le aveți cu alte persoane, ați contribuit la rezolvarea eficientă a unor probleme de ordin economic, ecologic, social din localitatea Dvs.

7.2 Dacă ne referim la persoanele vulnerabile din comunitate, inclusiv cu dizabilități, ce atitudine au localnicii față de ei? Explicați. Dați exemple. În ce măsură și cum anume localnicii ajută aceste persoane?

7.3 Dacă Dvs. personal ați ajuta o persoană social vulnerabilă asta ar face societatea per ansamblu mai bună și mai puternică în fața crizelor? De ce? Dar dacă majoritatea oamenilor din RM ar ajuta, cum ar fi?

8.Cultură.

8.1 Ce părere aveți despre starea obiectelor de cultură din comunitatea Dvs.? Bibliotecă, Casa de cultură etc.? Explicați.

8.2 În ce măsură autoritățile publice locale se îngrijesc de domeniul cultural? Cum anume? Explicați.

8.3 În localitatea Dvs. aveți persoane care practică activități culturale, participă la festivaluri, expoziții, concursuri? Cum credeți de ce sunt motivate aceste persoane?

8.4 După părerea Dvs., ce calități există în cultura noastră locală, în modul nostru de a fi și a ne comporta, care ne fac să trecem mai ușor peste greutăți? Dar ce există și negativ în cultura noastră în acest sens?

8.5 Din ce surse media vă informați cel mai des? Ce surse de informare vi se par credibile și ce surse nu sunt de încredere? Dați exemple.

9.Reziliență personală.

9.1 Care sunt problemele/provocările cu care vă confrunțați cel mai mult la momentul actual Dvs. personal? De ce vă este frică cel mai mult? Cum vă comportați, de obicei, atunci când sunteți în situații de criză, de stres? Dați, vă rog, câteva exemple.

9.2 Care sunt sursele tale principale de suport social sau/și emoțional în situații dificile? (Ce activități practicați pentru a scăpa de stres? Ce faceți de obicei pentru a vă liniști?)

9.3 În ce măsură religia pe care o practicați este un suport și un ajutor în situațiile dificile și de stres din viața Dvs.? Ce anume faceți? Cât de des vă rugați și în ce mod?

10.Încheiere

10.1 Cum credeți care sunt acele elemente, împrejurări care ajută într-un fel sau altul ca populația, din Republica Moldova să reziste stresului social și stărilor de criză? Ce v-a ajutat pe Dvs. personal să rezistați în aceste perioade de criză (pandemie, război, schimbări climatice etc.?)

10.2 Cum ați dori să arate societatea din Republica Moldova? Cum vedeți viitorul Dvs.?

Mulțumim pentru participare la interviu!